Relaxace, zábava

Krytá motokárová trať v
. Bruntále

Projížďka parním vlakem
Osoblaha - Třemešná

Kino Bruntál

Skansen jesenického hornictví
Dolní Moravice

Městské divadlo Bruntál

Rodinný ranč Břidličná

Vyhlídková loď na Slezské hartě

Zámecký golf club Kravaře

Vyhlídkové plavby po Slezské Hartě

(www.slezskaharta.eu/vyhlidkove-plavby)

Poznejte krásy a zajímavosti Slezské Harty nejen z břehů, ale také z její hladiny! Loď Santa Maria se zkušeným kapitánem Vás proveze po celé vodní nádrži, zavede na zajímavá místa, ukáže malebné zátoky, dozvíte se o historii nádrže a o okolních obcích, kterých se výstavba vodního díla dotkla.

Výletní okruh – hodinová plavba – vyplouvá se každou celou hodinu.

Nutná objednávka alespoň den předem!

Objednávky plavby

tel. infocentrum Leskovec: +420 777 048 156, +420 603 996 548
e-mail infocentrum Leskovec: petr.drapala@email.cz, infocentrum@slezskaharta.eu

V objednávce uveďte: počet osob, datum a čas, kontakt na Vás.

Lístky na vyhlídkovou plavbu zakoupíte v Infocentru v Leskovci nad Moravicí cca 15 min. před vyplutím!

Provozní doba červenec – srpen, květen, červen, září, říjen

Santa Maria 9:00 – 18:00 9:00 – 16:00 dle objednávek

Přepravní řád

- Loď vyplouvá přednostně z přístaviště v Leskovci nad Moravicí.
- Za silného větru, bouřek a silných dešťů se z bezpečnostních důvodů nevyplouvá.
- Zákaz vstupu na mola bez vědomí obsluhy lodi.
- Při nástupu a výstupu je cestující povinen dbát pokynů obsluhy lodi.
- Maximální počet cestujících je 10 osob, minimum 5 osob!
- Děti do 10-ti let jsou přepravovány pouze v doprovodu osoby starší 18-ti let, z důvodů technických parametrů plavidla je plavba nevhodná pro děti do 3 let.
- Během plavby musí mít plovací vesty děti do 10 let a neplavci (obdržíte na lodi).
- Přeprava živých zvířat, jízdních kol a kočárků je vyloučena.
- Cestující je povinen dávat pozor na svá zavazadla a sám ručí za každou z toho vzniklou škodu.
- Při plavbě je zakázáno kouřit, vyklánět se z lodi, vyhazovat předměty a vylévat kapaliny do vody.
- Při plavbě dodržujte rovnoměrné rozložení osob na palubě.

Ceny jízdného pro sezónu 2016

Dospělí 150,– Kč
Děti do 15-ti let 100,– Kč

Zámecký golf club Kravaře

(www.golfkravare.cz/)

Zámecký golf club Kravaře vznikl v roce 1997 a zanedlouho bylo vybudováno 9 jamkové hřiště.
Na podzim roku 2010 byla zahájena výstavba Silesia Golf Resortu a přesně za rok byla stavba zkolaudována.
Hřiště je citlivě umístěno do anglického parku kolem barokního zámku a staleté stromy a mnohé vodní toky určují jeho charakter. V roce 2012 bylo stávající hřiště rozšířeno na 18 jamkové s rozlohou 80 ha. Najdete zde plno malebných zákoutí doplněných jezírky a potoky s kouzelnou faunou a flórou.
Hra na golfovém hřišti je přístupná pouze pro hráče, kteří disponují Zelenou kartou, anebo v doprovodu hráče, který má HCP nižší než 30.

Recepce:
Pondělí - Neděle: 08:00 – 20:00
Driving range:
Pondělí - Neděle: 07:30 - 19:30
Restaurace:
Pondělí – Čtvrtek: 10:00 - 22:00
Pátek a Sobota: 10:00 - 23:00
Neděle: 10:00 - 22:00

Denní Fee 2016

služba	Po-Pá	So-Ne+Sv.
18 Jamek	900 Kč	1100 Kč
9 Jamek	600 Kč	600 Kč
Host člena ZGCKR*	50% Kč	50% Kč
Senior (do 11:00)	600 Kč	1100 Kč
Studenti (do 18 let)	50%	50%

CENY JSOU PLATNÉ OD 1.1.2016

Veřejné golfové hřiště

služba	cena
Vstup na veřejné hřiště (2 hole a 3 míče)	100 Kč / osoba

Cvičná louka

počet kreditů	1 kredit	10 kreditů
Členové klubu	30 Kč	250 Kč
Ostatní návštěvníci	50 Kč	400 Kč
Půjčení hole	50 Kč	-

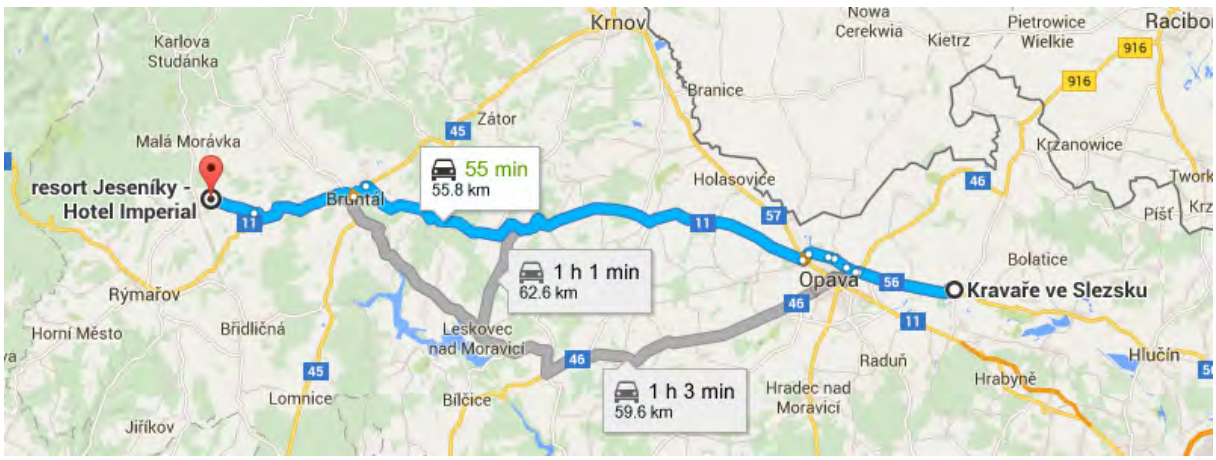

Motokáry, krytá motokárová trať Bruntál

(www.jeseniky.net/motokary-bruntal)

Na kryté motokárové trati v Bruntále Vám nabízíme pravé závodnické vyžití - závody motokár:

- celková délka tratě je 300m
- 13 zatáček se střídá v technických a rychlých pasážích.
- maximální rychlost se blíží 70 km/h.

Dráha je svým řešením jediná v Evropě. Má mimoúrovňové překřížení jako trať v Suzuce, klopenou zatáčku jako v Indianopolis a tunel jako v Monte Carlu. Závod doplňuje časomíra s přesností na tisícinu vteřiny. Čas si může každý pilot motokáry kontrolovat během jízdy.Po ukončení rozjížďky Vám předáme výsledkovou listinu.

Závodní zázemí doplňuje Ferrari bar s kapacitou 80 míst a 40 míst v zimní zahradě. . K dispojici je simulátor F1, promítací plátno ke sledování sportovních přenosů, zahradní grill s možností grilování

Závody motokár - adrenalin jak má být! !

Ceník půjčovny motokár

Pronájem motokáry:

1 motokára 5 min.	Kč	120,-
Hygienická kukla - prodej	Kč	100,-
Hygienická kukla - zapůjčení	Kč	30,-

Slevy:

1 motokára 10 min.	Kč	200,-
1 motokára 15 min.	Kč	250,-

Sobota a neděle od 10.00 do 12.00 h:

1 motokára 10 min.	Kč	150,-

Uvedené ceny jsou bez 15% DPH.

Jak se tam dostanete: Do Bruntálu po silnici I/11
GPS: 49°59'36.09"N 17°26'48.91"E

Adresa:
Ferrari bar
U stadionu 43
79201 Bruntál

Kontakt: ***Telefon: +420 554717117***
Fax: +420 554717117
Mobil: +420 608732909
E-mail: jankutrade@seznam.cz

Bazénový komplex s vodoléčbou a termoterapií– Karlova Studánka

(www.k.studanka.cz/bazenovy-komplex/)

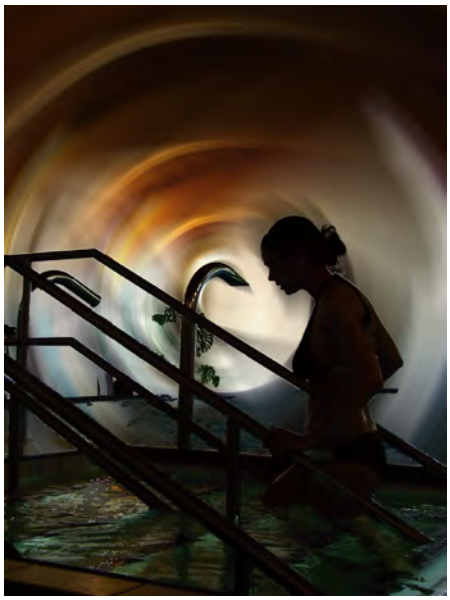

Lázně Karlova Studánka zbudovaly pro veřejnost i návštěvníky z oblasti cestovního ruchu nový bazén s teplou vodou a řadou vodoléčebných atrakcí v budově Letních lázní, který je prvním bazénem tohoto typu v ČR. Veřejnost a lázeňští hosté mohou posoudit efekt nových technologických prvků v termální vodě, která je držena v rozsahu 32 - 34 st. Celsia. Čelní stěna bazénu po vstupu nabízí 3 šíjové chrliče (k masáži krční páteře). Na podélné bazénové stěně jsou různě vysoko trysky a nástěnné zábradlí k masáži zad, pánve, trupu a končetin dle vlastní volby.
K velmi oblíbené atrakci patří bazénový whirpool s barevně se měnícím dnovým světlem v rohové části bazénu, ve kterém je možnost posezení na kruhové masážní tyči, zajišťující masáž pod vodou, jak proudem vody, tak i proudem vzduchu unikajícího skrze trysky. Zejména perličková lehátka a perličkové lavice pod vodní hladinou, ale i dnová vřídla, poskytují nezapomenutelné relaxační zážitky. Velmi příjemné jsou dnové šampaňské perličky, které též umožňují plavat v protiproudu. Ale samotným termálním bazénem s atrakcemi není ukončen výčet příjemných relaxačních procedur (byť tyto jsou ve vodě a pod hladinou).
Vedle bazénu je nevšední atrakcí tepidarium, umožňující relaxaci v suchém i vlhkém teple a finská sauna. Zajímavé jsou ochlazovací prvky za účelem zchlazení vyhřátého organismu z termálních procedur. Aby toho nebylo málo, je mimo bazénový komplex k dispozici vedle lázeňských procedur, koupelí, masáží, rašelinových zábalů též i nová wellness technika Vakuwell a Vibrosauna, po kterých *velmi příjemně bude působit přechod do solné jeskyně, která zájemcům poskytuje* prostor k relaxaci i klidné meditaci.
Dopolední provoz bazénu bez atrakcí je určen k rehabilitaci lázeňských pacientů, využívajících lékařsky vedenou lázeňskou léčbu. Odpolední a večerní provoz tohoto bazénového komplexu se všemi atrakcemi je určen jak veřejnosti z oblasti cestovního ruchu, tak i pro rodiny s dětmi a všechny návštěvníky Karlovy Studánky.

Otevírací doba

Bazénový komplex Horské lázně Karlova Studánka, státní podnik od 04.01.2016 do 31.12.2016

Časové pásmo		skupina	**Časové jednotky**		Doplatek **za překročení v Kč**	
			80 minut	140 minut	Do 30 minut	Do 60 minut
Slevněný vstup Po,ÚT,ST,Čt	13:00 -14:00	dospělí	90,-	150,-	30,-	60,-
		děti věk 0-6 let	0,-	0,-		
		Děti věk 7-15 let, zaměstnanci	50,-	80,-	15,-	30,-
Mimo státní svátky		Studenti,senioři od 60 r., ZTP	70,-	120,-	25,-	50,-
		Rodinné vstupné	190,-	330,-	S dětmi do 6 let do 15 min 0 Kč, **jinak 20,- Kč za každého člena**	S dětmi do 6 let do 15 min 0 Kč, **jinak 40,- Kč za každého člena**
Po,Út,St.Čt	14:00-20:00	dospělí	150,-	250,-	50,	100,-
		děti věk 0-6 let	0,-	0,-		
Pá	13:00-21:00	Děti věk 7-15 let, zaměstnanci	80,-	130,-	25,-	50,-
So	10:00-21:00	Studenti,senioři od 60 r., ZTP	120,-	200,-	40,-	80,-
Ne	10:00-19:00	Rodinné vstupné	330,-	400,-	S dětmi do 6 let do 15 min 0 Kč, **jinak 35,- Kč za každého člena**	S dětmi do 6 let do 15 min 0 Kč, **jinak 70,- Kč za každého člena**

Kontakt: Telefon: +420 554798820, +420 554798111 Fax: +420 554772026
E-mail: lazne@k.studanka.cz

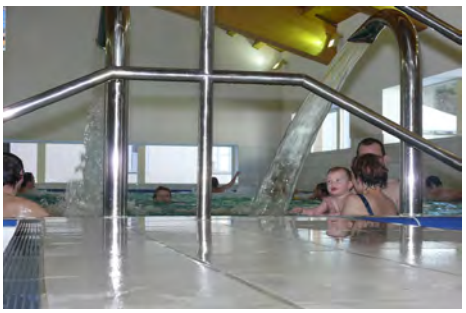

Areál je výborným místem pro zábavu a relaxaci u všech věkových skupin. Návštěvníci všech generací mají v tomto moderním zařízení možnost výběru mezi relaxačním pobytem či sportovními aktivitami.

Můžete se těšit na 25 m dlouhý plavecký bazén s šesti dráhami, relaxační bazén s řadou masážních prvků, vířivky, výukový bazén a divokou řeku. Odvážní návštěvníci se mohou spustit na stometrovém krytém tobogánu. Aromatická parní sauna je nepostradatelnou součástí centra. K občerstvení návštěvníků uvnitř bazénové haly slouží tzv. mokrý bar, který je přístupný v plavkách.

Ostatní návštěvníci se mohou občerstvit v restauraci v přízemí, kde jde mimo jiné i fitness centrum, masáže, kosmetika a obchod se sportovním zbožím. Teplota vody v rekreačním a výukovém bazénu je 30°C, plavecký bazén 28°C, vířivky 33°C

1. Výukový bazén
2. Plavecký bazén
3. Rekreační bazén
4. Divoká řeka
5. Vířivky
6. Tobogán
7. Parní sauna -muži
8. Parní sauna

Otevírací doba 2016

Denně kromě pondělí 7:00 – 21:00 hod., pondělí 10:00 – 21:00 hod.

Ceny	**Za 1 h. pobytu**	**Za 1,5 h. pobytu**	**Za 2 h. pobytu**	**Za 3 h. pobytu**
	všední den/ So,Ne	všední den/ So,Ne	všední den/ So,Ne	všední den/ So,Ne
Dospělá osoba	65,- / 75,-	95,- / 110,-	125,- / 150,-	180,- / 200,-
Dítě 3 - 15 let (do 3 let zdarma)	40,- / 50,-	60,- / 70,-	75,- / 100,-	110,- / 130,-
Student ,Senior ZTP, ZTP-P	50,- / 55,-	70,- / 85,-	100,- / 110,-	145,- / 155,-
Rodinné vstupné		**dle počtu osob**		

Celodenní vstupné dospělí **290 Kč**, děti **210 Kč**, studenti, senioři, ZTP, ZTP/P **245 Kč**

Kontakt: Wellness centrum Bruntál, Dukelská 1424/3, PSČ 792 01
Tel.: + 420 554 717 240, e-mail: wellness@tsbruntal.cz

Aquacentrum Slunce - Rýmařov

www.jeseniky.net/aquacentrum-slunce

Aquacentrum Slunce v Rýmařově patří k Hotelu Slunce a je určeno široké veřejnosti - místním obyvatelům, hotelovým hostům i turistům, kteří tráví svou dovolenou v Rýmařově či v Jeseníkách – tedy všem milovníkům vodních radovánek a relaxace. Aquacentrum není součástí budovy hotelu, nachází se v těsné blízkosti hotelu.

Služby aquacentra

- **plavecký bazén s protiproudem**
- **dětské brouzdaliště**
- **finská sauna**
- **horká pára**
- **whirlpool vana**
- **perličková lázeň • odpočívárna a bar**

Otevírací doba mimo hlavní sezonu: **Po - Pá:** 16:00 hod. - 21:00 hod. **So, Ne, svátky:** 10:00 hod. - 21:00 hod.
Otevírací doba v hlavní sezonu: **Po - Pá:** 14:00 hod. - 21:00 hod. **So, Ne, svátky:** 10:00 hod. - 21:00 hod.

Ceny aquacentra:	**Za 1 h. pobytu**	**Za 1,5 h. pobytu**	**Za 2 h. pobytu**
Dospělá osoba	105,-	145,-	185,-
Dítě 4-10 let	65,-	85,-	105,-
Dítě 11- 17 let	85,-	120,-	155,-
Student ,Senior ZTP, ZTP-P	95,-	135,-	175,-

Kontakt: Hotel Restaurace Aquacentrum Slunce, Jesenická 107/4, 795 01 Rýmařov 1
Telefon: +420 554212790, +420 554219958, Mobil: +420 777273776

Jak se tam dostanete:

Autem:

☐ **z Hotelu Imperial:** Po silnici čísloč.III/445 na křižovatku silnic zahnětě doleva na silnici č.I/11 . Po vjezdu do Rýmařova pokračujte rovně po silnici I/11 (směr Šumperk), na poslední odbočce zahněte doleva. K Hotelu Slunce Vás dovedou informační cedule. Aquacentrum se nachází hned vedle hotelu.

Autobusem: ☐ **z Hotelu Imperial:** Z autobusové zastávky ve Václavově u Bruntálu do Rýmařova

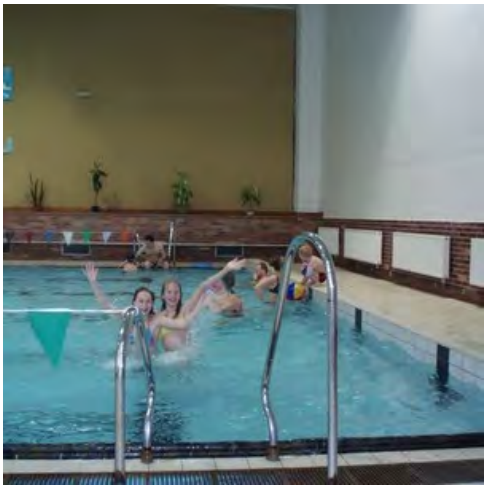

Plavecký krytý bazén – Břidličná

www.mu.bridlicna.cz

Krytý bazén v Břidličné byl postaven v roce 1975 a nyní je nově zrekonstruován. Nachází se na konci Břidličné, asi 800 m od centra. Jedná se 25m bazén a brouzdaliště s "hříbkem" pro malé děti.

Kontakt: Plavecký bazén Břidličná, Bruntálská 437, 79351 Břidličná

- Telefon: 554 286 334
- 2. telefon: 554 287 062
- E-mail: mos.bridlicna@tiscali.cz

Ceny plaveckého stadionu:

Dospělí – 40 Kč/hod (+10 min)
Studenti – 28 Kč/hod
Děti do 15 let – 20 Kč/hod

Provozní doba stadionu: Jelikož se jedná o bazén, využívaný i na plavecké výcviky je nutné si otevírací dobu ověřit na www.mu-bridlicna.cz/ nebo na výše uvedených tel. číslech.

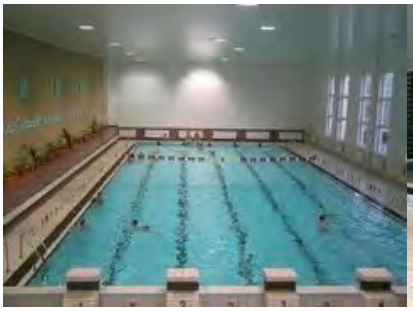

Jak se tam dostanete:

Autem:

☐ **z Hotel Imperial:** Po silnici číslo č.III/445 směr Dolní Moravice na křižovatku silnic přejedete rovně na silnici číslo 370 . Po příjezdu do Břidličné projedete centrum a cca po 700 m na levé straně se stadion nachází.

Městské lázně a koupaliště– Krnov

www.tskrnov.cz

Městské lázně se nacházejí ve středu města, v areálu je i sauna, solárium a plavecká škola.

Rozměry: 25 x 12,5m, hloubka 0,9 - 1,7 m

Otevírací doba: 8:00 - 21:00 je třeba se podívat na www.tskrnov na aktuální otevření pro veřejnost (možnost plaveckých závodů, výuky škol, plavecký oddíl apod.)

Aktuální otevírací doba: www.tskrnov

Vstupné:

Bazén **děti** do 15-ti let/ZTP -1.hodina 20,00 Kč
Bazén **děti** do 15-ti let -2.hodiny 30,00 Kč
Bazén **dospělí**- 1.hodina 40,00 Kč
Bazén **dospělí** -2.hodiny 60,00 Kč

Koupaliště na severním okraji města Krnov aktuálně v roce 2016 v rekonstrukci

Typ: umělá nádrž s travnatým břehem

Rozměry: 50 x 35 m, hloubka 0,6 - 3,5 m průměr 12 m 0,2 - 0,6 m brouzdaliště

Provozní doba: 8.00 - 19.00

Vstupné: 20,- Kč

Sportovní vyžití: plážový volejbal, minigolf, skluzavka

KONTAKTNÍ ADRESA: Krytý bazén Krnov, Československé armády, 79401 Krnov
tel: (+420) 554 614 494, 602 550 213 e-mail vladislav.skopal@tskrnov.cz

Jak se tam dostanete:

Autem: z Hotelu Imperial do Václavova u Bruntálu a zde doleva po silnici I/45přes město Bruntál do Krnova. Po vjezdu do Krnova přejedete nadjezd nad železnicí a cca po 800 m odbočíte vpravo na silnici č. 459 měr Horní Benešov a po 200 m na levé straně jsou městské lázně.

TERMÁLNÍ LÁZNĚ

www. termaly-losiny.cz

Termální koupaliště ve Velkých Losinách je otevřené koupaliště o rozměrech 40m x 20m, léčivá sirovodíková voda v koupališti je charakteristická svým zápachem. Koupaliště se nachází u lázní ve Velkých Losinách. Návštěva termálního parku TERMÁLY LOSINY nadchne milovníky **relaxace**, páry hledající **aktivní odpočinek** i **rodiny s dětmi**. **Venkovní areál** disponuje **čtyřmi termálními bazény**. Namožené a unavené svaly uvolníte ve dvou **relaxačních bazénech** s hydromasážními sedátky a lehátky. Zdravý pohyb ve vodě, který je šetrný k vašemu tělu, si dopřejete v **aktivním bazénu**. Nejmenší návštěvníci si zařádí v **dětském brouzdališti**. Samozřejmě nechybí ani **vodní atrakce** – tobogán, deštník, vodní trysky, hřib a chrliče. Každý ocení krásné **výhledy z letní pergoly** a možnost ukrýt se před sluncem v příjemných **denních apartmánech**. Osvěžující občerstvení si můžete dopřát v **letním venkovním kiosku**.

Kontakt: Telefon: +420 583 394 444 E-mail: info@termaly-losiny.cz

PROVOZNÍ DOBA:

vedlejší sezona:
Pondělí – UZAVŘENO
úterý - neděle 10.00 - 20.00 hod.

hlavní sezona
Pondělí - neděle 10.00 - 20.00 hod

VSTUPNÉ:

Dospělí: 3 hod. - 280,- Kč
Děti, studenti, senioři 62+: 3 hod. - 220,- Kč

Dospělí: 3 hod. - 330,- Kč
Děti, studenti, senioři 62+: 3 hod. - 270,- Kč

CENY SLUŽEB:

Kabinka: 40,- Kč **Skříňka: 30,- Kč**
Záloha na klíč: 20,- Kč **Lehátko: 20,- Kč**

Lázně Velké Losiny nabízí relaxaci v menším vnitřním termálním bazénu v areálu (budova Eliška) po předchozí objednávce na telefonu 583394111. Teplota vody 35,5 stupně. Kapacita 30 osob na hodinu, průměr 10 m , hloubka 90 cm.

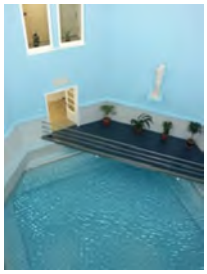

VSTUP PRO VEŘEJNOST:

Cena využití za hodinu: od 50,-, děti 30,- Kč

SLUŽBY:

masáže, ubytování, úschovna

VYBAVENÍ:

sauna, solárium, sprchy, šatna

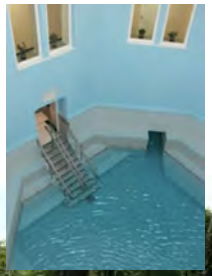

Jak se tam dostanete:

Automobilem:

☐ ***od Bruntálu (Opavy, Ostravy):*** po silnici I/44 Králové, po příjezdu do obce Rapotín na hlavní křižovatce doprava na silnici I/44 směr Jeseník a dále viz. od Šumperka.

Autobusem: ☐Autobusová zastávka Velké Losiny, hotel Praděd je vzdálená asi 0,5 km od koupaliště.

Koupaliště Nová Pláň

Rekreační areál Nová Pláň s bazénem

www.SlezskaHarta.cz

Venkovní koupaliště Nová Pláň v blízkosti vodní nádrže Slezská Harta nabízí koupání v celobetonové nádrži o rozměrech 13 x 18 m, hloubka 1,5 m s filtrovanou vodou. Pláž tvoří pevná dlažba i travnaté plochy. K dispozici je menší skluzavka, lehátka, slunečníky a možnost občerstvení. Nejmenší návštěvníci mohou využít kulaté dětské brouzdaliště Ø 8 m se skluzavkou.

OBČERSTVENÍ:

Bufet - pivo,limo, teplé párky

PROVOZNÍ DOBA

Provozní doba koupaliště : 9 - 18 hod.
Provozní doba bufetu : 9 - 22 hod.
Zahájení provozu : polovina června
Ukončení provozu: polovina září
Vstupné : děti 20,- Kč, dospělí 40,- Kč

SPORTOVNÍ VYŽITÍ V BLÍZKOSTI KOUPALIŠTĚ:

* tenisový kurt
* stolní tenis
* dětské hřiště
* cykloturistika
* pěší turistika
* půjčovna loděk a šlapadel, možnost pronájmu jachet,
* rybaření
* projížďky na koních

Možnost pořádání sportovních a společenských akcí po dohodě s provozovatelem.

Kontakt: Koupaliště Nová Pláň, 741 01 Nová Pláň
Telefon: +420 774655776, +420 777048156

Jak se tam dostanete:

Automobilem:

☐ ***od Hotelu Imperal:*** po silnici II/445 směr Rýmařov na křižovatce silnic s I/11 projet rovno na silnici č. III/370 a po 1,5 km odbočit clevo na silnici II/370 , za žel.přejezdem před obcí Valšov odbočit vpravo a po 100 m vlevo na silnici III tř.č.45213 jet až do obce Nová Pláň kde na návsi je parkoviště.

Ski Karlov - areál Karlov

Užijte si rozmanité sjezdovky pro rodiny i sportovní lyžaře v největším areálu v Karlově pod Pradědem.
Lyžařské středisko SKI Karlov v Karlově pod Pradědem v Jeseníkách sdružuje tři lyžařské areály Karlov, Klobouk a Čerťák
S 9ti km sjezdovek, třemi lanovkami a 12ti sjezdovkami.To vše na 1 skipas ještě společně se skiareálem Avalanche.

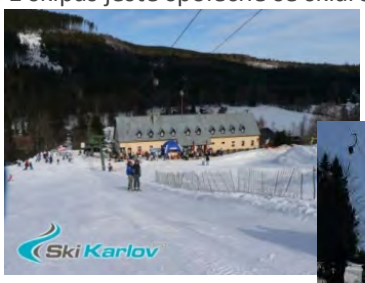

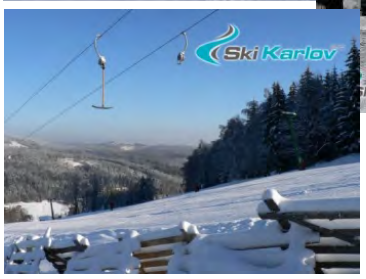

Ski areál	Na mapě	Náročnost	Název	Délka	Zařízení	Název
Karlov	A	Střední	Sportovní	800 m	4sedačková lanovka	Karlovský express
Karlov	B	Lehká	V Javořinách	900 m	Vlek	Katrák
Karlov	B	Lehká	Rodinná	900 m	Vlek	Katrák
Karlov	C	Lehká	U Pradědu	450 m	Vlek	U Pradědu
Karlov	A	Lehká	Vyhlídková	1150 m	4sedačková lanovka	Karlovský .express
Karlov	A	Lehká	Roháč	750 m	4sedačková lanovka	Karlovský.express
Karlov	A	Lehká	Ski cross I	800 m	4sedačková lanovka	Karlovský.express
Karlov	D	Lehká	Školka I	50 m	Vlek	Lanáček
Karlov	D	Lehká	Školka II	40 m	Vlek	Lanáček
Karlov	E	Lehká	Školka III	40 m	Vlek	Pojízdný pás I
Karlov	F	Lehká	Školka IV	20 m	Vlek	Pojízdný pás II

Ceník jízdného pro sezónu 2014 / 2015

Společné jízdné platné pro areály Karlov, Klobouk, Čerťák, Kopřivná, Myšák a Avalanche.

Denní jízdné od 8.30 do 16.00	**Lanovky + vleky**		**Vleky**	
	Dospělí	Děti 6 až 12 let Senioři od 65ti let	Dospělí	Děti 6 až 12 let Senioři od 65ti let
3 hodiny	350	250	250	200
Půldenní (8:30-12:30 a 12:00-16:00)	400	300	250	200
1 - denní	450	350	350	250
2 - denní	800	600	600	400
5 - denní	1 700	1 200	-	-
4 ze 7 dnů (mimo večerní jízdné)	1 550	1 100		

Pokračování o skiareálech SKI KARLOV u Ski areálu Čerťák

Ski Karlov - areál Čerťák

Nově vybudovaný areál se širokými sjezdovkami je ideální pro rodinné lyžování. Šíře sjezdovek nadchne i milovníky carvingu a snowboardingu.

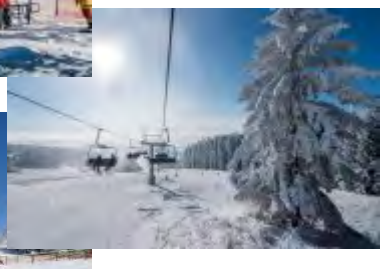

Ski areál	Na mapě	Náročnost	Název	Délka	Typ	Název
Čerťák	H	Střední	Čertova	850 m	Čtyřsedačková lanovka	Čerťák
Čerťák	H	Lehká	Ski cross II	350 m	Čtyřsedačková lanovka	Čerťák
Čerťák	H	Lehká	Slunečná	1050 m	Čtyřsedačková lanovka	Čerťák
Čerťák	18	Lehká	Dětská	50 m	Vlek	Lanáček II

Ski Karlov - areál Klobouk

Legendární kopec Olomoučák opět ožil. Nová 2-sedačková lanovka a krásné lyžařské terény pro Váš dokonalý sportovní zážitek.

Ski areál	Na mapě	Náročnost	Název	Délka	Typ	Název
Klobouk	G	Střední	Závodní	1050 m	Dvousedačková lanovka	Olomoučák
Klobouk	G	Těžká	Pařezák	700 m	Dvousedačková lanovka	Olomoučák

Areál Karlov

- Malá Morávka - Karlov pod Pradědem 183
- GPS: 50°1'6.806"N 17°17'23.013"E

Areál Klobouk

- Malá Morávka - Karlov pod Pradědem 81
- GPS: +50° 1' 37.10", +17° 16' 15.36"

Areál Čerťák

- GPS: +49° 59' 35.23", +17° 19' 34.24"

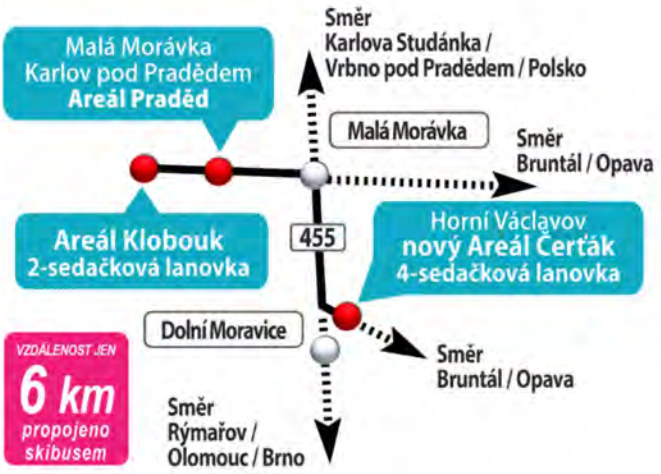

Ski areál Kopřivná

Ski areál Kopřivná leží v horní části Malé Morávky u Chaty Kopřivná.

Ski areál Kopřivná je provozovatelem nejdelší sjezdovky (délka trati je 1350 m) a nejnovější 4-sedačkové lanovky ze všech středisek sjednocených do jednotného odbavovacího systému, který v našem údolí přímo Pod Pradědem sdružuje šest areálů se sedačkovými lanovkami a zhruba desítkou lyžařských vleků.

Certifikovaná, široká a pro noční lyžování dokonale osvětlená trať je i vícekrát denně s nejvyšší pečlivostí strojově upravována. Hodinová přepravní kapacita komfortní 4sedačkové lanovky a vleku činí úctyhodných 3200 osob za hodinu, takže plynulost odbavení je příkladná.

Pro lyžaře a snowboardisty sjezdovka nabízí pro dospělé i pro děti několik bezpečných terénních, nejen ze sněhu modelovaných, překážek pro zábavu. Jen u nás si může každý zcela zdarma vyzkoušet bezpečné (i akrobatické) skoky do největší vzduchové doskokové matrace v ČR (BIG AIR BAG).

Areál je vybaven obří interaktivními mapou s informacemi nejen o našem areálu, ale i o areálech zapojených do jednotného odbavovacího systému.

SKI AREÁL KOPŘIVNÁ POD PRADĚDEM ceník zima 2014/15

Artikly platící ve střediscích SKI Jeseníky MALÁ MORÁVKA - KARLOV
střediska: Kopřivná, Myšák, Ski Karlov, Klobouk, Čerťák, Avalanche

ARTIKL	Dospělý	Dítě do 12-ti let
celodenní	450 Kč	350 Kč
dvoudenní	800 Kč	600 Kč
pětidenní	1700 Kč	1200 Kč
tříhodinová	350 Kč	250 Kč
půldenní (8:30-12:30 a 12:00-16:00)	400 Kč	300 Kč

Lyžařský areál PRADĚD

Lyžařský areál Praděd - nazývaný "Moravským ledovcem " láká především svými přírodními krásami a vynikajícími sněhovými podmínkami . Okolní terény uspokojí příznivce sjezdového i běžeckého lyžování od konce října do konce dubna. Vhodné podmínky zde najdou jak začátečníci, tak také pokročilí lyžaři. Na severních svazích Petrových Kamenů je nejvýše položené středisko v ČR : 1235 - 1445 m n.m.

Sjezdovky

Všechny tratě denně upravovány. Tratě A, C mají homologaci pro závodní lyžování

Název	Náročnost	Převýšení	Délka
Sjezdovka A	těžká	199 m	850 m
Sjezdovka B1	střední		600 m
Sjezdovka B2	lehká	155 m	600 m
Sjezdovka C	střední	155 m	600 m
Sjezdovka C - turistická	lehká	155 m	800 m
Sjezdovka D	lehká	110 m	350 m
Sjezdovka Malý Václavák	lehká	90 m	250 m
Sjezdovka Velký Václavák	lehká	130 m	500 m

Vleky

V celém středisku Praděd - Ovčárna funguje jednotný odbavovací systém, tzn. že můžete na 1 permanentku lyžovat v celém areálu.

Název	Typ	Délka
Dvojvlek B1, B2	vlek	550 m
Velký Velký Václavák	vlek	800 m
Vlek A	vlek	750 m
Vlek C	vlek	610 m
Vlek D	vlek	350 m
Vlek Malý Václavák	vlek	300 m

Švýcárna

Název	Náročnost	Převýšení	Délka
Sjezdovka Švýcárna	lehká	60 m	250 m

Švýcárna

Nespadá do jednotného odbavovacího systému.

Název	Typ	Délka
Vlek Švýcárna	vlek	200 m

Typ časové jízdenky	Dětská *	Dospělá
1 jízda	30,-	50,-
Dopolední (8,30- 12,00 hodin)	250,-	350,-
Odpolední (12 - 16 hodin)	250,-	350,-
2 hodiny	200,-	300,-
1 den	350,-	500,-
2 dny	650,-	950,-

Jak se tam dostanete:

Lyžařské běžecké tratě Dolní Moravice – Nová Ves

V Dolni Moravici – mistní část Nová Ves se nachází spousta běžeckých tras - okruhy 1,2,3,5 a 10 km, žluta značka., obvykle velmi pěkně upravených. Některé lehčí, některé náročnější, jedny delší, druhé kratší. Kdo neholduje sjezdovému lyžování, případně by chtěl na jeden den vyrazit na běžky, určitě se zde inspiruje Tratě vedené po loukách s krásnými výhledy a chutným občerstvením. Možnost napojení na páteřní Jesenickou lyžařskou magistrálu.

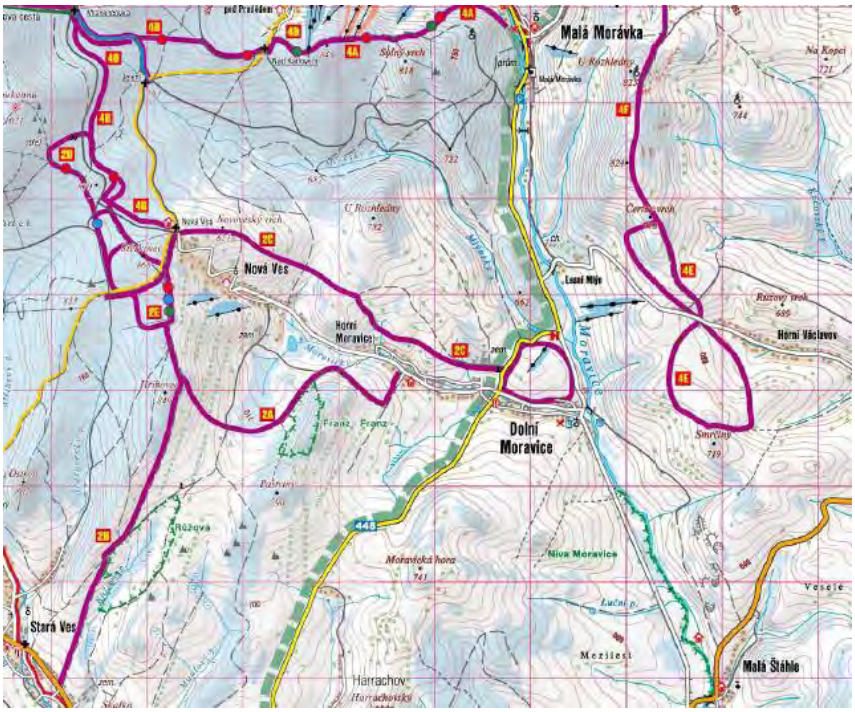

Běžecká trasa 2A: Nová Ves - Dolní Moravice: 5,7 km

Nová rozhledna, byla otevřena v květnu2014 v Nové Vsi. Z vyhlídkového ochozu ve výšce 27,2m se nabízí krásné výhledy, na západní straně se táhne hřeben Hrubého Jeseníku, na východní se pak od severu k jihu otevírá pohled na bruntálsko a rýmařovsko, vrchy Velký a Malý Roudný, Uhlířský vrch a také na města Bruntál, Břidličná či Šternberk. V blízkosti rozhledny je možno navštívit i nádhernou horskou chatu Na vyhlídce.

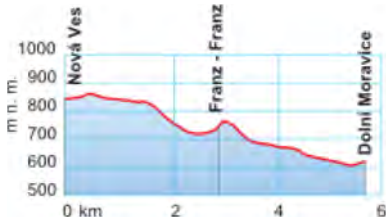

Běžecká trasa 2B: Nová Ves - Janovice: 5 km

V Janovicích bylo otevřeno Muzeum turistických známek. Je zde Nultý rozcestník, který má známkové místo 2000.

Běžecká trasa 2C: Nová Ves - Avalanche : 3,9 km

V komplexu Avalanche na Vás čeká výborná kuchyně. Můžete navštívit skanzen Jesenického hornictví a nebo se příjemně zrelaxovat

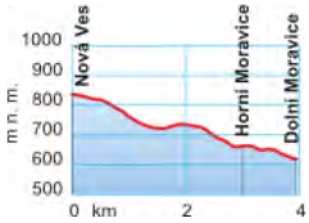

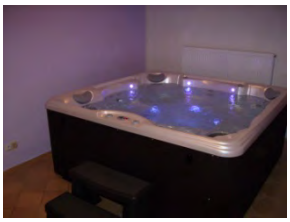

Běžecká trasa 2D: Nová Ves – okruhy v lese: 5 km

Běžecká trasa 2E: Nová Ves – okruhy na loukách : 3 km

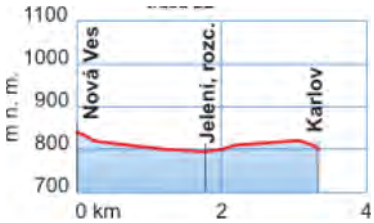

Lyžařské běžecké tratě - Rýmařov

Tratě v podhůří Jeseníků, dobře dostupné z města Rýmařov. V blízkosti města Rýmařov se nachází lyžařské běžecké tratě s homologaci prozávodní národní soutěže. Obec Stara Ves u Rýmařova je taktéž východiskem lyžařské turistiky na hlavni hřeben Jeseníků přes Alfredovu chatu na Skřítek (červena značka) nebo Praděd (červena, zelena značka)a běžecké tratě kolem vrchu Ptáčnik.

Trasa 1A (1 km): Osvětlený okruh městským parkem na Sokolovské ulici v Rýmařově

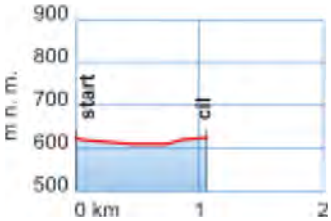

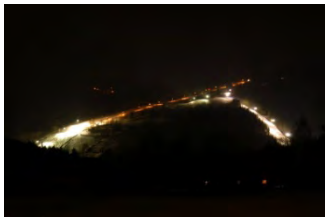

Trasa 1B (9,5 km): Okruh v lyžařském areálu (ve Stráleckém údolí na počátku přírodního parku Sovinecko)

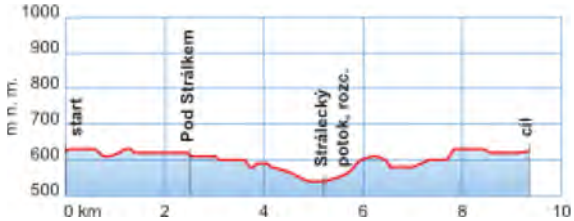

Trasa 1C (2 km): Spojnice mezi trasou 1A, 1B

Trasa 1D (4 km): Rýmařov - Stará Ves

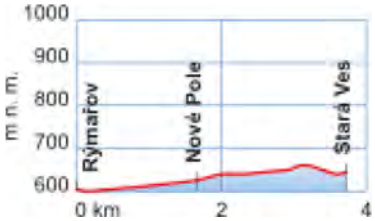

Trasa 1E (9 km): Stará Ves - horské sedlo Skřítek

Skřítek je ploché rozlehlé (2,5 km široké*) sedlo (867* m) na rozhraní Hrubého Jeseníku a Hraběšické hornatiny, 10 km severozápadně od Rýmařova. Značnou část plochy sedla zaujímá přírodní rezervace Rašeliniště Skřítek. Motorest zajišťuje bohatý sortiment nápojů, teplé i studené stravy.

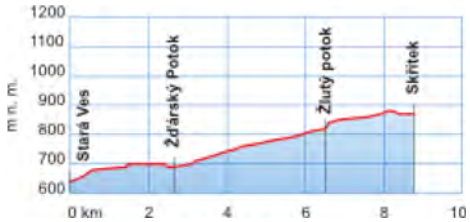

Trasa 1F (8 km): Odbočka z trasy 1D z osady Nové Pole - Pod Výhledy - Žďárský potok

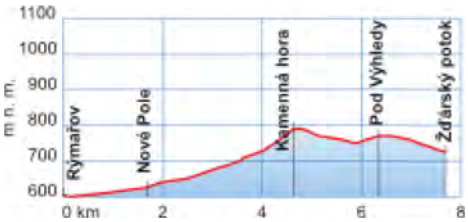

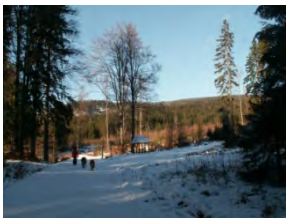

Trasa 1G (4 km): 2. nástupní místo na trať pod vrcholem Stráň

Lyžařské běžecké tratě – Malá Morávka – Karlov p/Praděd

Známá rozsáhlá běžkařská oblast na úpatí hlavního jesenického hřebene. Trasy jsou z 80 % položeny v nadmořské výšce kolem 1000 m a jsou vedeny lesními porosty s krásnými výhledy. Proto na nich bývá i dostatek sněhu. Velmi zajímavý je osvětlený Fit okruh v Karlově.

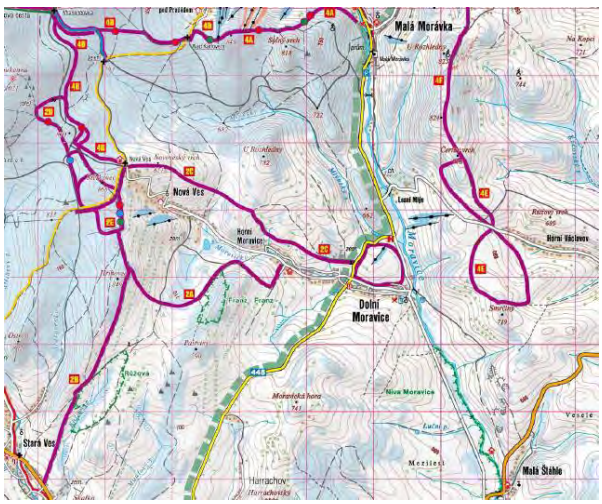

Běžecká trasa 4B: Parkoviště hotel Praděd Karlov pod Pradědem – rozcestí nad Karlovým – Mravencovka – vyhlídka Nová Ves: 6,5 km

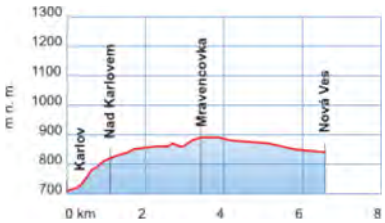

Běžecká trasa 4C: Mravencovka – odbočka Malý Kotel – Alfreda – Pod Ztracenými kameny: 11 km

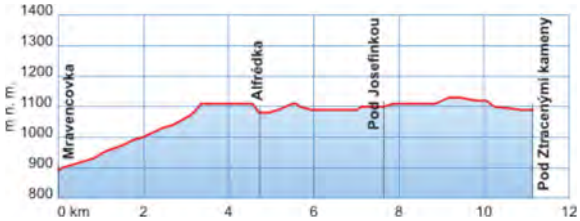

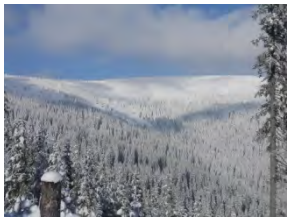

Běžecká trasa 4D: Mravencovka – dále po zelené tur. značce – Alfréda – Stará Ves pila: 9 km

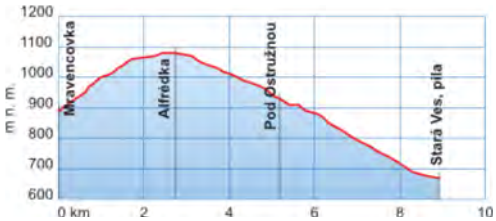

Běžecká trasa 4E: Skiareál Avalanche – Smrčiny – Čertův Vrch – Skiareál Avalanche : 6 km

Běžecká trasa 4F: Železniční stanice Rudná p.P. – penzion Mariana – Čertova hora – Skiareál Čerťák: 4 km

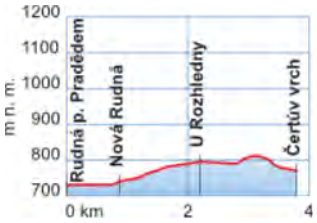

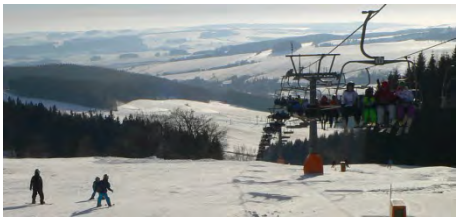

Běžecká trasa 4G: Hotel Praděd – Velká Kotlina – rozcestí Pod Vápennou – chata Brans: 6 km

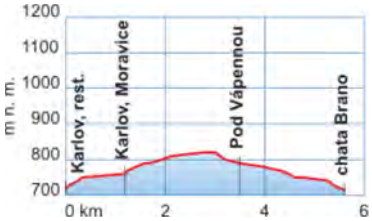

Běžecká trasa 4H: Karlov – Mravencovka – Karlov: 6,8 km

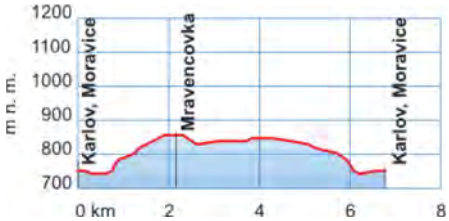

Běžecká trasa 4J: Pod Vápennou (přístupný od hotelu Kamzík) – po „kapitánské" – směr Hvězda – U školky – přes Rannou – na Malou Morávku: 16 km

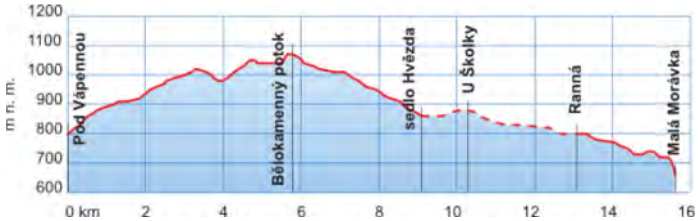

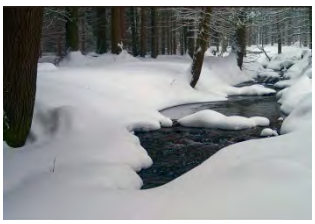

Běžecká trasa 4K: Vnitřní FIT okruh – parkoviště myšák u LV – vlek obecního úřadu – tábořiště Karlov – chata Solitér: 2,5 km

Běžecká trasa 4A: Restaurace Kovárna (Malá Morávka) – kolem fotbal. Hřiště nad sjezdovkami v Karlově: 2,8 km

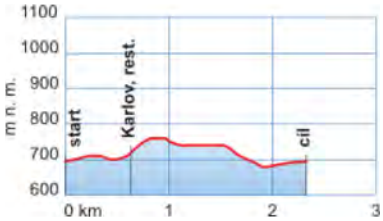

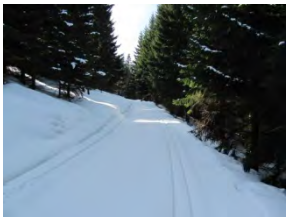

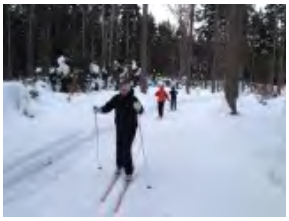

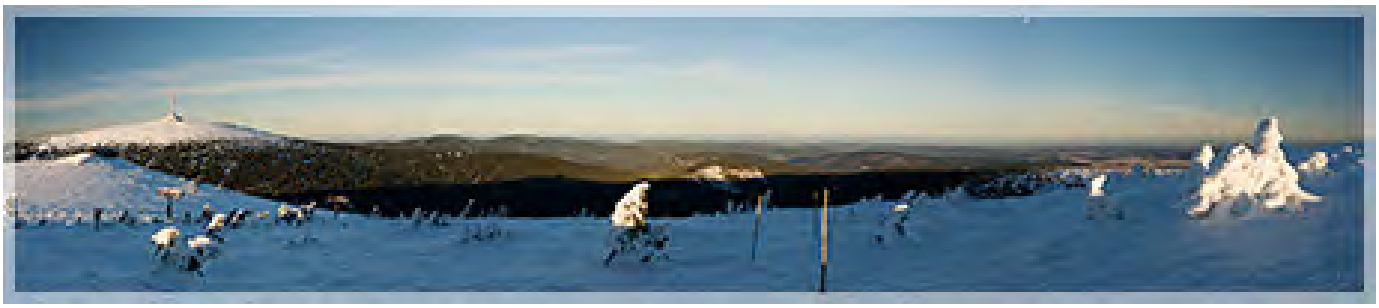

Lyžařské běžecké tratě – Malá Morávka – Ovčárna

Oblast Ovčárny a Pradědu je výhodným výchozím bodem jak pro přejezd hřebene Jeseníků, tak pro celou řadu lokálních běžeckých tratí. Nacházejí se zde jedny z nejlepších sněhových podmínek v ČR

Běžecké lyžařské trasy v lokalitě Malá Morávka - Ovčárna

Běžecká trasa: Ovčárna - Praděd: 4 km

Běžecká trasa: Ovčárna - Švýcarna - zpět: 9 km méně náročná trasa s max. převýšením 126 m

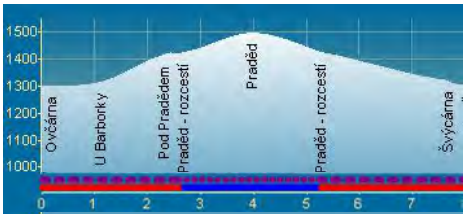

Běžecká trasa: Ovčárna - chata Barborka - Sporthotel Kurzovní - Praděd - Švýcarna - Slatě - Petrovka - Červenohorské sedlo: 15 km náročná trasa délkou a převýšením

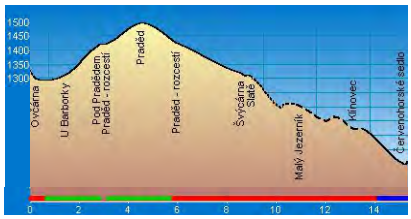

Běžecká trasa: Karlov - Mravencovka - Alfrédka - Mravenčí sedlo - Nová Ves - Jelení Potok - Karlov:24 km méně náročná trasa po upravovaných stopách vedoucí převážně lesními úseky

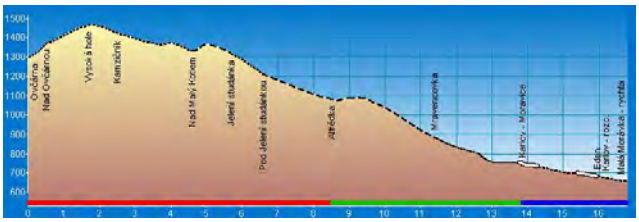

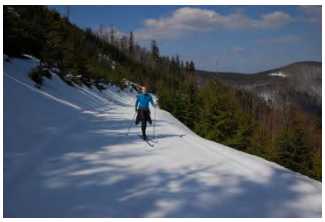

Běžecká trasa: Ovčárna - Petrovy Kameny - Jelení studánka - Skřítek - zpět: 30 km náročná trasa délkou a převýšením

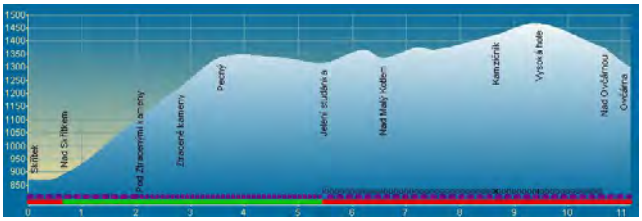

Státní léčebné lázně Bludov

Zdejší teplé prameny byly známy již v minulých staletích a místní lidé je s oblibou vyhledávali pro léčení a koupele. Pramen využívali také páni ze Žerotína, jimž Bludov patřil. Později byly na tomto místě zřízeny rybníky. Po jejich zrušení se objevil znovu teplý pramen a uprostřed polí dokonce vzniklo nezamrzající jezírko. Majitel ho však nechal roku 1912 zasypat.

Historie lázní:

V roce 1924 koupil pozemek bludovský rodák Zdeněk Pospíšil. Ten se o prameny začal zajímat, když zjistil, že se v jejich okolí nedaří vegetaci. Začal pátrat po příčině a zjistil, že je to způsobeno vysokým obsahem minerální vody v půdě. V roce 1926 nechal Pospíšil udělat v místě pramene vrtné průzkumy, při nichž získal vodu o teplotě 39 stupňů Celsia. Po poradě s odborníky na lázeňství nechal pramen odborně zachytit a vybudoval nedaleko Bludova lázeňské budovy s vanovým vybavením a bazénem. Tak vznikly roku 1929 lázně Bludov s teplou sírnou vodou a širokými léčebnými indikacemi pro poruchy pohybového ústrojí a choroby dýchací, zažívací a kožní. Majitel nechával od roku 1930 provádět další hlubinné vrty a objevil tak nové prameny, které byly sváděny přímo do potrubí. Bludovské prameny byly ohodnoceny jako radioaktivní síro-jodové a síro-železité teplice. Od roku 1934 měly lázně celoroční provoz. Ponejvíce se léčily revmatické choroby, artrózy, ischias, ale také dna (tehdy ještě dost častá nemoc) nebo otylost. Nejezdila sem žádná společenská smetánka, nebo, jak se dnes říká elita, spíše příslušníci středního stavu - učitelé, úředníci, živnostníci a penzisté. Převážně to byli Češi, Němci měli zase „svoje" lázně ve Velkých Losinách. Procedury byly rozmanité,kromě koupání masáže, zábaly, ozařování a elektroléčba. Zaměstnanců měly lázně nakonec až kolem padesáti. Byli to lázeňští, maséři, ale ovšem i pokojské, kuchyňský personál atd.

Zábor pohraničí Německem v říjnu 1938 nepřinesl lázním nic dobrého. Zůstaly sice v majetku Pospíšilů, ale již v srpnu 1939 byl dosazen německý správce, a co v lázních bude, o tom rozhodovaly německé úřady. Normální lázeňský provoz ustal a vznikla zde ozdravovna německé sociální péče. Jezdila sem zejména mládež z vybombardovaných německých měst, hlavně z Dusseldorfu. Pospíšilovi a český personál s nimi neměli dobré zkušenosti, chovali se prý zpupně a často až nepřátelsky.

V důsledku vývoje války byl v roce 1943 v lázních zřízen vojenský lazaret, kam vozili raněné a omrzlé německé vojáky z východní fronty. Z. Pospíšilovi se však podařilo prosadit v Bludově i léčbu českých dělníků, nasazených na práci do Říše. Majitel lázní Zdeněk Pospíšil se na sklonku války zapojil do odboje a když se 8. listopadu 1944 v bludovských lázních ustavil ilegální Okresní národní výbor, stal se jeho předsedou. V této funkci působil i po osvobození až do 22. června. Aktivně se účastnil všech revolučních událostí té doby a na lázně mu čas prakticky nezbýval.

Po osvobození v roce 1945 nastal i v lázních velký ruch a velké změny. Napřed v nich byla improvizovaná nemocnice a již 25. června byl obnoven i lázeňský provoz. Jako první se zde léčili osvobození vězni koncentračních táboru. Po únoru 1948 byly lázně v celém Československu zestátněny, což se nevyhnulo ani Bludovu. V listopadu 1948 byl zřízen v objektu domov pro 180 řeckých a makedonských dětí, které k nám přišly po občanské válce v Řecku. O rok později byla pak v Bludově otevřena lázeňská léčebna dětí, pro něž jsou lázně zařízeny dodnes.

Lázně Bludov dnes:

Přírodním léčivým zdrojem je v Bludově subtermální alkalická málo mineralizovaná síranochloridová voda s přítomností sirovodíku, sírníků, fluoridů a stopami radonu. V současné době jsou využívány dva prameny: pro balneoterapii pramen Nový vrt, jenž má teplotu 24 stupňů Celsia a pramen s označením BVJ 2, jenž má teplotu 19 stupňů Celsia. Přihřívaná voda se využívá k přípravě perličkových, vířivých a přísadových koupelí.

Lázně mají nyní dvě oddělení. Prvním je dětské oddělení s indikací léčby chronických onemocnění cest močových a ledvin, jakož i pooperační stavy a léčení dětské otylosti. Druhé oddělení využívá léčivé termální vody k léčení onemocnění pohybového ústrojí.

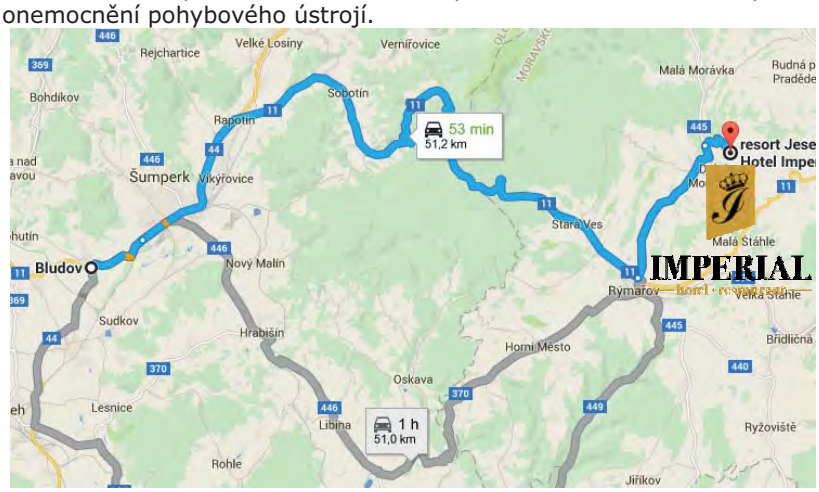

Doprava:

od hotelu Imperial cca 51 km
vydáte se do obce Václavov u Bruntálu
a zde doprava na silnici I/11

- ***z Bruntálu:*** po 1/11 do Šumperka, dále viz ze Šumperka
ze Šumperka: po silnici 1/11 do Bludova a za Bludovem dále po 1/11 asi 200m k odbočce k lázním Bludov

Sanatorium Edel - Zlaté Hory

Sanatorium Edel s.r.o. je soukromou dětskou léčebnou respiračních nemocí se speleoterapií. Nachází se ve Zlatých Horách, na severním okraji podhůří Jeseníků, v nadmořské výšce 410m n. m. Specializuje se na léčbu opakovaných a chronických nemocí dýchacího ústrojí a léčí dětské pacienty ve věku od 3 do 15-ti let, po dohodě ale také děti mladší, či dorost do 18-ti let.

Historie a současnost:

Historie léčebny sahá až do druhé poloviny 19. století, kdy bylo MUDr. Anjelem založeno Sweinburgovo lesní sanatorium. Díky vysoce modernímu vybavení a krásnému lesnatému okolí se stalo velmi vyhledávaným hlavně pacienty s nemocemi dýchacích cest a neurologickými potížemi. Od té doby prošla léčebna mnoha změnami. V roce 1939 přešla pod správu německé branné moci, po skončení II. sv. války byla předán do správy Ministerstva zdravotnictví, které ji rekonstruovalo a vybudovalo Státní dětskou ozdravovnu. Ta byla určena především dětem z rodin postižených válkou, nemocným tuberkulosou a dětem podvyživeným.

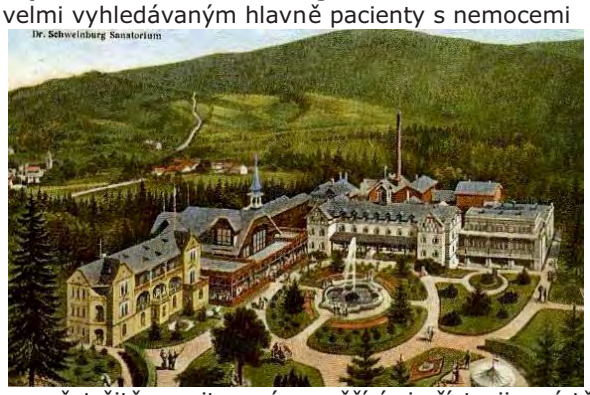

V roce 1993 byl změněn statut na Dětskou léčebnu respiračních nemocí, která pak byla v roce 1996 zprivatizována společností EDEL s.r.o. a dnes nese oficiální název SANATORIUM EDEL s.r.o. Současná kapacita je 105 lůžek pro dětské pacienty a 33 lůžek pro jejich doprovod. Léčba se opírá především o klimatoterapii, speleoterapii, inhalace, rehabilitační cvičení a otužování. Každý pacient absolvuje na začátku a konci pobytu vyšetření specialistou ORL. Čistota ovzduší je nepřetržitě monitorována měřícími přístroji umístěnými v areálu léčebny. Provoz je celoroční, kromě 3 – týdenní vánoční výluky.

Co je to speleoterapie

Speleoterapie je soubor léčebných metod, jejichž základem je využívání mikroklimatu podzemního prostředí. Tím zpravidla bývají krasové jeskyně, případně jiné podzemní prostory splňující přísné podmínky.
K léčebnému pobytu v mikroklimatu podzemních prostor jsou pacienti přijímáni na základě doporučení alergologa či pneumologa. Pacienti s některými diagnózami jsou indikováni přímo ošetřujícími lékaři léčebny.
Čas na speleoterapii je rozdělen na aktivní a odpočinkovou část. Děti hrají hry, cvičí, hrají na flétny, kreslí si, či odpočívají na lůžku.
Úspěšnost vlivu speleoterapie je vysoká. U 90-ti % pacientů dochází ke snížení nemocnosti a užívání léků. Negativní vliv speleoterapie nebyl prokázán

SANATORIUM EDEL s.r.o. zahájilo provoz speleoterapie v roce 1995, a to ve zrekonstruovaném důlním díle, které je vzdáleno 7 km od léčebny. Speleoterapie se tak stala nedílnou součástí léčebného pobytu ve Zlatých Horách. Její provoz se nachází 620 m n. m. a využívá cca 1 600 m podzemních chodeb s maximální hloubkou 93 m pod zemským povrchem. Celoroční teplota je 7–8ºC.

Speleoterapie pro děti:

Prostory byly upraveny pro pobyt dětí, a tak zde mohou využít malou tělocvičnu s hřištěm pro basketbal, volejbal, možností hry stolního tenisu aj. Pro odpočinek je určena vybavená lehárna. Samozřejmostí je hygienické zázemí a stoly pro hru i malou svačinu. K léčebnému pobytu v mikroklimatu podzemních prostor jsou pacienti přijímáni na základě doporučení alergologa či pneumologa. Pacienti s některými diagnózami jsou indikováni přímo ošetřujícími lékaři léčebny. Na speleoterapii jezdí děti ve všedních dnech na 180 minut a navštíví ji průměrně 15x za dobu pobytu. Pobyt v podzemí je dětmi vnímán ve velké většině případů velmi kladně. Bývají doprovázeny zdravotnickým a pedagogickým personálem, případně rodiči. Samozřejmostí je také technický dozor. Čas na speleoterapii je rozdělen na aktivní a odpočinkovou část. Děti hrají hry, cvičí, hrají na flétny, kreslí si, či odpočívají na lůžku. Úspěšnost vlivu speleoterapie je vysoká. U 90-ti % pacientů dochází

ke snížení nemocnosti a užívání léků. Negativní vliv speleoterapie nebyl prokázán.

Speleoterapie pro firmy:

Pro firmy jsou k dispozici netradiční prostory speleoterapie pro pořádání firemních setkání a oslav. Pro tyto účely je v hloubce 93 m pod zemským povrchem k dispozici bar i s posezením. Ubytování účastníků lze zajistit na ubytovně EDEL nebo v okolních hotelech, pro odvážnější je z baru speleoterapie průchod přímo do lehárny.

Prohlídky pro veřejnost:

Cena vstupného je 50 Kč pro dospělé a 25 Kč pro děti a seniory

Prohlídky speleoterapie se pro veřejnost konají **každou sobotu a neděli v 9:15, 10:30 a 12:45**, a to v období **od 1.4. do 31.10**. K hromadné objednávce v tomto období využijte prosím kontaktů společnosti. Chcete-li speleoterapii navštívit v období **od 1.11. do 31.3.** a je-li Vás alespo ň **20 osob**, lze využít uvedených kontaktů společnosti Telefon: +420 584425327, +420 584425328 E-mail: edel@speleoterapie.cz a prohlídku si dopředu objednat. Doporučujeme vzít si na prohlídku teplejší oblečení a vhodnou obuv. Teplota v prostorách speleoterapie je 7-8ºC a vlhkost 98%.

Jak se tam dostanete?

Automobilem: od hotelu Imperial cca 40 km - je možno přes Bruntál do Krnova nebo přes Karlovu Studánku, Vrbno p/Pr do Krnova a dále jako od Ostravy.

- ***Směr od Brna:***

Brno - Prostějov - Olomouc - Šumperk - Zábřeh - Jeseník - Zlaté Hory

- ***Směr od Ostravy:***

Ostrava - Opava - Krnov - Město Albrechtice - Zlaté Hory

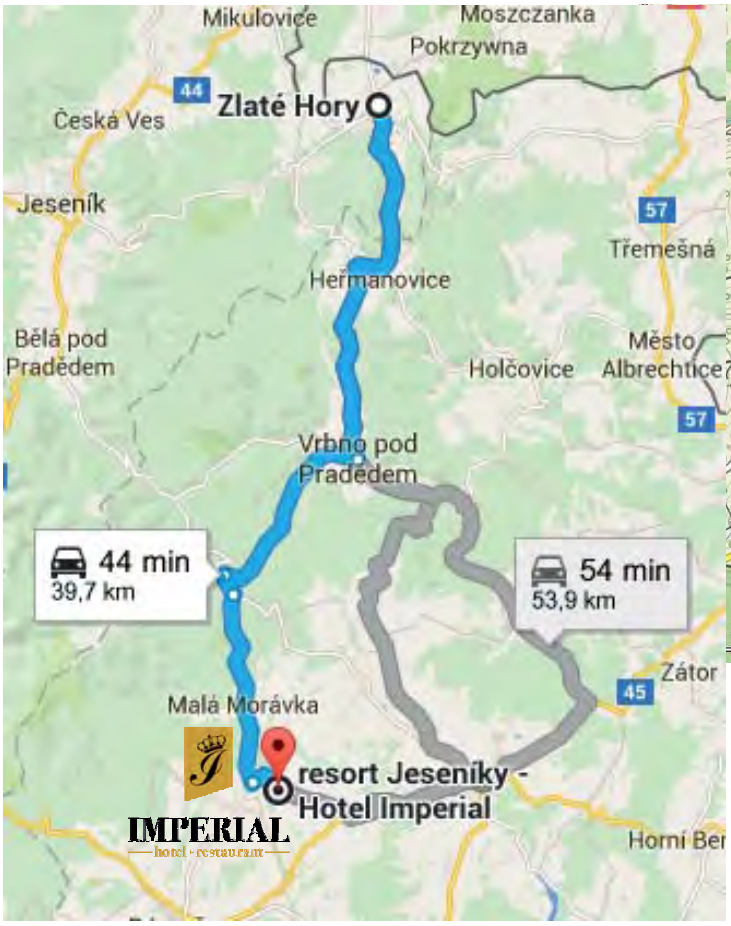

Lázně Dolní Lipová

Lázně Dolní Lipová jsou klimatické lázně s celoročním provozem. Jejich lázeňský charakter je dán podhorským, mírně dráždivým klimatem (nadmořská výška 487 m nad mořem) Hrubého Jeseníku. V současnosti jsou Lázně Dolní Lipová odborným léčebným lázeňským ústavem, zaměřeným na léčení chronických neinfekčních kožních chorob, hlavně psoriázy a atopického ekzému, onemocnění žláz s vnitřní sekrecí a metabolických poruch. Léčba obezity, v současnosti realizovaná podle nejnovějších poznatků moderní medicíny, zůstala tradiční indikací lázní.

Historie lázní:

Počátky lipovských lázní jsou neodmyslitelně spjaty se jménem jejich zakladatele, přírodního léčitele Johanna Schrotha. Narodil se 11. února 1798 v České Vsi v rodině drobného zemědělce Melichara Schrotha.
Lázeňské prospekty z minulého i tohoto století shodně uvádějí, že lipovské lázně byly založeny roku 1829. Skutečný počátek léčby je však třeba položit k roku 1837, kdy se zde léčila Magdalena Bartschová ze Šumperka, která léta trpěla tzv. krticemi, obvyklou tehdejší dětskou nemocí. Johann Schroth se dostal záhy do sporu s úřady a byl obviněn tehdejší medicínou z fušerství. Nakonec roku 1840 mezi lipovským léčitelem a státními úřady ke kompromisu. Schroth obdržel 5. května dekret dvorní kanceláře č.j. 6735, ve kterém se mu povolovalo provozování lázeňské léčby s podmínkou, že zachová stanovené policejní předpisy a že jeho pacienti budou pod odborným lékařským dohledem. V prvních letech existence lázní nebyl počet pacientů nijak velký, takže lázeňský lékař mohl přicházet z Jeseníku. Johann Schroth zemřel 26. března 1856 na nevyléčitelnou srdeční vadu.

Nástupcem a novým majitelem lázní se stal Emanuel Schroth (narozen 1832), kterému bylo úřady povoleno léčení pacientů opět s podmínkou, že zachová stanovené policejní předpisy a že jeho pacienti budou pod odborným lékařským dohledem. Emanuel Schroth byl mezi lázeňskými pacienty velmi oblíben a všeobecně nazýván papa Schroth. Jestliže se v roce 1838 léčilo v Lipové jen 17 nemocných, pak v roce 1889 to bylo již 777 osob. Po smrti Emanuela Schrotha 20. května 1890 se stal dědicem lázní jeho syn Rochus Schroth (narozen 1874). Rochus Schroth přeměnil rodinný majetek v akciovou společnost. Zemřel 26. srpna 1913 a je pohřben spolu s otcem i dědem v rodinném hrobě na lipovském hřbitově.
Koncem prvního desetiletí tohoto století se objevil v Lipové další odborný lázeňský lékař, Dr. med. Max Mader. Medicínu vystudoval ve Vídni. Během své dlouholeté praxe v Lipové napsal a vydal řadu odborných pojednání o Schrothových léčebných metodách. Jeho odborné práce byly ě rovn ž překládány do cizích jazyků. Doktor Max Mader působil v Lipové až do konce 2. světové války. Po osvobození byl spolu s dalšími německými obyvateli kraje vysídlen a odešel do Rakouska.
V roce 1913 se v lázních léčilo kolem 1700 pacientů, kteří si však museli léčbu hradit zcela sami. Během 1. světové války došlo k poklesu stavu lázeňských pacientů, avšak v meziválečném období byl zaznamenán nebývalý vzrůst zájmu o léčbu. Kromě již uvedeného Dr. Maxe Madera působil v Lipové další lázeňský lékař Dr. med. Karel Schroth jun., syn předešlého lékaře (narozen 1898). Stal se obdobně jako jeho otec horlivým propagátorem Schrothových tradicí přírodní léčby. Stál v čele lázní až do své smrti 25. října 1946.

V období 2. světové války byl provoz lázní omezen, neboť zde byl až do 1. června 1944 vojenský lazaret. Počátkem ledna 1945 se zde shromažďovaly tisíce uprchlíků z vybombardovaných německých měst. V tomto období lázně nejvíce utrpěly. Nová

kapitola v dějinách lázní se tedy začala psát teprve po osvobození v roce 1945. Poškozené a zanedbané lázeňské objekty byly v průběhu několika týdnů dány do takového stavu, že již 10. srpna 1945 mohli být přijímáni noví pacienti. Prvním ředitelem byl jmenován MUDr. Kamenář, který zde působil až do roku 1948. I přes různé technické potíže byl zaznamenáván neustále vzrůstající počet pacientů. Roku 1946 se zde léčilo 486 pacientů ve zkrácené provozní době a teprve r. 1948 měly lázně již celoroční provoz s kapacitou 522 osob.

V lednu 1949 byly lázně zestátněny. V roce 1954 přešly lipovské lázně do správy ÚRO. Roku 1957 byly organizačně přičleněny k lázním v Jeseníku. Schrothova léčebná metoda byla zachována i v prvních poválečných letech bez podstatnějších změn. V 50. a 60. letech se stala hlavní indikací léčby otylost. Teprve v prvé polovině 60. let došlo k objektivizaci Schrothova léčebného postupu.
V roce 1992 byly lázně zakoupeny společností SCHROTH, spol. s r.o. s cílem obnovit v Lipové bez účasti zahraničního kapitálu 150-letou tradici léčebné kúry podle Johanna Schrotha a realizovat moderní balneoterapii.

Lázně dnes:

Novela Indikačního seznamu v roce 1994 umožnila léčbu kožních chorob v Lázních Dolní Lipová nejen dospělým a dorostu, ale i dětem od 3 let věku. V r. 1999 Ministerstvo zdravotnictví ČR vyslovilo souhlas s rozšířením lázeňské léčby obesity dospělých v Lázních Dolní Lipová i na děti a dorost. Léčení dětí od 3 do 6 let je možné pouze v doprovodu rodičů, pro děti od 6 let a dorost je zajištěn potřebný výchovný dozor a kontinuita školního vzdělávání

Léčebný program pro pacienta je volen individuálně na základě komplexního vstupního vyšetření lázeňským lékařem. K léčbě našich pacientů využíváme osvědčených i moderních léčebných postupů, ať už balneologických či fyziatrických, ale i z ostatních klinických oborů, v souladu s nejnovějšími poznatky medicíny. Za tímto účelem spolupracují Lázně Dolní Lipová s příslušnými odbornými společnostmi České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně a předními odborníky v těch medicínských oborech, které jsou předmětem lázeňského léčení v našich lázních. Pro ně, ale i pro ostatní lékaře v dermatovenerologii a obezitologii pořádají pravidelná pracovní setkání s cílem umožnit výměnu nejnovějších informací mezi kolegy jak v lékařské praxi, tak v lázních.

Jak se tam dostanete?

Autem: od hotelu Imperial cca 43 km - do Obce Václavov u Bruntálu, zde doleva a po silnici I/11 do Bruntálu nebo přes Karlovu Studánku, Vidly , Bělou p/Pr do Jeseníku.

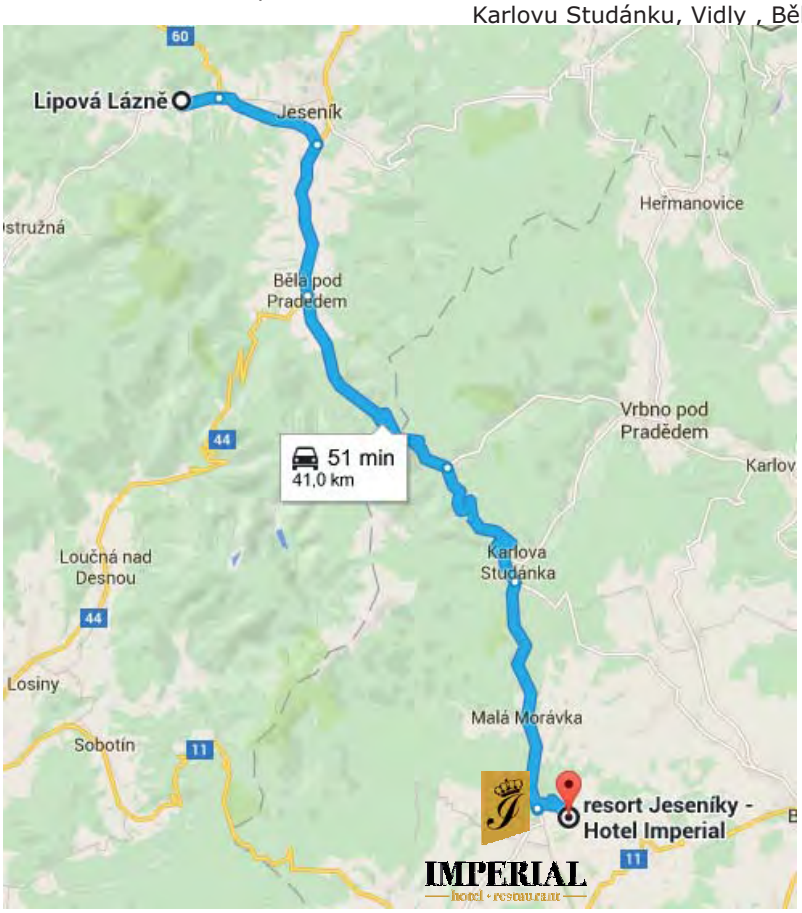

- od Bruntálu (Opavy, Ostravy...): po silnici II/452 směr Vrbno pod Pradědem, na konci Vrbna na křižovatce doprava po silnice II/451 a následně směr Jeseník. Dále po silnici I/60 směr Lipová lázně, v Lipové projedete rovně křižovatku u pošty (směr na Hanušovice), po 200m je po levé straně most vedoucí k lázním.

Lázně Velké Losiny

Lázně Velké Losiny proslavily stejnojmennou nevelkou obec, rozkládající se po obou stranách Losinky, p řítoku řeky Desné. Velké Losiny leží v šumperském okrese, 10 km severovýchodně od Šumperka. Zdejší lázně se řadí k nejstarším moravským lázním a místní vody byly již odedávna využívány obyvateli z blízkého i vzdálenějšího okolí k léčebným účelům. Vesnice Velké Losiny vznikla pravděpodobně v roce 1351, lázně se sirovodíkovými prameny zde byly známy již v 16. století. Pozornost lidí totiž voda po dlouhou
dobu přitahovala teplotou a sirným zápachem.

Historie lázní Velké Losiny:

Počátky lázeňství ve Velkých Losinách jsou spjaty s aktivitami významného moravského rodu Žerotínů, kteří vlastnili losinské panství od roku 1496 až do roku 1802. Již v polovině 16. století dal Jan ze Žerotína vystavět vedle vývěrů vody dřevěnou lázeňskou budovu. Přesné datum založení není známo, pouze se ví, že to bylo již před rokem 1562.
Za první z lékařského hlediska významnou zprávu o lázních Velké Losiny považujeme stať v knize O vodách hojitelných neb teplicech moravských významného moravského lékaře Tomáše Jordana z Klausenburku z roku 1580. Tato kniha svědčí o tom, že již v té době byly Velké Losiny lázně vyhledávané a vodu nazývá dokonce královnou moravských vod.
Také lázní se dotklo velice pohnuté období tzv. čarodějnických procesů na Šumpersku, které líčí v knize Kladivo na čarodějnice Václav Kaplický. Olomoučtí kapucíni, kteří poskytovali poslední útěchu odsouzeným byli v té době častými hosty lázní.

Žerotínové věnovali lázním velkou pozornost, zejména v 18. století, kdy se jim dostalo přídomku knížecí lázně. V druhé polovině 18. století byly přistaveny další dvě budovy.
Roku 1802 přešly lázně a celé panství do rukou Lichtenštejnů. Také noví majitelé pečovali o lázně a snažili se o jejich modernizaci.
V 50. letech 19. století ohrozil vážně existenci lázní provoz tírny lnu šumperské lnářské společnosti, ale ten byl naštěstí zastaven. Poté nastává období velkého budování nejen v samotných lázních, ale vznikla i řada soukromých ubytovacích budov, např. dnešní hotel Praděd nebo Knížecí vila (dnes je tu škola, přijímací kancelář a informační centrum lázní). Ve druhé polovině 80. let 19. století bylo možné v lázních a jejich okolí ubytovat na tisíc návštěvníků. Jako léčebné indikace byly uváděny hlavně nemoci pohybového ústrojí, obrny, zácpa, nemoci kožní, nemoci žláz aj.
V roce 1884 se stal lázeňským lékařem dr. med. Hans Lorenz, který se významně zasloužil o zvelebení lázní. Vylepšil vybavení lázní. Nechal osázet park vzácnými stromy a vybudovat v něm dva rybníčky. Z jeho popudu byl také zakoupen studený pitný pramen a nazván po Karlu Liechtensteinovi pramenem Karlovým.

V roce 1904 byla dokončena železniční trať Šumperk - Kouty nad Desnou, od které si vedení lázní slibovalo větší návštěvnost.
Poměry v lázních silně ovlivnil nový průbojný lékař dr. František Riedl, který se za sloužil o založení akciové společnosti roku 1910. Krátce nato vzniká nové moderní sanatorium (dnešní pavilon Šárka).
V průběhu 1. světové války zde byl umístěn válečný lazaret.
Ale od roku 1921 už byly lázně opět v plném provozu. Dvacátá léta však nesplnila očekávání, kladená do provozu lázní, navíc roku 1930 vyhořela velká část lázeňských budov. Proto byl nově vybudován Lázeňský dům (dnešní pavilon Eliška).
Výstavba lázní byla ukončena roku 1932, kdy byl postaven Dětský dům (pavilon Chaloupka). Nové útrapy přinesla lázním 2. světová válka, kdy byl německou společností v lázních zřízen domov pro matky a mládež a v dnešním pavilonu Šárka porodnice.
Po skončení války byly lázně opět brzy uvedeny do provozu, roku 1946 byl zkonfiskován veškerý majetek a v části budov zřízena Státní dětská ozdravovna. Roku 1949 byla však uvolněna k lázeňským účelům. Vlastní provoz neurologické rehabilitace byl zahájen v lednu 1950. Téhož roku navštívila Velké Losiny australská sestra Kenny a provedla v lázních výukový seminář pro zaměstnance zaměřený na léčbu dětské obrny. Významně se zapsal rok 1950 do dějin losinských lázní také konáním Celostátní konference o zdravotnictví.
Dnes jsou lázně v majetku akciové společnosti Univerzální správa majetku a.s.

Lázně Velké Losiny dnes:

Od roku 1950 jsou lázně určeny jako rehabilitační ústav pro léčbu následků neuroinfekcí, zejména dětské obrny, v současné době i pro obrny nervového původu, stavů po náhlých mozkových cévních příhodách, ambulantně se zde léčí i některé druhy revmatismu. Půvabný šindelem obložený pavilon, tzv. Perníková chaloupka z roku 1930 slouží jako dětská léčebna nespecifických nemocí dýchacích. Hlavní prameny jsou západně od hlavního vchodu do lázeňského parku.
Pobyt v lázních ovšem neznamená jen léčebné procedury, ale také využití volného času. Ve Velkých Losinách je možností nepočítaně. Pro mnoho návštěvníků je příjemným doplněním pobytu možnost turistiky, cyklistických výletů, či autobusových výletů do vzdálenějšího okolí.

Na své si přijdou také milovníci historických památek. Z historie se totiž až do dnešních dnů dochovalo ve Velkých Losinách mnoho pamětihodností. Asi nejznámější památkou je zdejší zámek z let 1580-1590, postavený na místech původní gotické vodní tvrze, který patří k nejzachovalejším památkám pozdní renesance u nás. Je trojkřídlý, s arkádami v přízemí i obou poschodích, průčelí kryjí renesanční sgrafita. Dominantu tvoří štíhlá osmiboká věž. Před zámkem byl původně barokní sad z 30. let 18. století, počátkem 19. století upravený v přírodně krajinářský park, v němž je zastoupeno na 140 druhů a forem listnatých a jehličnatých dřevin. Nedaleko zámku je velký barokní špýchar z poloviny 18. století se sochou svatého Floriána z druhé třetiny 18. století.

Další pozoruhodností je jedna z nejstarších provozovaných ručních papíren. Velkolosinská papírna byla založena v 90. letech 16. století a funguje nepřetržitě již 400 let. V areálu papírny je provozováno Muzeum ručního papíru. Návštěvníci jej mohou navštívit celoročně v pracovní dny od 9.00 do 15.00 hodin, v sezóně je muzeum přístupné i o víkendech. Expozice zachycuje vývoj výroby papíru ve Velkých Losinách i ve světě obecně. V papírně je pro veřejnost k dispozici také prodejna ručního papíru, výrobků z ručního papíru a příbuzného sortimentu. V objektu papírny je kromě Muzea ručního papíru zřízena i galerie, v jejíchž prostorách jsou prezentována výtvarná díla spjatá s ručním papírem nebo zdejším regionem.

Pro ty, kteří dají přednost sportovnímu vyžití, je u areálu lázní koupaliště s termální vodou. Blízké okolí lázní je protkáno řadou cest, které nabízejí delší i kratší vycházky. Celá řada značených turistických tras vybízí k procházkám i k náročnějším túrám.
Výborné terény jsou zde i pro cykloturistiku. Po celý rok připravují lázně pro své hosty řadu kulturních akcí. V lázeňském parku je možnost rybaření bez rybářského lístku včetně zapůjčení rybářského náčiní. V zimním období nabízí okolí řadu lyžařských vleků a běžeckých tras. Nejznámější lyžařské centrum, Červenohorské sedlo, je vzdáleno necelých 20 km.

Jak se tam dostanete?

Automobilem: od hotele Imperial cca 42 km

- ***od Bruntálu (Opavy, Ostravy):*** po silnici I/11 směr Šumperk a Hradec Králové, po příjezdu do obce Rapotín na hlavní křižovatce doprava na silnici I/44 směr Šumperka a pak dále jako ze šumperka
- ***od Šumperka (Olomouce, Brna):*** po silnici I/44 (souběh se silnicí I/11) směr Rapotín, v této obci na hlavní křižovatce doleva směr Jeseník

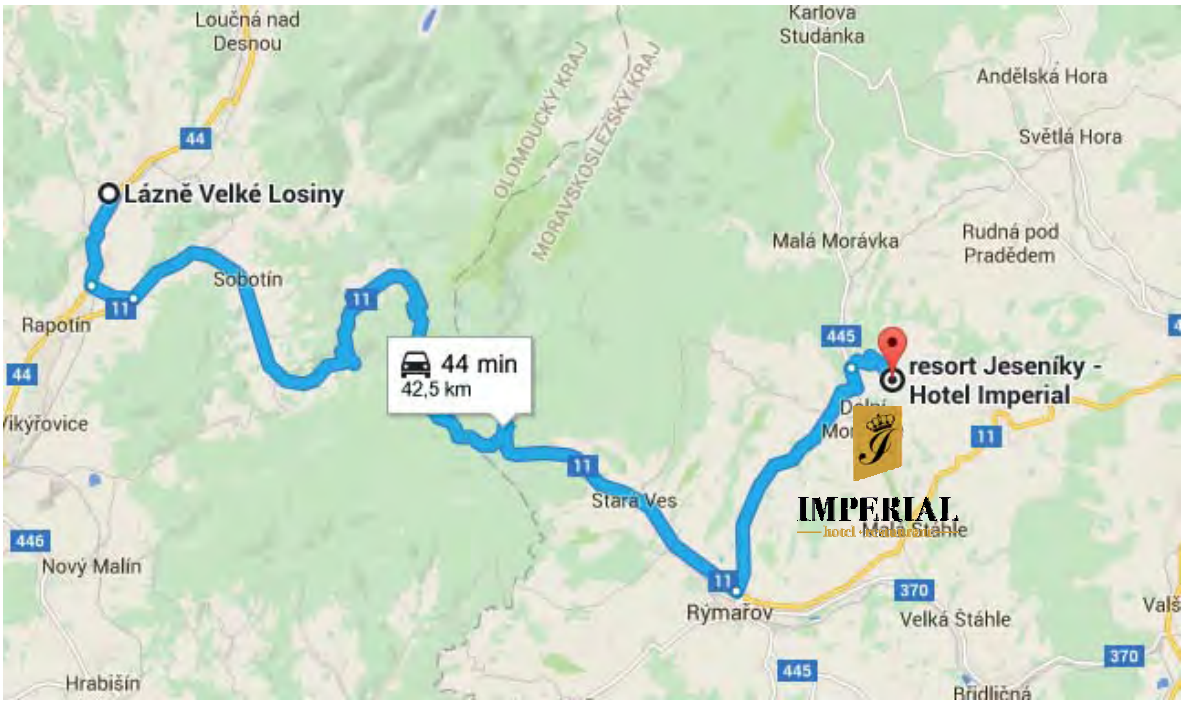

Priessnitzovy léčebné lázně Jeseník

www.priessnitz.cz

Priessnitzovy léčebné lázně leží v malebné poloze na svazích Studničního vrchu asi 2 km od města Jeseník, v průměrné nadmořské výšce 620 m, nejsevernějším výběžku Slezska a Moravy. Areál tvořící dominantu širokého okolí stojí na místě původní osady Gräfenberk, v níž se roku 1799 narodil Vincenc Priessnitz, světoznámý zakladatel těchto vodoléčebných lázní. Lázně mají mimořádně příznivé klimatické podmínky, neboť ze tří stran chráněny jsou vysokými hřebeny hor, pouze na východ je údolí otevřeno do polských rovin. Tato poloha zajišťuje velmi vhodné mikroklima pro celoroční léčení především dýchacích cest, potíží krevního oběhu a nervové soustavy. Zdejší mikroklima je velmi vhodné pro léčení horních a dolních cest dýchacích, potíží krevního oběhu, nervové soustavy a vegetativního nervstva. Lázně mají osm ubytovacích zařízení pro 723 lidí. Nejhonosněji zařízené ubytování poskytuje léčebný dům Priessnitz a nově zrekonstruovaný léčebný dům Jan Ripper. Pro ubytování pacientů a lázeňských hostů slouží i lázeňské léčebné domy Mír a Bezruč a lázeňské penziony Bílý kříž a Maryčka. Děti od šesti let se léčí v dětské léčebně Karolina, děti starší tří let v doprovodu rodičů v nově zrekonstruovaném lázeňském léčebném domě Wolker.

Historie lázní v Jeseníku:

Vincenc Priessnitz (4. 10. 1799–28. 11. 1852)

Koncem 18. stol. bylo v osadě Gräfenberk jen 12 dřevěných chalup a v jedné z těchto dřevěnic se 4. října 1799 narodil Františku Priessnitzovi a jeho manželce Tereze jako šestý potomek syn, jemuž dali jméno Vincenc František. V roce 1816 utrpěl Vincenc velmi vážný úraz. Při svážení obilí se mu splašili koně, Vincenc spadl pod vůz, jehož kolo mu přejelo hrudník. Přivolaný lékař zjistil několik zlomených žeber a netajil se s názorem, že mladý muž zůstane asi nadosmrti mrzákem. Ale Priessnitz se nechtěl jen tak smířit s osudem. Vzpomněl si, jak jeho strýc, starý mlynář z Písečné, léčíval zlomená žebra tlakem hrudníku proti opěradlu židle, zkusil tuto nepříjemnou metodu i na sobě a skutečně tak uvedl žebra do jakž takž patřičné polohy. Potom již mohl použít studených mokrých zábalů, v jejichž účinnost pevně věřil. Téměř celý rok uplynul, než se jeho zdravotní stav zlepšil natolik, aby mohl vykonávat normální práci. Tento Priessnitzův léčebný úspěch nezůstal utajen a mnozí sousedé i známí se na něho začali obracet, aby jim pomohl při podobných vnějších i vnitřních poraněních. Zpočátku se neodvažoval léčit lidi, ale ověřoval si možnosti léčby na domácích zvířatech. Postupem doby však začínal léčit i vykloubené ruce a nohy sousedů, krevní výrony i zlomeniny. Jeho léčebné úspěchy byly tak pronikavé, že již v roce 1818 zajížděl až daleko na Moravu a do Čech, kde se původně postižení doslechli o podivuhodné léčbě vodou a žádali pomoc.

Příliv Priessnitzových pacientů stále sílil a již dávno neléčil jen vnější poranění, ale úspěšně se pouštěl i do léčení revmatismu, dny, ochrnutých údů, neduhů jater, žaludku, chronické zácpy i potíží nervového původu. Pokoušel se také o léčení tuberkulózy, venerických chorob a rakoviny. Z darů vděčných pacientů Priessnitz nashromáždil dostatečný obnos, aby v roce 1822 mohl dát strhnout starý dřevěný domek, v němž se narodil, a roku 1824 postavil nový, kamenný jednopatrový dům, při jehož stavbě mu pomáhali jeho pacienti. V přízemí zařídil jednu místnost jako koupelnu s velkou dřevěnou vanou, do níž přiváděl vodu přímo z pramene. Tak tedy vypadala první lázeňská budova, která stojí dodnes. Neslouží však původnímu účelu, jsou zde byty lázeňského personálu. Roku 1838 počal V. Priessnitz se stavbou velkého lázeňského domu za 3000 zlatých s velkým sálem (dnes Kongresový sál) pro 600 osob, současně začal stavět tzv. Bretterhaus, čtyřpatrovou budovu ze dřeva s jídelnou pro 200 osob. Z roku 1839 máme také záznam o počtu pacientů i o výši příjmů „vodního doktora".Léčilo se tu 1.700 pacientů, kteří za své léčení zaplatili celkem 120 tisíc zlatých, v průměru tedy téměř 71 zlatých za každého pacienta, což při průměrném pobytu 4 týdnů nebylo málo.

Vodní a vzdušná procedura

Účinná pracovní terapie

Mezi tehdejšími pacienty bylo velmi mnoho známých osobností oné doby. Jmenujme jen namátkou – v roce 1838 český básník J. K. Chmelenský, nazývající tehdejší ubytovací prostory cikánskými skrýšemi, německý básník Heinrich Laube, ruský spisovatel N. V. Gogol (byl zde v roce 1845 a 1846), dánský sochař L. Schwanthaler, autor uherského pomníku na Gräfenberku, koncertoval zde i skladatel F. Liszt. Stálý růst počtu pacientů přiměl Priessnitze k tomu, aby část z nich ubytoval přímo ve městě a pro jejich pohodlí zařídil v tehdejším hotelu Krone (dnes Jeseník) poradní ordinaci, kam denně dojížděl. Náročná péče o lázně a pacienty Priessnitze velmi vyčerpávala, v roce 1847 vážně onemocněl, po zotavení se však znovu pustil do práce, ale 28. listopadu 1851 náhle zemřel.

Po Priessnitzově smrti převzal vedení lázní v roce 1853 dr. Josef Schindler, který zde působil až do své smrti roku 1890. Záhy se však ukázalo, že vedení takového lázeňského podniku nezvládne jedna osoba, a proto bylo ustaveno lázeňské kuratorium v čele s dr. Schindlerem a čtyřmi Priessnitzovými dědici. V uvedené době (1853 – 1890) počet pokojů pro pacienty činil 549, dále bylo k dispozici 62 privátních pokojů ve městě a 10 pokojů v České Vsi. Nástupem dr. Schindlera nezanikly sice lékařské metody vodního doktora, ale původní pouhá empirie byla postupně vědecky podložena. Stalo se tak zásluhou dr. Schindlera i jeho nástupců, šéflékaře dr. Rudolfa Hatscheka a zvláště pak primáře dr. Josefa Reinholda (1885 – 1947), pod jehož vedením dosáhl Gräfenberk světové úrovně s výbornou diagnostikou i léčebnou základnou.

Neustále rostoucímu počtu pacientů brzo staré budovy lázní nestačily, a proto v roce 1910 byla postavena hlavní budova (Priessnitzovo sanatorium) s 300 pokoji, která patřila k největším svého druhu na světě v ůbec. První světová válka znamenala však pro lázně pohromu, protože nedostatečné zásobování přinášelo mnohé nepříjemnosti, brzy se zde objevili i

první ranění z fronty. a tak, i když lázeňská léčba zůstala aspoň do jisté míry zachována, lázeňská akciová společnost sama žádala, aby bylo od návštěvy lázní raději upuštěno.

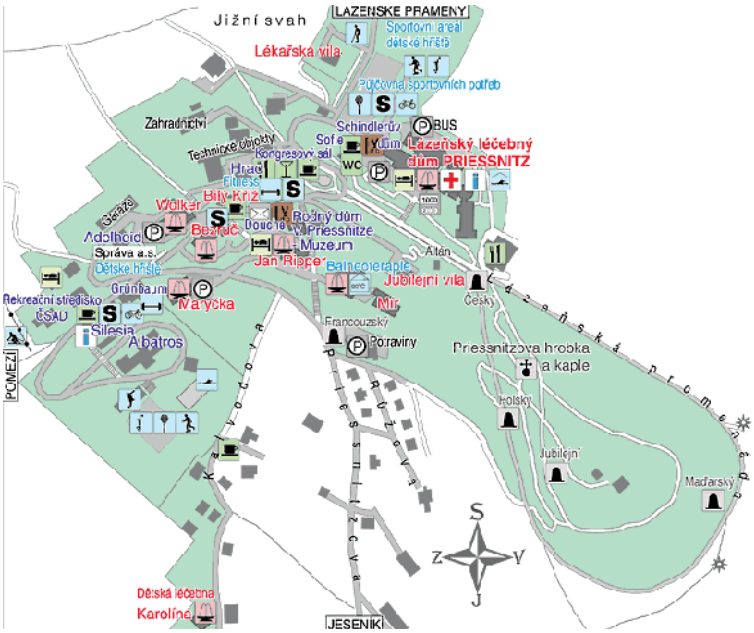

Za první republiky však lázně znovu rychle ožily, byly vyhledávány i značným počtem cizinců, zejména z Německa, Maďarska, ale i Spojených států a Kanady. Zůstávaly však především doménou bohatých lidí, hledajících tu spíše rozptýlení než lázeňskou léčbu. Okupace pohraničních oblastí republiky v roce 1938 na delší čas provoz lázní zcela ochromila, neboť návštěvy ze zahraničí ustaly a ani návštěvy z říše nebyly povolovány a tzv. Sudety samy nemohly dodat dostatečný počet pacientů. Ostatně velmi brzy byly objekty lázní použity jako rehabilitační zařízení pro raněné vojáky, později byla část lázní zabrána pro děti z bombardovaných německých měst a vojenský lazaret. Koncem války tu bylo sídlo Jagdkomanda SS a dočasně i poslední útočiště úřadu opavského kreisleitera.
Osvobození v květnu 1945 zastihlo lázně ve velmi svízelné situaci. Vyskytl se dokonce požadavek, aby byly přeměněny ve velké rekreační středisko ROH. Největší potíže však byly brzy překonány a znárodnění pak načas zabezpečilo další rozvoj lázní. Nově byl vymezen i přesný indikační seznam nemocí. Lázně se zaměřily především na léčbu nemocí neuropsychiatrických, menší skupiny léčených tvoří nemocní otravami těžkými kovy a s některými nemocemi cest dýchacích.
Jestli se na Gräfenberku v dobách Priessnitze léčilo ročně až 1800 pacientů, pak v osmdesátých letech byl roční průměr 8 tisíc pacientů. O pacienty se staralo 12 odborných lékařů, 1 vědecký pracovník (rovněž lékař), 22 kvalifikovaných zdravotních sester, 3 sestry dietní, 24 rehabilita čních pracovníků, 4 laboranti a 4 nižší zdravotní pracovníci. Léčebny byly vybaveny všemi nejmodernějšími přístroji, jak diagnostickými, tak léčebnými. Vodoléčba tvoří stále hlavní část léčby, ale kromě toho se využívá také elektroléčby, tělocviku, léčebné výživy i léčby medikamentózní, čímž je vodoléčba vhodně doplňována.
Po pádu komunistické moci v r. 1989 byly jesenické lázně posléze zprivatizovány. Stala se z nich akciová společnost s názvem po svém slavném zakladateli – Priessnitzovy léčebné lázně.

Lázně v Jeseníku dnes:

Rozsah pomoci nemocným je v současné době v jesenických lázních velmi široký. V lázních se dnes léčí choroby dýchacího
ústrojí, choroby srdečně cévní, choroby štítné žlázy, choroby pohybové i duševní, choroby ženské a kožní.
Součástí léčby je i aktivní pobyt na zdravém vzduchu, využívající vynikajících klimatických a geografických podmínek. Pacienti mohou využívat značených okruhů pro pěšía cyklisty, pravidelně se pořádají vycházky do okolí lázní s průvodcem. Zajímavou náplň mají i krátkodobé ozdravné pobyty, které mají za cíl zvýšit tělesnou a duševní kondici.

Lázeňská léčba je založena na využití přírodních léčivých zdrojů, kombinovaných s nejmodernějšími léčebnými a rehabilitačními metodami. Kromě LTV, elektroléčby, vodoléčby a fyzikální terapie jsou pro zdejší lázně typické především bylinné koupele, psychoterapie, elektrospánek, muzikoterapie, oxygenoterapie, plynové injekce, akupunktura a postupy myoskeletální medicíny.
Pobyt v lázních ovšem neznamená jen léčebné procedury, ale také širokou nabídku využití volného času. Každý rok je například v Jeseníku pořádána klavírní soutěž Franze Schuberta či koncerty v rámci festivalu Karla Ditterse z Dittersdorfu, v létě pak promenádní koncerty v lázeňském parku a další kulturní pořady v Zrcadlovém a Kongresovém sále. Pro mnoho návštěvníků je příjemným doplněním pobytu možnost turistiky, cyklistických výletů, či autobusových výletů do vzdálenějšího okolí včetně Polska. Lyžaři najdou v zimě ideální podmínky v nedalekých lyžařských areálech v Ramzové, na Červenohorském sedle nebo v Petříkově. Ke sportovní relaxaci jsou k dispozici tenisové kurty, minigolf, tělocvična, fitness centrum, rehabilitační bazén a půjčovny horských kol a lyží.

Jak se tam dostanete?

Automobilem:
- **z Bruntálu** - po silnici II/450 směr Vrbno pod Pradědem, na konci průjezdu města odbočit na křižovatce doprava na silnici II/450 směr Jeseník a v Bělé pod Pradědem - Domašově znovu na křižovatce doprava na silnici I/44 do Jeseníku. Před vjezdem do Jeseníku odbočte u benzinové stanice Agip doleva na I/60 (směr Hanušovice) a pokračujte přes kopec. Na první křižovatce pod kopcem odbočte doprava (směr Jeseník)a pokračujte stále po hlavní silnici kolem chovného i okrasného rybníku až na křižovatku, kde hlavní silnice končí. Na ní odbočte doprava a hned zase doleva, do kopce. Na této křižovatce jsou dobře značeny Priessnitzovy léčebné lázně. Po 100m přejedete železniční koleje a po hlavní silnici pokračujete bez odbočování asi 2km.

Mapa viz Zlatý Chlum

Státní léčebné lázně Karlova Studánka

www.k.studanka.cz

Lázně Karlova Studánka leží v bruntálském okrese, 15 km severozápadně od města Bruntál. Lázně stojí na místě původně železářské osady Hubertov a proslavily je prameny železité kyselky i čisté horské lesnaté prostředí. Proto je toto známé lázeňské letovisko také oblíbeným turistickým centrem, odkud je dobrý výchozí bod na Praděd. Lázně Karlova Studánka leží v nadmořské výšce průměrně 800 m. n. m., těsně na východní straně Pradědu (1492 m), nejvyšší hory Moravy a pohoří Jeseníků, v alpskoromantickém údolí šumící Bílé Opavy. Lesní svahy, obklopující lázně, stoupají na severozápadě až k Pradědu, na severu, jihu a východě nepřevyšují 1000 m, ustupují krásnému údolí otevřenému k jihu, které je ze všech stran chráněno proti drsným a prudkým větrům. Jehličnatý les, který Lázně obklopuje má zvláštní půvab a ve vyšších polohách má charakter pralesa. Je součástí, přes 1000 km čtverečních velkého, lesního území, zasahujícího do rezervace v okolí Pradědu. Proto mají Lázně Karlova Studánka čistý vzduch bez znečištění. Kromě toho leží daleko od průmyslových oblastí. Tradice říká, že je zde nejčistší vzduch ve střední Evropě. Navzdory své vysoké poloze mají Lázně v důsledku své chráněné polohy poměrně mírné, podhorské podnebí a nejsou zde mlhy. Mnohdy jsou zde chladnější noci.

Historie lázní v Karlově Studánce:

Zprávy o prvních pokusech, jak využívat zdejší prameny k léčebným účelům, pocházejí ze 17. století, ale lázně vznikly o 100 let později, v roce 1785, kdy celé bruntálské panství připadlo v konfiskaci po bitvě na Bílé hoře (1620) Řádu německých rytířů. Lázně byly založeny na místě železářské osady Hubertov, v níž byla postavena hájovna majitelů panství řádu německých rytířů.

Dělníci, kteří zároveň pracovali v lesích a pálili dřevo na dřevěné uhlí, objevili roku 1768 nad Hubertusem pramenitou vodu, které se začalo říkat Kyselé lesní prameny, Dobrá voda či Bruntálská kyselka. Nejdříve byly využívány prameny vyvěrající v blízkosti dnešního hotelu Džbán.

Na prameny byl upozorněn tehdejší místodržitel z Bruntálského panství baron von Riedheim, dal je vyčistit a postavit kolem nich kamennou zídku. Popularita pramenů rychle rostla a o celou věc se začal zajímat velmistr Řádu František Maxmilián II. Na jeho žádost profesor von Welle provedl rozbor vody a v kyselkách zjistil značný obsah minerálních látek. Dolní pramen byl uznán jako léčebný a pojmenován na Maxmiliánův.

V roce 1778 si bruntálský občan K.Riedel, který již delší dobu trpěl bolestmi nohou, zkoušel léčit svou chorobu zdejší kyselkou, kterou ke koupelím ohříval žhavou železnou struskou z hutí. Léčba měla neočekávaně příznivé výsledky. Tento způsob léčení se začal rychle šířit mezi dalšími nemocnými. Železnou struskou z hutí se voda ke koupelím ohřívala i po vzniku lázní a prvních lázeňských domů. V roce 1785 byl u pramene postaven dřevěný lázeňský dům s 15 kabinami, ve kterých byly údajně dvě dřevěné vany pro léčbu koupelemi. Blahodárné síly pramenů přitahovaly stále více návštěvníků. Léčebný postup zůstával stejný - voda ke koupelím se ohřívala žhavou struskou, která se vozila z hubertovských hutí na vozech do prostoru dnešních lázní. Budovaly se další dřevěné kabiny.

V roce 1803 bylo toto léčebné místo přejmenováno na počest velmistra Řádu, habsburského arcivévody Karla Ludvíka (který byl vnukem Marie Terezie a přemožitelem Napoleona u Aspern) z Hinenwieder na Karlsbrunn, dnešní Karlovu Studánku. V témže roce byl postaven zděný koupelový dům (dnešní Pošta), do kterého byla ohřátá voda vedena dřevěným potrubím. V 19. století se Řád staral o vybudování dalších lázeňských objektů. Několikrát byla provedena analýza minerálních vod.

Vzhledem ke zvýšené potřebě vody byly vybudovány další zdroje - prameny Karlův, Antonínův a Bezejmenný. Tyto zdroje zachycovaly mělkými jímkami podzemní vývěry. V roce 1862 byl objeven pramen Vilém, který byl analyzován v roce 1863 a 1881.

Výstavba léčebných pavilonů pokračovala i v období před první světovou válkou. Za první světové války byl provoz lázní značně omezen, mnoho léčebných domů obsadila armáda. Ale už v roce 1920 se tu léčilo 1000 pacientů.

Rok 1938 znamenal zábor pohraničí a Karlova Studánka připadla do Sudet s vyvlastněním řádového majetku. Provoz lázní převzala na krátkou dobu soukromá německá společnost, později celé lázně zabrala německá armáda. Po roce 1948 byly lázně znárodněny.

Lázně Karlova Studánka dnes:

V Karlově Studánce se dnes léčí nemoci dýchacích cest, choroby krevní a nemoci z povolání (silikóza). Pacienti mohou využít sedmi pramenů železité kyselky: Maxmiliánův, Karlův, Antonínův, Vilémin, Bezejmenný a Trubačský. Roku 1931 byl navrtán pramen Norbertův s největším obsahem kyseliny uhličité a železa. Ze dvou nových pramenů Petr a Vladimír je voda využívána pro balneoprovoz, další pramen Úderník je v činnosti od roku 1952 a je volně přístupný.
Karlova Studánka je víceméně velkým lázeňským areálem s mnoha původně lázeňskými domy. Správní dům Odra z roku 1782 až 1785 je nejstarším zachovalým objektem i po řadě přestaveb. Věžový dům (Obchodní dům) z roku 1795 až 1800 byl přestavěn roku 1879 a 1918 a důkladně rekonstruován roku 1998. Panský dům Praděd z roku 1795 až 1800 byl přestavován v letech 1839-40 a 1872-73, poté byl nadstaven. Starý koupelový dům (dnes pošta) z roku 1802 až 1803 byl přestavěn a nadstaven v letech 1827-28. Hostinský dům Bezruč z roku 1824 byl nadstaven roku 1834, jižní křídlo roku 1894 a rekonstruován roku 2000. Pruský dům (dnes škola a Obecní úřad) z roku 1824 - 1825 byl rekonstruován v roce 1997. Dalšími objekty jsou Knížecí dům (dnes Vyšetřovací ústav), Lázeňský salón (dnes Hudební hala), Sloupový dům (dnes hotel Džbán), Švýcarský dům (dnes Mateřská školka), Vila Eugen (dnes Šárka), Vila Wilhelm (dnes Vlasta), Pavillon Wilhelmsquelle (dnes Pitný pavilon), Lotrinský dům (dnes Slezský dům), Lázeňský hotel (dnes Libuše).

V obci stojí kostel Panny Marie Uzdravení nemocných, vybudovaný v letech 1838 až 1840 (nyní v majetku ministerstva kultury). Ze staveb, které už v Karlově Studánce nenajdete, uveďme Struskový domek (poté Skleněný domek), postavený v letech 1862 až 1863 a zbořený v roce 1987. Vila Paula postavená v místě hudebního altánku (před Libuší) roku 1890 vyhořela v roce 1914.
V lázeňském parku jsou vystavena výtvarná díla současných sochařů. Za restaurací Hubertus byl vybudován velký umělý vodopád. Naproti hotelu přes silnici stojí osmiboká dřevěná kaple s cibulovitou věžičkou, která byla v roce 1758 zasvěcena svatému Hubertovi. Interiér kaple je vybaven mnoha lidovými zobrazeními bývalých hubertovských hutí na železo.

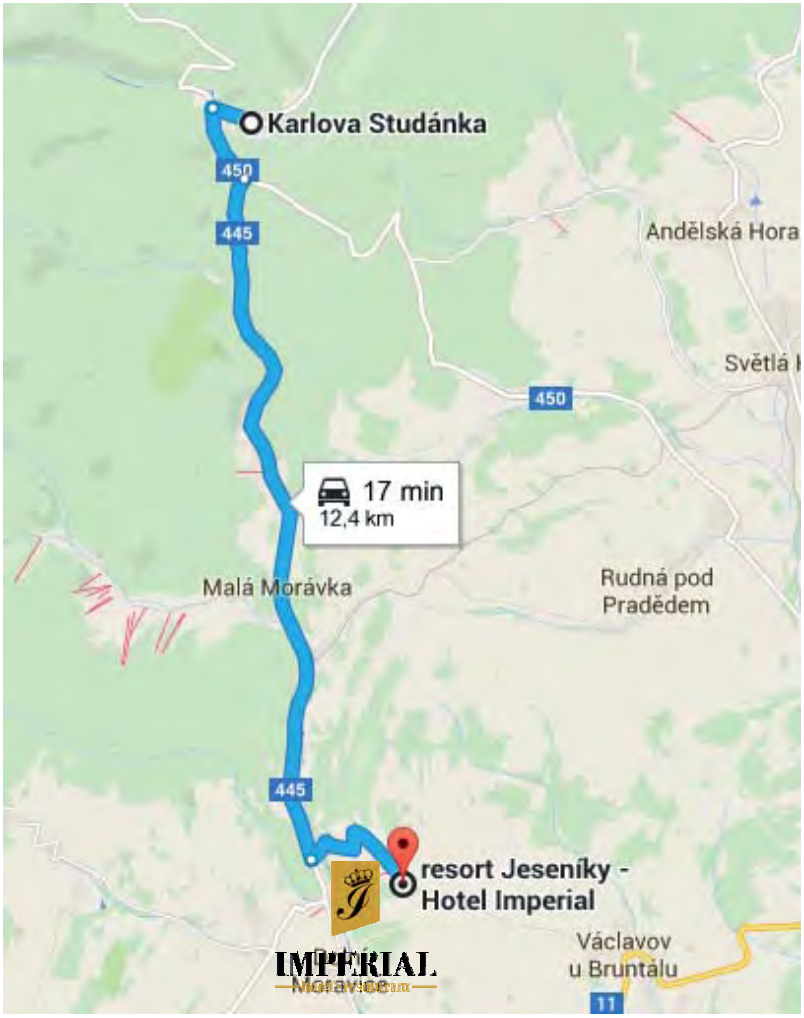

Jak se tam dostanete?

Automobilem: od hotelu Imperial cca 12 km

- po silnici II/445 směr Malá Morávka a dále do Karlovy Studánky.

Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé stráně

(www.dlouhe-strane.cz/)

Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé stráně se v roce 2005 zařadila mezi 7 největších divů České republiky (www.idnes.cz). Stanula tak mezi nejvýznamnějšími českými památkami jako jsou Hrad Karlštejn, Pražský hrad nebo Zámek Hluboká. V samotném finále hlasovací soutěže se stala dokonce největším Divem České republiky, když pro ni hlasovalo celkem 119 158 občanů.

Popis elektrárny:

Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně se nachází na říčce Divoká Desná v pohoří Jeseníky, u obce Loučná nad Desnou v okrese Šumperk. Jejím posláním je plnit pro elektroenergetickou soustavu naší republiky svým výkonem 650 MW statické a dynamické služby. Statickou službou se rozumí efektivní přeměna přebytku energie v soustavě na energii špičkovou. Tento proces se uskutečňuje čerpáním vody z dolní nádrže do horní v době jejího přebytku a opačně - výrobou elektrické energie turbinovým provozem. Mezi dynamické služby patří zejména podíl PVE na regulaci výkonu a frekvence v soustavě a funkce pohotové rezervy v systému.
Voda z horní nádrže umístěné ve výši 1350 m nad úrovní moře je vedená dvěma tlakovými přivaděči o průměru 3,6 m a délce 1,5 km k turbínám. Obě reverzní soustrojí, každé o výkonu 325 MW, jsou umístěna v podzemní kaverně turbín o délce 87 m, šířce 25,5 m a výšce 50 m. Blokové transformátory jsou umístěny v podzemní komoře o délce 117 m, šířce 16 m a výšce 21,5 m. V podzemí se dále nacházejí komunikační, technologické a větací tunely a štoly o celkové délce 8,5 km. Podzemní elektrárna je spojena s dolní nádrží dvěma odpadními tunely o vnitřním průměru 5,2 m. Výkon je z podzemí veden kabelovými vodiči o napětí 400 kV na zapouzdřené vývodové pole a odtud venkovním vedením délky 52 km do rozvodny v Krasíkově.

Výkon elektrárny:	650 MW
Druhy provozu:	turbínový, čerpadlový,
Počet soustrojí:	2 kusy
Typ turbín:	FR 100
Průměr oběžného kola:	4 540 mm
Turbínový spád:	534,3 m
Objem horní nádrže:	2 580 000 m^3
Kóta koruny horní hráze:	1 350 m.n.m
Objem dolní nádrže:	3 405 000 m^3
Kóta koruny dolní hráze:	824,7 m.n.m
Předpokládaná roční výroba:	997,8 GWh
Přechod z klidu do max. výkonu:	do 100 s

Nabídka platící pouze v letní sezóně !!!!

Máte rezervaci pouze na dolní nádrž, ale rádi byste viděli i horní nádrž? Na horní nádrž Vás vyveze lanovka jízda lanovkou trvá cca 7 minut, jezdí od 9:00 do 17:00 v půlhodinových intervalech

- lanovka jezdí přímo z areálu Kouty (588 m) na Medvědí horu (1095 m)
- u horní stanice lanovky se můžete občerstvit v baru U Medvěda
- od horní stanice lanovky pokračujete buď
  - na kole - 4,5 km po asfaltové cestě, převýšení asi 250 m
  - pěšky - 2,5 km lesem po červené
  - minibusem - kyvadlová doprava mezi horní stanicí a horní nádrží,

Jak se tam dostanete:

- **Autem:** od hotelu Imperial cca 44 km

☐ **z Bruntálu (Opavy, Ostravy...)** - po silnici I/11 přes Rýmařov (směr Šumperk), dále pokračujte po silnici I/44 přes Velké Losiny, Loučnou nad Desnou do Koutů nad Desnou (směr Jeseník)a pokračujete do Lyžařského areálu Kouty - autobusová zastávka přímo před areálem **-** delší cesta 55 km

☐ z Bruntálu (Opavy, Ostravy...) po silnice II/445 směr Karlova Studánka, kde odbočíme doleva na silnici 450 směr Vidly a Bělá pod Pradědem, kde odmočíme na silnici I třídy č. 44 směr Šumperk.Před Koutama nad Desnou je parkoviště - Lyžařský areál Kouty - autobusová zastávka přímo před areálem

Exkurze s výjezdem na horní nádrž

- **vstupné**: dospělí 100,- Kč, senioři, ZTP děti 7-15 a studenti 80,- Kč, děti do 6 let zdarma
- **dopravné**: dospělí 125,- Kč, senioři, ZTP děti 7-15 a studenti 115,- Kč, děti do 6 let 70,- Kč

Zlatorudné mlýny - Zlaté Hory, Olešnice

(www.zlatehory.cz/hornicky-skanzen-zlatorudne-mlyny)

Při cestě ze Zlatých Hor do Ondřejovic, leží malebné Údolí Ztracených štol. Říčka Olešnice zde opouští úzce zaříznutý úsek údolí a po miliony let ukládá zlato do náplavů. Zdejší rýžoviště byla těžena povrchově i hlubinně, tzv. měkkým dolováním. Pravý břeh Olešnice je poset pinkami, obvaly i odvaly. Je protkán nespočetnými kanály pro přívod vody do rýžovišť. Hlavní přívodní kanál je stále v provozu. Geologové v těchto místech prokázali vysoké obsahy zlata s opětovným nabohacováním. V hloubce cca 5 m bylo průzkumnou šachticí odhaleno vydřevené důlní dílo, zřejmě jedna ze ztracených štol, ukrývajících zlatonosné žíly. Spekuluje se i o provázání ztracených štol s 6 km dlouhou štolou Tří králů, ústící ve vzdálených polských Glucholazích a prokazatelně pokračuje až za zlatohorské nádraží.

V současné době je v tomto romantickém údolí vybudována replika středověkých hornických mlýnů s naučnou stezkou **"Údolí ztracených štol"**. V mlýnici Vám bude předvedeno drcení zlaté rudy a při troše štěstí si kousíček zlata můžete odnést domů. Oba dřevěné stroje, zhotovené podle dobových nákresů, jsou poháněny vodními koly, která čerpají energii z původního kanálu. Horský ráz údolí a postavení vodních kol v kaskádě kolmo ke svahu vytvářejí čarokrásné zákoutí. Jako by se zde opravdu čas zastavil. Naučná stezka vás přivede i k místu, "kde voda teče do kopce." Optický klam je na místě tak silný, že pozorovatel jen stěží pochopí umění dávných zlatokopů.

Naučná stezka v okolí Zlatorudných mlýnů vás seznámí o původu a způsobu zpracování zlata. Nahlédnete na místa, kde středověcí kovkopové razili šachty do skal. A snad se vám podaří spatřit bájného pastýře. Ten občas sestupuje z rejvízských hvozdů, aby obhlédl, zdali člověk nakládá s přírodou uvážlivě.

Údolí ztracených štol žije svým životem i dnes. Bylo zde mistrovství České republiky i Evropy. Každoročně zde zlatokopové soutěží o Zlatou pánev starosty města. Jak lze usoudit, historie zde neumlkla, ale žije dál. Na malém kousku země se vrátíte do minulých časů, které ne vždy byly tak bezstarostné jako dnešní. Těžký byl zdejší život. Ale víc bychom už neměli prozrazovat. Přijeďte a přesvědčte se sami.

Zařízení a exponáty jsou plně funkční a jejich provoz vám obsluha předvede. Expozice je ideálním cílem pro rodinné výlety, v místě je vybavení pro odpočinek.

Provozní doba:
květen - srpen
PO - NE 10:00 - 17:00
září - říjen
ÚT - NE 10:00 - 16:00
listopad (jen za dobrého počasí)
SO, NE 10:00 - 15:00
Vstupné na mlýny:
dospělí 30 Kč
děti 20 Kč

Zdejší exponáty představují historickou úpravu zlaté rudy drcením a mletím. V horním stavení je instalována stoupa na drcení rudy, ve spodním pak mlýn. Úprava drcením a mletím umožňovala, aby se volné zlato, obsažené v rostlé skále, dalo získávat rýžováním podobně, jako zlato z náplavů. Ve zlatohorských rudách je však většina zlata vázána, a to především na pyrit (kolem 70%). Proto se převážná část gravitačního koncentrátu, získaného touto úpravou, musela dále zpracovávat v hutích.

Jak se tam dostanete:

- **Autem:** od hotelu Imperial cca 45 km

Směr Zlaté Hory, zaparkovat lze buď na parkovišti za železničním přejezdem mezi Ondřejovicemi a Zlatými Horami a poté pěšky cca. 1 km po lesní cestě, nebo z druhé strany u hájenky mezi Dolním Údolím a Zlatými Horami (v blízkosti autobusové zastávky) a pokračovat cca. 0,5 km po lesní cestě. Přístup je značen směrovkami.

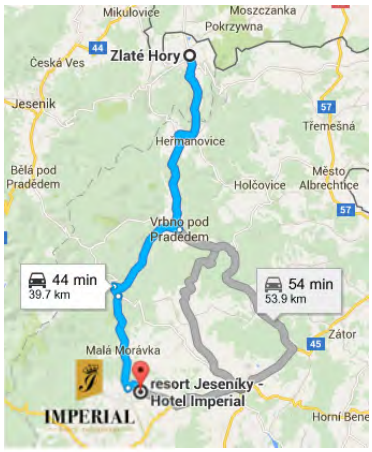

Pradědova galerie - Jiříkov

(www.pradedovagalerie.cz)

Galerie se rozkládá se na rozloze čtyř hektarů. Během prohlídky můžete shlédnout 250 vyřezaných plastik zvířat a hlavně chloubu řezbáře Halouzky - betlem v životní velikosti, který již čítá 138 soch a váží 20 tun. Nechybí zde ani slon či velbloud v životní velikosti. Betlem byl rovněž vystaven u příležitosti světového kongresu betlemářů v Hradci Králové, kde byl oceněn titulem Největší betlem na světě.
Dominantou celé galerie je socha vládce jesenických hor - děda Praděda, která se tyčí do výše 10,4 m a váží okolo 15 tun. Po ní je také galerie pojmenována.
Za třetí unikát v galerii řezbář Halouzka považuje obří dřevěný obraz Děda Praděda a jeho říše, který původně stál v kamenné rozhledně na vrcholku Pradědu. Ta byla i s obrazem zničena. Obraz je vyřezán ze čtyřiadvaceti lipových kmenů, měří 2,2 m x 5x5 m a naleznete ho v jedné ze zastřešených částí expozice.
Všechny tři zmíněné dominanty jsou zapsány do české Guinessovy knihy rekordů.
Po domluvě je možná prohlídka s výkladem k jednotlivým sochám včetně předvedení řezbářské práce.

Plánek galerie

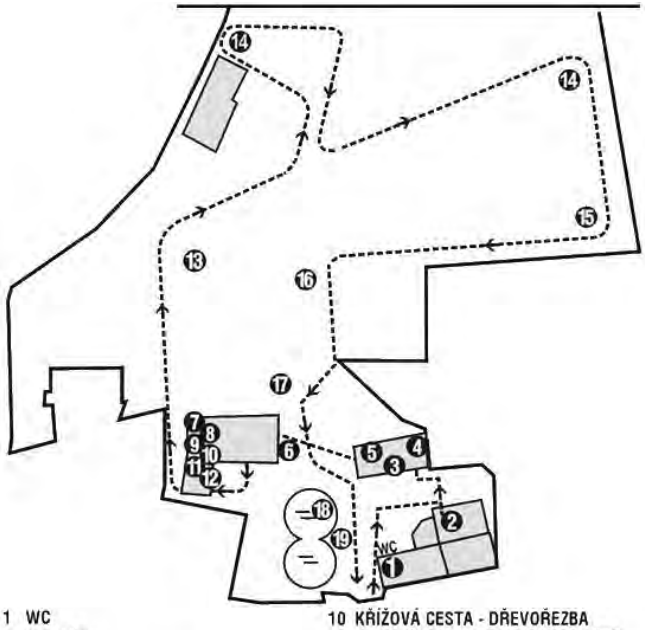

1 WC
2 ATELIÉR
3 DŘEVOŘEZBA PRADĚDOVA ŘÍŠE 6x2,2m
4 VÝSTAVA BETLÉMŮ
5 VÝSTAVA OBRAZŮ
6 SOCHA PRADĚDA VYSOKÁ 10,4 m, VÁHA 15 tun
7 NEJVĚTŠÍ BETLÉM NA SVĚTĚ
8 ÚTĚK JEŽÍŠE DO EGYPTA
9 POSLEDNÍ VEČEŘE - DŘEVOŘEZBA
10 KŘÍŽOVÁ CESTA - DŘEVOŘEZBA
11 DŘEVOŘEZBA - NEJVĚTŠÍ NA SVĚTĚ "VYZNÁNÍ MÉ RODNÉ ZEMI" 36x2m
12 TAJEMNÁ KOMNATA, EXPOZICE - JEŽÍŠEK
13 AFRICKÁ FAUNA
14 POZOROVATELNA ŽIVÝCH DAŇKŮ
15 MEDVĚDI - DĚTSKÝ KOUTEK
16 ORLI
17 DRACI
18 EKOLOGICKÁ VODNÍ NÁDRŽ S KOŘENOVOU ČISTIČKOU
19 MOŽNOST PROJÍŽDKY ELEKTROMOBILEM

Otevírací doba

Celoročně včetně svátků: léto (1.4. - 30.10.) 10 - 18 hod., zima 10 - 16 hod.

Vstupné: dospělí: 70Kč
důchodci, studenti 60Kč
děti 40Kč
psi na vodítku 40Kč

Jak se tam dostanete:

Autem: od hotelu Imperial cca 22 km

- ☐ **od Rýmařova** - po silnici II/445 směr Šternberk, za obcí Stránské odbočit doprava směr Sovinec.
- ☐ **od Šternberka** - po silnici II/445 směr Rýmařov, před obcí Kněžpole odbočit doleva směr Jiříkov.

Slezská Harta v barvách léta i podzimu

(www.slezskaharta.eu)

Víte, že u nejmladší přehrady České republiky se díky nádherné přírodní scenérii natáčel velkofilm Johanka z Arku? Toto vodní veledílo můžete probádat z několika přístavů jízdou na lodi, na kole nebo pěšky po cyklostezce, která vede okolo břehů hojně navštěvovaných rybáři a také pohledem z vrcholů vyhaslých sopek – Velký Roudný a Malý Roudný. Tyto sopky patří ke skupině nejmladších vulkánů České republiky – Bruntálským sopkám. V blízkosti Slezské Harty se tedy ješte nachází Venušina sopka, Uhlířský Vrch nad nestarším městem zemí Koruny české – Bruntálem a velmi zajímavý sopečný útvar - lávové proudy v Mezině. Kamenitá hráz se šikmým středním jílovým těsněním, dvoustupňovým filtrem a přechodovou zónou má celkový objem 2 528 tis. m3. Hráz je zavázána do skalního podloží injekční štolou, na pravém břehu zavazovací stěnou. Podloží je těsněno injekční clonou do hloubky 10 až 55 m. Funkční objekty jsou situovány k levému břehu. Vtokový a odběrný objekt tvoří mokrá věž, odběr surové vody je umožněn ze čtyř horizontů. Součástí díla je vodní elektrárna se dvěma Francisovými turbínami o výkonu 2,75 a 0,4 MW.

Můžete zde jezdit na loďce nebo si i zapůjčit plachetnici.

Základní technické údaje

Povodí nádrže: 464,1 km^2
Délka hráze v koruně: 540,0 m
Max. výška hráze: 64,8 m
Celkový objem nádrže: 218,7 mil. m^3
- z toho objem zásobní letní: 182,0 mil. m^3
- zásobní zimní: 186,2 mil. m^3
- retenční letní: 29,2 mil. m^3
- retenční zimní: 24,9 mil. m^3
- stálý: 7,6 mil. m^3

Délka záplavy údolí Moravice: 13,0 km
Údolí Černého potoka: 3,5 km
Šířka záplavy: 1,7 km
Zatopená plocha: 870 ha
Zaručený odtok: 3,95 m^3/s

Přímo na březích nádrže naleznete spoustu míst, kde je možno rybařit (v nádrži se vyskytuje štika,lín,kapr, pstruh, amur, apod.),

Další informace naleznete na stránce projížďka lodí po Slezské Hartě nebo koupaliště Nová Pláň, Rekreační areál Nová Pláň s bazénem

Jak se tam dostanete:

Autem

☐ **z Bruntálu (Polska, Jeseníku, Šumperka, vých. Čech...)**: po silnici II/452 je možno objet vodní nádrž po severní straně a navštívit obce u přehrady - Dlouhou Stráň, Razovou, Leskovec nad Moravicí a samotnou hráz přehrady, pro návštěvu obcí Nová Pláň, kostel Karlovec a Roudno je nutno jet po silnici I/45 směr Olomouc do obce Valšov a za ní u železničního přejezdu odbočit doleva po silnici směr Bílčice (značená odbočka "Přehrada")

☐ **z Olomouce (Brna...)**: po silnici I/46 přes Šternberk a Moravský Beroun do Bílčic,

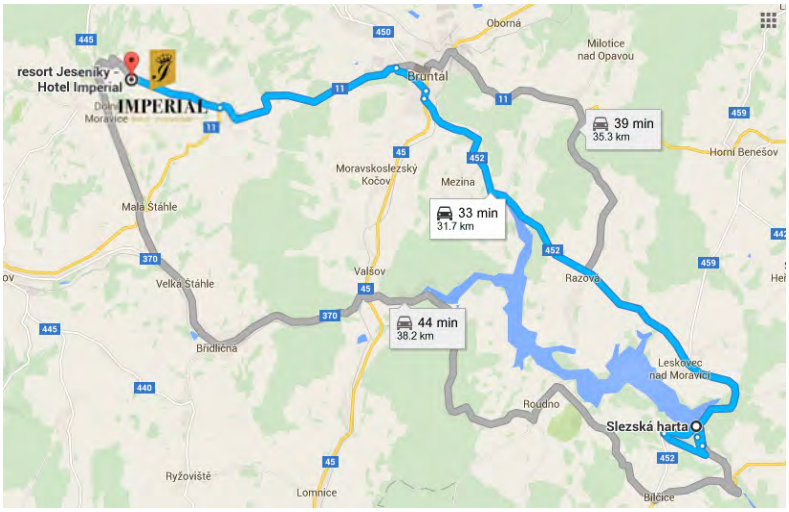

Vláčkem po Osoblažsku

(www.osoblazsko.com)

Máte rádi historii a místa, kde se čas zastavil ? Máte rádi, když mašinky houkají a pára syčí? Pak výlet na Osoblažsko je pro vás jako stvořený. Pojďte se s dětmi nebo s přáteli a kamarády projet vláčkem s parní lokomotivou po úzkorozchodné železnici. Mimo vyjížďky vlakem tento kout podhůří Jeseníků nabízí krásné pěší trasy a cyklotrasy.
Průmyslem a dopravou naprosto nedotčená krajina Osoblažska tvoří přirozený přechod mezi drsnou oblastí Jeseníků na jihu a úrodnými rovinami slezských nížin na severu. O její modelaci se zasloužil pevninský ledovec, který sem ve starších čtvrtohorách zasahoval svým jižním okrajem ze Skandinávie. Celé území je propleteno hustou sítí úzkých silniček, lemovaných alejemi ovocných stromů. Ještě nedávno sem turisté zabloudili čirou náhodou. Dnes láká Osoblažsko svými ideálními terény hlavně cyklisty. Východiskem k návštěvě Osoblažska bývá Třemešná ve Slezsku, kterou projíždí několik spěšných vlakových spojů ve směru Ostrava – Jeseník a zpět. Na protilehlé straně zdejší nádražní budovy začíná "páteřní komunikace" a zároveň největší technická zajímavost osoblažského výběžku – osoblažská úzkorozchodná železnice, která v roce 1998 oslavila 100 let.

Osobní vlaky ČD		20607	20609	20611		20606	20608	20610
omezení jízdy				(4)				(4)
Třemešná ve Slezsku	↓	11:30	15:25	19:30	↑	10:37	14:37	18:37
Liptaň		11:39	15:34	19:39		10:28	14:28	18:28
Dívčí Hrad		11:46	15:41	19:46		10:18	14:18	18:18
Horní Povelice		11:49	15:44	19:49		10:15	14:15	18:15
Amalín		11:53	15:48	19:53		10:11	14:11	18:11
Slezské Rudoltice		11:56	15:51	19:56		10:08	14:08	18:08
Koberno		12:02	15:57	20:02		10:02	14:02	18:02
Bohušov		12:07	16:02	20:07		9:57	13:57	18:57
Osoblaha		12:14	16:09	20:14		9:50	13:50	17:50

Parní vlak – Slezské zemské dráhy
Jezdí dle kalendáře www osoblazsko.com

10:45	↓	**Třemešná ve Slezsku**	↑	**16:39**
11:01		Liptaň		16:25
11:11		Dívčí Hrad		16:13
11:16		Horní Povelice		16:08
11:22		Amalín		16:02
11:35		Slezské Rudoltice		15:56
11:44		Koberno		15:28
11:52		Bohušov		15:20
12:03		**Osoblaha**		**15:08**

Historie a dnešek trati

Na severní Moravě v oblasti Jesenicka se nachází jediná úzkorozchodná dráha provozovaná Českými drahami. Trať spojuje Třemešnou ve Slezsku (napojení na normálněrozchodnou trať z Krnova do Jeseníku) s Osoblahou, jejíž stanice leží poblíž státní hranice s Polskem. Je dlouhá 20,218 km, maximální rychlost je 40 km/h od roku 1991 (původně 30 km/h).
S výstavbou úzkorozchodné železnice o rozchodu 760 mm se začalo na jaře 1898. Na naléhání fulštejnského rolníka a starosty Antona Seidela, zvoleného roku 1894 do zemského sněmu a roku 1897 do rakouské říšské rady, započalo se v polovině devadesátých let s výstavbou železnice Třemešná - Osoblaha. Již v říšské radě schválená stavba normálněrozchodné dráhy byla odsunuta a musela ustoupit úzkorozchodné dráze, což bylo třeba připsat málo prozíravému chování některých zástupců města Osoblahy (pozn. - do roku 1945 měla Osoblaha statut města), kteří dávali přednost železničnímu spojení s Rasselwitz (pozn. - dnešní polské Raclawice Slaszkie. Ovšem tehdy bylo Prusko řepařským zázemím pro osoblažský cukrovar, neboť na Osoblažsku se řepa příliš nepěstovala, a propojením s Raclawicemi by byla možnost na hornoslezský železniční systém). Sice se "Bohnla" stala terčem značných posměšků, avšak úzkokolejka se přes to všechno osvědčila a stala se požehnáním pro úrodný a hospodářsky vysoce rozvinutý kraj. Již 12. prosince 1898 byla trať zkolaudována a 14. prosince došlo k zahájení pravidelné veřejné dopravy. Zpočátku jezdily na trati tři páry smíšených vlaků. K usnadnění překládky se již od zahájení dopravy na trati začaly používat k přepravě normálně rozchodných vozů podvalníky. Podstatnou změnou v provozu železničky byl až příchod nových motorových lokomotiv řady T 47 v roce 1958 a později i nových osobních vozů, což mělo za následek rozloučení se s parním provozem (16. prosince 1960) i původním vozidlovým parkem. V poválečném období se třikrát velmi vážně jednalo o zrušení dráhy, koncem 50. let, v 70. létech a naposledy v roce 1985, její poslední oprava toto zrušení zatím odložila na neurčito. Posledním velkým zásahem do života úzkorozchodky byla rekonstrukce trati, provedená v letech 1985 až 1988, při níž byl snesen starý svršek a nahrazen novým. Provoz parních lokomotiv se stával postupem času stále problematičtějším. Poslední jízda vlaku vedeného parní lokomotivou v normálním provozu se uskutečnila 16.12. 1960 prosince 1960. Tou poslední "párou" byla právě míněná "Maletka" - tedy U 47.003.

Jak se tam dostanete:

Autem

- **z Bruntálu (Brna, Olomouce...)** po silnici I/45 do Krnova, po silnici I/57 přes Město Albrechtice do Třemešné k železniční stanici Třemešná ve Slezsku, která je přestupní pro tuto úzkorozchodnou trať

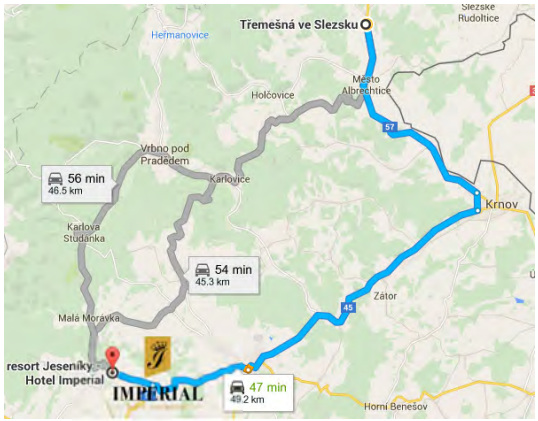

Poutní místo Panny Marie Pomocné - Zlaté Hory

(mariahilf.hyperlink.cz/MainPage_CZ.htm)

Kontakt na poutní místo: Duchovní správa poutního místa:Poutní kostel č.170, 79376 Zlaté Hory, Tel.: 584 425 916

Poutní místo Panny Marie Pomocné (Maria Hilf) se nachází poblíž města Zlaté Hory na východním svahu Příčné hory, jež je poznamenaná staletou hornickou činností, která se nám připomíná takřka na každém kroku. Svým pohnutým osudem se liší od jiných poutních míst. Jeho případ ukazuje, že navzdory zvrácené ideologii třídní nenávisti, která v této zemi vládla více než 40 roků, síla ducha a víry dokázala zvítězit a přes snahu totalitní diktatury toto místo vymazat nejen z povrchu zemského ale i z myslí věřících, povstalo opět v 90. letech v plné kráse a síle z popela. Dnes je Maria Hilf opět významným poutním místem, kde se setkávají věřící z celé Evropy.

FOTOGALERIE poutního místa Maria Hilf

Historie a popis poutního místa:

Zvláštní je případ, který stál u zrodu poutního místa Panny Marie Pomocné (Maria Hilf) ve Zlatých Horách (dříve Zuckmantel). V době 30leté války za vpádu švédských vojsk utekla Anna Tannheiserová, která byla v požehnaném stavu, na horu Boží Dar (Gottesgabe), kde osamocená porodila syna Martina, který se stal pozdějším váženým občanem a městským radním. Z vděčnosti za záchranu při svém narození přikázal v poslední vůli, aby na tomto místě byl zavěšen obraz Panny Marie. Tento příkaz splnila jeho dcera Marie Weisová a nechala zhotovit malířem Šimonem Schwarzerem kopii slavného obrazu pasovské Madony s dítětem namalovaného Lucasem Cranachem st. (žil v letech 1472-1553). Zlatohorská kopie se liší oblečením a korunkami, které na originále nejsou. Obraz začal přitahovat zástupy poutníků svým zvláštním kouzlem i vyslyšením a uzdravením z různých nemocí.

Během 10 roků byla zde postavena kaple, v r. 1729 rozšířena a zavěšena jiná kopie obrazu, protože původní obraz Panny Marie Pomocné byl přenesen do farního zlatohorského kostela Nanebevzetí Panny Marie. V době josefínských reforem přišel několikrát příkaz k odstranění lesní kaple, který však nebylo možné provést, protože se nenašel nikdo, kdo by byl ochoten rozkaz splnit. Kapacita kaple nedostačovala, a proto byla posléze nahrazena poutním kostelem vybudovaným v letech 1834-1841. Postupně bylo doplněno i okolí, křížová cesta ve formě dvoumetrových kamenných pyramid, kaple sv. Anny, sv. Marty, lurdská jeskyně, vodní kaple se studánkou, poutní dům a aj. Počet poutníků před 2. svět. válkou se pohyboval kolem 80-100 tis. ročně. Válečné události Maria Hilf nepoškodily. V letech komunistické diktatury byly pod různými záminkami zakázány nejdříve poutě (1952) a poté následovala celková devastace zvýrazněná "řízeným" vandalismem. Marná byla snaha zachránit svatyni v r. 1968, kdy byla renovována střechou a učiněna příprava pro rozsáhlou generální opravu.Nerovný souboj trvající bezmála 20. roků skončil 22. září 1973, kdy byl kostel vyhozen do vzduchu a buldozery srovnán se zemí.

Po revoluci bylo již v r. 1990 ustanoveno "Sdružení pro obnovu poutního místa". V dubnu 1990 byl posvěcen základní kámen papežem Janem Pavlem II. na Velehradě. Stavební práce započaly na jaře 1993 a dne 23.9.1995 byl kostel vysvěcen. V dalších letech byl postaven a posvěcen poutní dům, ambity, venkovní obětní stůl a zvony. Bylo rovněž upraveno okolí. Na místě zničeného kostela se obnovily poutě, bohoslužba slova je uskutečňována v jazyce českém, německém a polském, setkávají se zde různé iniciativy, zejména mládeže. Vzhledem k prvotnímu aspektu vzniku poutí je toto místo zasvěceno taky Panně Marii Ochránkyni počatého života.

Mše svaté:

V průběhu roku jsou mše sv. **každou sobotu** v 10:30 a **každou neděli** v 15:00 hod. Od 1.dubna do 28 října je každou neděli mše sv. taky v 10:30 hod a každý **mariánský svátek** v 18:00 hod.

Noční křížová cesta - každý první pátek v měsíci ve 21:00 hod, začátek u rekr.střediska Bohema a pak lesní cestou vzhůru asi 4km, nakonec adorace na Maria Hilf.

Jak se tam dostanete:

Autem:

- **z Bruntálu:** po silnici II/452 přes Světlou Horu do Vrbna pod Pradědem a dále po II/445 přes Heřmanovice na Zlaté Hory. Za Heřmanovicemi vyjedete táhlý kopec a po krátkém klesání sledujte po levé straně odbočku k poutnímu místu. Poté pokračujte asi 2km po úzké lesní cestě až k poutnímu místu, kde je odstavné parkoviště.

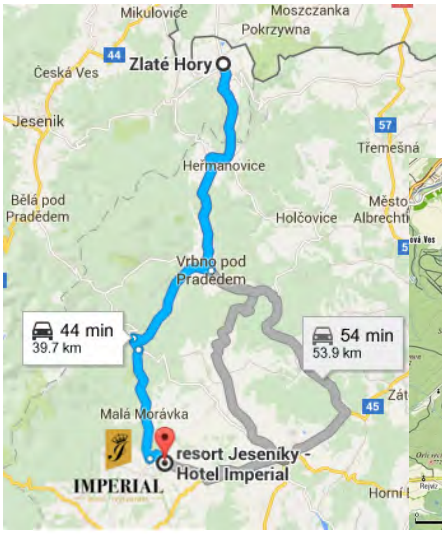

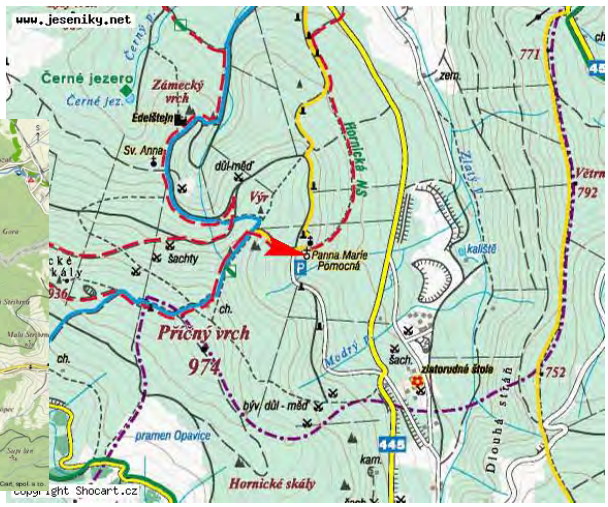

Jelení studánka

(www.jeseniky.net)

Jelení studánka (Hirschbrunnen) leží na hřebenu Vysoké hole ve výšce 1311 metrů, svou polohou náleží k bruntálskému okresu. Vyvěrá zde pramen Stříbrného potoka, což je jedna ze zdrojnic Podolského potoka, který se u Velké Štáhle vlévá do Moravice.

Základní informace:

U studánky je postavený zastřešený kamenný útulek pro turisty a lyžaře za nepohody při cestě ze Skřítku na Praděd, který vybudovali členové Horské služby za pomoci bývalého Okresního národního výboru v Bruntále. Poblíž Jelení studánky roste mnoho druhů vzácné květeny, mezi nimi například hvozdík pyšný.
Roku 1774 zřídil 1,5 kilometru severně od Jelení studánky mnich velehradského kláštera ovčinec, který roku 1779 vyhořel. Místo bylo nazýváno U tří studánek.
Jelení studánka je důležitou křižovatkou cest, lze od ní vyrazit po zelené přes Břidličnou, Pecný, Pec a Ztracené skály na Skřítek (zelená stezka) nebo okolo Čertovy stěny a Špičáku do Vernířovic (žlutá stezka, 7,5 km) nebo pokračovat po červené cestě po hlavním hřebenu přes Jelení hřbet, Velký Máj, Kamzičník a Vysokou holi.

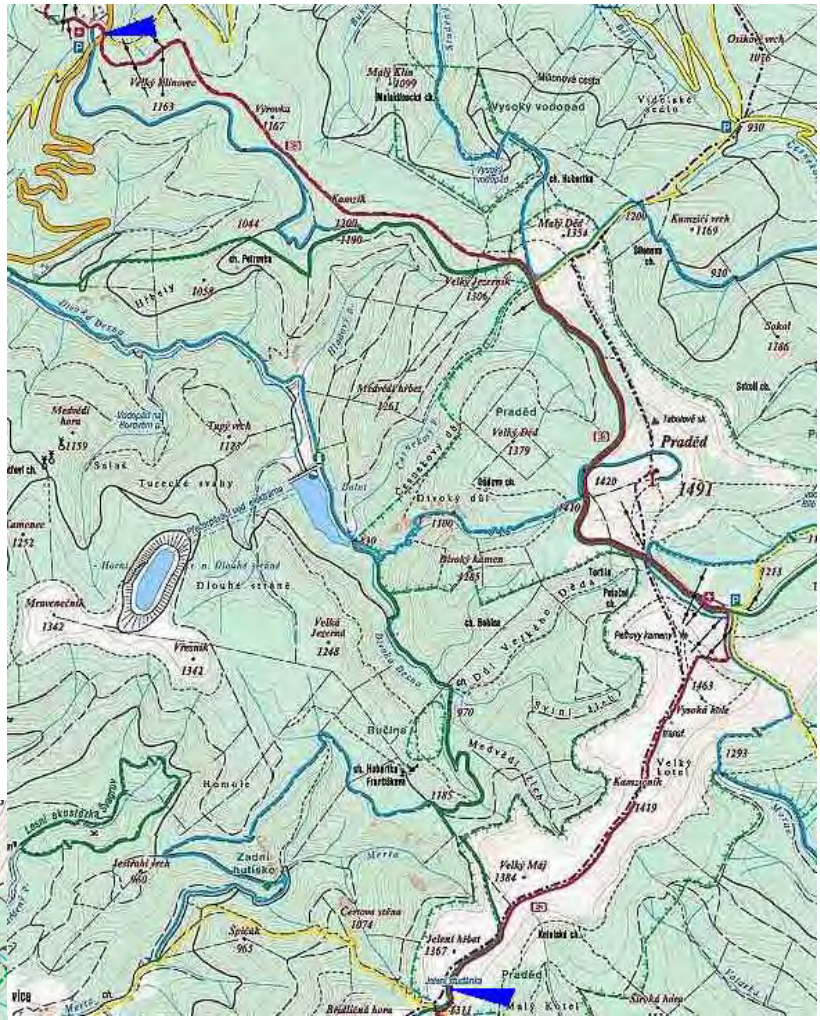

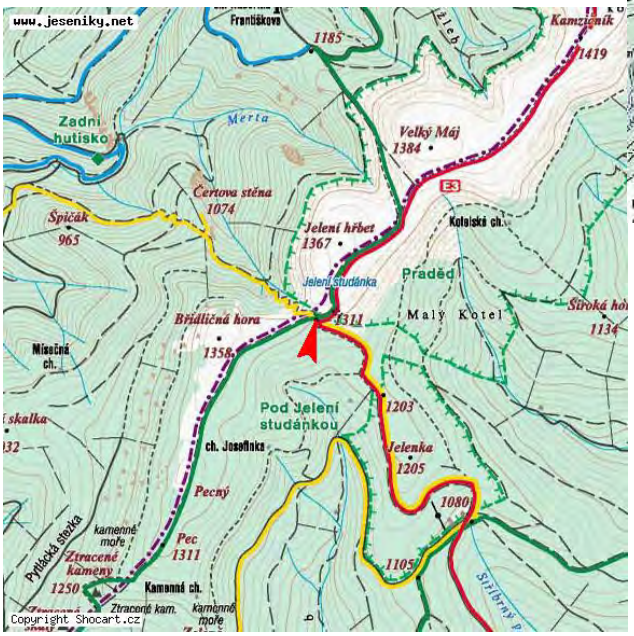

Vysoký vodopád

(www.jeseniky.net)

Vysoký vodopád je k vidění na Studeném potoce (který je přítokem říčky Bělé), 3 km severozápadně od vrcholu Pradědu, v nadmořské výšce 1007 m.

Základní informace:

Původně údajně souvislý 45 metrů vysoký stupeň byl za povodně v roce 1880 rozrušen na řadu kaskád a proudů. Přesto je tento soubor kaskád uváděný jako nejvyšší vodopád Hrubého Jeseníku. Po proudu Studeného potoka pod Vysokým vodopádem se nachází několik menších vodopádů, všechny jsou přístupné po modré turistické trase ze Švýcárny do Bělé.I v korytě pod vodopádem jsou zajímavé erozní a evorzní tvary, na vlhkých skalách rostou pozoruhodné mechorosty a kapradiny.
Oblast Vysokého vodopádu byla na ploše 15 ha vyhlášena za chráněný přírodní výtvor, ležící v zóně klidu. Pokrývá jej přirozená horská smrčina místy pralesového charakteru na extrémně skalnatém stanovišti. Významná je vegetace pramenišť, kapaných a oplachovaných skal.
Další vodopád o výšce šest metrů je na nedaleko, na pravostranném přítoku Studeného potoka, zhruba 100 metrů severovýchodně od Vysokého vodopádu.

Výška: 28 metr
Průtok: 15 l/s
Mohutnost: 420 m*l/s

PŘÍSTUP:

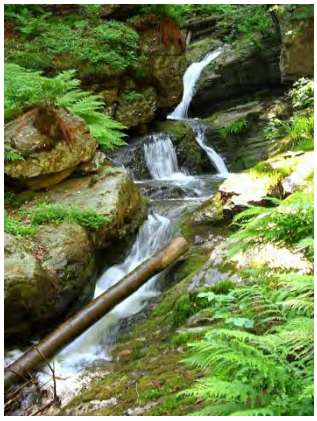

K vysokému vodopádu se můžete vydat pouze po turistických cestách. Můžete vyjít z obce Albrechtov. Odtud vede k vodopádu modrá turistická značka a délka trasy je cca 4 kilometry. Pokud zavítáte na Praděd, můžete Velký vodopád navštívit také. Z rozcestí pod Pradědem se vydáte po červené značce na Švýcárnu a odtud po modré k vodopádu. Cesta vede stále z kopce a je dlouhá cca 5 kilometrů.
Vysoký vodopád naleznete v nadmořské výšce 1007 m. Původní výška vodopádu byla vyšší než ta současná, ale po povodni v roce 1880 byl částečně rozrušen na několik kaskádovitých vodopádů. Vodopád měří 45 metrů. Pod vodopádem můžete vidět erozní útvary jako jsou misky, mísy, hrnce či jámy. Vyskytují se zde také vzácné druhy rostlin (oměj šalamounek, plavuň pučivá a další).
V okolí můžete navštívit výše zmiňovanou chatu Švýcárna či Praděd, Malý Jezerník, přečerpávací elektrárnu Dlouhé stráně, Červenohorské sedlo nebo Vodopád na Borovém potoce.

Uhlířský vrch a sopky na Bruntálsku

(www.jeseniky.net)

Jedna z nejmladších sopek v České republice, Uhlířský vrch (672 m), leží 2 km jihozápadně od Bruntálu. Profil tohoto kvartérního stratovulkánu byl odkryt těžbou. Vrch je krajinnou dominantou a dobrým orientačním bodem.

Základní údaje:

Uhlířský vrch je jednou z českých nejmladších sopek (v činnosti na rozhraní třetihor a čtvrtohor před 2,4 miliony lety). Ze smíšeného vulkánu jsou ve stěnách opuštěného lomu na jižním svahu odkryty profily málo zpevněnými vyvrženinami (sopečný prach, písek, lapilli, bombičky, strusky i velké balvany), které činí z Uhlířského vrchu nejpozoruhodnější lokalitu tohoto druhu u nás.
Sopečné tufy se zde těžily od 19. století, v 60. letech byla těžba zastavena a lokalita vyhlášena přírodním výtvorem
Nad stěnou je malebný barokní kostel z roku 1758, k němuž vede od Bruntálu čtyřřadá alej 200 let starých lip. Z vrchu je výhled na kraj bruntálských sopek, částečně i na Hrubý Jeseník.

Tufy na Uhlířském vrchu

Kamenné varhany pod Venušinou sopkou

Nejmladší sopky v ČR

Sopky na Bruntálsku jsou hned po slavnější Komorní hůrce u Chebu nejmladší u nás. Z výzkumů, zaměřených na určování jejich stáří vyplývá, že byly činné ještě ve starších čtvrtohorách a od poslední erupce tedy neuplynulo více než 1,7 milionu let. Použijeme-li časového měřítka geologů, pak to bylo prakticky "včera".

Uhlířský vrch

Zřejmě nejznámější z pětice sopek Nízkého Jeseníku je Uhlířský vrch (672 m). Nachází se pouhé 3 km jihozápadně od Bruntálu a díky zdaleka viditelnému baroknímu kostelíku vytváří neodmyslitelnou dominantu v okolní krajině.
Až ke kostelíku, odkud se naskýtá působivý pohled na Nízký i Hrubý Jeseník, vede z Bruntálu asfaltová silnička (zákaz vjezdu aut) lemovaná souvislou alejí lip. Za odhalením sopečné minulosti Uhlířského vrchu je však třeba sejít po zelené značce do opuštěného lomu, který je chráněn jako přírodní památka.
V lomu se odkrývá asi 40 m vysoký průřez červeným sopečným tufem. Jsou to drobné útržky lávy, které sopka vyvrhovala ještě ve žhavotekutém nebo plastickém stavu. Svědčí o tom například kapkovitý tvar některých větších kamenů nebo zatočená vnitřní struktura, vytvořená rotací při průletu atmosférou.

Venušina sopka

K dalšímu vulkánu, který se jmenuje Venušina sopka, je třeba trochu popojet. Držíme se stále zelené značky a ve vesnici Moravskoslezský Kočov uhneme doleva na žlutou. Překřížíme hlavní silnici, pak přejedeme kamenný železniční most a po rozbité asfaltce stoupáme na horní konec obce Mezina. Na Venušinu sopku vede modrá odbočka za posledním domem. Venušina sopka však nabízí oproti Uhlířskému vrchu ještě jednu přírodní zajímavost navíc. Je ovšem třeba vrátit se do Meziny a po silnici objet celý masiv hory až k západnímu úpatí, kde se nachází opuštěný lom. Najdeme jej tak, že na dolním konci Meziny odbočíme vpravo, na nejbližší křižovatce opět vpravo (zákaz vjezdu) a u blízké samoty ještě jednou vpravo. Strmá asfaltka kolem nově vznikajících zahrádek nás potom přivede až k lomu.
Při vstupu se před námi objeví vysoká skalní stěna, tvořená řadou svislých čedičových sloupů. Zdejší čedičové sloupy, podobně jako známější obdoba v severočeském Kamenickém Šenově, vznikly ochlazením lávového proudu, který vytékal ze žhavého jícnu Venušiny sopky.

Velký a Malý Roudný

Další sopka Velký Roudný je sice přímou čarou kousek, v cestě však stojí přehrada Slezská Harta, kterou je zapotřebí oklikou objet přes Razovou, Leskovec nad Moravicí. K Velkému Roudnému se začneme konečně přibližovat až za Bílčicemi, kde ještě před kostelem odbočíme vpravo na úzkou hrbatou asfaltku. Po východním úbočí vulkánu Velkého Roudného, který je v učebnicích uváděn jako tvarově nejvýraznější a nejzachovalejší v České republice, přijíždíme do obce Roudno. Zde nás čeká strmé stoupání na horní konec, odtud pěší pochod po slepé zelené značce na vrchol sopky. Svahy Velkého Roudného jsou strmé, bicykly je lepší odstavit dole. Na vrcholu stojí kaple a také informační tabule, která pojednává nejen o geologických, ale také zoologických a botanických zvláštnostech. J

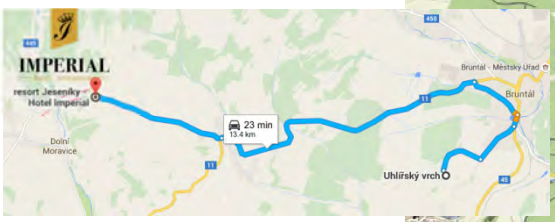

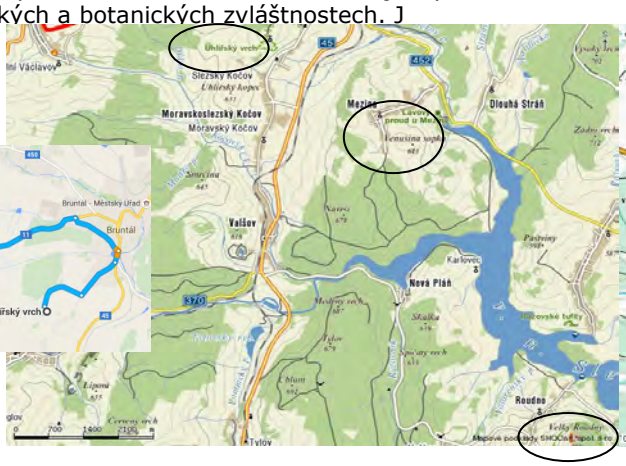

Jižní svah - Jeseník, lázně

(www.jeseniky.net)

Jižní svah se nachází v Jeseníku- lázích poblíž sanatoria Priessnitz. jedná se o uměle modelovaný svah s řadou sochařských kompozic. Po celý rok patří k vyhledávaným místům v lázních. Je odtud krásný výhled na věnec jesenických hor, za teplého počasí zde rádi relaxují lidé na dekách nebo jen tak v trávě. Toto místo je výchozím bodem pro řadu lázeňských i turistických tras a cyyklotras.

FOTOGALERIE Jižního svahu

Jižní svah - Cesta Života:

Cesta vinoucí se v modelovaných vlnách terénu Jižního svahu vede chodce přes jedenáct kamenných sochařských objektů, vzpínajících se do prostoru a opět doznívajících v oblých tvarech země. Od spodní části krystalizují žulové kameny v elementárních tvarech, přecházejí od jednoduchých útvarů do stále složitějších až lidsky konfigurovaných sochařských kompozic. Jejich skladba a tvarový princip je založený na hledáni a využití souladu i kontrastu mezi monumentalitou kamene a organickou formou lidského těla. Tímto napětím mezi přírodním tvarem kamene a do něj vtisknutými lidskými tvary je umocněno působení díla a je násoben účinek vyjádřit nadčasovou visi jednoty člověka a přírody.

Brněnský sochař JAN ŠIMEK (nar1941) je tvůrcem této pozoruhodné a u nás ojedinělé sochařské realizace, vytvořil ji ve spolupráce s projektanty Zahradní architektury Želesice u Brna vletech 1980 - 1985. Vrcholí v ní autorovo úsilí o významové sepětí sochařského díla s přírodou. Nově našim očím objevuje jesenickou krajinu, odhaluje nám její charakter i její hlubší mýtický rozměr,

Tajemný ráz těchto objektů a celá sochařská kompozice svahu naplňuje místo meditativní atmosférou a proměňuje je v putovní místo novodobého kultu přírody - hor, kamenů, slunce, vody i větru, s nimiž se sjednocuje v neustálých proměnách. Celá sochařské kompozice do sebe integruje a sochařsky umocňuje charakter a prvky okolní krajiny, do níž se otevírá, Koncepce díla vychází rovněžz jeho praktické užitečnosti jako přírodního solária, navozujícího bezprostřední kontakt Člověka s přírodou, který zaujímá v léčebné metodě zdejších lázní důležité místo.

Sochařská realizace Jižního svahu nás vede k zamyšlení a uvědomování si, co je v přírodě a životě podstatné, klade nám otázku po jeho smyslu a naplnění. Její poselství odrážející myšlenkové dění své doby se tak stýká s myšlenkovým odkazem zakladatele jesenických lázní V. Priessnitze. (text- PhDr. Jiří Zemánek)

Jak se tam dostanete:

Autem:

- **od Bruntálu** - po silnici II/450 okolo Karlovy Studánky, přes Vidly pod Pradědem do Bělé pod Pradědem (Domašov), zde na křižovatce odbočte doprava na silnici I/44 (směr Jeseník). přes Červenohorské sedlo. V Jeseníku vjeďte do města po I/44 (ulice Šumperská) a na první křižovatce odbočte doleva na ul. 28.října (směr centrum), pokračujte městem po ulici Lipovská a asi po 0,5 km odbočte na křižovatce s ostrůvkem doprava, směrem na vlakové nádraží a lázně. U nádraží přejeďte koleje a pokračujte směrem do lázní.

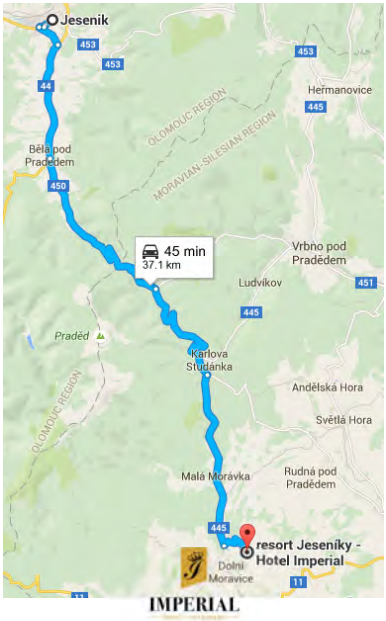

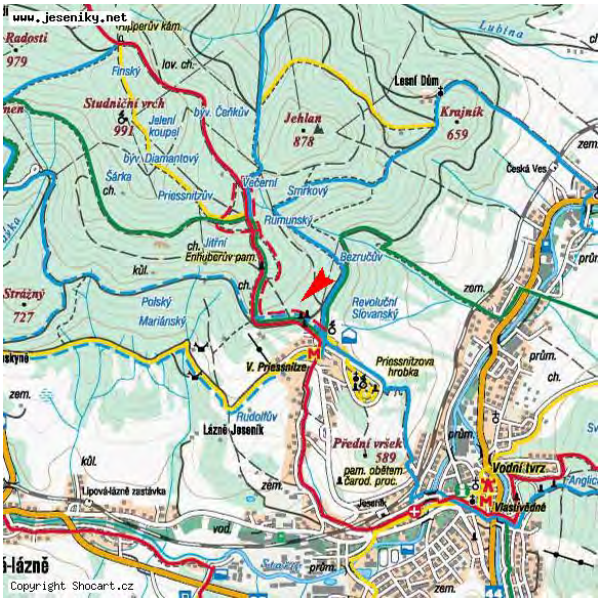

Rešovské vodopády

(www.jeseniky.net)

Rešovské vodopády se nacházejí na říčce Huntavě v Nízkém Jeseníku, 8 km od Rýmařova. Rešovské vodopády na řece Huntavě (pramenící na Skalském rašeliništi) byly vyhlášeny za chráněný přírodní výtvor.
Říčka Huntava, vytváří o 3 km níže po proudu jedny z nejhezčích vodopádů v celé České republice. Pramení pod Dobřečovskou horou ve výšce 809 m.n.m. a pod Skalami se spouští do údolí.
Vodopády získaly název po vesnici Rešov - místní části Horního Města. V této obci končí silnice a občas je v zimě cesta díky množství sněhu neprůjezdná.
Centrem lokality je 200m dlouhá a 20m vysoká soutěska v krystalické břidlici (vzniké slabou přeměnou křemenných porfyrů) o šířce 6-10m s množstvím vodopádů, vývařišť, obřími hrnci a skalami. Celou soutěskou prochází turistická značka. Scenerie je působivá zejména při vyšším průtoku. Celé území o rozloze 6 ha je pokryto přirozenými smrkovými lesy Pro pohodlí návštěvníků zde jsou připraveny dřevěné můstky a chodníky, vedoucí přímo nad tokem Huntavy. V horní části soutěsky mineme Soví skálu o výšce 35m. Naproti na ostrohu nad soutokem Huntavy a Tvrdkovského potoka jsou patrné zbytky hrádku. Místo se nazývá "Zapomenutý" nebo taky "Pustý zámek", případně hrad Rešov. Písemné zprávy o něm chybějí. Vznikl pravděpodobně ve 2. pol. 13. století k ochraně okolních dolů. Ve skále je vytesaný příkop, který chránil hrádek od západu, a zbytky základových zdí, v současné době již téměř neznatelné.
Vodopády jsou zajímavé na jaře, když kvetou blatouchy a sasanky, v létě - voda je ideální na zchlazení pro otužilce (nemá čas se na svém krátkém toku ohřát), na podzim, když se okolní stromy smíšeného lesa rozehrají mnoha barvami a také zimní návštěva těchto míst nabízí úžasné pohledy na krásné ledové útvary, které tvoří voda padající přes kameny. Je však třeba počítat s náročnou cestou kluzkým a zasněženým terénem. Také na jaře při tání nebo i jindy v roce po větším dešti si můžeme užít skutečně pořádného hukotu padající vody.

Jak se tam dostanete:

- od hotelu Imperial: Do Rýmařova a po silnici II/370 směr Horní Město, ve vesnici Skály odbočit doleva do osady Rešov. Odtud pěšky po červené turistické značce k vodopádům.

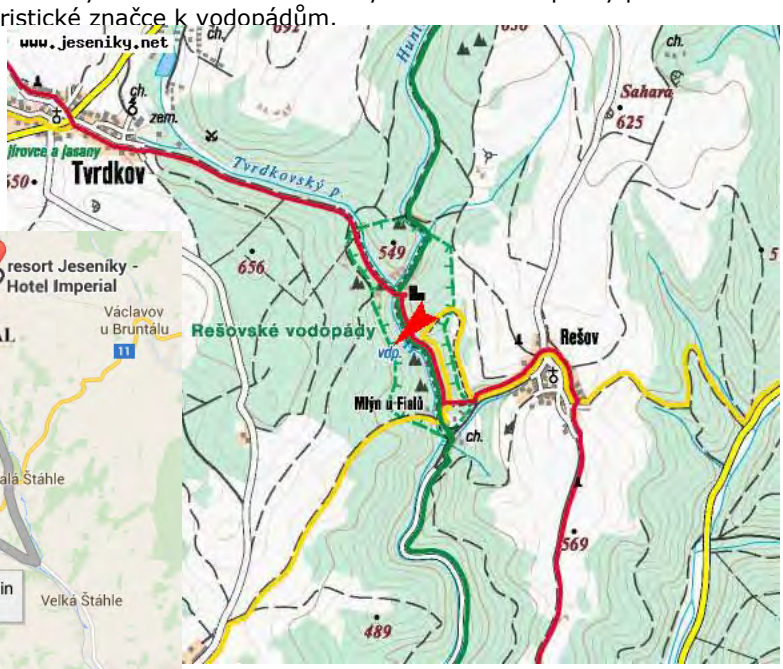

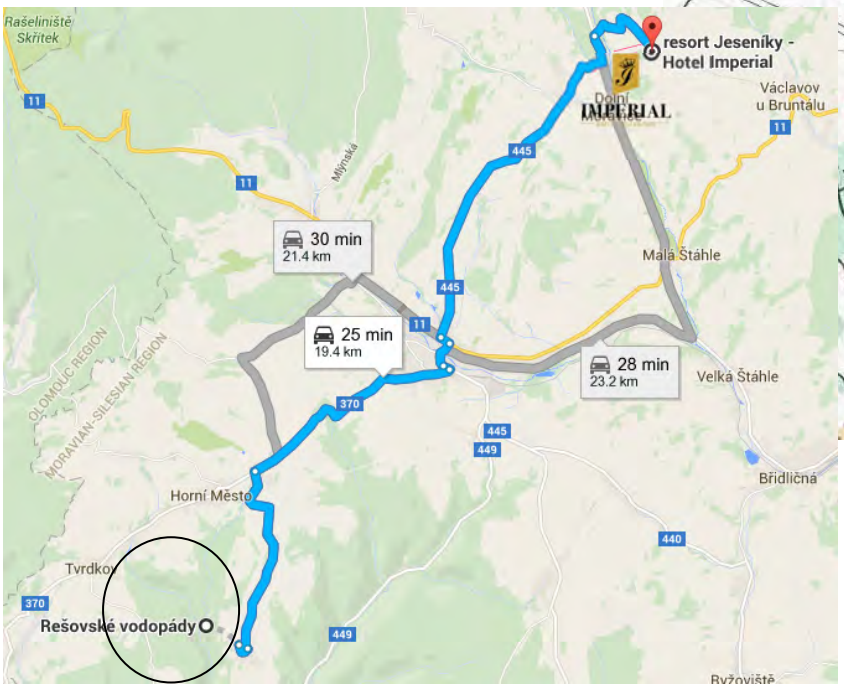

Břidličná hora
(www.jeseniky.net)

Břidličná je vrch (1358 m) na hlavním hřbetu Hrubého Jeseníku, 6 kilometrů jižním směrem od hory Praděd.morfologicky nápadná, do údolí Merty spadá příkrými svahy.

Přírodní podmínky - Popis vrcholu

Plochý výrazný hřeben 4 km východně od Vernířovic. Vrchol s příkrými svahy, budovaný bílým devonským kvarcitem. Četné tvary mrazového zvětrávání, vzniklé v extrémně chladném klimatu ledových dob a kryoplanační terasy, patrně nejlepší ukázky polygonálních půd na Moravě. Dále se zde vyskytují suťová pole, kamenné proudy, brázděné půdy a mrazové sruby. Vrchol porostlý smilkovými holemi s ostrůvky zakrslých smrků a kleče. Z vrcholu Břidličné je rozhled na Šumpersko a Bruntálsko, zvláště na údolí Merty, k Pradědu, na Králický Sněžník a Orlické hory.

Popis přístupu

Přístup po zelené turistické značce od Jelení studánky směrem ne Skřítek. V nejvyšším bodě cesty, asi 700 m jihozápadně od Jelení studánky se odbočí vpravo na vrchol. Je třeba obejít menší suťovépole. Vrchol je 200 m od značené turistické cesty. Za špatného počasí se nedoporučuje vzázet a vrchol. Zato za pěkného by byla škoda tento vrchol přejít.

Přírodní rezervace

Břidličná (vyhlášená v březnu 2008) chrání porosty v okolí hlavního hřebene v masívu Břidličné hory, Pecného a Jeleního hřbetu na ploše 651,9 ha. Docela veliké chráněné území přímo navazuje na NPR Praděd a PR Pod Jelení studánkou. Hlavním předmětem ochrany jsou subalpínské biotopy, kryogenní geomorfologické útvary (skalní sruby, sutě, kamenné proudy), horské smrčiny a druhy vázané na tyto ekosystémy. Velice cenné jsou lesní porosty od (smrkových) bučin po přirozené bezlesí subalpínského stupně. Největší populaci v ČR zde tvoří jalovec obecný nízký (*Juniperus communis* subsp. *alpina*), početná je řeřišnice rýtolistá (*Cardamine resedifolia*) a šicha oboupohlavná (*Empetrum hermaphroditum*), v několika desítkách jedinců zde roste hořec tečkovaný (*Gentiana punctata*), vysokobylinné nivy vedle omějů (*Aconicum*) zdobí stračka vyvýšená (*Delphinium elatum*), bylo zjištěno několik keřů rybízu skalního (*Ribes petreum*), na holích je hojná violka žlutá sudetská (*Viola lutea* subsp. *sudetica*). Bohužel rovněž velice hojná je na východní části hřebenu nepůvodní borovice kleč, která zde vytváří rozsáhlé zvolna se rozrůstající porosty na ploše několika desítek hektarů. Smyslem vyhlášení přírodní rezervace je rovněž redukce těchto klečových porostů a postupné přibližování lesních porostů přírodnímu stavu.

Z živočichů stojí za pozornost reliktní okáč horský (*Erebia epiphron*), několik hnízdících párů lindušky horské (*Anthus spinoletta*) a bělořita šedého (*Oenanthe oenanthe*), pravidelně se vyskytuje kos horský (*Turdus torquatus*), loví zde sokol stěhovavý (*Falco peregrinus*

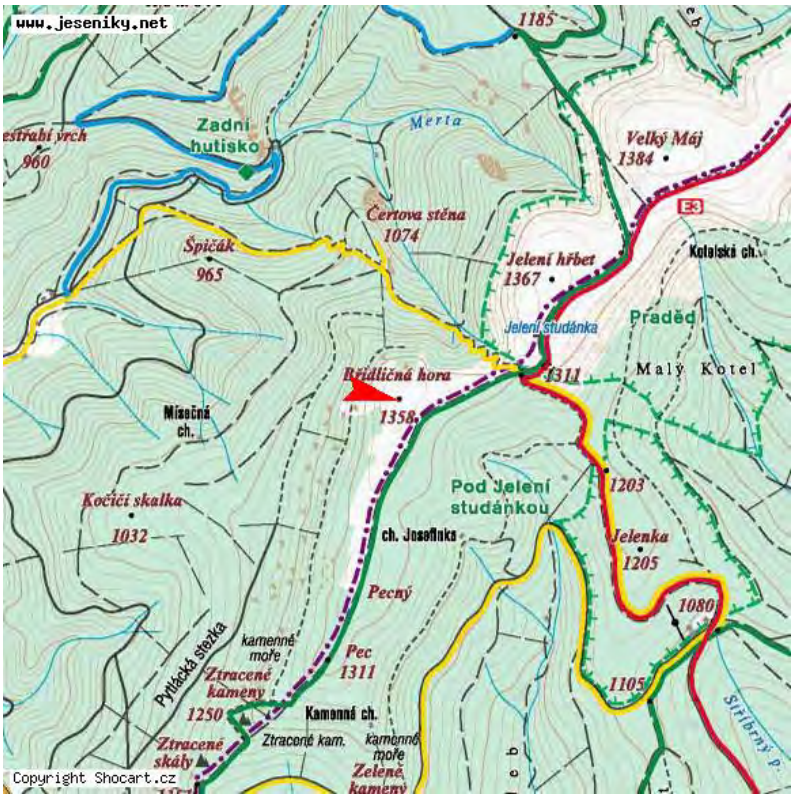

Vřesová studánka

(www.jeseniky.net)

V minulosti nejvíce navštěvovaným místem na hlavním hřebeni Hrubého Jeseníku byla bezesporu Vřesová studánka (1 313 m).

Podle pověsti objevil Vřesovou studánku (1313 m.n.m) lovec, který v těchto místech pronásledoval zraněného jelena. Jelen, když se napil vody ze studánky se uzdravil a zmizel lovci z očí. Později prý se sám lovec vyléčil z těžké nemoci pomocí vody z pramene Vřesové studánky. Jako projev díků zde pak na sloup zavěsil obraz a Vřesová studánka se stala poutním místem.

Později kníže Lichtenštejn, jemuž zdejší kraj patřil, upravil pramen a nechal zde postavit kapli. Císař Josef II. dal později kapli uzavřít a známý obraz "Pět ran Krista Pána" byl z kaple přenesen do kostela ve Velkých Losinách.

Stával zde kostelík, stávala zde chata a zůstala zde studánka, o které se traduje, že její voda má léčivé účinky. Studánka, která je upravena na kamennou kapličku, osvěží mnohé turisty. Zůstaly zde i krásné vyhlídky, jak do údolí Hučivé Desné až k Šumperku, tak na skaliska hory Vozka (1 377 m) či na holý vrch Keprníku (1 423 m). Vřesová studánka pod Červenou horou (1 333 m) se do povědomí lidí dostala už v 15. století. Podle pověsti si zdejší lesník své nemocné oči vyléčil vymýváním vodou ze studánky. Po něm hledali uzdravení ve studánce další lidé. Název místa se měnil: Boží voda, Sněžná hora, Studniční lada, Pohanská studánka až zůstal název Vřesová studánka – podle hojného výskytu vřesu.

Ve druhé polovině 17. století zde byla postavena dřevěná kaple a stála zde chata, spíš noclehárna. Kapli vystřídal kostelík, který vyhořel v roce 1946 po zásahu blesku. Zůstaly po něm nepatrné základy a kříž. Původní chata podle zachovaných zpráv byla přestavěna roku 1892 a stála zde až do podzimu roku 1988, kdy byla zbourána. Tato bývalá nejstarší horská chata v Jeseníkách přispěla i k tomu, že Vřesová studánka byla jedno z nejvyhledávanějších míst oblasti Jeseníků. Pod Vřesovou studánkou a okolím jsou prudce spadající svahy, které mají svou pohnutou historii. Dne 1. června 1921 se nad Jeseníky snesla velká bouře doprovázená průtrží mračen, která trvala dvě hodiny. Pod přívalem vody se svahy začaly sesouvat a za své vzalo vše, co zde rostlo a žilo. Do údolí Hučivé Desné se řítily balvany, zemina i lesní porost. Po bouři zůstala odkrytá kamenitá spoušť. S velkým úsilím se podařilo opět zalesnit odkrytý terén. Postup byl dlouholetý a následující: nejprve zde byly vysazeny pro spoutání vody mechy a játrovky. Do míst, které byly zpevněny dřevěnými záseky, byla přinášena hlína, v ní se ujala třtina chloupkatá. Pak byla vysázena olše zelená, když vzrostla, tak byla posekána a do míst byl sázen buk, jilm javor, klen a modřín. Dnes je všechno stabilizováno a na toku Hučivé Desné byly postaveny retenční přehrádky.

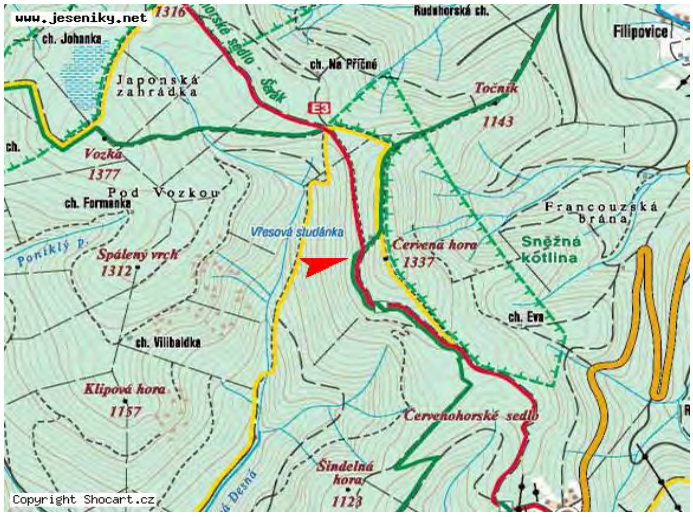

PŘÍSTUP

Přes Vřesovou studánku jde červeně značená hřebenová trasa Hrubého Jeseníku, která pokračuje do Sedla pod Vřesovou studánkou (1 203 m), na Trojmezí (1 315 m), dále na Keprník na Šerák (1 351 m), na Černavu (1 103 m) a do Ramzové (759 m). Z Ramzové jede sedačková lanovka na Šerák s mezistanicí na Černavě, která překonává výškový rozdíl 600 m. Nejblíže k Vřesové studánce je Červenohorské sedlo, vzdálené 3,5 km. Červenohorské sedlo (1 013 m), které dostalo jméno právě po Červené hoře je významné turistické a lyžařské středisko, především je křižovatkou turistických značených tras a východiskem na hlavní hřeben.

Skřítek

(www.jeseniky.net)

Skřítek je ploché rozlehlé (2,5 km široké) sedlo (867 m) na rozhraní Hrubého Jeseníku a Hraběšické hornatiny, 10 km severozápadně od Rýmařova. Značnou část plochy sedla zaujímá přírodní rezervace Rašeliniště Skřítek.

Historie chaty na Skřítku:

Sedlem prochází silnice první třídy ze Šumperka do Ostravy, která byla vybudována jako císařská silnice stavebními podnikateli, bratry Kleiny v letech 1839-1842.
Od 80. let 19. století zde stál zájezdní hostinec, který roku 1896 koupil německý turistický spolek a rozšířil zdejší ubytovací možnosti. V roce 1945 v důsledku válečných událostí hostinec vyhořel a v roce 1966 byl na jeho místě vybudován dnešní motorest (bez ubytování).
Dřevěné plastiky v chatě a socha Skřítka u velkého parkoviště je dílem sochaře Jiřího Jílka ze Sobotína.

Přírodní rezervace Rašeliniště Skřítek:

Rašeliniště Skřítek je národní přírodní rezervace a rozkládá je v jižní části chráněné krajinné oblasti Jeseníky. Oblast rašeliniště se rozprostírá na území dvou krajů a to menší částí v Moravskoslezském kraji a větší plocha rašeliniště je v kraji Olomouckém. Prostor rašeliniště najdeme jihovýchodním směrem od motorestu v sedle Skřítek. Jihovýchodním směrem od rašeliniště leží město Rýmařov a západním směrem obec Sobotín. Silnice spojující tyto dvě lokality prochází sedlem Skřítek.

Národní přírodní rezervaci Skřítek tvoří přechodné rašeliniště prameništního typu, na kterém se daří růstu ohrožených druhů rašelinišťních a mokřadních rostlin. V oblasti rašeliniště pramení Žlutý potok, který u lovecké chaty Hubert ústí do Podolského potoka. Rašeliniště má charakter tundru, kde najdeme mokřady, tůňky a prameniště v oblasti smrkového rašelinišťního lesa a luk. V oblasti roste rašeliník a na pevnějším podkladě rašeliníková smrčina. V okolí tůní se daří bříze karpatské a v podrostu můžeme vidět suchopýr pochvatý, klikvu žoravinu, violku bahenní či ostřici mokřadní. V okolí prameništ se daří kamzičníku rakouskému, oměji šalamounku, kropenáči vytrvalému, stračku potočnímu, sedmikvítku evropskému či tolije bahenní. V oblasti rezervace se daří růstu také velmi ohrožené rostlině a to korálici trojklanné. Oblast je chráněná jako národní přírodní rezervace od roku 1955 a rozkládá se na ploše 166,65 hektarů. Rezervace je rozprostírá na třech katastrálních územích obcí Rudoltice, Klepáčov v Olomouckém kraji a obce Žďárský potok v Moravskoslezském kraji a v nadmořské výšce 815 až 890 metrů.

U motorestu v sedle Skřítek je výchozí místo několika značených turistických tras. Vydáme-li se z tohoto rozcestí po červené značce východním směrem dojdeme k rozcestí Nad Skřítkem a odtud dále pokračujeme po červené a po několika metrech od tohoto rozcestí budeme procházet severovýchodním okrajem národní přírodní rezervace Skřítek. Těmito místy rovněž prochází značená cyklostezka.

Petrovy kameny
(www.jeseniky.net)

Petrovy kameny jsou vrcholová skalní hradba (1438 m) na hlavním hřbetu Hrubého Jeseníku, 1,5 km jižně od Praděd na rozsoše Vysoké hole. Skály jsou tvořeny málo odolnou rulou. Na Petrových kamenech byla vyhlášena přírodní rezervace, která byla začleněna do Státní přírodní rezervace Praděd.

Zajímavosti:

V okolí Petrových kamenů se nacházejí zbytky polygonálních, mrazem tříděných půd. Je odsud rozhled na Praděd, masiv Mravenečníku s Dlouhými stráněmi, údolí Divoké Desné a Bílé Opavy.
Se skalami na Petrových kamenech je spjata řada pověstí. Při čarodějnických procesech v 17. století byly kameny označovány jako místo čarodějnických sabatů, údajných schůzek čarodějnic s ďáblem.
Podle pověsti dostaly Petrovy kameny svůj název po mladém kováři, který žil v jedné z vesnic sovineckého panství. Byl to švarný hoch a zalíbení v něm našla dcera samotného správce. Petrovi se také velmi líbila, ale když se o jejich lásce dozvěděl správce, nařídil Petra zbičovat a vyhnat z panství. Jakmile se to doneslo dceři správce, honem spěchala svého milého varovat. Podařilo se jim sice společně prchnout do hor, ale pronásledovatelé jim byli brzy v patách. V tu chvíli se rozhodli vylézt na skálu, kterou uviděli před sebou, a v nejhorším se vrhnout společně dolů. Jakmile se však černého kamene dotkli, zahalil celý vrchol planiny černočerný mrak, ze kterého začalo sněžit a vát, že se pronásledovatelé neodvážili pokračovat v pátrání. Myslili si, že milenci zimou a vyčerpáním zahynou. Ti se však v závětří skaliska schovali, nabrali síly a šťastně došli do bezpečí. Skále se od té doby začalo říkat Petrovy kameny.

Na skále, 7 m vysoké, je umístěna pamětní deska přírodovědce Dr. Bedřicha Kolenatého, který při průzkumu květeny na Ovčárně zemřel. Svahy pod Petrovými kameny jsou vyhledávaným místem lyžařů a mají jedny z nejlepších sněhových podmínek na Moravě.

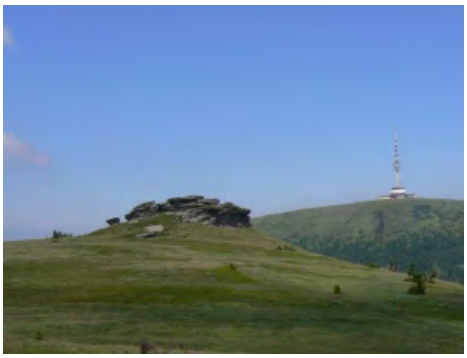

Přírodní rezervace Petrovy kameny:

Rezervace se rozkládá na 19 hektarech na severovýchodním svahu nad chatou Ovčárna. Cílem ochrany území je zachování druhového bohatství subalpínské květnaté nivy, okolních alpinských holí a vegetace vrcholové skály, která hostí vegetaci endemickou (zvonek jesenický, lipnice jesenická) spolu s dalšími vzácnými rostlinnými druhy.
Tato rezervace je řazena k rezervacím s mezinárodním významem a její ochrana je velice problematická zejména v předjaří, kdy neukáznění návštěvníci ignorující přísný zákaz vstupu sešlapávají nejcennější druhy rostoucí na skále a jejím okolí. Přesto je na Petrových kamenech povoleno v zimě lyžování. V létě ovšem pro výjimečnost lokality platí **PŘÍSNÝ ZÁKAZ VSTUPU !!!**, vzhledem k uchování tohoto bohatství a chráněním před ušlapáním.

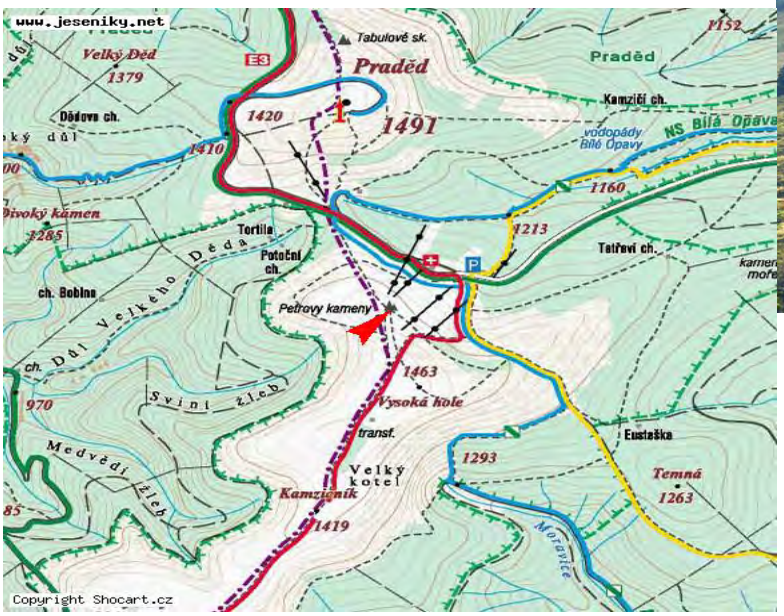

Nýznerovské vodopády

(www.jeseniky.net)

Vodopády Stříbrného potoka, též Nýznerovské vodopády leží na území obce Horní Skorošice na 12 hektarech. Jde o kaňonovitou soutěsku se skalními prahy vytvářejícími několik vodopádů a kaskád. Vodopády se nacházejí 2 km jihozápadně od Nýznerova a 5 km západně od Žulové.

Od roku 1968 je zde vyhlášen Chráněný přírodní výtvor Vodopády Stříbrného potoka. Nejsnadnější přístup je po lesní silničce z Nýznerova, která je přístupná jen pro pěší.

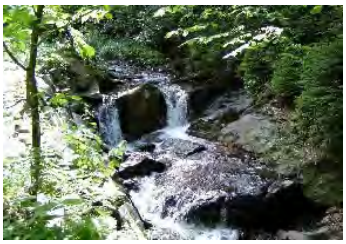

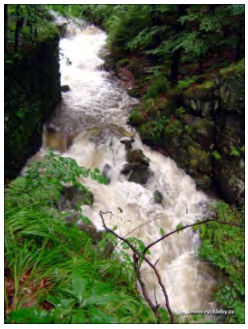

Základní údaje:

Geomorfologicky významná kaňonovitá soutěska v krystalických břidlicích na Stříbrném potoce se skalními prahy. Vodopády a kaskády s erozními a evorzními jevy, nemající na území Rychlebského a Jesenického regionu obdoby.

Na rozdíl od eroze - což je výmol vzniklý odstraňováním části povrchu zemského proudem tekoucí nebo vlnící se vody, je evorze výmol vzniklý vymíláním skály vířivým vodním proudem. Vytváří jamky, mísy, "obří hrnce", jámy a kotle zhruba polokulovité, kuželovité nebo válcovité, až několikametrových rozměrů, s ohlazenými nebo spirálně žebrovitými stěnami. Je častá v peřejích a pod vodopády.

Geologie:

Soutěska svírající koryto Stříbrného potoka a vytvářející skalnaté prahy, které daly vznik soustavě kaskád a peřejí s vyvinutými evorzními a erozními jevy. Délka soutěsky je asi 110 m, šířka v nejužším místě se pohybuje kolem 2-5 m, nejvyšší stupeň má výšku 3 m. Úsek toku s kaskádami překonává výškový rozdíl 14 m, spád proudnice v tomto úseku je 8°. Geologické podloží Stříbrného potoka je tvořeno metamorfovanými horninami. Kaskády se vyvinuly v místě, kde Stříbrný potok protíná mocnou žílu vyvřelé horniny, jejíž složení odpovídá mylonitizovanému amfibolickému gabru s velkými zrny tmavozeleného amfibolu a příkrým sklonem břidličnatosti (75 až 80°).

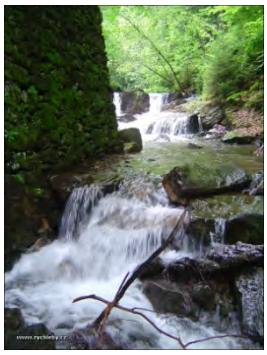

Zvířena:

Běžná středoevropská lesní fauna, zajímavý je nález plže modranky karpatské. Pstruh obecný byl ve Stříbrném potoce pozorován i nad vodopádem. Dominující složkou rheozoobentosu jsou jepice, pošvatky chrostíci, zajímavý je výskyt číhalky pospolité.

Květena:

Smíšený porost na strmých svazích má skladbu blízkou přirozené, místy je výškově i věkově rozrůzněn. Porost tvoří převážně smrk ztepilý, buk lesní, javor klen, jilm horský, jedle bělokorá, líska obecná a zimolez černý. Severní část tvoří smrkový porost s vtroušeným bukem. Vlhká skalní stanoviště jsou zajímavá prolínáním druhů jak vápencových, tak silikátových podkladů. Za zmínku stojí mj. mechorosty, hřebenatka měkkounká, Diphyscium foliosum, Fissidens pusillus, Gymnostomum aeruginosum, Neckera complanata a N. crispa.

Jak se tam dostanete?

- **Autem:** z Jeseníku do Žulové směr Javorník, Polsko (přes Lipovou Lázně a Vápennou po silnici I/60). V Žulové sjedete z kopce a pokračujete na křižovatce rovně směr Javorník,ihned přejedete druhý kopec a sjedete dolů na křižovatku. Pokračujete rovně po silnici III. třídy směr Nýznerov, Skorošice. Projedete celým Nýznerovem a pokračujete ještě asi 0,5km na odstavné parkoviště, dále je zákaz vjezdu. Odtud pokračujete pěšky 2km po modré turistické značce (M47)

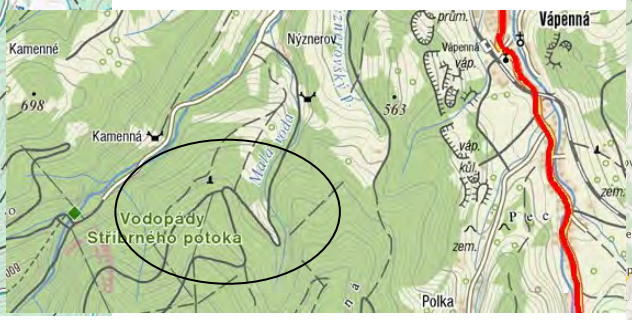

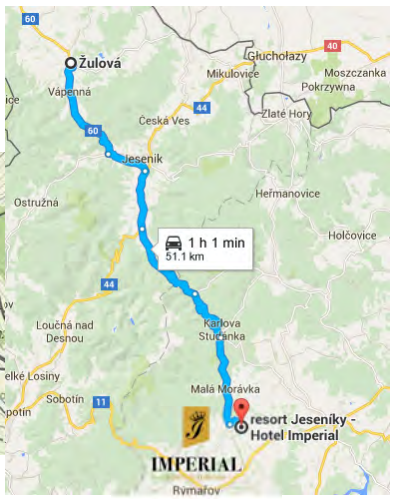

Kamenné okno

(www.jeseniky.net)

Vrchol s výhledem (1333 m.n.m.) v keprnické části Hrubého Jeseníku. Na jeho západním svahu se nachází turistická chata Vřesová studánka. Z vrcholu hory je báječný výhled na hřebeny Jeseníků a na Jesenicko. Na úpatí hory se nachází tzv. Sněžná kotlina, někdejší kar pleistocenního firnového ledovce. Nedaleko vrcholu lze spatřit přírodní památku, osamělý skalní útvar tzv. Kamenné okno - nepravou skalní bránu.

Výchozí bod: centrální orientace u turistické chaty na Červenohorském sedle, parkoviště.
Celkem 17 km, 6 hodin.
Varianta: z Filipovic autobusem na Červenohorské sedlo, potom celá trasa 9 km, čas 3 a 1/4 hodiny.

Popis trasy:

Od chaty Horské služby v Červenohorském sedle stoupáme po červeně značené lesní cestě až k Bílému sloupu (1277 m). Cestou lze sledovat působení škodlivých imisí na jesenickou přírodu. U Bílého sloupu odbočíme vpravo a žlutě značeným chodníčkem začneme stoupat na vrchol Červené hory (1333 m). Při výstupu se po pravé straně nachází tzv. Sněžná kotlina, někdejší kar pleistocénního firnového ledovce. Z vrcholu je kruhový rozhled na hřebeny Jeseníků a na Jesenicko. Po krátké chvíli sestoupíme k izolované skále "Kamenné okno" (1278 m) s nepravou skalní bránou. U Kamenného okna odbočíme vpravo a po zeleně značeném chodníčku sestupujeme ke skále Točníku (1143 m). Odtud je výhled na Jesenickou pánev ohraničenou vlevo Keprníkem a na část Rychlebských hor zakončených lázněmi Jeseník. Za údolím Bělé vystupuje Zlatý chlum s rozhlednou a dále panorama přechází v pásmo Orlíku ukončeného sedlem Vidly. Zcela vpravo vystupuje masív Pradědu s televizní věží. Od Točníku prudce sestupujeme kamenným mořem k informačnímu místu Pod Točníkem (700 m). Zde odbočíme vpravo na modře značenou cestu. Vyjdeme z lesa na louky a u první chalupy odbočíme vpravo na zpevněnou cestu. Projdeme kolem několika chalup a dostaneme se na hlavní silnici Šumperk - Jeseník k zastávce autobusu před restaurací rekreačního střediska ve Filipovicích (645 m). Zde lze trasu ukončit a do výchozího místa se vrátit autobusem. Pokračujeme vpravo po žluté značce po silnici směrem na Jeseník. Asi po půl kilometru odbočíme vpravo na lesní cestu, která nás dovede k podnikové chatě Slezanka v místě zvaném Drátovna. Odtud po se žlutě značenou zkratkou přes les dostaneme na lesní cestu, která v úbočí stoupá k Mariinu prameni (700 m) s vydatnou studánkou. Trasa pokračuje lesní cestou a poté serpentinovým chodníčkem až na další horizont pod skalami Jeřábu (1077 m) a pozvolna stoupáme po lesní cestě s mnoha výhledy z pasek až k informačnímu místu Pekárka (1050 m). Odtud trasa mírně klesá přes lyžařský areál k chatě na Červenohorském sedle.

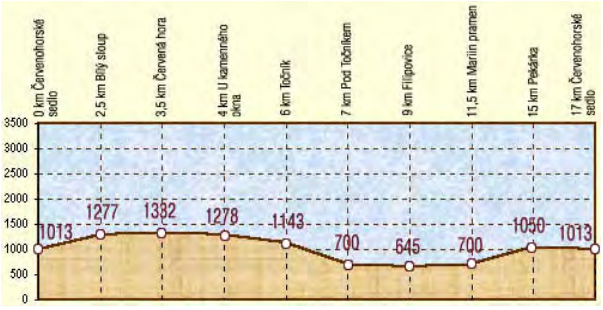

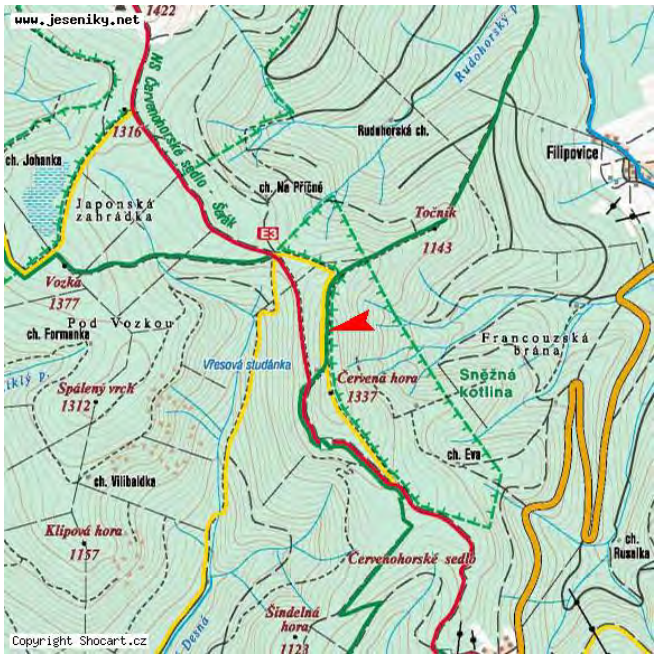

Vodopády na Borovém potoce

(www.jeseniky.net)

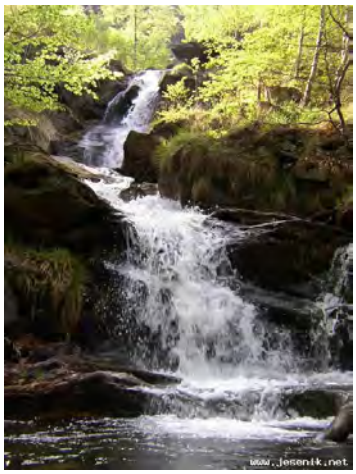

Pod romantickými skalami Medvědí hory se nachází nejvyšší vodopád okresu Šumperk. V hluboce zaříznutém údolí pod romantickými skalami Medvědí hory vytváří mezi balvanovými moři a proudy na svazích četné kaskády a také nejvyšší vodopád v okolí. Vodopád měří 14 m, přičemž nejvyšší stupeň dosahuje téměř 8,5 m. o výšce 14 m, Borový potok (někdy též nazývaný Medvědí), na kterém se vodopády nalézají, pramení v sedle mezi Dlouhými stráněmi (zde se nachází horní nádrž PVE, přečerpávací vodní elektrárny – Dlouhé stráně) a Mravenečníkem v nadmořské výšce cca 1280 m k soutoku s Divokou Desnou urazí více jak 3 km.. Na vrcholu Medvědí hory se nachází fotovoltaická farma a tři větrné elektrárny.

PŘÍSTUP

Během své cesty dolů se potok zařezává do údolí a vytváří četné kaskády. K vodopádu se lze dostat po modré turistické značce z Koutů nad Desnou směrem na dolní nádrž PVE. Po cca 1,5 km je však třeba sejít ze značené trasy, přejít přes most směrem vpravo a dále pokračovat po lesní cestě. Vodopád je vzdálen od odbočky cca 20 minut chůze (cesta není vhodná pro cyklisty).

Turistická mapa

Mapa cyklotrasy

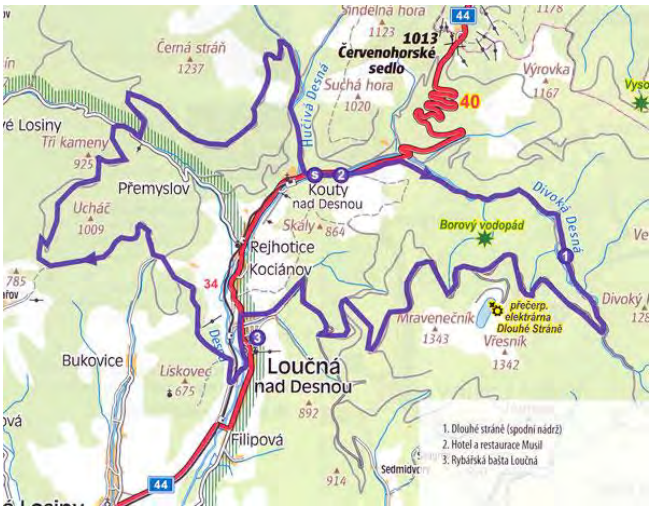

Praděd

(www.praded.ceskehory.cz/)

Praděd (Altvater, 1492 m) je nejvyšší horou Moravy a pátou nejvyšší horou v České vysočině. Praděd se nachází na území okresu Bruntál a má nejdrsnější podnebí na Moravě - průměrná roční teplota je zde pouhých 0,9 stupňů Celsia. Na vrcholu hory stojí 145 metrů vysoký vysílač, do roku 1959 zde stála také kamenná rozhledna. Vrchol Pradědu byl vyhlášen za přírodní rezervaci, jež je součástí velkoplošné státní přírodní rezervace Praděd. Z vrcholu je daleký rozhled na Pradědskou a Keprnickou hornatinu, město Jeseník, Bruntál, Králický Sněžník a za zvlášť příznivých podmínek je vidět až na Krkonoše a Vysoké Tatry.

Přírodní podmínky na Pradědu:

Praděd je mohutná kupa s rozsochami, jejíž vrchol je tvořen málo odolnou muskoviticko-chloritickou rulou. Vrchol vyčnívá nad horní hranici lesa, která zde vystupuje až do 1400 m n.m. Při hloubení základů původní rozhledny i nové televizní věže se v rulových puklinách našly krystaly vzácného nerostu anatasu modré, medově žluté a čiré barvy.
Praděd má nejdrsnější podnebí na Moravě, průměrná roční teplota je zde pouhých 0,9 stupňů Celsia a roční srážky přes 1 200 mm. Absolutní teplotní maxima zde dosahují pouze k 25 °C. Zdejší meteorologická stanice byla bohužel v roce 2000 zrušena. Do té doby byla naší nejvýše položenou, neboť meteorologická stanice na vrcholu Sněžky patří Polsku..

Vrchol Pradědu byl v roce 1955 vyhlášen za přírodní rezervaci. Tato byla spolu s dalšími pěti rezervacemi územně propojena přičleněním okolních stejně hodnotných lesních i nelesních společenstev, takže je nyní chráněn pradědský hřeben od Jelení studánky až po Malý Děd. Ochrana území Vrcholu Pradědu o rozloze 497 ha spočívá v zachování alpínských a subalpínských ekosystémů, tj.bezlesých holí, přirozených smrčin, skal (Tabulové skály), a vrchovišť (Malý a Velký Děd). S ohledem na rozmanitost území je zde pestrá i květena. Ze vzácných a ohrožených rostlin se v rezervaci vyskytuje například vrba bylinná (Salix herbacea), řeřišnice rýtolistá (Cardamine resedifolia), jestřábník alpský (Hieracium alpinum), zvonek okrouhlolistý sudetský (Campanula rotundifolia subsp. sudetica), hořec tečkovaný (Gentiana punctata). Zajímavý a dosud neobjasněný je zde výskyt vrby laponské (Salix lapponum). Největší rozlohu rezervace zaujímají horské smrčiny přecházející na horní hranici lesa vystupující zde až do výšky 1 400 m n. m.v solitérní a skupinovitě roztroušené vlajkovitě utvářené smrky. Vedle přirozených smrkových porostů jsou do rezervace zahrnuty i porosty uměle založené (borovice kleč), které jsou postupně převáděny v porosty blízké přirozeným.
Problémem rezervace je nadměrný turistický ruch. Početné lyžařské vleky, sjezdovky, chaty a přístup motorových vozidel zhoršuje kvalitu životního prostředí. Díky znečištění vrcholových částí totiž do původních rostlinných společenstev pronikají plevelné nížinné a na dusík vázané rostlinné druhy (velkým problémem je například chrastice či rákos, které v místě uchycení úplně vytlačují původní druhy). Neblahé vlivy má také imisní poškození lesních porostů. Na starých turistických cestách po spádnici dochází k silným stržovým erozím, proto je zakázáno chodit mimo značené cesty.

Historie staveb na Pradědu:

Dávné předky v blízkosti Pradědu připomíná dnes jen jediná věc: trojmezní mramorový hraniční kámen z roku 1721 stojící u silnice na Praděd. Je zdobený znakem řádu německých rytířů, mitrou vratislavských biskupů a žerotínským lvem.
Na přelomu 19. a 20. století začali zdejší obyvatelé stále více projevovat zájem o hory a turistiku. Moravskoslezský sudetský horský spolek, který se staral o úpravu a značení turistických horských cest, vydávání průvodců, map a také budováním rozhleden a horských chat, zahájil v roce 1904 na Pradědu stavbu kamenné rozhledny,která sloužila až do roku 1957, kdy byla uzavřena V roce 1970 vznikl nový vysílač. Viz
ROZHLEDNY NA PRADĚDU

PŘÍSTUP:

Přístup po silničce od Švýcárny či Ovčárny až k rozcestí Praděd. Odtud silnička odbočuje na vrchol (společně se zimním tyčovým značením a modrou značkou). Původní cesty byly silně poškozeny erozí, proto jsou nyní vedeny pouze po zpevněných cestách, na ostatní platí zákaz vstupu.

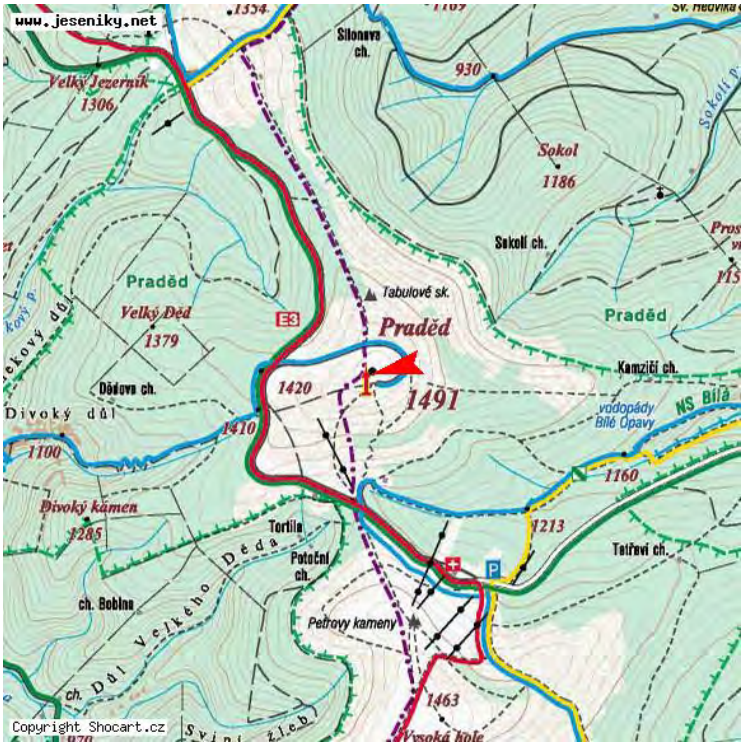

Rejvíz – mechová jezírka

(www.rejviz.info/)

Rejvíz leží 7,5 km jihozápadně od Zlatých Hor, v romantické krajině uprostřed lesů a je nejvýše položenou obcí ve Slezsku. Nadmořská výška zde dosahuje téměř 800 metrů. Obec byla založena koncem 18. století, tehdy se jmenovala Reihwiesen (bohaté louky), z čehož postupným komolením vzniklo dnešní jméno. Jedná se o malebnou osadu s částečně zachovalou německu lidovou architekturou. V okolí se nachází řada turistických zajímavostí např. Velké mechové jezírko, zřícenina hradu Kobrštejn, nebo památník obětem I. světové války.

Přírodní rezervace Rejvíz:

Posláním **NPR** Rejvíz je ochrana přírodních hodnot významného moravského rašeliniště. Chráněné území leží v mělké pánvi na rozvodí Černé Opavy a **Vrchovištního potoka** - viz. foto. Je tvořeno dvěma spojenými vrchovišti, v jejichž středech se nachází tzv. mechová jezírka. Unikátnost a nevyčíslitelnost hodnoty NPR Rejvíz jsou podmíněny především geologickou minulostí, klimatem a přísnou ochranou území.

Pro seznámení s touto lokalitou a poučení veřejnosti byla v roce 1970 Správou **CHKO** Jeseníky otevřena naučná stezka do středu rezervace. Na trase 2,2 km je 5 zastavení s názornými texty o hlavních fenoménech lokality.

Trasa je vyznačena symbolem naučných stezek, začíná na tomto místě a vede po žluté turistické značce k terénní stanici a dál po povalovém chodníku k vyhlídkové terase u Velkého mechového jezírka. **Naučná stezka Rejvíz Mechové jezírko je určena pouze pro pěší návštěvníky!**

Největší rašeliniště na severní Moravě typu rozvodnicového vrchoviště s přechody ke slatinám, vzniklo v postglaciálu (před 6 - 7 tisíci lety) a jeho přírodní prostředí se uchovalo díky chladnému klimatu. Ve východní a západní částí se nacházejí jezírka, k Velkému mechovému jezírku vede naučná stezka. Rašeliniště má specifické rostlinstvo a živočišstvo s řadou chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů. Důležitým prvkem ochrany je důsledné zamezení vstupu do rezervace mimo turistické cesty, rašeliništní společenstva jsou velmi citlivá na sešlapání. Žádáme proto návštěvníky, aby respektovali jedinečnost této lokality, neničili zařízení naučné stezky a **nevstupovali mimo vyhrazené prostory a vyznačené cesty.**

Součástí rezervace Rejvíz je rozsáhlý komplex rašelinných luk v prostoru mezi Velkým a malým mechovým jezírkem. Charakteristická je pro ně vysoká hladina podzemní vody a rozsáhlé porosty rašeliníku. Pestrost vegetační struktury tohoto typu luk je určována dominantními druhy – nejčastěji ostřicemi, Skřípinou lesní (***Scirpus sylvaticus***), Pcháčem potočním (***Cirsium rivulare***), přesličkami, Tužebníkem jilmovým (***Filipendula ulmaria***) a proto jsou louky kolem Rejvízu nejenom mozaikou druhů, ale podle ročních období i pestrou paletou barev. K nejvzácnějším zde patří Ostřice chudokvětá (***Carex pauciflora***), Tuřice odchylná (***Vignea appropinquata***), Tuřice blešní (***Vignea pulicaris***), Bazanovec kytkokvětý (***Nanburgia thyrsiflora***), Hladilka obecná (***Ophioglossum vulgarum***), Mečík střecholistý (***Gladiolus imbricatus***) a další.

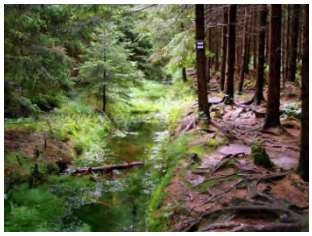

Okrajové pásmo rezervace tvoří smrkový les o výměře 67,39 ha, jehož charakter se mění směrem ke středu chráněného území v porosty s borovicí blatkou. Lokalita je významným biotopem pro mnoho vzácných a chráněných druhů rostlin a živočichů. Zachované přírodní hodnoty rejvízského rašeliniště jsou nejen objektem vědeckého výzkumu, ale i velmi atraktivní z hlediska cestovního ruchu. Naučná stezka umožňuje jedinečnost těchto hodnot alespoň zčásti poznat v bezprostředním kontaktu.

Rejvíz – Velké mechové jezírko

Díky vhodné konfiguraci terénu, který umožňuje dostatečné zadržování vody na nepropustném podloží byly dány základní podmínky pro vznik rašeliniště. Původní smrkový les vlivem silného zamokření odumřel a byl postupně nahrazen porosty Borovice blatky (***Pinus uncinata***), která dorůstá do výšky 15 m při stáří maximálně do 200 let. Současně došlo v dalším vývoji k intenzivnímu růstu rašeliníku a tvorbě rašeliny.

Zaoblený tvar vrchoviště vzniká odstředivým růstem rašeliníkových trsů. Celý jeho povrch je tvarově členěn na menší celky (mikroreliéf) - vypouklé sušší **bulky** a jejich sníženiny obvykle zalité vodou - **šlenky**. Rašelinná jezírka se nazývají **blanky** a jejich silně zamokřelé okraje - **lagg** - viz. foto. Celková hmota humolitu ve vrchovišti je odhadována na 2,5 milionu m^3.

Velké mechové jezírko se nachází ve středu západního jádra rašeliniště. Vrstva rašeliny zde dosahuje mocnosti 300 cm. Okolí jezírka tvoří porosty Borovice blatky s podrostem mechu rašeliníku (***Sphagnum sp.***) a jiných typických rostlin. Vyskytuje se zde i drobná masožravá Rosnatka okrouhlolistá (***Drosera rotundifolia***). Kromě rostlin zde mají útočiště vzácné druhy živočichů, z nichž např. Žluťásek borůvkový (***Colias palaeno***) a Šídlo rašelinné (***Aeschna subarctica***) jsou **glaciální relikty** - po odeznění glaciálu ustupovaly na sever a na některých vhodných typech lokalit (rašeliniště, sutě, apod.) objevily vhodné existenční podmínky. Až výzkumy z poslední doby prokázaly, že rejvízské rašeliniště patří mezi nejbohatší ve výskytu pavouků. Severovýchodně od Velkého jezírka leží Malé mechové jezírko, které již dnes zcela zarostlo a je veřejnosti nepřístupné.

Jak se tam dostanete:

Autem:

- **z Bruntálu:** přes Světlou Horu do Vrbna pod Pradědem, dále do Heřmanovic po II/445, v Heřmanovicích odbočte doleva na II/453 a pokračujte do Dolního Údolí (směr Zlaté Hory), zde odbočte doleva a pokračujte po silnici II/453 na Rejvíz. v zimě doporučujeme variantu z Vrbna pod Pradědem do Jeseníku (přes Vidly pod Pradědem, Bělou Pod Pradědem)- část úseku trasy nad Dolním Údolím se v zimě neudržuje. Z Jeseníku pokračujte po II/453 na Rejvíz

Hora Mravenečník - větrná elektrárna – Mravenečník

(www.ejeseniky.com)

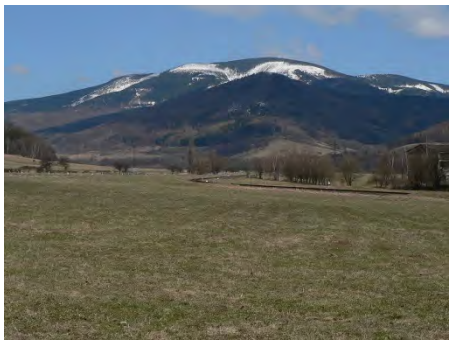

Výrazný suk 4 km východně od Loučné nad Desnou. Pararulový kupovitý vrchol na západním okraji hřbetu, k severu z něj vybíhá rozsocha Kamence a Medvědí hory (nejsou vrcholy, ale pouze spočinky) s větrnou elektrárnou (3 stožáry, dobrý orientační bod). K západu dvě menší rozsochy a prudké svahy, spadající do údolí Desné. Vrchol od výšky 1 250 – 1 320 m n. m. porostlý smilkovými trávníky, níže pak horská smrčina. Výborný rozhled. Na vrcholové plošině je geodetický bod Mravenečník, Mravencovka, Mravenčí sedlo – s těmito názvy horstev se v Hrubém Jeseníku může potkat každý, kdo se toulal v pohoří důkladněji. Názvy připomínají nadčeleď blanokřídlého hmyzu (formicoidea), kteří přebývají ve velkých společenstvech - mraveništích, které mívají až 500 000 jedinců. V ČR žije asi 70 druhů, jako všechno na světě jsou druhy užitečné i škodlivé

VZNIK NÁZVU

Název vznikl navzdory tomu, že by se na vrcholu nějací mravenci nacházeli. Protože německy se řekne mravenec Ameise, někdo horlivý prý udělal při překladu z němčiny z hory "Am eissen Berg" - tedy "Na železné hoře" - "Horu mravenčí", tedy Mravenečník. Mravenci prý tam nikdy nebyli. Zato je tam teď přečerpávací elektrárna Dlouhé Stráně, horní nádrž je na vrcholu, spodní nádrž na říčce Divoké Destné nad ústím bystřiny Jezerná.

V lokalitě Mravenečníku (1343 m.n.m), nedaleko Medvědí hory byla roku 1998 do provozu uvedena farma větrných elektráren, která se skládá ze tří samostatných jednotek o výkonu: 220 kW, 315 kW a 630 kW. Od roku 1997 do roku 2002 byla součástí komplexu obnovitelných zdrojů i sluneční fotovoltaická elektrárna o výkonu 10 kW. Od roku 2003 je umístěna v areálu jaderné elektrárny Dukovany.

Mravenečník je samostatný horský masív, který se nachází v Jeseníkách. Je tvořen několika horami - Velkou a Malou Nežernou, Vesníkem, Dlouhou strání a stejnojmenným vrcholem Mravenečníkem.
Mravenečník měří 1343 metrů a rozprostírá se čtyři kilometry východně od obce Loučná nad Desnou. Vrcholek má tvar pararulového kupovitého vrcholu a nachází se na západním okraji hřbetu. Ze severu z něj vybíhá rozsocha Kamence a Medvědí horou s větrnou elektrárnou, kterou poznáte podle třech jasně viditelných stožárů. Prudké západní svahy Mravenečníku spadají k údolí říčky Desné. Vrchol je porostlý trávníky a pod nimi navazuje dolů na svazích horská smrčina. Na vrcholku se nachází geodetický bod a naskytne se vám odtut překrásný výhled na okolní vrcholy.

Na Mravenečník se dostaneme z Dlouhých strání, stoupáním po osm set metrů dlouhém hřebeni. Mravenečník se nachází v přírodní rezervaci zvané Rubaniska, která má rozlohu asi 15 ha. Jde o krajinářsky, ale také druhově významnou lokalitu původních pastvin, která byla rezervací vyhlášena v roce 1982. Hora Marvenečník je však nejzajímavějším tím, že právě na ní byla postavena přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně, která je v současnosti naší největší vodní elektrárnou vůbec. Najdeme jí uvnitř Chráněné krajinné oblasti Jeseníky v katastru obce Loučná nad Desnou, která leží v okrese Šumperk. Se stavbou vodní elektrárny se začalo v roce 1978. Hora Marvenečník byla zarovnána a do jejího povrchu byla vyhloubena vodní nádrž, jež představuje plochu 15,4 hektarů a maximální hloubka dosahuje 21,8 metrů. Výkon, který produkuje jedno ze soustrojí je největší v celé Evropě. Obě vodní nádrže elektrárny doplňují nádhernou okolní krajinu Jeseníků. Dolní nádrž má travnatou hráz a tak částečně vypadá jako čistě přírodní nádrž. Budovy elektrárny připomínající chatky pomáhají včlenit elektrárnu do okolní přírody. Při stavbě elektrárny se postupovalo velmi citlivě a podařilo se jí zařadit do okolní krajiny. Jen elektrické vedení, které odvádí elektrické napětí, narušuje příznivý dojem. Elektrárna je díky ekologickému provozu jednoznačně přínosem pro životní prostředí.

Jak se tam dostanete:

Viz: Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé stráně

Šerák

(www.serak.ceskehory.cz)

Šerák (Hochshar) je jeden z nejvyšších vrchů (1351 m) v Keprnické hornatině, na hlavním hřbetu, 9 km jihozápadně od Jeseníka, k jehož okresu patří. Na vrcholu Šeráku byla vyhlášena přírodní rezervace, která je součástí rezervace Šerák - Keprník - Vozka. Pod vrcholem Šeráku stojí více než sto let stará kamenná turistická Jiřího chata s restaurací.

Rezervace Šerák - Keprník:

Tato vůbec první jesenická rezervace byla vyhlášena na ochranu lesa - horského smrkového pralesa v prostoru mezi Šerákem a Keprníkem. Rezervaci zřídil v letech 1903 - 1904 majitel panství Jan II., kníže z Lichtenštejna. Tehdy měla rezervace rozlohu 172 ha.

Jádrem rezervace jsou původní horské smrčiny pralesovitého charakteru. Po devadesáti letech má současná Státní přírodní rezervace Šerák - Keprník rozlohu 1174,44 ha a kromě horských smrčin jsou zde chráněna poměrně rozsáhlá vrchoviště s typickou květenou (ostřice chudokvětá a bažinná, klikva žoravina, suchopýr pochvatý, bradáček srdčitý aj.) a rozsahem nevelké hole se skalními útvary Vozky a Keprníku, pokryté unikátní vegetací (např. řeřišnice rýtolistá, jestřábník alpský, sítina trojklanná). V území se nacházejí i důkazy čtvrtohorního zalednění - půdní thufury, zajímavé jsou i vývojově mladší strukturní mury.

Ve vrcholové části určuje fyziognomii společenstva nepůvodní borovice kleč. Původní subalpínská a alpínská společenstva niv (kotlina a jihozápadní svah Šeráku) a holí se výsadbou kleče zmenšila na pouhé ostrůvky. Dalším negativním jevem poškozujícím rezervaci je značný turistický ruch, který má vliv nejen na stav turistických cest, ale i na okolní porosty, které trpí sešlapem.

Na vrcholu Šeráku vystupuje šedá keprnická rula, na svazích svor s velkými krystaly staurolitu. Na vrcholu hory roste rozvolněný horský les a porosty uměle vysazené kleče. Z hory je rozhled na Jesenicko, Rychlebské hory, Staroměstsko, Králický Sněžník.

Historie Jiřího chaty na Šeráku:

Jiřího chata (Georgschutzhaus) byla vybudována německým turistickým spolkem v roce 1888, ve stejný rok, kdy byla vybudována železniční trať přes Ramzovské sedlo (Hanušovice - Jeseník - Glucholazy). Vlak vyjel v říjnu 1888, chata byla otevřena 28. července. Stavba sloužící turistům mohla vzniknout díky pochopení vratislavského biskupa Jiřího Koppa, který bezplatně věnoval pozemek na stavbu. Podle Koppa byla také chata nazvána. V únoru 1893 chata vyhořela, ale již v červnu 1894 se sešli příznivci turistiky při slavnostním otevření nové, větší chaty, postavené na základech předcházející stavby. Za pohoštění se tehdy vybíraly dvě zlatky a sváteční hosté šlapali nahoru po svých. V roce 1926 byla chata rozšířena, zejména na severovýchodní straně byla přistavěna vyhlídková místnost.

Po válce převzal chatu Klub československých turistů a později podnik Restaurace a Jídelny Jeseník. Naposledy byla chata rekonstruována v roce 1987. Dnes je chata s kapacitou 98 lůžek a 140 míst v restauraci v pronájmu. Na chatě je stanice Horské služby.

K podstatnému zvýšení návštěvnosti přispělo zejména vybudování sedačkové lanovky z Ramzové na Šerák. První úsek na Černavu (1104 m) byl dokončen v roce 1977, druhý na Šerák v roce 1981. Vrchol horní stanice sedačkové lanovky je 200 m od chaty.

PŘÍSTUP:

Přístup možný sedačkovou lanovkou z Ramzové. Od horní stanice je na vrchol asi 250 m k severovýchodu, zleva ho obchází žlutá značka na Jiřího chatu. Přímo na vrchol značená cesta nevede. Kdo nemá zájem využít lanovku, může se na Šerák dostat od Jiřího chaty. K chatě vede několik cest, např. z Jeseníku či Horní Lipové

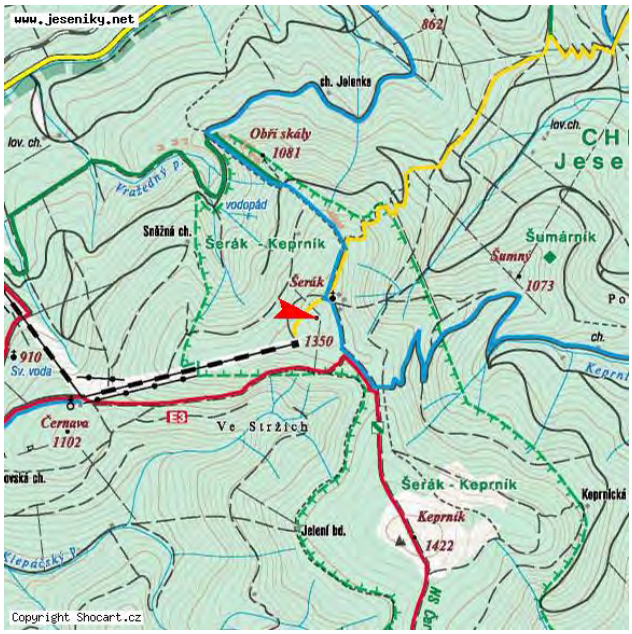

Velká kotlina

(www.velka-kotlina.ceskehory.cz)

Velká kotlina (též Velký kotel) je karovitý uzávěr údolí Moravice na jihovýchodním svahu Vysoké hole, spadající do bruntálského okresu. Skalnatý kar byl modelován horským ledovcem v ledových dobách čtvrtohor, na dně je dosud pozůstatek morény. Velká kotlina je téměř bezlesá, v zimě se v ní udržují spousty sněhu (vydrží zde do června až do počátku července), často se zde vyskytují laviny. Vlivem dalších přírodních sil zde vznikla pestrá mozaika rozmanitých stanovišť, na kterých se vyvinulo a udrželo nebývalé množství rostlinných i živočišných druhů. Velká kotlina patří nejen k druhově nejbohatším lokalitám ČR, ale i střední Evropy. Úbočím Velké kotliny vede naučná stezka.

PŘÍSTUP:

Výchozí bod je poslední odstavné parkoviště ve směru Malá Morávka Karlov, kde zaparkujeme auto. Pak jdeme kousek po neznačené cestě a až překročíme směrem vpravo potůček, tak narazíme na modrou a zelenou značku, dál už pokračujeme po značené cestě. Asi po 500 m dojdeme na rozcestí Karlov-Moravice (745 m n. m.). Dále půjdeme po modré směr „Nad Velkým kotlem" 6 km. Mírným stoupáním po štěrko-asfaltové cestě podél potůčku se dostaneme po 3,5 km k začátku naučné stezky Velkou kotlinou. Velká kotlina je jednou z nejlépe prozkoumaných a nejvýznamnějších lokalit z hlediska botanického v ČR. Nachází se v ní 480 druhů a poddruhů vyšších cévnatých rostlin. Tímto počtem dvojnásobně převyšuje druhové bohatství obdobných lokalit v Krkonoších. Vedle horských a subalpinských druhů se tu vyskytují i rostliny nížinné a teplomilné. Od druhé tabule naučné stezky se dostaneme na dno Velkého kotle. Přímo do jeho nitra je vstup zakázán, protože je tam zejména v zimním období velké nebezpečí lavin. Půjdeme po jeho okrajích dál po modré k rozcestí „Nad Velkým kotlem", což je odsud 2,5 km. Během prudkého stoupání klikatou cestičkou budeme míjet i tzv. Amfiteatr, odkud je nádherný výhled na Velký kotel. Je tady vybudováno odpočívadlo. Dál pokračujeme výrazným stoupáním až k rozcestí Nad Velkýmþ kotlem (1370 m n. m.), kde je krásný rozhled z hřebene. U rozcestí Nad Ovčárnou (1370 m n. m.) budeme odbočovat na červenou značku směr „Vysoká hole" 1,5 km, „Jelení studánka" 5,5 km. Můžeme také sejít k horské chatě Ovčárna (500 m) a občerstvit se a pak se vrátit zpět. Z tohoto místa je za pěkného počasí výhled na nejvyšší horu Jeseníků – Praděd a na pověstmi a legendami opředené Petrovy kameny.

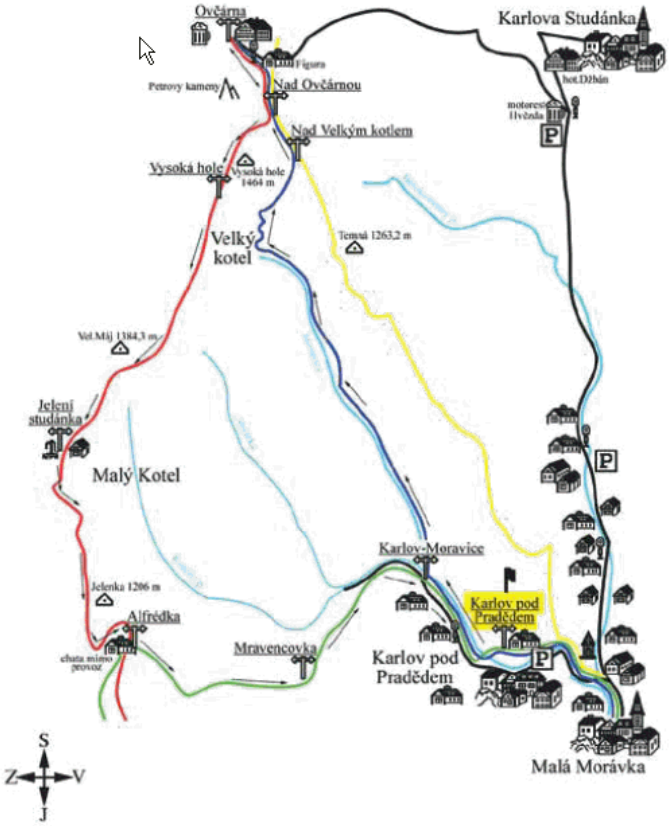

Z Vysoké hole (1464 m n. m.) již bude stále převažovat klesání, které je na hřebenech velmi mírné. O to více se můžete zaměřit na výhledy, které jsou opravdu nádherné. U rozcestí Jelení studánka (1311m n. m.) je velmi silně vyvěrající pramen pitné vody a rovněž tu stojí kamenná chata, ve které je možno se schovat před nepohodou nebo i přespat. Zde odbočíme vlevo dolů po červené ke 3 km vzdálené chatě Alfrédka. Sestupem k rozcestí Chata Alfrédka opustíme vrcholové partie hor a po zelené budeme klesat k rozcestí Karlov-Moravice. Při sestupu se nám odkryjí výhledy na celý hřeben, který jsme absolvovali.

Od rozcestí Karlov–Moravice se už vracíme po stejné cestě směrem k parkovišti, kde náš výlet skončí.

Naučná stezka Velká kotlina:

Tato stezka je bezesporu nejpoutavější stezkou turistů v CHKO Jeseníky. Začíná v Karlově a vede podél toku řeky Moravice přes přírodní rezervaci Velká kotlina nad Temnou, kde končí popis trasy sedmou tabulí. Stezka je totožná s turisticky značenou cestou.

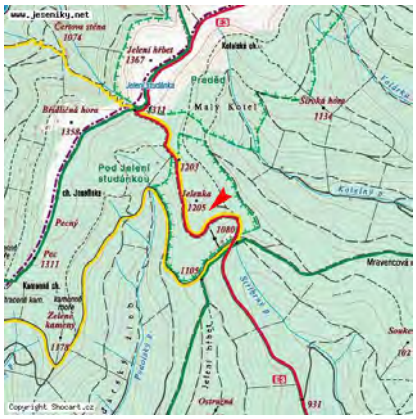

Vozka, Keprník

(www.ejesenicko.cz)

Vozka je druhým nejvyšším vrcholem (1377 m) v Keprnické vrchovině, jež se nachází v jesenickém okrese, 6,5 km východně od Branné. Vrcholové části hory jsou součástí přírodní rezervace Šerák - Keprník - Vozka, přes niž vede naučná stezka. Vrcholová skála na Vozkovi, složená ze staurolytického svoru, je sedm metrů vysoká a tvoří významnou krajinnou dominantu. Severně od vrcholu Vozky leží větší rašeliniště. Z hory je kruhový rozhled zejména na Branensko, Staroměstsko, Králický Sněžník.

Prastará rezervace

Hora Vozka (1377 m) se nachází v druhé nejvyšší partii Hrubého Jeseníku, který je vymezen liniemi Ramzovského a Červenohorského sedla. Vedle Vozky tvoří tuto partii ještě další tři turisticky známé vrcholy: Keprník (1423 m), Šerák (1351 m) a Červená hora (1337 m).

Horská oblast mezi Červenohorským a Ramzovským sedlem patří k nejnavštěvovanějším a zároveň nejcennějším v Hrubém Jeseníku. Převážná část rozložitého hřebene je chráněna v rámci národní přírodní rezervace Šerák–Keprník, která zahrnuje i vrcholovou partii Vozky.

Je to jedno z nejdéle chráněných území u nás, první rezervace na ochranu horských smrčin a rašelinišť zde byla vyhlášena již Lichtenštejny v roce 1903. Bohužel, stav dnes není zrovna nejlepší. Lesní porosty jsou silně znehodnoceny imisemi a kalamitními polomy,jejichž výsledkem jsou oku nepříliš lahodící holoseče

Keprník přilákal i Sisi

Krajinářsky i přírodovědně nejcennějším jádrem národní přírodní rezervace je hora Keprník, která patří svým dokonalým kruhovým rozhledem k nejvyhledávanějším jesenickým vrcholům. Za dobré viditelnosti lze odtud přehlédnout velkou část našeho území od Krkonoš až po Beskydy.

Přes Keprník vede červená turistická značka pro pěší, pohyb cyklistů zde není vzhledem k ochraně vzácné alpínské fauny dovolen. Po přísně vymezeném chodníčku je možné vystoupit na ploché vrcholové skalisko, na němž lze sledovat křížovitě prorostlé černé minerály staurolitu.

Mezi čestné hosty Keprníku patřila například rakouská císařovna Alžběta "Sisi" známá svými aktivitami v turistice. Její návštěvu a nocleh v nedaleké Jelení boudě připomíná malý památníček, jehož lokalizaci najdete v podrobné turistické mapě.

Výstupové trasy na Vozku a Keprník

Pohodlné:

1) z Ramzovského sedla lanovkou na Šerák, odtud po červené přes vrch Keprník k rozcestí Trojmezí, odtud po žluté mírným výstupem až na vrchol. Krajinářsky velmi vděčná trasa. Celkem 5 km, převýšení asi 200 m.

2) z Červenohorského sedla po červené do Sedla pod Vřesovou studánkou, odtud po zelené nejdříve mírně dolů, pak strmějí na vrchol. Celkem 6–7 km, převýšení asi 400 m.

Strašidelná pověst o Vozkovi

Hora Vozka (1377 m) v sousedství Keprníku je navštěvována mnohem méně než okolní jesenické vrcholy. Turisty odrazuje odlehlost od hlavní hřebenové magistrály a možná i strašidelná pověst, jejíž příběh se odehrál na sklonku zimy.

Legenda hovoří o formanovi, který dostal za úkol převézt přes jesenický hřbet vůz plný chleba a pomoci tak hladovějícím obyvatelům na severní straně pohoří. Povoz mu však při překonávání vrcholových partií Jeseníků uvízl ve sněhu a bahně a nebylo možno s ním jet dopředu ani dozadu.

V bezvýchodné situaci se vozkovi zjevil čert a poradil mu, ať podkládá pod kola vozu bochníky chleba. Rada se ukázala jako velmi účinná, vozka sypal jeden bochník za druhým a koně s vozem letěli po chlebem dlážděné cestě jako o závod.

Tu však přišla strašná bouře, kterou nikdo předtím nepamatoval. Proudy deště, sníh, hromy, blesky, vichřice! Po jejím utišení se na jesenických kopcích objevilo nové skalisko – má dodnes podobu naloženého povozu taženého koňmi s vozkou na kozlíku...

Hodnověrnost pověsti o vozkovi je sice sporná, avšak poučení, které z ní plyne, platí i dnes. Po horách nechoďte (resp. nejezděte) sami, protože při nehodě není jisté, že vám někdo pomůže. A spoléhat se na pomoc čerta se rozhodně nevyplácí!

Rezervace Šerák - Keprník - Vozka:

Tato vůbec první jesenická rezervace byla vyhlášena na ochranu lesa - horského smrkového pralesa v prostoru mezi Šerákem a Keprníkem. Rezervaci zřídil v letech 1903 - 1904 majitel panství Jan II., kníže z Lichtenštejna. Tehdy měla rezervace rozlohu 172 ha. Bližší informace u Naučné stezky u Červenohorské sedlo – Šerák - Keprník

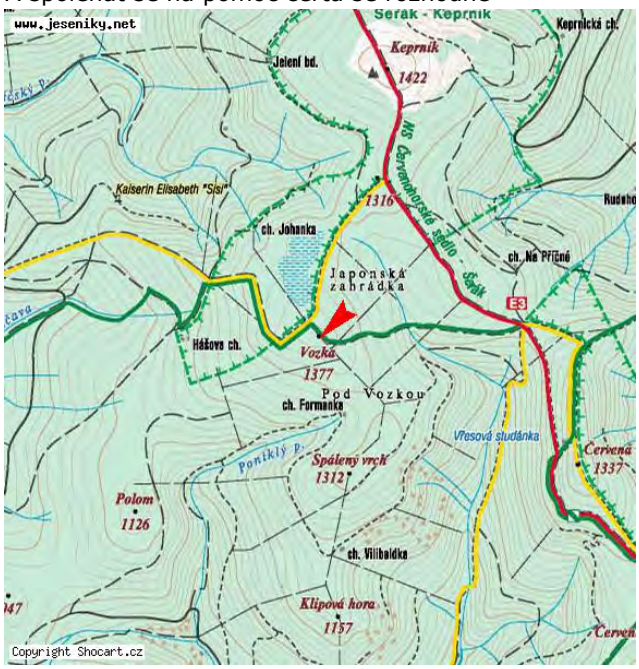

Vysoká hole

(www.tisicovky.cz/cs/hory/hruby-jesenik/vysoka-hole)

Vysoká hole (Hohe Heide) je druhý nejvyšší vrchol Jeseníků (1464 m). Vrchol leží 2,5 km jižně od Pradědu, patří k bruntálskému okresu. Na vrcholu Vysoké hole je plošina s alpinskými holemi a velké kamenné moře. Na svahu Vysoké hole leží jedno z nejzajímavějších míst Jeseníků, Velká kotlina.

Přírodní zajímavosti:

Stezka mezi Jelení studánkou a Vysokou holí (4 km) patří mezi nejkrásnější v Jeseníkách. Z plošiny je kruhový rozhled zejména na Hrubý Jeseník s Pradědem, Mravenečník a na Šumpersko. Za pěkného počasí lze dohlédnout až na masiv Králického Sněžníku či dokonce na hřebeny Krkonoš.
V podrostu alpinských holí na vrcholu Vysoké hole převládá smilka tuhá. Vybíhá odsud několik rozsoch, na jedné z nich (Suť) je velké kamenné moře a 1600 metrů dlouhý skalní útvar z devonského kvarcitu.
Na jihovýchodním svahu Vysoké hole se nachází Velká kotlina (též Velký kotel), prameniště řeky Moravice. Skalnatý kar byl modelován horským ledovcem v ledových dobách čtvrtohor, na dně je dosud pozůstatek morény. Velká kotlina je téměř bezlesá, v zimě se v ní udržují spousty sněhu (vydrží zde do června až do počátku července), často se zde vyskytují laviny. Vlivem dalších přírodních sil zde vznikla pestrá mozaika rozmanitých stanovišť, na kterých se vyvinulo a udrželo nebývalé množství rostlinných i živočišných druhů. Velká kotlina patří nejen k druhově nejbohatším lokalitám ČR, ale i střední Evropy. Úbočím Velké kotliny vede naučná stezka, bezesporu nejpoutavější v celé chráněné oblasti.

Pozůstatky po lidské činnosti na Vysoké holi:

Na vrcholové plošině Vysoké hole stojí pískovcový hraniční kámen.
Koncem druhé světové války zde německá armáda budovala polní letiště a další vojenská zařízení. Vedle cesty vlevo lze uvidět zbytky bunkru, jediným pozůstatkem polního letiště pro potřeby Luftwaffe. Na jižním svahu je dodnes několik set trychtýřovitých prohlubní do 1,5 metru hloubky, což jsou pozůstatky kráterů po dělostřeleckých cvičeních československé armády v letech 1919 až 1922.
Do povědomí široké veřejnosti se hora dostala před více než padesáti lety, kdy zde došlo k tragické havárii dopravního letadla Dakota, letícího na pravidelné lince Ostrava - Praha. Letadlo se zřítilo 27. února 1950 za mlhy a deště na úbočí Vysoké hole a pět cestujících přitom zahynulo. Při záchranné akci se vyznamenali záchranáři horské služby, v čele se svým vůdcem a zakladatelem Václavem Myšákem. Přes velmi nepříznivé podmínky se členům horské záchranné služby za pomoci výsadkářů, kteří tehdy měli výcvik na Ovčárně, podařilo trosky letadla rychle vyhledat a všem 27 cestujícím, kteří katastrofu přežili, poskytnout včas první pomoc a přesunout je na Ovčárnu.

PŘÍSTUP:

Rozcestí Vysoká hole je orientační místo na červené turistické trase a najdeme jej na stejnojemnném vrcholu. V okolí rozcestí je rozlehlá holá horská plošina. Z těchto míst je krásný výhled na vrchol Praděd (1491 m.n.m.) a za pěkného počasí můžeme vidět Nízké Tatry. Za druhé světové války zde německá armáda budovala vojenské polní letiště. Na jižním svahu jsou vidět pozůstatky dělostřeleckých cvičení české armády. Jihozápadním směrem se po červené vydáme z tohoto rozcestí oblastí Velkého kotle k Jelení studánce a opačným směrem po červené turistické značce půjdeme kolem turistické chaty Ovčárna na vrchol Praděd

Malá kotlina

(https://www.bonera.cz/mala-kotlina)

Malá kotlina (též Malý kotel) je karovitý uzávěr údolí Kotelného potoka pod Velkým Májem. Leží na úbočí hlavního hřbetu Hrubého Jeseníku, svou polohou náleží k okresu Bruntál. V kotli byla vyhlášena Státní přírodní rezervace Malá kotlina. Pro turisty je toto zajímavé místo nepřístupné.

Zajímavosti Malého kotle:

V Malé kotlině byl v ledových dobách pravděpodobně menší firnový ledovec. Je prokázáno, že v ledových dobách byly i v Hrubém Jeseníku horské ledovce, ovšem jen malé firnové, bez splazů. Ledovce byly situovány na východních až severovýchodních svazích hlavního hřbetu, tam, kde se i dnes nejdéle udržuje sníh, ve Velkém a Malém kotli, v karu pod Červenou horou a pod Keprníkem. Nejlépe vyvinutým ledovcovým karem je uzávěr údolí Moravice, zvaný Velký kotel (Velká kotlina).

Ostatně v celé vrcholové části Hrubého Jeseníku se vyskytují ojedinělé pozůstatky mrazového zvětrávání v extrémně drsných podmínkách ledových dob. Jsou to zejména kamenné polygony - mrazem tříděné půdy, nejblíže na Velkém Máji. Dále pak drobné kopečky - thufury, vyvinuté nejtypičtěji na Keprníku.

Přírodní rezervace Malá kotlina:

Malá kotlina je součástí Státní přírodní rezervace Praděd, jako jedna z původních šesti samostatných rezervací v oblasti Pradědu. Rezervace byly územně propojeny přičleněním okolních stejně hodnotných lesních i nelesních společenstev,takže je nyní chráněn pradědský hřeben od Jelení studánky až po Malý Děd. Vzniklo tak území o celkové rozloze 2 031,40 ha.

V rezervaci je chráněna především květena pramenišť a smrkových bučin, která je podobná květeně Velké kotliny, a charakteristická zvířena. Samotná rezervace Malá kotlina měří 215 ha. Nachází se na jihovýchodní expozici Máje a není veřejnosti přístupná. Při modelaci tvaru Malé kotliny se podílelo odvětrávání a odnos materiálů působením eroze v průběhu dlouhodobého geologického vývoje, neméně důležité je působení sněhu a lavin. Dnešní stav, kdy Malá kotlina pomalu zarůstá, je důsledkem právě absence lavin. Z rostlin se zde vyskytuje kropenáč vytrvalý (Swertia perennis), pupava dlouholistá (Carlina stricta), vemeníček zelený (Coleoglossum viride) či upolín vyšší .

Trasa Malá Morávka - Nad Velkou kotlinou - Malá Morávka

Z autobusové zastávky naproti restaurace "U kovárny" se vydáme po modře značené cestě (souběh s červenou, zelenou a žlutou) směrem na Karlovu Studánku. Po pravé straně míjíme kostel Nejsvětější Trojice. Cesta nás dovede na křižovatku silnic u restaurace "Na rychtě". Odbočíme na silnici vlevo směrem na Karlov, po pravé straně se zvedá skalnatý ostroh s kaplí na vrcholu, tzv. Kapličkový kopec. Pokračujeme po mostě přes řeku a silnici opustíme vpravo na lesní cestu, po které se dostaneme na rozcestí turistických cest. Pokračujeme přímo po modře značené cestě (souběh se zelenou značkou) mezi rekreačními chalupami okrajem Karlova, který nám zůstává po levé straně. Projdeme lesem proti proudu řeky až na asfaltovou silničku na rozcestí, kde nás opustí zelená značka. Pokračujeme po modré značce vpravo a mírně stoupáme lesní asfaltovou silničkou, stále proti proudu řeky Moravice. Úsek po silničce je zdlouhavý a nezáživný, jdeme stále údolím bez jakýchkoliv výhledů.

Asi po 4 km se silnička změní v chodník, který začne prudčeji stoupat. Dostali jsme se pod Velkou kotlinu a modře značeným chodníkem v prudkém namáhavém stoupání v úbočí kotliny stoupáme vzhůru. Chodník vystupuje z lesa a přivádí nás na spodní vyhlídkovou plošinu ve Velké kotlině. Před námi se otevírá úžasný pohled do monumentálního, ledovcem vyhloubeného a lavinami obroušeného kotle, v jehož srázech vystupují skalnatá žebra a terasy, přes které přepadá řada bystřin a malých vodopádů. V létě je dno kotliny pokryto kobercem květů všech barev a tvarů. Zvláštní akustika kotliny jako by pohlcovala každý rušivý zvuk a na návštěvníka padne pocit posvátné bázně a úcty k dílu, které dokáže vytvořit jen samotná příroda. Jsme v nejcennější rezervaci Jeseníků - Velké kotlině. Je to nejbohatší botanická lokalita v ČR, vyskytuje se zde přes 350 druhů rostlin a řada vzácných a chráněných živočichů.

Chodník odbočuje vpravo, stále strměji stoupá serpentinami v úbočí Kotle k horní vyhlídkové plošině. Opět staneme překvapeni krásou pohledu a s tichým úžasem si prohlížíme Velkou kotlinu shora. Zurčení vody nás přiláká sejít kousek plošiny k mohutnému prameni řeky Moravice. Vrátíme se na plošinu a pokračujeme chodníkem až na rozcestí turistických cest, kde se setkáváme se žlutě značenou cestou, která přichází od Ovčárny. Celou cestou Velkou kotlinou míjíme panely naučné stezky, které nám pomáhají získat nové poznatky a informace o této lokalitě. Rozcestí nad Velkou kotlinou (1360 m) je nejvyšším bodem našeho putování. Otevírají se nám pohledy jak na vrchol Pradědu, tak i do hanáckých rovin a při dobré viditelnosti až k vrcholkům Beskyd. Pokračujeme vpravo z kopce žlutě značeným chodníkem. Cesta bude již neustále klesat, většinou procházíme rozsáhlými lesními partiemi po pohodlných chodnících a lesních cestách. Vlevo mineme vrchol Temné hory a později se před námi otevře jeden z posledních krásných výhledů - jsme u romantických skal pod Kopřivnou. Cesta dále klesá lesními úseky, až nás přivede na křižovatku turistických tras na začátku obce Karlov. Odbočíme vlevo a po již známé cestě se vracíme do Malé Morávky

Lorenzova (Vavřincova) huť – Drakov

(www.jeseniky.net)

Polozřícená dřevouhelná vysoká pec se nachází nedaleko osady Drakov, na lesní silnici z Rejvízu do Vrbna pod Pradědem, v údolí říčky Černé Opavy. Je cennou a ojedinělou památkou na dobu rozmachu železářství v kraji.

Vysoká pec byla vybudována kolem roku 1807 jako součást závodu na výrobu a zpracování surového železa nájemci biskupské hutě v Buchbergstalu (Železná, dnes součást Vrbna pod Pradědem) bratry Krischovými jako jejich soukromý majetek, avšak pod společnou správou pronajatými železárnami vratislavského biskupství. Nová železárna byla zřejmě v provozu jen velmi krátkou dobu. V r. 1822 skončil pacht Krischů a buchbertgstálskou huť si pronajali janovičtí Harachové. V těchto letech byla huť již ve velmi špatném stavu a pravděpodobně nebyl další provoz možný. Na katastrální mapě z r. 1836 z celé hutě zbylo již jen několik zřejmě opuštěných domů. Zanikla pravděpodobně v průběhu 20. nebo 30. let 19 století. V polovině 30. let byla řada jejích objektů rozebrána a v roce 1853 představovala ruinu, která vážně ohrožovala bezpečnost osob cestujících z Mnichova u Vrbna pod Pradědem na Rejvíz a do Horního Údolí.
Jen málo technických památek starého železářství je dochováno na území kdysi významné hutnické oblasti severní Moravy a západního Slezska, rozkládajícího se v podhůří Jeseníků a těžícího z poměrně kvalitních rud devonských ložisek vrbensko-rejvízského a šternbersko-benešovského pásma. Těch několik objektů, které přežily zlom 19. a 20. století bylo v polovině 20. století zcela zlikvidováno (v Železné, Bedřichově, Staré Vsi u Rýmařova). nebo podrobeno nejrůznějším účelovým přestavbám a adaptacím (v Ludvíkově, Sobotíně), takže jejich původní účel a podoba vzala za své. Z prostředí, v němž žijeme, zmizely tak pozoruhodné artefakty, připomínající technický um a dovednost našich předků, tedy prvky, o jejichž významu a společenském poslání by neměly být pochyby.
Objekt dřevouhelné vysoké pece, který se nalézá na tomto místě, je tak patrně jediným pozůstatkem kdysi proslulé železářské oblasti sudetské.
Spolek Přátelé Vrbenska v roce 2005 podal výzvu k její záchraně, kterou Rada Moravskoslezského kraje přijala a v roce 2005 zahájila záchovné práce této dřevouhelné pece.

Základem závodu byly dva výrobní objekty: dřevouhelná vysoká pec zvaná Lorenzova a zkujňovací hamr, označovaný jako Kristiánův. Jádrem hutě byla "šmelcovna" (tavírna), kamenná budova s tzv. německým krovem, kryta šindelem. V budově byla vestavěna tlustostěnná dřevouhelná vysoká pec z drobného lomového kamene, spojovaná maltou. Nalevo od "šmelcovny" byla komora dmychadla a vysokopecní výfučny s vodním kolem na spodní vodu. Sazebna vysoké pece čněla vysoko nad střechou "šmelcovny" a byla spojena s blízkým návrším deskovým mostem, jenž podpíral masivní kamenný pilíř. Po mostě se do vysoké pece zavážela vsázka a byle zde i kamenná kůlna na dřevěné uhlí. Zkujňovací hamr byl postaven severně od vysoké pece. Byla v něm jedna zkujňovací výheň, hamerní kladivo na vodní pohon a dvě dmychadla s koženými měchy. V hamru pracovala také brusírna a hřebíkářský hamr. V blízkosti hamru byla obytná budova pro hutní dělníky s několika místnostmi. Jim sloužila pekařská pec, postavená mimo budovu pod jednoduchým přístřeškem. Voda k pohonu vodních kol byla vedena z řeky Černé Opavy několik desítek metrů severně od budovy hamru. Náhon byl vyztužen dřevěnými odkory a teprve pod vysokou pecí byl vyzděn kamennými kvádry a voda zavedeny zpět do řeky. Základna stojícího objektu má rozměry přibližně 650 x 650 cm, výška je asi 1100 cm. Do výšky 150 cm je pata tělesa zasypána sutí zříceného zdiva.

Jak se tam dostanete:

Stejná příjezdová cesta jak na Josefský hamr

Josefský hamr - Drakov

(www.jeseniky.net)

Josefský hamr je mezi Mnichovem a Drakovem od Drakova na jih cca. 1 km. Byl vybudován v polovině 17. stol. Od 18. stol. zpracovávali zde vytěžené železo železárny v Železné u Vrbna p. Pradědem. Kolem hamru se těžilo a zpracovávalo železo více než sto let. V těsné blízkosti ruiny hamru se nachází památeční strom buk.

Historie

Poměrně kvalitní loţiska rudy vrbensko - rejvízského pásma v podhůří Jeseníků dostatek lesů vedly v roce 1806 k zaloţení ţelezářské huti v údolí Černé Opavy u obce Drakov. V roce 1807 zde nechali bratři Kirchové vystavět vysokou dřevouhelnou pec. Vzhledem k malé kapacitě loţiska rudy v blízkosti pece, která kromě toho vykazovala technické nedostatky, ţe nepracovala hospodárně, vedla k jejímu postupnému útlumu. Pravděpodobně pracovala ještě v roce 1814. Pec byla vystavěna z lomového kamene zděného na maltu o rozměrech 6,5x 6,5m. K peci přiléhala komora dmychadla poháněného vodním kolem na spodní vodu. Sazebna pece byla spojena můstkem podepřeným kamenným pilířem od blízkého návrší. Severně pece byla zkujňovací výheň s hamrem poháněné vodním kolem, stejně jako 2 dmychadla Blízko stál objekt brusírny a hřebíkářský hamr, při něm byl obytný dům s pekařskou pecí. Náhon z Černé Opavy byl opatřen dřevěnou výztuţí a pod vysokou pecí byl vyzděn kamennými kvádry. K huti patřil i Josefský hamr vybudovaný v roce 1806 a situovaný asi 1 km po proudu černé Opavy, kde se zachovalo pouze torzo s vodním náhonem. V roce 1822, kdy byla vysoká pec jiţ ve velmi špatném stavu, si huť pronajali janovičtí Harrachové, kteří provozovali hamry jiţ z dováţeného materiálu. V roce 1853 se uvádí pec jako zpustlá.

Dnešní stav

Dnešní torzo je jediným zachovalým dokladem kdysi bohaté ţelezářské oblasti. V současné době jsou zbytky huti obnoveny a jsou součástí naučné stezky v údolí Černé Opavy.

Památečný buk - tak velikých buků není na tomto území mnoho. Překutané zdejší území bylo znovu osázeno nepůvodním smrkem, který roste rychleji než statné buky. Památný buk u Josefovského hamru je starý 180 - 230 let, vypíná se do výše 32 m a obvod jeho kmene je 460 cm.

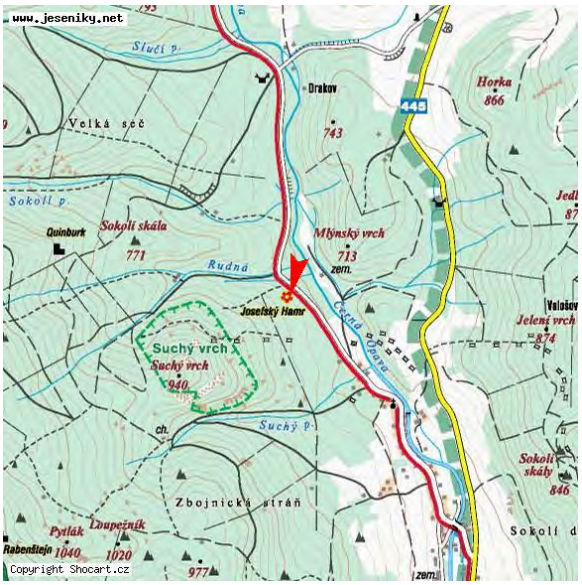

Turistická trasa Zlaté

Ve Zlatých Horách nastoupíme značku od místa na Podlesí, červeném okruhu kolem kolem Modré štoly a výsypek asfaltovou cestu a prudkým zřícenině hradu Edelštejn. k poutnímu místu Svatá Anna s Vystoupáme dále po modré jeho okolí jsou sesuté jámy a poměrně prudce klesáme kolem Marty s pramenem. Lesní osadě Horní Údolí, sejdeme až protějšího svahu směrem k Nastoupíme na červenou Opavy. Z rozcestí Pod stoupáním odbočka lesním průsekem dlouhá 1,2 km na zříceninu hradu Koberštejn. Z hradu je vidět na prameniště Černé Opavy a tundrový les v okolí mechových jezírek na Rejvízu. Pokračujeme po lesní silničce k Drakovu, kde stojí zbytky staré dřevouhelné vysoké pece z roku 1807, která je hodnotnou technickou památkou zdejšího železářství. Další technickou památkou je vodní Josefský hamr na Černé Opavě, jenž leží o něco níže po proudu. Na Sokolí skále po pravé straně se dochovaly zbytky věže hradu Qiunburka. Údolím Černé Opavy přijdeme do Mnichova, místní části Vrbna pod Pradědem, a dále po silnici do centra města.

Hory - Vrbno pod Pradědem

bud' na modrou turistickou nebo se vydáme po místním bývalých rýžovišť zlata. Vystoupíme pod Zámecký vrch, kde opustíme stoupáním lesem se dostaneme ke Od hradu postupujeme lesní cestou pramenem a křížovou cestou. značce na Příčný vrch (975 m), v pozůstatky po těžbě zlata, a odtud Táborských skal k zničené kapli sv. cestou se dostaneme k rekreační ke kostelu a odtud zamíříme do rozcestí Starý Rejvíz. značku vedoucí údolím Černé Koberštejnem vede prudkým

Turistické informační centrum, muzeum Turistických známek a amfiteátr La Skala

(www.turisticke-znamky.cz/ic-muzeum.html)

Infocentrum a Muzeum Turistických známek v Janovicích u Rýmařova "jižní brána do Hrubého Jeseníku" bylo otevřeno 28. června 2014. Provozovatelem je firma Turistické známky s.r.o.

Náplní informačního centra je poskytovat kvalitní a úplné informace o památkách v okolí Rýmařova. Příjemné pracovnice návštěvníkům podají informace o cyklostezkách, pořádaných akcích a doporučí výlety v okolí Rýmařovska.

Turisté mají v infocentru možnost využít skener, tiskárnu, kopírku a wifi připojení na internet zdarma.

V infocentru je možnost zakoupení vstupenek na vystoupení do přírodního divadla **"La Skála"** v Janovicích, kde v letních měsících můžete shlédnout Jak domovské amaterské divadlo Pradivadlo, tak mnohé známé umělce.
Amatérský spolek severské Pradivadlo vznikl 1.9. 2007 a jeho zřizovatelem bylo do 21. srpna 2009 Středisko volné času Rýmařov. Od tohoto data máme statut občanského sdružení a uměleckým vedoucím a režisérem je Jiří Konečný.

Od ledna roku 2015 je možné využít novou půjčovnu sportovního vybavení. Do další bezplatné služby infocentra patří zprostředkování průvodce pro ubytované v okolí na žádost návštěvníka.

K dostání jsou zde různé propagační materiály, letáky, dárkové předměty, mapy a brožury. V areálu muzea je možnost prohlédnout výstavu Turistických známek. V infocentru je možné zakoupit scházející číslované české Turistické známky a přidat je tak do své sbírky. Je zde také možnost zakoupit upomínkové předměty Turistických známek.
Infocentrum a muzeum Turistických známek je členem Asociace turistických informačních center ČR. Je držitelem klasifikační třídy skupiny B.

Adresa:
Infocentrum a Muzeum TZ
Opavská 1357/74
795 01 Rýmařov
Telefon: +420 775 701 966, +420 554 793 049
Email: infocentrum@turisticke-znamky.cz

Otevírací doba:	**1.10. - 30.6.**	**1.7. - 30.9.**
Pondělí:	9:00 - 16:00 hod.	8:00 - 16:00 hod.
Úterý:	9:00 - 16:00 hod.	8:00 - 16:00 hod.
Středa:	9:00 - 16:00 hod.	8:00 - 16:00 hod.
Čtvrtek:	9:00 - 16:00 hod.	8:00 - 16:00 hod.
Pátek:	9:00 - 16:00 hod.	8:00 - 17:00 hod.
Sobota:	9:00 – 16:00 hod.	8:00 - 17:00 hod.
Neděle:	9:00 – 16:00 hod.	8:00 - 17:00 hod

V areálu Infocentra naleznete:
- STÁLOU VÝSTAVU TURISTICKÝCH ZNÁMEK
- VELKOU 3D MAPU HRUBÉHO JESENÍKU
- PŮJČOVNU CYKLO- A TURISTICKÉHO VYBAVENÍ
- WESTERNOVOU ŠKOLU
- NULTÝ ROZCESTNÍK - TURISTICKÉ ZNÁMKOVÉ MÍSTO No. 2000
- PARKOVIŠTĚ A ZÁZEMÍ PRO NÁVŠTĚVNÍKY
- ZAČÁTEK NOVĚ VYZNAČENÉ ZELENÉ TURISTICKÉ TRASY ÚDOLÍM RŮŽOVÉHO POTOKA K ROZHLEDNĚ NA NOVÉ VSI

Jak se tam dostanete:

- od hotelu Imperial: Po silnici II/445 do Rýmařova a Zde odbočit vpravo směr Šumperk a příjezdu do Janovic je muzeum turistických známek na pravé straně.

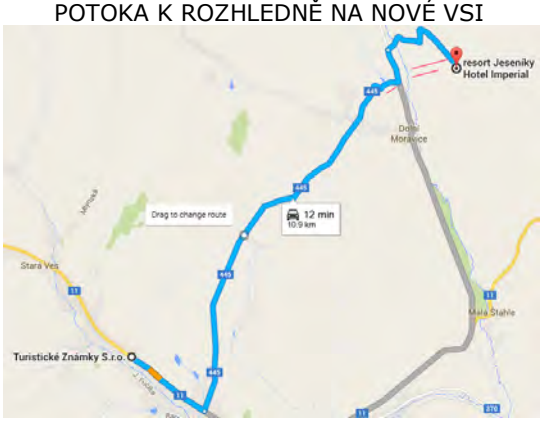

Zámek Dívčí Hrad (Maidburg)

(www.jeseniky.net)

Dívčí Hrad se nachází v mírně zvlněném terénu osoblažského výběžku v nadmořské výšce 307m.n.m. Dominantou obce je renesanční zámek, který stojí na návrší nad řekou Osoblahou. **V dnešní době je veřejnosti nepřístupný.**

Zámecký areál je obklopen hradebním okruhem se třemi drobnými podkovovitými baštami, které mohou být pozůstatkem původního hradu. Jižně a východně od této hradby je dochován původní hradní příkop a na těchto dvou stranách byly vystavěny renesanční hospodářské trakty. Na jihu je to patrová vstupní budova obsahující velkou sýpku. V obdobné budově na východě byly stáje a daší provozní místnosti. Téměř čtvercová patrová zámecká budova má v nárožích okrouhlé věže a ze dvou stran je lemována parkánovými zídkami.

Samotný zámek je jednoposchoďová budova čtvercového půdorysu s věží nad vstupní bránou a se čtyřmi válcovými věžemi, ukončenými cimbuřím, z nichž dvě jsou z větší části pobořeny. Hlavní průčelí je členěno kamenným reliéfně zdobeným portálem, který rámují kanelové polosloupy. Architektonické členění vnitřních prostor je vcelku jednoduché - místnosti přízemí i patra jsou seskupeny kolem podélné síně, která prochází středem objektu a do níž se vchází hodnotným edikulovým portálem s ionskými polosloupky. V přízemí jsou klenby místností ozdobeny lunetami a štukovými žebírky, v patře mají jednoduchý trámový strop.

Historie zámku:

Panství Dívčí hrad (Maidburg), dříve též Děvice, bylo původně součástí opavského knížectví. Ve 13. století Děvice na Osoblažsku drželi manové olomouckého biskupa Bruna. Opevněné sídlo (hrad Maidburg) vystavěli leníci olomouckého biskupa Bruna a připomíná se již roku 1267. Při dělení Opavska v roce 1377 na něm seděl Beneš z Kravař, v r. 1385 jej převzala do zástavy opolská knížata, poté páni z Vrbna a od roku 1460 ho drželi bratři biskupa Tasa z Boskovic. Stál na místě nynějšího zámku, na mírném návrší nad říčkou Osoblahou. Byl tak chráněn přirozeným vodním příkopem a valem, na západní straně pak ještě druhým vodním příkopem, jehož zbytky jsou dosud viditelné. Menší zbytky někdejšího hradního příkopu se podnes zachovaly i na jižní straně (mezi dnešní zámeckou parkovou ohradou a dvorem).

Podobně jako mnohá jiná hradní sídla byl za česko-uherských válek také Dívčí hrad, na němž byla posádka Jiřího z Poděbrad, v r. 1474 obležen vojsky Matyáše Korvína a po krátké době dobyt a pobořen. Koncem 15. století jej vlastnil Jan Neuhauser, který panství v r. 1495 prodal Jindřichu Peřinovi z Ketře; v r. 1535 se stali jeho majiteli páni z Vrbna a v r. 1571 připadlo zpět olomouckému biskupovi jako odúmrť. V té době byl hrad ještě pustý, avšak hned v následujících letech byla zahájena jeho přestavba na zámek, neboť již v r. 1580 bylo panské sídlo obydleno. Stavbu zřejmě započal po roce 1573 Hynek Bruntálský z Vrbna, ale hlavní stavební práce probíhaly v 1. 1591-1593, kdy panství náleželo Janu staršímu Sedlnickému z Choltic.

Tehdy získal zámek jednotný renesanční ráz a ani pozdější úpravy, zvláště v 19. století, nezměnily jeho stavební a funkční podstatu, ale navazují organicky na původní stavbu. Renesanční zámecká stavba na místě původního hradu je nová od základů. Zůstala pouze dvoudílná dispozice, která vznikla rozšířením původního, možná i dřevohlinitého hrádku. Snad zčásti byl využit okruh opevnění s drobnými podkovovitými baštami, který zámek obklopuje. Všechny starší hospodářské objekty předhradí jsou však dílem renesanční stavební činnosti.

Zámek si i nadále podržel fortifikační systém původního hradu, například napadnutelné části jižní a východní hradby byly střeženy více řadovými střílnami. Přístup k zámku chránil terénní příkop s kamenným mostem a vnitřní obrana byla zajištěna umístěním druhé hradby s půlkruhovou nárožní baštou v bezprostřední blízkostí zámku. Kamenný most vede do brány v patrové budově. Po levé straně průjezdu se nachází vrátnice, po pravé velká sýpka. Podobné stavení je na východní straně. Byly v něm stáje a další provozní místnosti.

V rodu Sedlnických z Choltic zůstalo panství spolu se zámkem až do r. 1622, kdy bylo za aktivní podporu stavovského odboje Karlu Kryštofovi Sedlnickému z Choltic zkonfiskováno a darováno arciknížeti Karlovi, velmistru řádu německých rytířů, po jehož smrti připadlo řádu. V r. 1768 získal Dívčí hrad řád johanitů, později maltézský řád, který zde zřídil svou komendu. V jeho držení zůstal zámek spolu se statkem i po r. 1918.

Za druhé světové války byl zámek dělostřeleckými zásahy značně poškozen. Navíc vypukl v zámku požár, který dokonal dílo zkázy. Po válce bylo provedeno provizorní zastřešení a byly opraveny také značně poškozené věže. V 1. 1962-1969 byla rekonstruována celá budova.

Jak se tam dostanete:

Automobilem:

- **z Bruntálu:** po silnici I/45 do Krnova, dále po I/ 57 do Města Albrechtice a dále do Třemešné, zde odbočte doprava na Liptáň a pokračujte do Dívčího Hradu. Zámek se nachází na konci obce po pravé straně na kopci.
- **z Olomouce:** po silnici I/46 přes Šternberk na Moravský Beroun, za obcí Horní Loděnice odbočte doleva na I/45 a pokračujte až do Bruntálu, dále viz z Bruntálu.

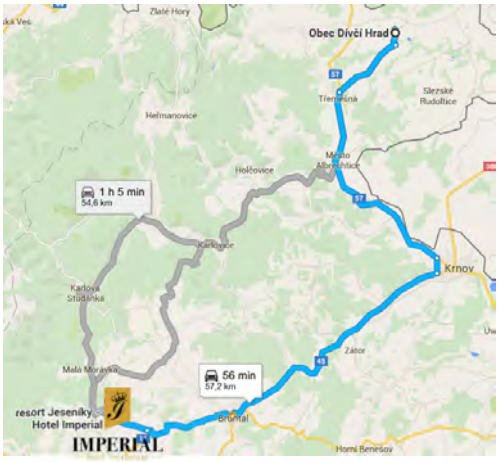

Zámek Velké Losiny

Zámek ve Velkých Losinách patří k nejvýznamnějším renesančním památkám na severní Moravě. Roku 1496 získal Losiny zástavou od krále Vladislava II. Jagelonského Jan ze Žerotína, příslušník starého moravského rodu Žerotínů. Zámek stojí na místě bývalé tvrze, ale písemné zmínky z té doby nejsou k dispozici. Trojpodlažní zámek s arkádami otevřenými do dvora, má tři křídla ve tvaru podkovy, která jsou otevřena k jihu. Západní křídlo je spojeno s osmibokou věží. Koncem 17. století proběhly další stavební úpravy, týkaly se zejména hospodářských budov, kterým přibylo druhé poschodí a byly spojeny s jižním křídlem zámku, čímž se podstatně zvětšilo nádvoří. V letech 1731-1738 provedl Jan Ludvík z Žerotína další přestavby. Byla upravena nová zámecká kaple s nástropní freskou od barokního malíře Jana Kryštofa Handkeho. Kolem zámku vznikla francouzská zahrada, která byla roku 1802 přeměněna na anglický park.
K nejzajímavějším místnostem zámku patří Rytířský sál s renesančním kasetovým stropem a se stěnami pokrytými koženými tapetami s vytlačovaným vzorem. Za sálem je starší žerotínská knihovna. Dva další sály mají stěny pokryté franc. gobelíny z 1. poloviny 17. století. Nechybí ani sbírka zbraní z 16. - 19. století. V ostatních místnostech nalezneme nábytek z období renesance, baroka, klasicismu a empíru.

Otevírací doba a vstupné 2016

- **25.3. – 28.3:** po, pá, so a ne 9:00 – 15:00 hod.
- **2.4. - 30.4:** sobota - neděle 9:00 – 15:00 hod.
- **1.5. - 30.6:** úterý - neděle 9:00 – 16:00 hod.
- **1.7. - 31.7:** úterý - neděle 9:00 – 17:00 hod.
- **1.9. - 30.9:** úterý - neděle 9:00 – 16:00 hod.
- **1.10. -30.10:** úterý - neděle 9:00 – 15:00 hod.

- Dospělí 110 Kč
- Děti do 6 let zdarma
- Děti 6-15 let 75 Kč
- Studenti 15-26 let a senioři nad 65 let 75 Kč
- Rodinné vstupné (max. 2 dospělí a 3 děti) 295 Kč
- Držitelé průkazu ZTP/P a průvodci ZTP/P zdarma

Historie zámku

Po dlouho dobu byl zámek stranou zájmu pánů ze Žerotína. Obrat nastal roku 1562, kdy se město Šumperk – tehdejší sídlo Žerotínů - vykoupilo z poddanství. Jako nové, reprezentativní, sídlo rodu si zvolil Jan starší ze Žerotína právě zámek v nedalekých Losinách. V letech 1678 - 1692 losinský zámek nechvalně proslul krutými hony na čarodějnice. Pod taktovkou despotického inkvizitora Jindřicha Bobliga z Edelstadtu zde sasedal tribunál, který nechal upálit mnoho nevinných obětí pro podezření z čarodějnictví. Tyto smyšlené procesy, na jejichž konci bylo mnoho bolesti a utrpení, daly o několik staletí později vzniknout filmu Kladivo na čarodějnice. Dodnes stojí v nedaleké blízkosti památná lípa, u které byly domnělé čarodějnice zaživa upalovány. Roku 1802 byli Žerotínové nuceni přestěhovat se trvale na skromnější zámek v Bludově a Losiny prodat Karlovi staršímu z Lichtenštejna. Poslední majitel z rodu Liechtenštejnů, kníže Alois, opustil zámek v roce 1945, kdy byl zkonfiskován československým státem.

Jak se tam dostanete

Automobilem od hotelu Imperial cca 43 km – z obce Václavov u Bruntálu pokračujeme jako ze směru od Bruntálu.
- ***od Jeseníku (Polska...):*** po silnici I/44 směr Červenohorské sedlo a Šumperk, na příjezdu do obce Velké Losiny sledovat značení k zámku, který je v jižní části obce vpravo od hlavní silnice. U zámku je parkoviště.
- ***od Šumperka (Olomouce, Hradce Králové, Brna...):*** po silnici I/44 (souběh se silnicí I/11) směr Rapotín, v této obci na hlavní křižovatce doleva směr Jeseník, ihned před vjezdem do obce Velké Losiny dle značení doleva na parkoviště u zámku.
- ***od Bruntálu (Opavy, Ostravy...):*** po silnici I/11 směr Šumperk a Hradec Králové, po příjezdu do obce Rapotín na hlavní křižovatce doprava na silnici I/44 směr Jeseník a dále viz. od Šumperka.

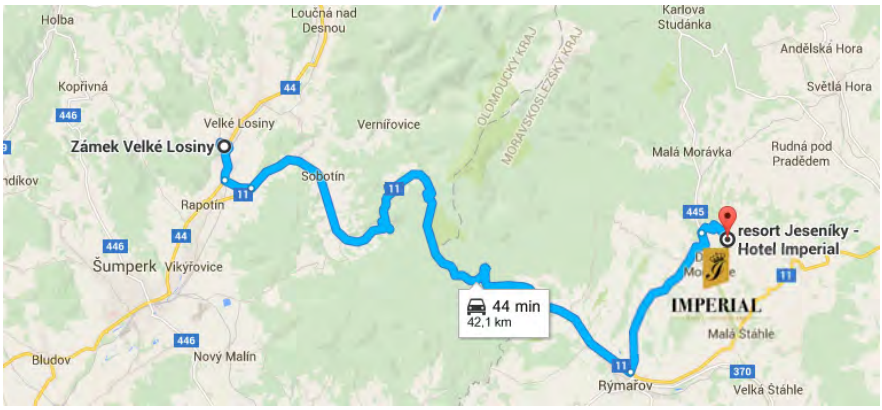

Zámek Bruntál

(www.mubr.cz/zamek)

Zámek Bruntál je nejvýznamnější kulturní památkou bruntálského regionu. Jeho dnešní podoba je výslednicí pět století probíhajícího historického a stavebního vývoje, v jehož průběhu byl původně pozdněgotický hrad renesančně přebudován a rozšířen, na sklonku 18. století barokně přestavěn a v 19. a počátkem 20. století dále upravován. Na rozdíl od jiných zámků v České republice má zámek v Bruntále netradiční dispozici ve tvaru kruhové výseče s renesančním arkádovým nádvořím a hodinovou věží

V romantickém prostředí zámku byly natočeny i filmové pohádky - Císař a tambor a Zlatník Ondra.

Vstupné 2016

plné: **100,- Kč**
snížené: **50,- Kč**
(děti a studenti 6-26 let,senioři nad 65 let, ZTP)
rodinné vstupné: **250,- Kč**
(2 dospělí + 2 a více dětí do 15 let)
společné vstupné:
(hrad Sovinec - základní okruh, mimo akce + zámek Bruntál + kosárna Karlovice)
plné **200,- Kč**/snížené **100,- Kč**

Otevírací doba – zámek

- květen až září: úterý - neděle 9:00 - 17:00 hod.
- říjen až duben: úterý - neděle 9:00 - 16:00 hod.

Historie zámku

Bruntálský zámek založili ve 2. polovině 15. století páni z Vrbna. Potřeba reprezentace vzmáhajícího se šlechtického rodu vyvolala přestavbu hradu, která je datována do r.1556. Za Hynka staršího z Vrbna byl postaven nový palác a mnoha dalšími úpravami se hrad postupně měnil v renesanční zámek. Po r. 1620 zámek získal řád německých rytířů. Za třicetileté války zámek značně zchátral.

V r. 1766 byla zahájena přestavba zámku, při níž objekt dostal dnešní podobu. Zámek stojí na půdorysu ve tvaru tupoúhlého trojúhelníka s mírně zaoblenou přeponou průčelí, obráceného směrem k městu, jemuž dominuje svou mohutnou, navenek nepříliš členěnou hmotou. Průčelí podobně jako severní křídlo zámku mají ozdobnou fasádu, členěnou pilastry, kdežto západní křídlo je hladké. Trojúhelníkové nádvoří lemují po celém obvodu jednoposchoďové arkády. Na sklonku 18. stol. byl u zámku zřízen anglický park. V r. 1816 bylo sídlo velmistra řádu přeneseno do Bruntálu. V r. 1939 se zámek stal sídlem nacistické správy.

Po osvobození Československa v r. 1945 přešel zámek do vlastnictví československého státu. Zprvu sloužil potřebám nejrůznějších úřadů a posádkové správy; v r. 1958 byl určen pro kulturní účely. Po provedení potřebných restaurátorských prací a některých dalších úpravách byla v původním slavnostním 1. patře provedena nová instalace nábytku a obrazů tak, aby co nejvíce vystihla původní stav. Od r. 1960 byl zámek zpřístupněn veřejnosti. Ve 2. patře, které bylo dáno k dispozici okresnímu muzeu, byly soustředěny muzejní sbírky a vybudována muzejní expozice. Dnes je bruntálský státní zámek sídlem Okresního vlastivědného muzea v Bruntále. Při okresním muzeu pracuje také skupina pro údržbu památkových objektů, která zaměřuje svou činnost na údržbu a opravu zámku. V 80. letech byl zámek restaurován. Po dlouhodobé opravě byl zámek opět zpřístupněn veřejnosti.

Zámecké expozice

Nejhodnotnější interiéry zámku jsou zpřístupněny veřejnosti: zámeckou expozici tvoří kaple v přízemí a sály 1. patra zámku, zdobené rokokovými nástěnnými malbami mimořádné kulturní hodnoty a vybavené původním mobiliářem z 18. až počátku 20. století. Pozoruhodná je i zámecká galerie s díly italských, holandských, vlámských a německých mistrů 16. - 18. století ze sbírek velmistrů Řádu německých rytířů.

V sálech nejstarší části zámku, tzv. Starého paláce ve zvýšeném přízemí západního křídla zámku, je instalována expozice o přírodě Bruntálska.

Další původně hospodářské prostory a bývalé konírny v přízemí zámku jsou využívány jako výstavní prostory k pořádání výstav. Z průjezdu hlavního vchodu zámku je přístupná expozice vrbenského skla a prodejna vstupenek a suvenýrů.

Muzeum

Zámek je rovněž sídlem okresního Muzea v Bruntále. Bruntálské muzeum, které vybudovalo během své stoleté historie rozsáhlé fondy vlastivědných a uměleckohistorických sbírek, má na zámku svá odborná pracoviště, muzejní knihovnu a fotoodělení s fotoarchivem. Přímo v objektu zámku Bruntál vybudovalo muzejní expozici o přírodě Bruntálska a expozici řemesel a živností bruntálského regionu V Bruntále dále muzeum provozuje expozici mlýnského náhonu.

Otevírací doba – muzeum

- Květen – září: pondělí - neděle 9:00 - 12:00, 12:30 - 17:00 hod.
- Říjen - duben: pondělí - neděle 9:00 - 12:00, 12:30 - 16:00 hod.

Zámecký park

Zámek obklopuje rozsáhlý park s objektem salla tereny, zbytky městských hradeb s baštami a jezírkem

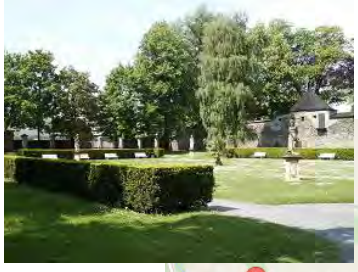

Jak se tam dostanete

- ***Od hotelu Imperial :*** cca 11 km po silnici I/11 přes Václavov u Bruntálu
- ***z Olomouce (Brna):*** po silnici I/46 přes Šternberk (směr Moravský Beroun, Opava), za Horní Loděnicí odbočte doleva na I/45 až do Bruntálu

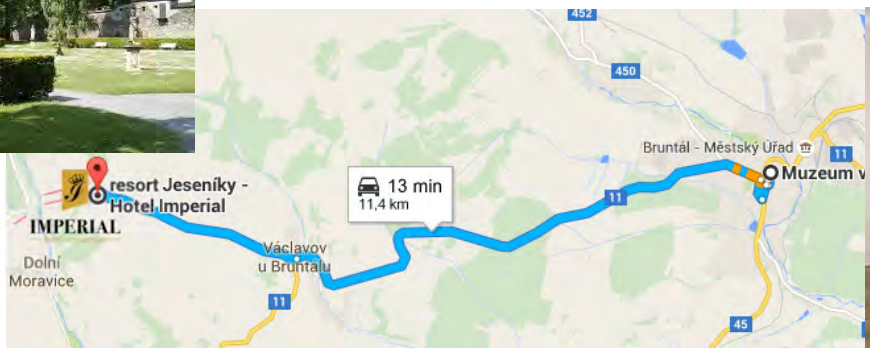

Zámek Jánský Vrch - Javorník

(janskyvrch.cz/)

Zámek Jánský Vrch tvoří spolu s krajinářským parkem výraznou dominantu městské památkové zóny. Vypíná se na skalnatém kopci nad městem Javorníkem a svým umístěním spadá do nejsevernějšího cípu Jeseníků, na bývalé území Slezska.

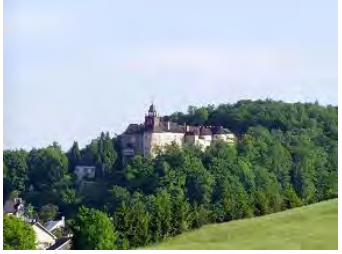

Otevírací doba 2016

- **25.3. – 28.3:** po, pá, ne 9:00 – 15:00 hod.
- **25.3. – 28.3:** so 9:00 – 16:00 hod.
- **1.4. - 30.4:** so - ne 9:00 – 15:00 hod.
- **1.5. - 31.8:** út – ne 9:00 – 16:00 hod.
- **2.5.** po 9:00 – 16:00 hod.
- **1.9. - 30.9:** út - ne 9:00 – 15:00 hod.
- **1.10. -30.10:** so – ne 9:00 – 15:00 hod.

- Dospělí 100 Kč
- Děti do 6 let zdarma
- Děti 6-15 let 70 Kč
- Studenti 15-26 let a senioři nad 65 let 70 Kč
- Rodinné vstupné (max. 2 dospělí a 3 děti) 270 Kč
- Držitelé průkazu ZTP/P a průvodci ZTP/P zdarma

Expozice

Návštěvníkům Jánského Vrchu v Javorníku je objekt zpřístupněn dvěma okruhy. Expozice prvního okruhu, tzv.základního, vyniká zachovaným původním vybavením převážně z 19.století, které bylo nově doplněno pouze některými předměty užitého umění a obrazy. K nejcennějším uměleckým památkám zámku patří plastiky a obrazy ve vybavení horní zámecké kaple. Je to především raně barokní oltář s deskovými renesančními obrazy světců z poloviny 16.století., dvě pozdně gotické sochy sv. Heleny a sv.Barbory a konečně pozdně gotická dřevěná soška světice z 1.čtvrtiny 16.století.
Zajímavým obohacením prohlídky je také největší vystavená sbírka dýmek a kuřáckých potřeb v České republice, čítající cca 1200 exponátů z 18., 19. a 20. století. Sbírka dýmek začala vznikat od konce 60.let a během dvaceti let se rozrostla na cca 1200 exponátů. K prohlédnutí jsou zde dýmky převážně z 18., 19. a 20. století, evropské výroby, ale i četné kusy dovezené z Ameriky, Afriky a Orientu.

Historie

Spodní prohlídkový okruh představí zájemcům hospodářské zázemí zámku, které je většinou na památkových objektech skryto. Patří sem především zámecká kuchyně, byt správce, jídelna pro sloužící, koupelna aj. Na vnitřních nádvořích zámku, kterými se
při prohlídce prochází, jsou nejlépe patrné zajímavé stavební proměny objektu v průběhu šesti set let jeho existence. Dnešní zámek se vypíná na místě hradu, který je připomínán roku 1307 jako majetek svidnického knížete. Záhy na to přešel do vlastnictví vratislavských biskupů v jejichž držení zůstal až do roku1945. Současný objekt jen málo překračuje půdorys svého raně gotického předchůdce, třebaže prošel řadou stavebních změn. První lze datovat od konce 15. století, kdy hrad, poničený husitskými válkami a chátrající v zástavních drženích, obnovili biskupové Jan Roth a Jan Thurzo (odtud název Jánský Vrch). Po počátku 17. století vyrůstají při severní straně bývalého hradního nádvoří renesanční novostavby s arkádovou lodžií. Významnou přestavbou prošel Jánský Vrch v 18. století, kdy biskupové Filip von Sinzerdorf a Gothard F. Schaffgotsch změnili zámek na barokní rezidenci. V druhé polovině 18. století na zámku 30 let působil spoluzakladatel německé komické opery Karel Ditters z Dittersdorfu. Úpravami na začátku 19. století uvedl Kristián z Hohenlohe zámek do dnešní podoby.

Jak se tam dostanete

Automobilem:

- ***z Jeseníku:*** po silnici I/60 přes Lipovou- lázně, Vápennou a Žulovou do Javorníku
- ***z hotelu Imperial:*** (cca 64 km) po silnici II/445 (směr Karlova Studánka), zde odbočte na II/451do Videl pod Pradědem a ve Vidlech p.P. odbočte doprava na na II/450 (směr Jeseník), pokračujete do Bělé pod Pradědem, kde odbočte doprava na 1/44 a pokračujte do Jeseníku. Dále viz cesta z Jeseníku

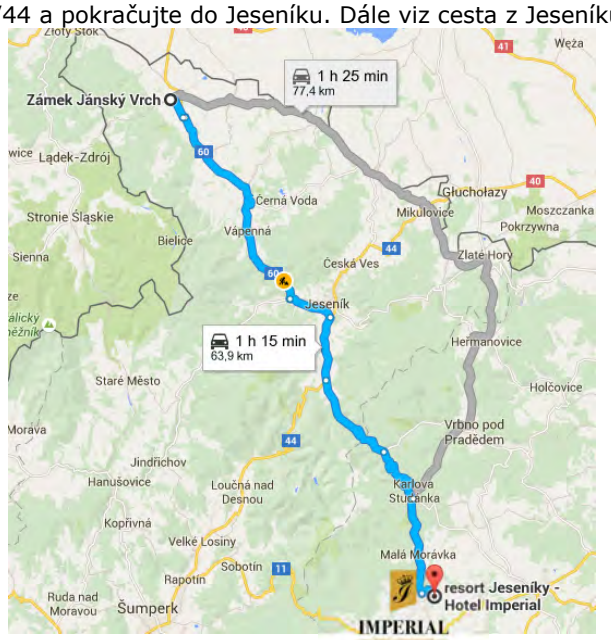

Zámek před 200 lety

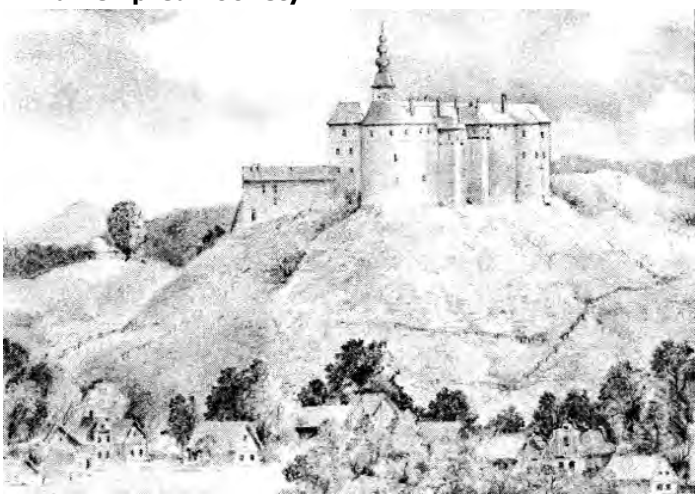

Hrad Sovinec

(www.mubr.cz/zamek)

Nejrozsáhlejším hradním komplexem v okrese Bruntál je hrad Sovinec (Eulenburg) na skalnatém výběžku v horském údolí Nízkého Jeseníku. Sovinec leží v katastru obce Jiříkov. Hrad založili těsně před rokem 1333 příslušnící rodu, který se od roku 1348 nazýval po hradu "páni ze Sovince". Za husitských válek se Sovinec stal významnou husitskou pevností. Ke konci 2. světové války hrad vyhořel, dnes je částečně zrekonstruován a kromě prohlídek zde probíhají během roku velmi zajímavé kulturně- společenské akce v historickém ladění.

Vstupné 2016

plné: **100,- Kč**
snížené: **50,- Kč**
(děti a studenti 6-26 let,senioři nad 65 let, ZTP)
rodinné vstupné: **250,- Kč**
(2 dospělí + 2 a více dětí do 15 let)
společné vstupné:
(hrad Sovinec - základní okruh, mimo akce + zámek Bruntál + kosárna Karlovice)
plné **200,- Kč**/snížené **100,- Kč**

Otevírací doba 2016

- Duben a říjen: sobota - neděle: 9:00 - 16:00 hod.
- Květen až září: úterý - neděle 9:00 - 17:00 hod.

Historie hradu

Obranný hrad Sovinec patřil starému moravskému rodu, který měl v erbu štít, z poloviny červený a z druhé půli šikmě červenobíle pruhovaný. Hrad založili bratři Vok a Pavel z rodu Hrutoviců, později pánů ze Sovince, asi v roce 1334. Heralt ze Sovince odkázal hrad roku 1492 Janu Pňovskému ze Sovince.
Za Pňovských ze Sovince byl hrad rozšiřován a upravován. Páni ze Sovince dolovali v okolí zlato, stříbro a železo. Doly jim však mnoho nevynášeli, a tak museli hrad prodat pánům z Boskovic. Páni z Boskovic, kteří hrad koupili v roce 1543, přestavovali hrad v renesanční sídlo.
Jan z Boskovic prodal Sovinec Šimonu Ederovi ze Šťávnice. Rozsáhlá stavební činnost na hradě pokračovala i za Vavřince Edera ze Štiavnice, vlastnícího hrad od roku 1578. Po smrti Vavřince zdědila hrad dcera Anna, která se provdala za Jana staršího Kobylku z Kobylího, posledního českého majitele hradu (od roku 1592). Z této doby pocházejí i některé fortifikační prvky hradu - polygonální bašta Remter, opevnění zvané Kočičí hlava, barbakán s dnešní první branou. Jan Kobylka byl členem stavovského direktoria a účastnil se odboje proti Ferdinandu II. Po bitvě na Bílé byl Janu Kobylkovi Sovinec zkonfiskován a roku 1623 jej získal rakouský biskup Karel pro Řád německých rytířů.
Obsazení hradu Dány roku 1626 bylo impulsem pro rozsáhlé opevňování hradu - do roku 1643 vznikly tři barokní bastiony a další bašty, byly vybudovány další hradební zdi, příkopy i předsunutá věž. Takto vybudovaná opevnění hradu jsou nejrozsáhlejším zachovaným opevněním z období třicetileté války v našich zemích. Přes mohutné opevnění dobyla na podzim 1643 hrad švédská vojska generála Torstensona a až do roku 1650 z něj učinila jednu ze svých pevností. Význam hradu v následujících letech klesal a po požáru roku 1784 byly provedeny jen nejnutnější úpravy. Roku 1837 přišel na hrad arcivévoda Maxmilián a zřídil zde lesnickou školu. Také nechal postavit, na místě staré hradní kaple, šestibokou zvonici v empírovém slohu. Ve 40. letech 19. století zde byl řádový seminář. Hrad byl poté využíván jako letní sídlo a jako knihovna Řádu.
V roce 1939 Hitler zrušil Řád německých rytířů a vzniklo zde sídlo jednotek SS, kde byli drženi zajatí francouzští vojáci. Na samém konci války byl hrad vydrancován místním obyvatelstvem a zapálen, hořel asi týden. Pod střechou zůstaly jen bývalé konírny a budovy v předhradí. Již v roce 1951 byly zahájeny zabezpečovací práce; rekonstrukční práce probíhají s různou intenzitou dodnes.Hrad Sovinec byl v roce 1945 zestátněn a v roce 1965 převeden do správy bruntálského okresního muzea.

Sovinec dnes:

V rekonstruovaných prostorách hradu (Jižní palác, purkrabství, konírny, tzv. Remter, budovy bran) jsou instalovány expozice týkající se historie objektu, hlavní věž hradu poskytuje výhled do překrásné krajiny sovineckého přírodního parku.Projdeme-li pět různých nádvoří a vystoupáme po schodech, dostaneme se do tzv. Horního hradu, kde jsou vystaveny kanóny. Stavbě vévodí mohutná kamenná věž pokrytá šindeli, odkud je nádherný výhled na město a okolní přírodu (renovace věže však neodpovídá době stavby).
Příležitostné akce: slavnostní otevření hradu, sokolnické lovy, zvěřinové hody, repliky zbraní, vystoupení skupin historického šermu, koncerty folkových, country a trampských kapel, jarmarky, tradiční řemesla a mnoho dalších.
Expozice: v půrkrabství je expozice zbraní a cínu, v konírnách expozice lesnické školy, historie hradu, 30-tiletá válka, 7. brána historická místnost, v interiérech jižního paláce a lapidária jsou umístěny výstavy.

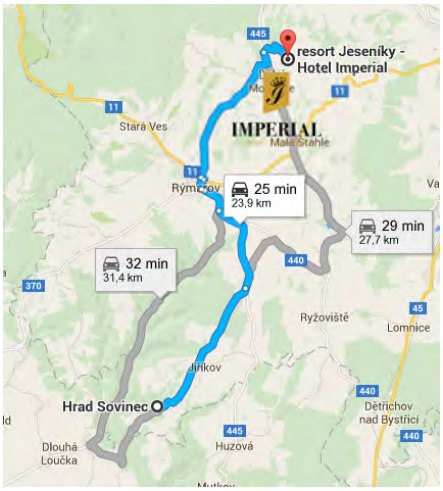

Jak se tam dostanete:

Automobilem:
od hotelu Imperial cca 24 km

- ***z Bruntálu:*** po silnici 1/11 do Rýmařova, odtud po II/449 do Dlouhé Loučky (směr Uničov),na první křižovatce v Dlouhé Loučce odbočte doleva na Paseku a na nejbližší křižovatce opět doleva na Sovinec

Zámek a muzeum Úsov

(www.muzeum-sumperk.cz)

Zámek Úsov patří mezi vyhledávané turistické atrakce v nejjižnější části turistické oblasti Jeseníky. Původně gotický hrad, později přestavěný na zámek, dnes slouží zejména jako lovecko - lesnické muzeum. V jeho interiérech jsou umístěny rozsáhlé expozice zvířat, loveckých trofejí a dalších přírodnin, které určitě stojí za shlédnutí.

Otevírací doba 2016

- ☐ Duben,září, říjen: út - ne, svátek 9:00 - 16:30 hod.
  (časy prohlídek: 9.00, 9.45, 10.30, 11.15, 12.30, 13.15, 14.00, 14.45 hod.)
- ☐ Květen ,červen: úterý - neděle 9:00 - 18:00 hod.
  (časy prohlídek: 9.00, 9.45, 10.30, 11.15, 12.00, 12.45, 13.30, 14.15, 15.00, 15.45, 16.30 hod.)
- ☐ Červenec, srpen: úterý - neděle: 9:00 – 19:00 hod.
  (časy prohlídek: 9.30, 10.00, 10.30, 11.00, 11.30, 12.00, 12.30, 13.00, 13.30, 14.00, 14.30, 15.00, 15.30, 16.00, 16.30, 17.00 hod.)

Historie zámku

První zmínky o hradu pocházejí ze 13. století, kdy patřil do královského majetku. Později však na něj králové poněkud zanevřeli, protože ho často zastavovali. V hradních chodbách proto zněly kročeje mnoha českých a moravských šlechticů.V 15. století byl Úsov pozdně goticky přestavěn, rozšířen a ještě více opevněn. Na konci 17. století část přestavěna na zámek. Od roku 1898 původní majitelé zámku, Liechtenštejnové, založili na Úsově lovecko - lesnické muzeum.

Muzeum

Lovecko - lesnické muzeum v Úsově je ojedinělým historickým muzeem tohoto druhu ve střední Evropě. Prezentuje lovecké a přírodovědné sbírky v původní lichtenštejnské instalaci z přelomu 19. a 20. století. Exponáty jsou sto let staré v nezměněném stavu.V roce 1898 umístil Jan II. z Lichtenštejna do zámeckých interiérů lesnické a lovecké muzeum s bohatými sbírkami zvířeny z rozsáhlých lichtenštejnských panství a z loveckých výprav do Polska, Itálie, Afriky a Indie. Ve sbírkách úsovského zámku je přes 4000 kusů přírodnin, z toho na 700 kusů rohů a parohů lemujících zdi chodeb a zámecké schodiště. Sály v prvním poschodí představují trofeje africké zvířeny - především antilop, gazel, lebku a kly slona, lva pustinného, zebry a nosorožce pocházejících z přelomu 19. a 20. století. Sály druhého poschodí prezentují naše ptáky a savce. Doprovodné exponáty mají loveckou tematiku, jsou zde vystaveny kolekce zbraní, nábytek vyrobený z kořenů stromů a předměty dokumentující lesnictví na počátku 20. století.Dále je k vidění sbírka trofejí našich savců a ptactva.K zajímavostem patří kolekce kuriózních pytláckých zbraní a loveckých pušek. Součástí expozice je Galerie akademického malíře Lubomíra Bartoše. Ve výstavních prostorách jsou v průběhu hl. sezóny různé výstavy.

Jak se tam dostanete

Automobilem:

- ***z hotelu Imperial*** (cca 44 km)***:*** z obce Václavov u Bruntálu po silnici I/11 do Rýmařova, odtud po II/449 přes Dlouhou Loučku do Uničova, v Uničově odbočte na II/444 (směr Mohelnice) a pokračujte do Úsova
- ***z Olomouce (...Brna):*** po rychlostní silnici E 442 do Mohelnice, odtud po II/444 do Úsova (směr Uničov)

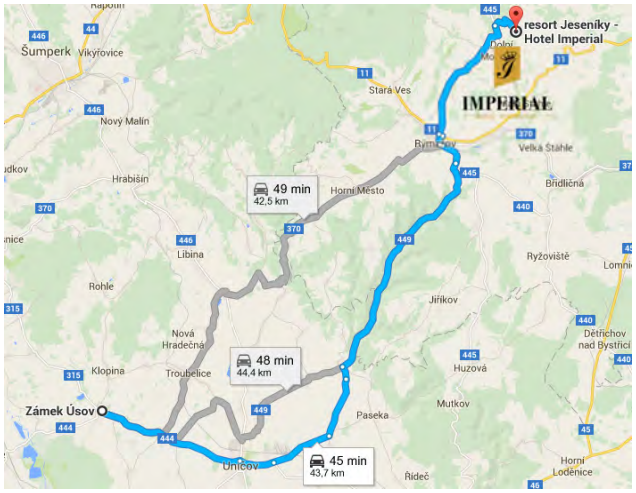

Hrad Kolštejn – Branná

(www.jeseniky.net)

Vysoko nad údolím říčky Branné, na skalnatém ostrohu, který vybíhá od obce Branné (dříve Kolštejn) do údolí, ční dosud poměrně dobře zachované zbytky kolštejnského hradu. Na prvý pohled upoutá každého jeho vynikající strategická poloha, která mu umožňovala střežit původní cestu, vedoucí údolím z Moravy do Slezska. Od severu je hrad zakryt rozsáhlým objektem renesančního zámku, jednoho z nejvýše položených v českých zemí vůbec. Na rozdíl od gotického - horního hradu byl nazýván též středním a dolním hradem - zámkem.

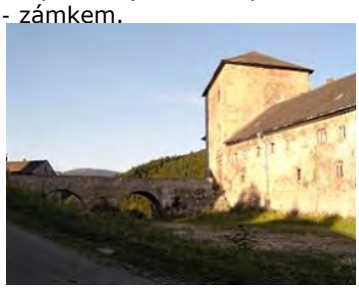

První zprávu o hradu máme v listině z 3. května 1325, která je na hradě přímo datována; v ní neblaze proslulý loupežný feudál Jan Wustehube daroval kamenickému klášteru v Kladsku za příkoří, která mu způsobil, část svého zboží - šlo o městečko Goldek (Staré Město p./Sn.) a devět vsí, prakticky o celé Staroměstsko. Zdá se, že Wustehubové se zmocnili tohoto původně zeměpanského zboží, lákajícího bohatstvím drahých kovů, někdy po vymření Přemyslovců v létech 1308-1310. Tehdy také si vystavěli při zemské stezce z Moravy do Slezska pod Ramzovským sedlem hrad Kolštejn.

Ve třicátých letech 14. století byl hrad již opět v zeměpanských rukách a král jej, patrně roku 1339, daroval mocnému českému rodu pánu z Lipého. Od nich někdy na sklonku 14. století, se Kolštejn dostal do rukou pánů z Valdštejna, jejichž erbovní lev přešel i do znaku městečka. Heník z Valdštejna, zvaný též Kolštejnský, hrál významnou, i když nepříliš čestnou roli za válek husitských: postupně střídal jednotlivé strany, od Zikmunda přes Pražany a Zikmunda Korybutuviče zpět k císaři Zikmundovi, v jehož službách byl při pokusu o přepadení Prahy v září 1427 zabit. Nedlouho po jeho smrti získali Kolštejn páni ze Zvole, za česko-uherských válek nejvýznamnější severomoravští spojenci uherského krále Matyáše a protivníci spojenců Jiřího z Poděbrad Tunklů z Brníčka.

Pánové ze Zvole drželi kolštejnské panství do r.1568. Tehdy přešlo sňatkem na Jana st. Černčického z Kácova, který je již o osm let vložil do zemských desek Karlu st. ze Žerotína. Karel pak záhy na to odstoupil Kolštejn svému příbuznému, velkolosinskému Janu ml. ze Žerotína. Právě za obou Žerotínů byla zahájena na místě zrušeného příkopu starého hradu stavba nového sídla - renesančního zámku. Ještě za Žerotínů byla dokončena stavba středního zámku, tj. původního trojkřídlového objektu, jehož arkádové nádvoří navazovalo na jižní straně na hradbu gotického hradu, pravděpodobně bylo již tehdy postaveno i východní křídlo dolního zámku.

V r. 1581 prodal Jan ml. ze Žerotína Kolštejn významnému slezskému rodu pánů z Vrbna. Ti ve stavbě zámku dále pokračovali. Nejprve vedla stavbu u nás již zdomácnělá italská huť, v 90. letech 16. století pak pokračuje ve stavbě jiný stavební mistr, vyškolený na německé renesanci. Pod jeho vedením byla dokončena stavba dolního zámku, zejména vstupní věže a části západního křídla. V r. 1597 byla stavba asi z větší části dokončena, jak ukazuje nápis vstupního portálu ve věži. Drobnější práce však probíhaly dále, i za Hynka z Vrbna (držel Kolštejn v letech 1608-1614), jednoho z nejučenějších příslušníků moravské protestantské šlechty té doby, nevalného však hospodáře. Zejména kolštejnské panství, zatížené již předtím nákladnou zámeckou stavbou, ještě více zadlužil. Proto po jeho smrti prodali poručníci jeho nezletilého synka zámek s panstvím rytíři Hanušovi z Petřvaldu. Spolu s ním se objevil na zámku i další stavitel, vysloveně německo-holandského směru, který pokračoval v nedokončené výstavbě dolního zámku jeho východního i severního křídla. Stavba však zůstala již nedokončena, zejména nebyl uzavřen prostor prvního zámeckého dvora a torzem zůstaly i dvorní arkády. K jejímu provizornímu dokončení došlo až po Bílé hoře.

Hanuš Petřvaldský hrál významnou roli ve stavovském povstání: byl členem zemského direktoria, jedním ze zemských soudců a komisařem pro prodej církevních statků. I když zemřel ještě před bělohorskou porážkou, veškeré jeho statky byly zkonfiskovány a kolštejnské panství dostal jako léno koruny české kníže Karel z Liechtenštejna. To byl současně konec slávy tohoto vznosného panského sídla. Ještě za třicetileté války, zejména v její poslední fázi, hrála kolštejnská pevnost poměrně důležitou úlohu jako hlavní opěrný bod císařských vojsk. Zámek měl také stálou, dost silnou císařskou posádku a byly sem narychlo před Švédy odvezeny cenné věci z jiných lichtenštejnských sídel, především z Rudy nad Moravou. Na druhé straně však nadělala vojenská posádka na tomto krásném renesančním sídle hodně škod, které nebyly již nikdy zcela zahlazeny.

Po třicetileté válce se stal zámek pouhým hospodářským sídlem správy panství, ovšem s postupující centralizací lichtenštejnského hospodářství v 18. a 19. století nezadržitelně klesal i význam zdejšího vrchnostenského úřadu. V křídle vpravo od věže byl umístěn knížecí pivovar (po roce 1850 byl zrušen a částečně demolován), a když v r.1866 byla spojena správa kolštejnského a rudského velkostatku, která se usídlila v Rudě n. Moravou, byly rozsáhlé prostory zámku pronajímány k nejrůznějším účelům.

Otevírací doba

duben – červen	sobota, neděle 9-17 hod.
červenec a srpen	úterý - neděle 9-17 hod.
září a říjen	sobota, neděle 9-17 hod.

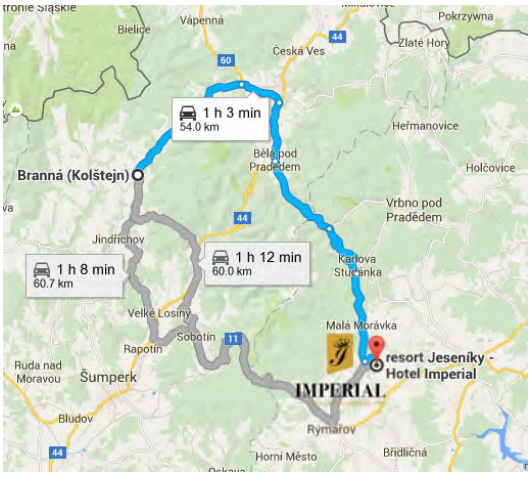

Jak se tam dostanete

- od hotelu Imperial): po silnici I/11 do Šumperka a dále po silnici II/446 směr Bratrušov - Kopřivná - Hanušovice, v obci Hanušovice pokračovat rovně po silnici II/369 směr Jeseník na křižovatce průtahu obcí Branná odbočit doprava do centra obce, po krátkém stoupání s několika serpentinami projet kolem hradu Kolštejn a zaparkovat blízkém náměstí.

Zámek Bludov

(www.zamekbludov.cz)

Bludovský zámek stojí přímo uprostřed Bludova na malém návrší nad křižovatkou silnic Šumperk - Zábřeh a Šumperk – Hradec Králové. Jde o jednoduchou pozdně renesanční jednopatrovou stavbu s půdorysem ve tvaru písmene U, obrácenou do nádvoří arkádou v úrovni prvního patra. Velký vjezd uprostřed čelní západní fronty zámeckého objektu umožňuje přístup do nádvoří. Čelní fronta zámku je po obou stranách ukončena válcovými věžičkami, které z ní vybíhají. Zámek je ze tří stran obklopen parkem, který se táhne daleko do svahu Bludovského kopce a jižním směrem podél silnice Šumperk - Zábřeh.

Zámek byl postaven s více než stoletým časovým odstupem od zániku bludovského hradu, neboť Žerotínové jako majitelé Bludova si vybrali za své sídlo šumperský zámek a po vykoupení se, ze odstěhovali na zámek ve Velkých Losinách. Jeho stavebník Petr ze Žerotína postavil pod pustým hradem Bludovem u panského dvora zvaného Horní v r. 1520 pouze tzv. zámeček, spíše obytnou budovu samotného dvora než panské sídlo. Ještě při prodeji bludovského panství olomouckému biskupovi Vilému Prusinovskému z Víckova (1565 - 1572) v r. 1568 není o zámku či tvrzi v Bludově žádná zmínka, uvádí se jen pustý hrad Bludov.

Výstavba pozdně renesančního bludovského zámku na místě tvrze u Dolního dvora byla dílem nového majitele Kryštofa Pavla z Lichtenštejna-Kastelkornu, který získal bludovské panství v rámci pobělohorských konfiskací r. 1622. Původní zámek, jehož stavba byla zahájena v r. 1624, měl tehdy podobu písmene L (jižní a západní křídlo). Teprve r. 1708, za hraběte Františka Antonína z Lichtenštejna-Kastelkornu, bylo přistavěno třetí, severní barokní křídlo a celý zámek byl barokně upraven, čímž dostal nynější podobu. S barokními úpravami dostal zámek barokní portál a jednoduchou, v patře vertikálně členěnou fasádu. Rozčlenění okolo pěti oken nad osou průjezdu je provedeno pilastry, na rozdíl od zbytku průčelí, kde jsou použity lizény, což navozuje iluzi rizalitu.

O dva roky později, v r. 1710, prodal hrabě František Antonín Lichtenštejn-Kastelkorn bludovské panství se zámkem c. k. komorníku a zemskému soudci říšskému hraběti Janu Jáchymovi ze Žerotína. Tak se dostal Bludov po téměř sto letech zpět do rukou Žerotínů, aby nakonec zůstal jejich jediným rodovým sídlem až do r. 1945. Když se totiž začaly v druhé polovině 18. století velké rodové državy Žerotínů v důsledku nákladného života rozplývat a když v r. 1802 byli nuceni prodat Lichtenštejnům i poslední velké severomoravské panství Velké Losiny a opustit tamní zámek, přestěhovali se na zámek bludovský. Sem byla též přenesena rozsáhlá žerotínská knihovna, pozoruhodná sbírka zbraní, obrazárna a archív, které byly během 19. století ještě doplňovány příležitostnými nákupy (například literární pozůstalost Karla staršího ze Žerotína). Poslední významnější stavební činnost na zámku proběhla v 19. století, kdy byla novogoticky upravena a zaklenuta zámecká kaple a v parku byly postaveny skleníky a oranžerie (nyní zdevastované). Hrabětem Karlem Emanuelem ze Žerotína, do r. 1906 moravským místodržitelem, vymřeli v r. 1934 Žerotínové po meči.

Po r. 1945 se stal bludovský zámek spolu s celým velkostatkem majetkem státu. Většina vnitřního zařízení, zejména rodinná žerotínská obrazárna, sbírka zbraní a knihovna, byla převezena na velkolosinský zámek. Bludovský zámek byl majetkem MNV a sloužil správním potřebám obce (kanceláře MNV, pošta aj.). V jižním křídle, v bývalých úřadovnách MNV (později obecního úřadu) se dodnes zachovaly původní pozdně renesanční stropy, bohatě zdobené štukem. V r. 1999 byl zámek v restituci vydán Karlovi z Mornsteinu, jakožto synovi Heleny ze Žerotína. **V současné době je tedy zámek nepřístupný** a slouží k obytným účelům majitele.

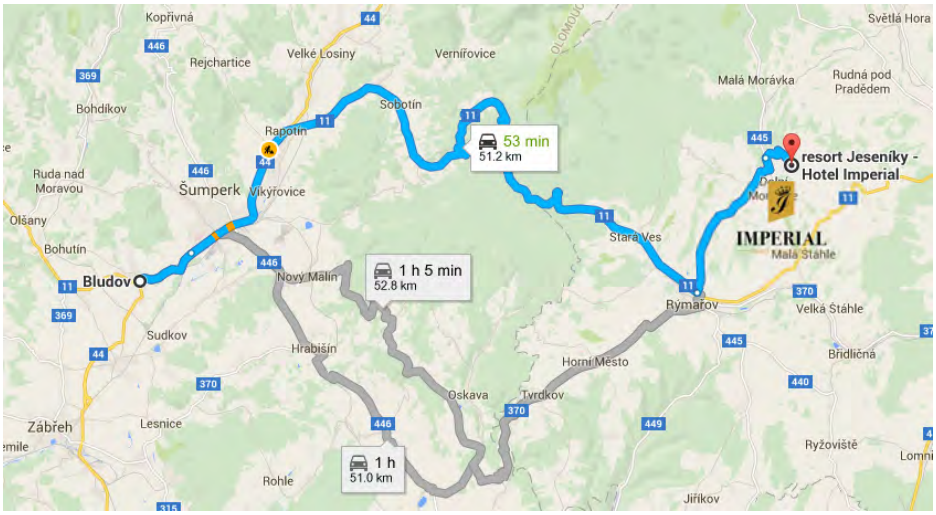

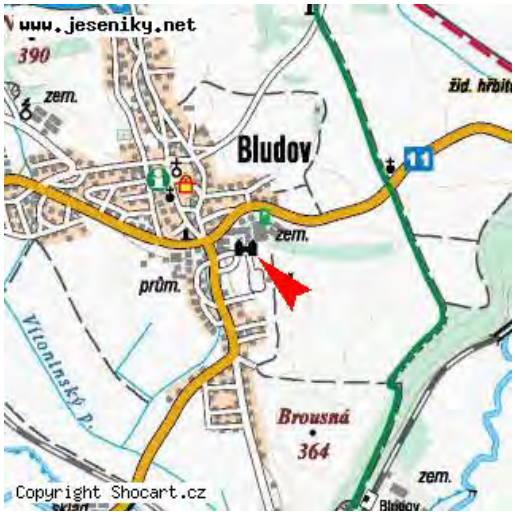

Zámek Janovice

(www.muzeumrymarov.cz/zamekjanovice.html)

Renesanční zámek Janovice se nachází v Janovicích, nedaleko Rýmařova. V současnosti není veřejně přístupný. vede kolem něj významná turistická trasa (Č2), která vystupuje na hlavní hřeben Hrubého Jeseníku až k Jelení studánce, dále se dá pokračovat po hřebeni až na Praděd a Červenohorské sedlo (Č1).

Historie zámku

Panství Janovice sehrálo v dějinách českého státu nemalou roli - střídali se zde významní držitelé panství a samotná oblast byla velmi ceněna pro svoje surovinové bohatství - kovy. Dříve se janovické panství zvalo panstvím rabštejnským, což bylo dle tvrzre Rabštejn, z níž dnes zbylo několik kamenů. Zámek Janovice byl blíže městu Rýmařov, středisku obchodu. Samotný zámek byl postaven někdy kolem roku 1520 Petrem z Žerotína. Petr ze Žerotína tu býval zřejmě jen občasným hostem; jeho hlavním sídlem byl šumperský zámek. Trvalým místem pobytu držitelů rabštejnsko-janovického panství se stal janovický zámek teprve za Hoffmannů z Grünbüchlu od r. 1586. Volfgang Bedřich měl nepochybně v úmyslu učinit opět janovický zámek svým stálým sídlem, a proto v r. 1663 povolal do Janovic italského stavitele Alexandra Cannevala, který tehdy upravil nynější východní část zámku do barokní podoby. Za hrabat Harrachů, kteří získali zdejší panství v r. 1721 bylo v l. 1763-1765 k původní budově přistavěno severní a západní křídlo zámku. Na sklonku 19. století zřídili Harrachové za zámkem na místě vysušených bažin nynější přírodně krajinářský park o rozloze více než 2 ha, známý jako severské arboretum (650 m n. m.).

Vlastní dvouposchoďová budova zámku má tvar otevřeného písmene V se dvěma trakty a je svým nádvořím otevřena k jihovýchodu. Před východní frontou vlastního zámeckého objektu směrem ke křižovatce, na níž se rozdvojuje silnice z Rýmařova jednak na Horní Město, jednak na Starou Ves, stojí dvě rozsáhlé budovy, které dříve tvořily součást hospodářského areálu zámku: bývalý zámecký pivovar a bývalá budova ředitelství lesů a domény janovického velkostatku (od r. 1894), dnes majetek lesního závodu v Janovicích. Přístup do areálu uzavírá brána mezi oběma objekty, pěkný příklad umělecké kovářské práce.

V 80. letech 20. stol. byl janovický zámek sídlem pobočky opavského státního oblastního archívu a pobočky bruntálského okresního archívu. Umělecky nejhodnotnější místnost, tzv. rytířský sál v nejstarší části zámku, byla citlivě renovována a sloužila kulturním potřebám archívu a obce. **Zámek je i v současnosti účelově využit** (mj. pobočka Zemského archivu v Opavě) a vyžaduje opravu. Zámek je prázdný a se stopami necitlivého zacházení, ale suchý a nikoli v nevratném stavu. Přes nemalé náklady není jeho revitalizace problémem.

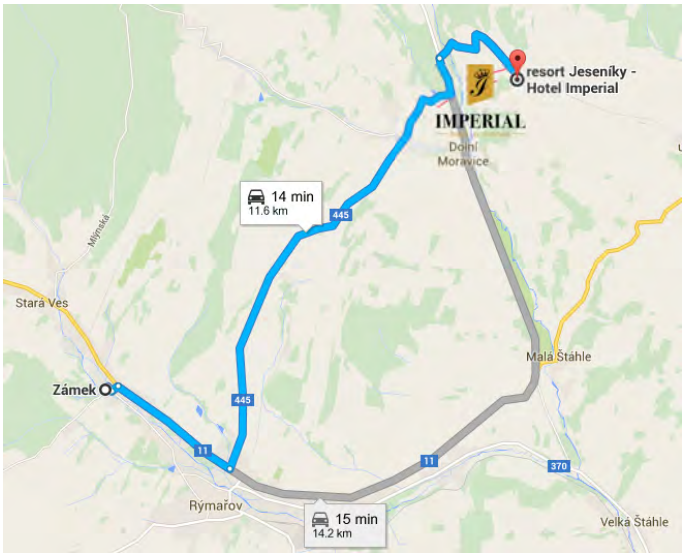

Zřícenina hradu Rabštejn

(www.jeseniky.net/zricenina-hradu-rabstejn)

Zřícenina hradu Rabštejn leží v Hraběšické hornatině, 2 km severně od Bedřichova, na svahu horského hřbetu svažujícího se do údolí říčky Oskavy.

Hrad Rabštejn byl nejvýše položeným hradem historické Moravy. Z vlastního hradu se zachovaly jen nepatrné zbytky zdí, jimiž se procházelo do hradního dvora. Dominantou zříceniny jsou dvě skalní hradby 25 a 35 m vysoké. Na temeni nižší skály stála bašta k ochraně brány. Nahoře na východní, vyšší skále byla hradní věž - hláska, která se však již v 18. století až do základů sesula, takže po ní dnes není ani stopa. Podobný osud stihl zřejmě i malý a těsný hradní palác na jižní skále. Dále se zachovaly zbytky okružního zdiva předhradí a stopy hradního příkopu.

Umístění hradu:

Z dálky působí hrad mohutným dojmem, protože oba strmé rozeklané skalní bloky, na nichž byl vybudován vlastní hrad, vypadají samy jako strážní věže se zdmi a cimbuřími. Dnes jsou ovšem z větší části zakryty hustým lesem.

Hrad se skládá ze dvou částí. Horní gotický byl založen někdy koncem 13. století pravděpodobně držitelem úsovského panství Hrabišem ze Švábenic. dva větší a jeden menší skalní blok jsou navzájem spojeny hradbou a uzavírají trojúhelníkovou plochu vnitřního hradu. Mezi skalami byly postaveny obytné budovy, brána se nacházela na jihovýchodní straně. Nový hrad byl zřejmě určen k ochraně severní části úsovského zeměpanského majetku, který tehdy zahrnoval značnou část dnešního Zábřežska a Šumperska. Původní rabštejnské panství zasahovalo více na Šumpersko a jeho hospodářským střediskem byl Frankštát, nynější Nový Malín.

Historie Rabštejna:

První zpráva o hradu pochází z roku 1318 a informuje, že olomoucký biskup Konrád I. se zmocnil s velkou námahou hradu "Rabinstaina" a odevzdal jej králi Janu Lucemburskému. Pravděpodobně vyrval hrad z rukou některého z přátel Jindřicha z Lipé. Další zprávy o Rabštejnu pak mizí. Od počátku 15. století hrad střídal často zástavní držitele. Za husitských válek tvořil jakousi protiváhu husitského hradu Sovince a král Zikmund jej dával v zástavu pouze svým věrným přívržencům. V 70. letech 15. století získali zástavu Tunklové z Brníčka, kteří však o ni museli svést tuhý boj s Janem Heraltem z Kunštátu, držitelem sousedního sovineckého panství. Za česko-uherských válek byli oba Tunklové přívrženci krále Jiřího a boje mezi nimi a stoupenci krále Matyáše Korvína tu neustaly ani po míru vratislavském (1474). Počátkem 16. století získal hrad Rabštejn a celé panství jako zástavu Petr ze Žerotína, pán na Šumperku. Protože Rabštejn byl malý, nepohodlný a vzdálený od hospodářského centra panství (patrně za česko-uherských válek i značně poškozený), postavil si Petr kole roku 1520 zámek v Janovicích, který se stal novým sídlem panství. Na Rabštejně pak bydleli někteří panští služebníci, především lesník.

Za třicetileté války byl hrad nouzově opraven a opatřen stálou vojenskou posádkou. V roce 1645 hrad dobyli Švédové a ponechali tu stálou posádku pod vedením důstojníka Kuklendera, která se stala postrachem celého okolí. Císařští ji vypudili teprve po roce. Poslední zpráva o tom, že hrad je obýván, pochází z roku 1693, kdy tu bydleli panští služebníci s hajným. V roce 1759 se o Rabštejně mluví již jen jako o tajemném místě, kde je z doby švédské okupace tajný vchod a bývalé vězení zločinců. Od poloviny 18. století byl hrad definitivně pustý. Zdivo pomalu rozebrali jako stavební materiál obyvatelé blízkého Bedřichova a zkázu dokonal čas.

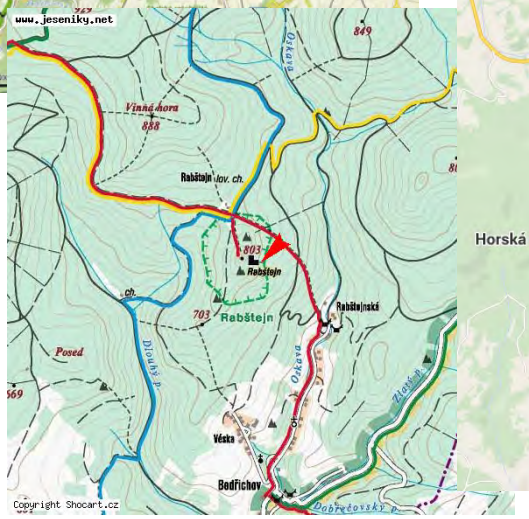

Jak se tam dostanete:

Pěšky po turistických značkách:

Přístup od auta či autobusu je ze sedla Skřítek (7 km, modrá značka) nebo z Bedřichova (4 km, červená značka).

Automobilem:

- **od hotelu Imperial: .:** po silnici I/11 do Rýmařova, odtud po II/370 na Horní Město, zde odbočte doprava na silnici III. třídy na Dobřečova a pokračujte do Bedřichova. Dále pokračujte k chatě Rabštejn po lesní cestě . Pro vjezd na lesní cestu je nutno vyřídit si povolení u lesní správy! Nebo viz po turistických znakách.

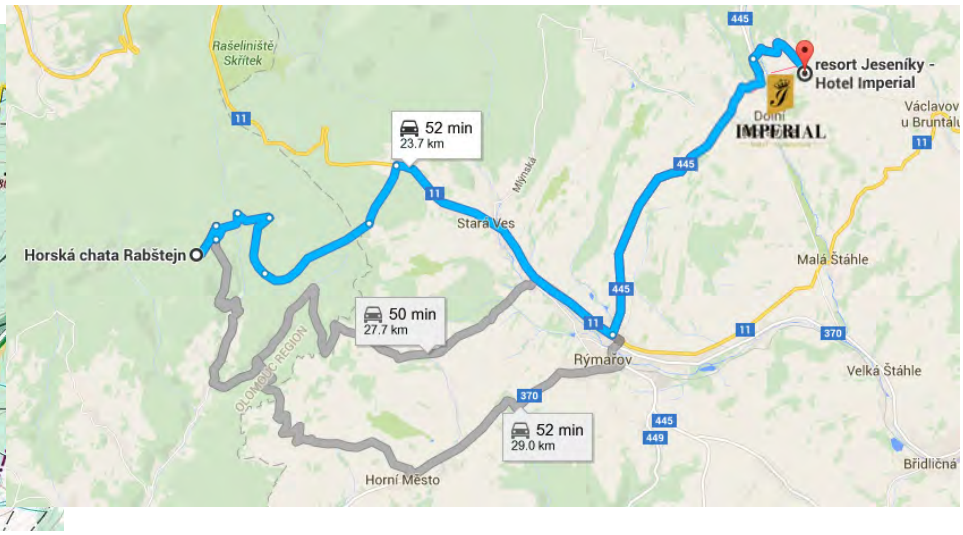

Zřícenina hradu Rychleby (Reichenštejn)

(www.hrady-zriceniny.cz/hrad_rychleby.htm)

Zřícenina hradu Rychleby leží 4 km jihozápadně od Javorníka na nepřístupném skalnatém výběžku Přilbového vrchu, spadajícího prudce do údolí Račího potoka.

Poloha hradu:

Hrad patří k těm středověkým opevněním, o jejichž existenci nejsou písemné zprávy. Ani jméno hradu není původní. Němci jej daleko později začali nazývat Reichenstein podle pohoří, jehož hlavní hřbet se táhne od města Reichensteinu až k Pomezí. Protože již v 19. století nazval A.V.Šembera tento horský hřbet Rychleby, užívá se tohoto jména i pro hrad. Vejčitý půdorys hradu byl přizpůsoben terénu stejně jako opevnění. Vchod vedl ze severní strany přes hluboký příkop, překlenutý padacím mostem, do čtvercové vstupní brány. Ta tvořila součást hradeb, jimiž byl hrad obehnán na severní a východní straně. Ve východní části byly hradby dokonce dvojité a odtud vedla úzká brána do vlastního nádvoří. Hned proti vchodu stála mohutná válcová věž o průměru 10 m se zdmi až 4 m silnými. Těsně za ní byla menší věž, jejíž účel je nejasný. Na nádvoří se uchovaly zbytky dvou obytných budov obdélníkového tvaru. Jedna přiléhala k hradbám na východní straně a byla nepodsklepená, druhá na severní straně měla sklep 4 m hluboký. Nad hlubokou strží do údolí Račího potoka se tyčila hlídková věž, podle zbytků základového zdiva rovněž válcová. Mimo hradby byly na západě přistavěny dvě obdélníkové budovy, ležící skoro 3 metry pod úrovní hradu. Sloužily patrně jako konírny.

Historie Rychleb:

Kdy byl hrad postaven, nelze přesně určit. Někteří místní historikové kladli jeho počátky do 12. století a spojovali jej s hradem Karpensteinem v Kladsku, který patříval rodu Glubošů a to na základě nálezu erbu na obytném paláci. Podle stavební struktury lze však říci, že hrad patří nejdříve do druhé poloviny 13. století.
Jedna dosti nepřesná zpráva uvádí, že olomoucký biskup Stanislav I. Thurzo vypravil na počátku 16. století proti hradu, ovládanému rytířskými lapky, silné vojsko, které jej dobylo a zbořilo. Jisté je, že někdy na přelomu 15. a 16. století, pravděpodobně v důsledku odlehlé polohy a jako nepohodlný, byl opuštěn a pomalu se změnil ve zříceniny.
Zříceninu hradu Rychleb opravili na počátku 20. století místní milovníci historie podle svých představ o vzhledu středověkých hradů. Zdi, patrné již jen v základech, podstatně zvýšili a místy do nich dosti libovolně zasadili okenní rámy, nalezené v sutinách. Ke zříceninám hlídkové věže přistavěli kamenné schody. Podobně upravili i zříceninu hlavní věže. Při této romantické úpravě zřícenin, kdy mohlo dojít i k částečnému porušení původního půdorysu, bylo nalezeno velké množství předmětů denní potřeby, z nichž větší část se však ztratila. Ke zvláštnostem patří tzv. destičková zbroj ze 14. století, dále zde byly objeveny zámky, dveřní kování, podkovy, hroty k šípům i groš z doby Jana Lucemburského. Zbytky keramiky svědčí o tom, že hrad byl obýván ještě v 15. století.

Jak se tam dostanete

Automobilem:

- ***z Jeseníku:*** po silnici I/60 přes Lipovou- lázně, Vápennou a Žulovou do Javorníku
- ***z hotelu Imperial :*** po silnici II/455 směr Karlova Studánka, zde odbočte na II/451do Videl pod Pradědem a ve Vidlech p.P. odbočte doprava na na II/450 (směr Jeseník), pokračujete do Bělé pod Pradědem, kde odbočte doprava na 1/44 a pokračujte do Jeseníku. Dále viz cesta z Jeseníku

Autobusem:

Autobusová zastávka Javorník, aut.st. se nachází přímo pod zámkem. Do Javorníku jezdí pravidelné linky z Jeseníku.

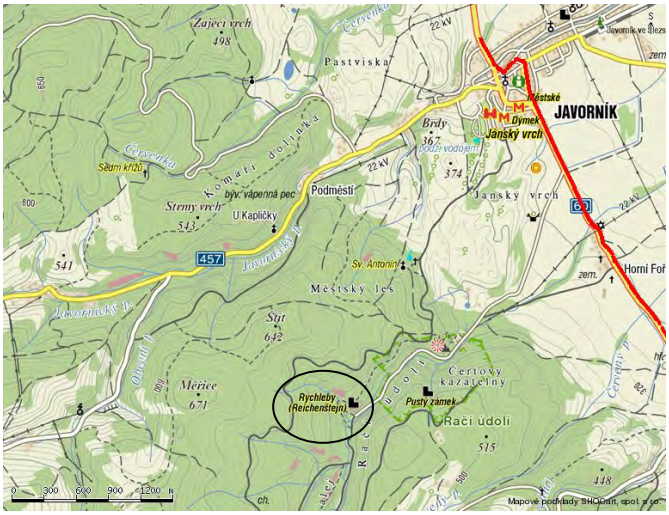

Zřícenina hradu Koberštejn

(www.zriceniny.eu/hrad-koberstejn)

Zřícenina hradu Koberštejn leží 9 km východně od města Jeseník, nedaleko osady Rejvíz. Na severovýchodním svahu Zámecké hory (934 m) směrem do údolí Černé Opavy se zachovaly zbytky hradu, jehož název Koberštejn dochovala lidová tradice. Písemné prameny totiž o hradu mlčí.

Poloha hradu:

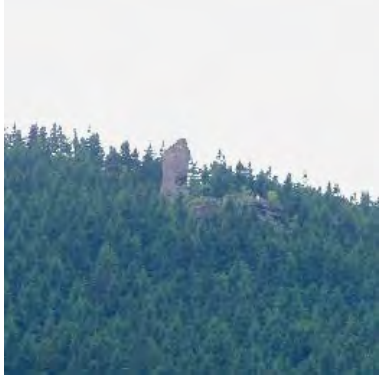

Hrad je situován na skalním výběžku ve výšce 912 metrů. Podobně jako Leuchtenštejn měl i tento hrad nevýhodnou polohu, což však při značné výšce místa nebylo příliš důležité. Hradiště bylo obklopeno podkovovitým příkopem, uzavřeným na nedovřelém oblouku valem. Proti skalnaté výspě na severní straně, z níž by bylo možno hrad snadno napadnout, byla postavena obranná věž o průměru 10 metrů, z níž zbylo jen asi 9 metrů vysoké zdivo. Obranné příkopy byly zčásti vytesány do skalnatého podkladu a jejich šířka se pohybovala od 15 do 30 metrů. Vnitřek věže byl čtyřboký.
Jak vypadaly ostatní budovy, nelze již z hromady sutin ani přibližně určit. Není ani patrné, kudy vedl vchod do hradu.
Hrad je výraznou dominantou krajiny. Z blízkých skal na Zámeckém vrchu je daleký výhled do okolí.

Historie hradu:

Raně gotický hrad vratislavských biskupů z přelomu 13. a 14. stol. na skalnatém výběžku ze Zámeckého vrchu, poblíž Rejvízu. Vzdálenost od nejbližšího osídlení činí 6 km, nebyl tedy určen pro bydlení a správu majetku. Patří k systému kontrolních a strážních bodů a celních stanic, které se nacházely na obou stranách hranice; střežil zemskou stezku mezi Zlatými Horami a Vrbnem ze strany vratislavského biskupa. V písemných zprávách se vyskytuje až r. 1687 jako pustý, jeho počátek je datován podle keramických střepů. Zachováno 9 metrů vysoké zdivo věže a příkopy. – Název hradu se uvádí jen podle lidové tradice. Počátkem 16. stol. se Koberštejn stal loupežnickým sídlem, přinejmenším do pol. 17. stol. Nejproslulejším loupežníkem byl Waldemar z přelomu 16.a 17.stol., který unesl dceru posledního rytíře von Würben (z Vrbna) a v krvavé bitvě na loukách k Hornímu Údolí jej zabil.
Koberštejn je opředen pověstmi o bílé paní, skřítcích a zlaté kuželně. Toho, kdo skřítky hrající kuželky spatří a bude jim je stavět, čeká bohatá odměna. – Druhý nejvýše položený hrad v zemi moravskoslezské

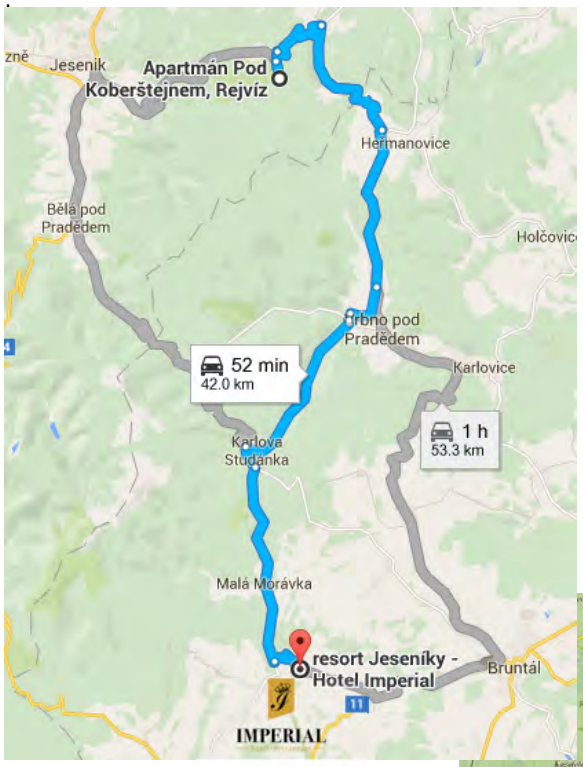

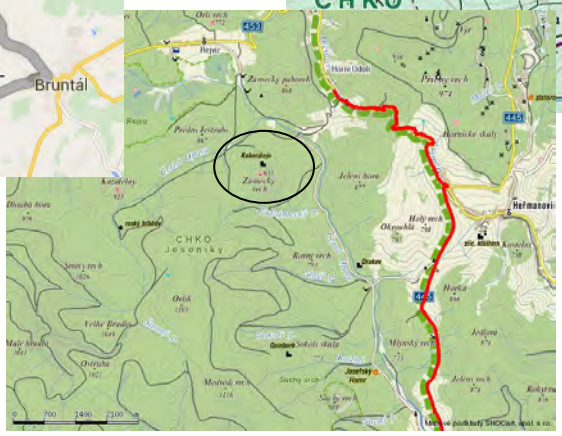

Zřícenina Nový hrad

(www.novyhrad.cz)

V hlubokých lesích mezi Kopřivnou a Bohdíkovem je ukryta zřícenina Nového Hradu. Kdysi patřil k největším moravským hradům, zub času však na něm hlodá bezmála pět století.
Kompletní informace o zřícenině hradu najdete na www.novyhrad.cz.

Historie Nového hradu:

Zřícenina mimořádně rozlehlého hradu na zalesněném hřebenu u Hanušovic, 180 m nad údolím Moravy. Vznik byl spojen s oddělením území od hradu Bludova po r. 1320, proti němuž byl *nový*. Pozoruhodný fortifikační systém narůstal postupně od třetiny 14. stol., kdy zřejmě vzniklo jádro na vrcholu hradního areálu (bergfrit o průměru skoro 12 m, palác s dvorkem). Po r. 1350 bylo vybudováno mimořádné opevnění se šesti hranolovými věžemi – od té doby se hrad nazývá Furchtenberg, tj. *strašný hrad*. R. 1471 dobyt (dobytí zavinil zřejmě nedostatek vojáků potřebných k obraně) a pobořen, aby tuto hodnotnou pevnost nebylo možné znovu využít; r. 1507 se připomíná jako pustý.
Podle pověsti vládla kdysi na Novém hradě mladá a tuze krásná panna, jež byla sirotkem. Všechny nabídky k sňatku odmítala, jednou však přece zahořelo její srdce láskou, když přijala do svých služeb panoše Petra. Dávala mu všemožně najevo svoji přízeň, srdce Petrovo však patřilo komorné a když požádal o dovolení ke svatbě, změnila se panna v ukrutnici: panoše uvrhla do žaláře a komornou otrávila. I poté naléhala na Petra, hrozila mukami a katem, ale nic nepomohlo. V pomatenosti kdesi vytrousila klíč od vězení a než těžké dveře otevřeli, Petr útrapami a hladem zemřel. Pomatená hradní panna pak bloudila ve dne v noci se svazkem klíčů chodbami, až ji jednoho dne našli na nádvoří s roztříštěnými údy. Ani po smrti nedošla pokoje a bloudí hradem dosud, čekajíc na vysvobození

Současnost Nového hradu:

Díky své odlehlé poloze nebyl Nový Hrad rozebrán obyvateli okolních vesnic na stavbu chalup. Dominantu zříceniny tvoří šest vysokých hranolových bašt a dvě zachovalé brány. Bašty jsou propojeny fragmenty hradeb, místy se zachovalým cimbuřím. Zdi paláce a útočištné věže jsou zachovány do úrovně 1. patra, jsou však překryty troskami věže a jen náznakově vystupují z okolního terénu. Tajemství hradního jádra poodhalí až budoucí archeologický průzkum.
Majitelem hradu a přilehlých pozemků jsou potomci po pánech ze Žerotína, kteří drželi hrad od počátku 16. století až do 2. světové války. Současní majitelé mají velký zájem na celkové rehabilitaci hradního areálu a podporují činnost Spolku přátel Nového Hradu. Snahou Spolku přátel Nového Hradu je uchování této cenné památky pro příští generace a její opětovné začlenění do kulturního povědomí národa.

Přístup ke zřícenině:

Ke zřícenině se můžete dostat ze tří směrů. Ze západu z obce Raškova z JZ z Bohdíkova a z JV od Kopřivné:

- Z Raškova začíná výstup u vlakové zastávky Raškov, odtud pokračujte ke zřícenině po žluté značce 1,3 km. Jedná se o výstup na vrchol kopce, ale nijak náročný.
- Z Bohdíkova od vlakového nádraží vede zelená turistická značka, zřícenina je odtud vzdálena asi 5km.
- Z Kopřivné vede modrá turistická značka M 11 přes osadu Lužná (2km) a dále příjemnou cestou stále dolů asi 1 km, pak následuje asi 500 m stoupání k rozcestí turistických cest a odtud je to už jen 300 m.

Jak k Novému Hradu dojedete:

Automobilem:

- **ze Šumperka:** na poslední světelné křižovatce (ve směru na Jeseník) odbočte doleva na silnici II/446 směrem na Hanušovice a pokračujte do obce Kopřivná. Zde nechte automobil a pokračujte dále pěšky po modré značce.
- **z hotelu Imperial (Opavy, Ostravy):** po silnici I/11 přes Rýmařov do Šumperka, dále viz cesta ze Šumperka.

Vlakem:

Na trase ***Olomouc*** (Brno, Praha) - ***Hanušovice*** - ***Jeseník*** (přes Zábřeh na Moravě), vystupte na vlakovém nádraží Bohdíkov, odtud pokračujte po zelené značce (5 km). Místní vlakové spoje zastavují i na vlakové zastávce Raškov, odtud je to ke zřícenině po žluté značce 1,3 km.

Autobusem:

Z autobusového nárazí v Šumperku jezdí časté spoje do Hanušovic. Zastavte na autobusové zastávce "Kopřivná, Lužná", odtud pokračujte pěšky po modré značce (1,8 km).

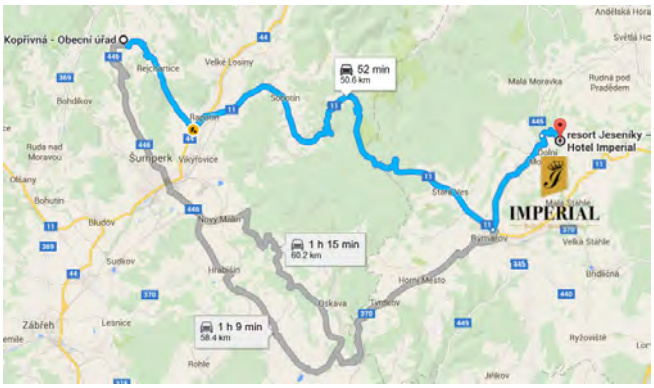

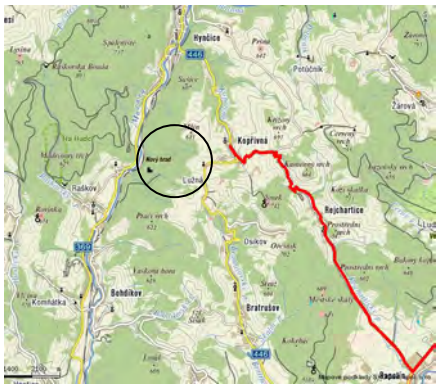

Zřícenina hradu Cvilín (Šelenburku)

Dvouvrcholový kopec Cvilín leží 2 km jihovýchodně od Krnova v okrese Bruntál. Místo bylo obýváno lidmi již v mladší době kamenné a po jejich osídlení se zde zachovalo mnoho stop. Kromě zřícenin hradu Cvilína (zvaném rovněž Šelenburk) a zbytků opevněného hradiska na Zadním kopci (423 m.n.m) stojí na Předním kopci (441 m.n.m.) poutní kostel a rozhledna.

Poloha a popis hradu:

Raně gotické založení vtisklo hradu ráz pevného, nepříliš rozsáhlého objektu přibližně čtvercového půdorysu, po jehož obvodu byly umístěny obytné budovy a v jihozápadním rohu masivní válcová věž, vedle níž vedl vchod do hradu. Obrannou soustavu tvořily hradby, téměř po celém obvodu zdvojené a umělý příkop s předsunutým valem, který je částečně prehistorického původu.

Pravidelnou téměř čtvercovou dispozici s mohutnou obvodovou hradbou, místy až 4m silnou, obklopuje parkán - vnitřně členěný na tři zóny a následný hluboký příkop, umocněný místy ještě dobře zřetelným valem. V jižním koutě nádvoří hradu stojí 8,5m vysoké torzo mohutné válcové věže o průměru 14 m - největší v české části Slezska. V její bezprostřední blízkosti se nachází ve skále vylámaná studna, kterou odhalil archeologický výzkum, prováděný ve 30. letech. Na protější straně nádvoří, u severozápadní hradby, stál pravděpodobně nejstarší hradní palác, ze kterého se zachovala jen suterénní část.

Západní úsek nádvoří vyplňoval tříprostorový mladší pozdně gotický nebo renezanční objekt na půdorysu L. Nejdelší obytné stavení na hradě představoval pozdně gotický hlavní palác u severovýchodní hradby se čtyřprostorovým přízemím. Přistup do hradního jádra byl veden mostem přes příkop směrem j jižnímu nároží, kde byla zbudována branská budova. V nejširší části příkopu, východně od mostu, se měla nalézat cisterna na vodu.

Ve vzdálenosti cca 250 m jihovýchodně od hradu, na hraně prudce klesajícího svahu, je umístěno předsunuté opevnění, vzniklé nejspíše v souvislosti s událostmi 30-ti leté války v 17. století.

Historie hradu:

Příhodná strategická poloha strmého hradního kopce (423 m) severně od obce Úvalna předurčila toto místo již v mladší době kamenné ke vzniku opevněného hradiště. Hrad Cvilín byl vybudován jako jeden z článků obranné zemské soustavy někdy ve 13. století. Poprvé se připomíná v roce 1253 v zakládací listině Horního Benešova. Ve druhé polovině 13. století náležel Benešovicům, z nichž Beneš se psal z Lobensteina (podle něj byl hrad nazýván také Lobenstein).

V roce 1284 připadl hrad Cvilín pod správu opavského vévody Mikuláše, v roce 1377, kdy bylo knížectví rozděleno na dvě samostatná knížectví, krnovské a opavské, získal hrad Jan I. Poté hrad vystřídal ještě několik majitelů, než byl v roce 1474 poničen vojsky Matyáše Korvína. Hrad poté chátral, opraven byl až v 16. století Jiřím ze Šelmberka, který získal krnovské knížectví v roce 1506. Jiří hrad roku 1523 prodal markraběti Jiřímu Hohenzollernskému, který nějakou dobu pokračoval v opravách, poté však hrad opustil a přesunul se do Krnova, kde si vybudoval nové sídlo v renesančním slohu.

Hrad Cvilín sloužil ještě určitou dobu krnovským knížatům jako místo odpočinku po lovu. Definitivně byl opuštěn po třicetileté válce a poté již nezadržitelně chátral. Nejvíc utrpěla zřícenina hradu roku 1861, kdy bylo její zdivo rozebráno na stavbu silnice do Petrovic.

Pamětihodnosti Cvilína:

Na malebný přední kopec, který je od centra města vzdálen 2 km jihovýchodním směrem, vede 222 kamenných schodů, vybudovaných v letech 1869-1879. V mladší době kamenné na tomto kopci stávalo hradisko, jeho zbytky jsou dodnes patrné. Na temeni kopce byla roku 1786 založena osada Mariánské Pole. Nad ní stojí monumentální barokní jednolodní poutní kostel svatého Kříže a Panny Marie Sedmibolestné z let 1722-1727. Stavbu vedli Ondřej Gans a jeho syn Jiří Bedřich Gans. V průčelí kostela je obraz od Jana Sperlicha z roku 1868. V posledním roce druhé světové války byl kostel těžce poškozen, opraven byl v letech 1946-47. Na vrcholu Předního kopce stojí rovněž 29 metrů vysoká rozhledna, postavená v letech 1902-1903 podle plánů Ernsta Latzela. Z rozhledny je výhled na celé Krnovsko, masiv Hrubého Jeseníku i do Polska. Na Zadním kopci bylo v době halštatské rozsáhlé opevněné hradisko. Dodnes se dochovaly zbytky obranného valu. Na východním svahu bylo roku 1817 objeveno velké žárové pohřebiště. Na vrcholu kopce, v prostoru dřívějšího slov

Jak se tam dostanete:

Automobilem:

- **z hotelu Imperial, Bruntálu (Šumperka, Olomouce...):** z Bruntálu po silnici I/45 na Krnov. Po vjezdu do Krnova projeďte oba dva kruhové objezdy rovně (směr Opava) a těsně po výjezdu z Krnova odbočte oprava a pokračujte do kopce asi 400m k penzionu Šelenburk (odbočka je značena dobře viditelnou reklamní cedulí penzionu). Od penzionu pokračujte ke zřícenině pěšky po zelené značce asi 1,3 km.

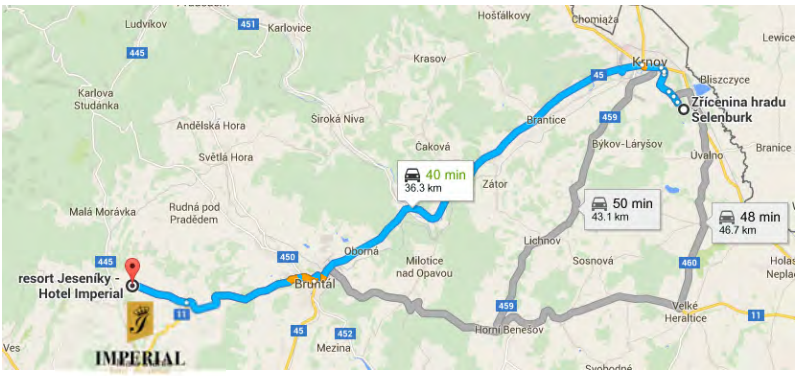

Zřícenina hradu Edelštejn

(www.jeseniky.net)

Zřícenina hradu Edelštejn leží 15 km východně od Jeseníku, v katastru Zlatých Hor. Mezi Zlatými Horami a Heřmanovicemi se táhne dlouhý hřeben Příčného vrchu, na jednom z jeho výběžků ve výšce 695 m se zachovaly zbytky hradu.

Umístění hradu:

Hrad sloužil k ochraně dolů na zlato, ale střežil i důležitou cestu vedoucí z Vratislavi přes Nisu, Glucholazy na Bruntál a dále na Moravu. Tuto dvojí úlohu umožňovala vhodná poloha s dalekým rozhledem na Zlaté Hory a na rovinu táhnoucí se k Nise. Hrad stál na skalnatém srázu a byl obklopen hradbami nestejné šíře, přerušenými jen v místech, kde byl spojen úzkou šíjí s Příčným vrchem.
Hradní jádro, dnes zcela zarostlé vysokými stromy, mělo podobu nepravidelného lichoběžníku, dlouhého 120 metrů a širokého 65 m. Hradní areál byl rozdělen nehlubokým příkopem na dvě nestejné části. V západní části hradu se nacházelo hlavní opevnění včetně válcové věže o průměru 7 metrů, zasazené do silné zdi. V její blízkosti byly ještě v polovině minulého století patrné stopy po studni. Hradby byly zesíleny baštou, umístěnou v rohu lichoběžníku. K hradební zdi přiléhaly obytné budovy. V druhé, slaběji opevněné části hradu stály asi méně důležité hospodářské budovy. Vstup do hradu byl pravděpodobně v západní, hlavní části objektu.

Historie Edelštejna:

Hrad Edelštejn byl postaven asi ve druhé polovině 13. století. Pověsti, že jej postavil v roce 1119 rytíř Oto z Erlitzu, nemají historický podklad. Rovněž není jisté, zda jeho stavebníky byli vratislavští biskupové nebo některý světský feudál. V pramenech vystupuje poprvé za dramatických okolností v roce 1281, kdy opavský kníže Mikuláš, nemanželský syn Přemysla Otakara II., vyzval jeho držitele bratry z Linavy, aby poskytli vratislavskému biskupovi Tomáši II. náhradu za ničivé vpády do jeho držav. Když neuposlechli, hrad Edelštejn jim odňal a dal jej i s doly do zástavy biskupovi. Za bojů, které brzy poté vypukly mezi vratislavským knížetem Jindřichem IV. a biskupem Tomášem II. o kolonizovaný díl Jesenicka, byl Edelštejn jednou z hlavních příčin sváru. Hrad byl nakonec dobyt Jindřichem v dubnu 1285. Hrad se tak stal součástí opavského knížectví.
Za tažení Husitů do Slezska roku 1428 padly sice v březnu Glucholazy, ale zdá se, že Edelštejn husité neobléhali. Brzy poté se totiž na hradě sešli přední odpůrci protihusitského odporu k poradě o válečné situaci.

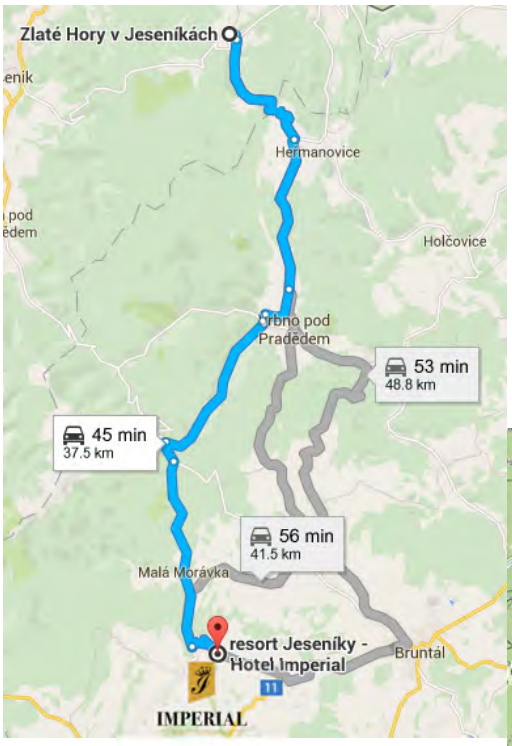

Po smrti opavského knížete připadl Edelštejn Mikuláši IV., v roce 1440 ho po něm převzal bratr Václav, který je dal kvůli svým dluhům do zástavy opolsko-hlohovskému knížeti Bolkovi. Když chtěl opavský kníže Jan hrad vykoupit pro svůj rod, Edelštejn krátce před rokem 1445 za neznámých okolností vyhořel. Bolek jej neprodleně znovu vystavěl a k původní ceně připočetl i cenu za opravy, na kterou v Opavě neměli.
Opolští předali hrad roku 1465 Jiřímu z Poděbrad, který jej přenechal rodu Žerotínů. Protože se však Jan ze Žerotína zdržoval často mimo, vratislavský biskup Jošt z Rožmberka hrad roku 1467 dobyl. Z obavy, aby se jej opět nezmocnili stoupenci Jiřího, nechal biskup hrad zbořit pod záminkou, že panství nevynáší na jeho udržování. Oficiálně se hrad dostal do biskupského vlastnictví až v roce 1474, ovšem už jako ruina.
Zříceninu pospal v roce 1687 biskupský horní hejtman Hantke, který tu mohl ještě rozpoznat valy a příkopy. Pokusy opravit Edelštejn podobně jako Rychleby u Javorníku, podniknuté na počátku 20. století, selhaly pro nedostatek peněz.

Zřícenina hradu Fulštejn

(www.osoblazsko.com/osoblazsko/pamatky/hrad-fulstejn-bohusov)

Zřícenina hradu Fulštejn se nachází 3 km od Osoblahy a 1 km jihozápadně od obce Bohušov. Hrad byl strategicky velmi vhodně umístěn v osoblažské nížině, stojí na zalesněném kopci (267 m) nad říčkou Osoblahou.

Poloha hradu:

V době svého vzniku tvořil hrad čtvercový palác se čtyřmi nárožními věžemi. Šlo o tzv. zadní hrad, který byl hlavní oporou obrany celého objektu ještě na konci 15. století. Na nejstarší část, obklopenou zprvu jediným mělkým příkopem, jenž se dodnes zachoval na východní straně pod palácovou zříceninou, navázala na sklonku 13. století výstavba předního hradu.
Obě hradní části spojoval opevněný most. Na nádvoří byla studna, v jejíž blízkosti vedlo valové opevnění. Celý rozšířený hradní areál byl obehnán předsunutými valy a okružním příkopem, který se rozkládal na mírném návrší ve výšce 40 m nad okolním terénem a zdánlivě zvyšoval výšku hradního sídla, což bylo z hlediska obrany velmi důmyslné. Znesnadňoval totiž přístup k hlavnímu hradnímu objektu, neboť útočník, který překonal vnější okružní val, musel znovu přes hluboký příkop zdolávat další strmý svah pod hradem.Systém okružního příkopu vnitřního hradu a dvou polookružních příkopů předhradí kromě příčných dělicích příkopů, jež byly mezi přední a zadní částí hradu, vytvořil pevnou obranu objektu. Tyto příkopy vznikly již jako druhotný útvar při výstavbě mohutných valů, které obklopují navzájem oddělené prostory předního a zadního předhradí.

Historie Fulštejna:

Hrad vybudoval pravděpodobně v polovině 13. století Herbort z Fulmu, leník olomouckého biskupa Bruna ze Schauenburku. V roce 1302 převzal správu Fulštejna jeho syn Ekryk. Pánové z Fulmu hrad spravovali až do roku 1437, kdy přešel do rukou Jindřicha Supa z Fulštejna. V jeho držení byl hrad do roku 1460. Za tažení Matyáše Korvína Slezskem byl v roce 1476 Fulštejn jeho vojskem obležen, dobyt a dost poškozen. Brzy po těchto válkách byl pány z Fulštejna znovu opraven.
V roce 1496 se rodového majetku ujal Jan Sup, který v roce 1542 předal jeho správu svým synům Ekrykovi, Jiřímu a Janovi. Později drželi toto léno jen Ekryk a Jan.- V té době mnozí příslušníci šlechty ve Slezsku přijímali Lutherovo učení, mezi jeho horlivé vyznavače patřil i Jan Sup z Fulštejna. Ten na své statky dosazoval luterské kněze a budoval luterské kostely. V roce 1565 předal hrad svému bratrovi Jiřímu, který roku 1566 prodal léno na hrad Fulštejn a přilehlé statky Václavu staršímu Sedlnickému z Choltic.
Karel Kryštof Sedlnický z Choltic, který se ujal správy hradu v roce 1617, byl aktivním účastníkem stavovského odboje, a proto mu byly v roce 1622 všechny statky zkonfiskovány. V době třicetileté války procházela několikrát panstvím dánská a švédská vojska, která předtím vzkvétající fulštejnské panství úplně zpustošila. V té době byl také hrad natolik poškozen, že se stal neobyvatelným. V 18. století je uváděn již jako zřícenina.

Jak se dostanete do Bohušova:

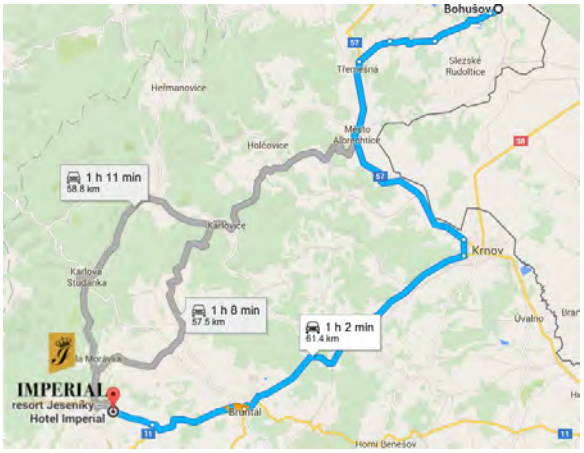

Automobilem:

- **Z hotelu Imperial, Bruntálu:** do Bruntálu po silnici I/11 a dále po silnici I/45 do Krnova, dále po I/ 57 do Města Albrechtice a dále k hraničnímu přechodu s PL až po křižovatku se silnicí II/457, zde odbočte doprava na Bohušov, kde zaparkujte u vlakové stanice..

Nejkratší cesta vede od vlakové stanice Bohušov, když se vydáte po kolejích doprava (stojíte zády k nádražní budově směrem ke kolejišti), po 300m odbočte doleva do prudkého svahu a vyšplhejte po schůdkách 200m ke zřícenině.

Vlakem:

Z Krnova (Bruntálu, Opavy) vlakem do Třemešné, zde přestupte na úzkokolejnou železnici a pokračujte do Bohušova (trať Třemešná – Osoblaha). Vlaková stanice je vzdálena 500m od zříceniny

Autobusem:

Z Krnova jezdí autobusové spoje do Osoblahy, vystupte v Bohušově na autobusové zastávce Bohušov, obchod, která je vzdálena 1km od zříceniny.

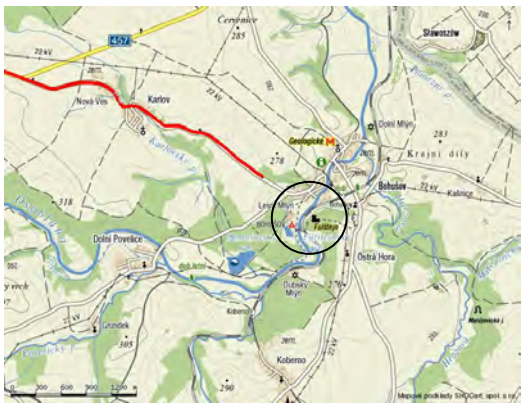

Zřícenina hradu Brníčko

(www.jeseniky.net/zricenina-brnicko)

Malebná zřícenina hradu Brníčko stojí na zalesněném návrší (403 m) na východním okraji stejnojmenné obce na Šumpersku v Olomouckém kraji.

Poloha a popis hradu:

Zřícenina hradu stoji na vrcholu osamocené výšiny (403 m.n.m). Vrchol kopce ovlivnil oválnou dispozici jádra hradu, obepjatého okružním příkopem, a předhradí, zužujícího se ve směru hřbetu, po němž stoupala příjezdní cesta. Vedla kolem ledvinového bolverku mezi dvěma šíjovými příkopy, který měl charakter předsunuté šíjové bašty ze dřeva a hlíny. S předhradím byl zřejmě spojen můstkem, který překonával 4,5m hluboký a 18m široký příkop. Plocha vrcholku a poměrně mírné svahy umožnily, aby bylo oválné hradní jádro ovinuto dvojím pásem příkopů a valů. Bolverk byl vlastně zvýšenou a rozšířenou čelní částí vnějšího okruhu, který celý mohl být výsledkem opevňování v 15. století.
Vnitřní pás valu se pak napojoval na čtyřboké předhradí (37x30m), které mělo na východním boku zděný vstupní koridor. Cesta do předhradí se za koridorem musela ostře stočit, a kdo chtěl pokračovat do vlastního hradu, šel přímo po rozšířeném a obezděném valu až k přemostění příkopu. Most byl jistě dřevěný, ale opíral se o zděný pilíř na dně příkopu. Bezvěžové jádro hradu vymezovala vysoká a 2m silná zalamovaná hradba, k níž byl přistavěn trojprostorový palác s trámovými stropy. Šlo tedy o typický hrad s plášťovou zdí. Později byl palác směrem k jihu prodloužen o klenutou část a zvýšen o druhé patro. Datování další budovy, po níž zůstaly stopy pří západní hradbě, nelze určit bez archeologického výzkumu.atrně po zkušenostech z obléhání někdy v 15 století zesílili ohrožené jižní čelo třemi masivnímy pilíři. Protože byly vysoké jako hradba, kterou podpíraly, mohly být využity k obraně jako jakési věžice.
Po třech čtvrtinách obvodu jádra asi od počátku obíhal parkán. Procházela jím totiž komunikace k bráně v severní špici hradu. Vedení cesty bylo důmyslné, neboť příchozí byl dlouho pod dohledem stráží na hradebním ochozu, a v případě nutnosti bylo v úzké uličce opravdu snadné ho zneškodnit.

Historie hradu:

Stavba hradu se datuje někdy k roku 1287. Tehdy lovčí krále Přemysla Otakara II.rozdělil svůj majetek mezi své syny.Beneda byl zakladatelem rodu pánů z Otoslavic.Za stavitele hradu lze považovat až Benedova vnuka Ctibora Moravu.V roce 1356 je hrad poprvé uváděn v zemských deskách jako majetek pánů z Otoslavic.Ctiborův syn Mikuláš Morava se rovněž psal z Brníčka.
Po Mikulášově smrti připadl hrad jako odúmrť markraběti Joštovi a ten postoupil Brníčko Bernardovi ze Slavoňova.V roce 1434 se objevuje nový majitel-Jan Tunkl z Drahonovic,který se začal psát z Brníčka.Z tohoto nezámožného zemana z Krnovska se během 40 let stal nejmocnější feudál severní Moravy té doby,spojující rodový majetek v jeden ucelený celek.Po jeho smrti převzal majetek jeho syn Jan Mladší.Brníčko bylo zcela zničeno za válek mezi Jiřím z Poděbrad a Matyášem Korvínem. Hrad dobyli roku 1471 přívrženci Matyáše Korvína –hejtman Franc z Háje a pán ze Zvole.

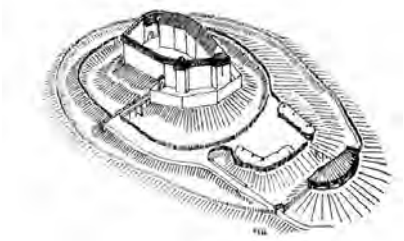

Jak se dostanete do Brníčka:

Automobilem:

- **z hotelu Imperial, Bruntálu (Opavy, Ostravy):** po silnici I/11 přes Rýmařov do Šumperka, v Šumperku odbočte na první světelné křižovatce doleva na II/446 a pokračujte do Hrabišína (směr Libina), kde odbočte doprava na II/370 a pokračujte do Brníčka (přes Dlohoumilov, směrem na Zábřeh) .

Nejbližší přístup na zříceninu je možný ze vsi Brníčko po modré a červené značce. Nutno však počítat s 0,5 km dlouhým prudkým stoupáním. Pohlídka však za námahu stojí.

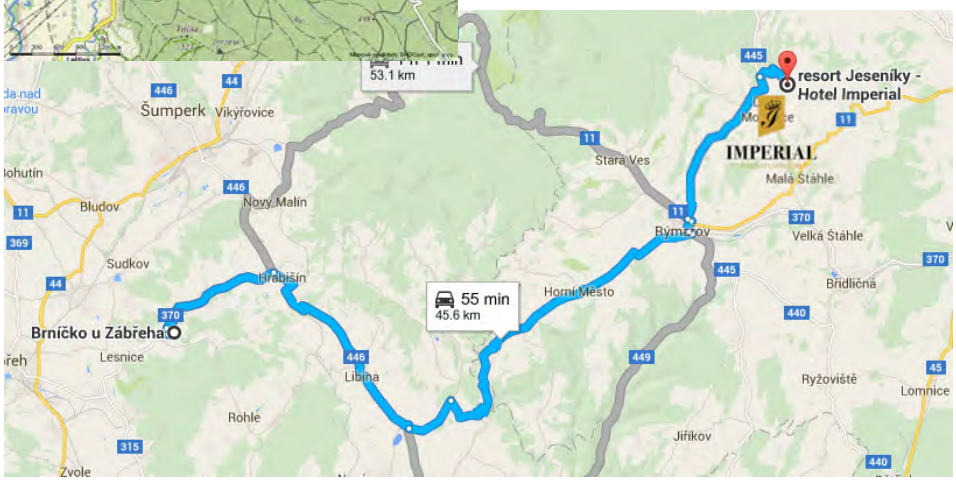

Zřícenina hradu Kaltenštejn

(www.zriceniny.eu/hrad-kaltenstejn)

Zřícenina hradu Kaltenštejn (nazývaná též Hradisko) se nachází 9 km severně od Jeseníku, asi 2 km od obce Černá Voda nad osadou Nové Podhradí. Hrad stojí na zalesněném kopci nedaleko silnice ze Žulové na Vidnavu, spojující kdysi Moravu se slezským Otmuchovem a Nisou.

Poloha hradu:

Zbytky hradu, ač rozsáhlé, nepodávají jasný obraz o jeho původní rozloze. I tak je z nich však patrné, že šlo o mohutnou pevnost. Hradní areál se rozkládal na ploše asi 100 metrů krát 30-75 metrů. Hradní kopec spadá ze severu a východu srázně dolů a hrad mohl být napaden a ohrožen pouze z jižní strany. V této části bylo proto hradní opevnění zesíleno několika mezihradbami. Do hradu vedla brána od západu, dnes už sotva znatelná. Hradební zeď byla v průměru až 2 metry silná, místy se však celá rozpadla, takže se můžeme jen domnívat, kudy vedla. V hradebním prostoru nezbyla kromě věže žádné větší stopy po obytných budovách. Věž, stojící v jižní části hradiště, měla 4 m silné zdi a chránila zároveň přiléhající hradní palác, z něhož zůstal jen roh budovy.

Ještě v polovině 19. století byl vedle věže v zemi patrný otvor, vedoucí do hladomorny. V severní části, blízko vjezdu do hradu, byla do zdi vbudována hláska. Hradba sama byla vystavěna z lomového kamene, spojeného maltou. Podle celých bloků rozvaleného zdiva se lze domnívat, že hradby byly zničeny výbuchem střelného prachu.
Z inventáře z roku 1443 se dozvídáme, že hrad měl celkem čtyři brány. Soběstačnost hradu zajišťoval mlýn a pivovar. Kromě nich zde byla konírna a kamenný dům, jistě palác spojený s věží.

Historie Kaltenštejna:

O počátcích hradu mnoho nevíme. První písemná zmínka o něm je z roku 1296 a týká se sporu mezi vratislavským biskupem Janem III. Romkem a svídnicko-münsterberským knížetem Bolkem, který nedávno postavený hrad biskupovi odňal. Krakovský biskup Jan přiměl knížete, aby hrad vrátil jeho majiteli. Při té příležitosti Bolek prohlásil, že hrad byl postaven nepřáteli církve. Z toho lze vyvodit, že stavebníky mohli být nějací příslušníci šlechty, snad Wüstehubové, kteří v nedaleké vsi Sestrechovice (dnes Žulová) postavili hrad Vredeberg (Frýdberk, nyní Žulová). Hrad poté sloužil jako ochrana proti drobným i větším feudálům, snažícím se rozchvátit nisko-otmuchovské knížectví. Proto byl Kaltenštejn svěřován pouze nejspolehlivějším osobnostem biskupského dvora.

V době bojů mezi vratislavskými biskupy a knížaty ve 13. a 14. století byl hrad dán v zástavu. Kolem roku 1319 se dostal do rukou mocného rodu Haugwitzů. V roce 1345 získal hrad biskup Přeclav z Pogarel.
V době husitských válek spravoval hrad Kunc Tham ze Sedlic, který se zavázal biskupu Konrádovi, jednomu z hlavních protihusitských činitelů ve Slezsku, že jej nikomu bez vědomí biskupské vrchnosti nevydá. Zdá se, že se Husité za svého tažení do Slezska roku 1428 nepokusili hrad dobýt, protože v pramenech jsou z té doby uváděni biskupští kasteláni.
V roce 1433 zastavil biskup Konrád hrad včetně okolních vsí a měst. Za podobných podmínek převzal hrad v roce 1441 Hynek Mušín, známý přívrženec husitství na Jesenicku. V roce 1455 převzal hrad od kapituly Kryštof z Czeschdorfu, který jej na svůj náklad opravil. Po jeho smrti hrad převzal výměnou za Frýdberk Hynek Meinholt, jemuž dlužil biskup 1100 kop grošů. Po jeho smrti roku 1464 spravovala hrad jeho žena se synem. Mladý Hynek Meinholt vyměnil hrad roku 1470 s vratislavským knížetem Přemkem Opavským za Vidnavu a okolní vsi. Meinholt nadále půjčoval biskupovi peníze, a když částka dosáhla 2700 uherských zlatých, získal Kaltenštejn v roce 1472 znovu. Rok nato mu biskup udělil právo dolovat v okolí hradu drahé kovy, zejména stříbro. Hynek se udržel na hradě dlouho. Hradu se vzdal teprve v roce 1497 ve prospěch manželčina zetě Jindřicha z Tetova.
V té době však už okolní vsi, zejména Černá Voda a Červená Voda, v důsledku válečných událostí zcela anebo z valné části zpustly a hrad v řídce obydleném kraji ztratil význam. Proto jej biskup Jan Thurzo vykoupil jako administrátor biskupství a dal jej proti vůli kapituly rozbořit. Části stavebního materiálu bylo prý použito k dokončení opravy hradu na Jánském Vrchu. Kaltenštejn už nikdy obnoven nebyl. Vsi patřící k němu byly rozděleny pod správu hradu Frýdberka a Otmuchova.

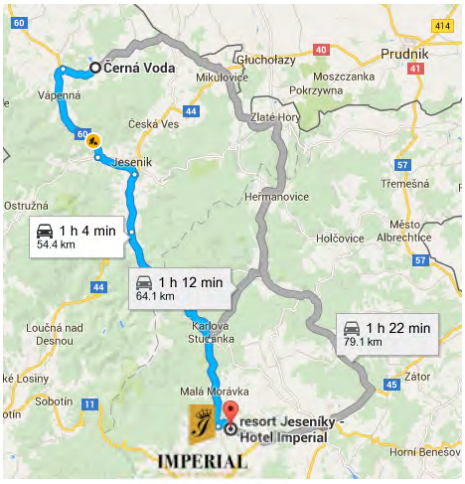

Trosky hradu, zvané pro svůj vzhled též "Biskupskou čepicí", byly opředeny mnoha pověstmi. Za zmínku stojí, že ještě v 19. století byly ve zříceninách hradu nalezeny cínové mísy, šípy a oštěpy. Tyto nálezy je možno rámcově datovat do 15. století.

Zřícenina hradu Leuchtenštejn

(www.jeseniky.net)

Zřícenina hradu Leuchtenštejn 4 km od Zlatých Hor, na svahu Biskupské kupy poblíž státních hranic s Polskem, v nadmořské výšce 660 m.

Historie:

Písemné zprávy o hradu se nedochovaly.
Podle nálezů střepů, svorníků, částí brnění a šípů nalezených Dr. Herbertem Weineltem okolo roku 1934 lze vznik hradu odhadnout na konec 13 století. Stavitelem hradu mohl být jak wroclavský biskup Lorenz (z důvodů obrany hranic před Moravany), tak Přemyslovec Mikuláš I. - vévoda opavský, z důvodu ochrany stezky Zlaté Hory - Jindřichov (dále směr Krnov, Opava), protínající údolí Bystrého potoka na dnešním polském území.
Konec hradu je rovněž nejasný, snad byl na přelomu 14. a 15. století zničen lidmi wroclavského biskupa (stejně jako hrad Edelštejn) nebo vojsky Matyáše Korvína.
V urbáři zlatohorského panství z roku 1687 se o hradu Leuchtenštejn mluví už jako o zřícenině. Mezi lidmi bylo toto místo zváno jako "Pustý zámek" nebo "Starý zámek".

Popis hradu:

Hrad Leuchtenštejn měl jako opevněná pozorovatelna vynikající pozici - leží pod úrovní mlhy kryjící často vrchol Biskupské kupy, stálý a vydatný pramen vody je vzdálen pouze 150 m. Pozorovací sektory hradu umožňovaly sledovat místa z Edelštejnu neviditelná - měkké doly na dolním toku Olešnice a Mieserichu, štoly na východních svazích Příčné hory, přístupové cesty ke Zlatým Horám od Heřmanovic, Ondřejovic, Dolního Údolí, Jindřichova a Jarnoltowku.
Z hradu se dodnes zachovaly jen skromné zbytky opevnění. Měl poněkud nevýhodnou polohu, neboť jej značně převyšoval svah spadající od západu k východu. Rovněž hradební val s příkopem nebyl dostatečnou ochranou, protože příkop byl výš než vlastní hradní areál. Na nejvíce ohrožené straně stála kulatá věž se zesílenou štítovou ochrannou zdí.
Menší zeď se nacházela na severní straně hradeb, jimiž byl celý hrad obehnán. Hrad sám nebyl velký. Měl vejčitý půdorys o rozměrech 50 a 35 metrů. Z jeho zřícenin jsou známy nálezy keramiky ze 14. a 15. století a železných bodců k šípům z téže doby.

Jak se tam dostanete

Autem

- **z Bruntálu (Brna, Olomouce...)** po silnici II/452 přes Světlou Horu do Vrbna pod Pradědem a dále po II/445 přes Heřmanovice na Zlaté Hory. Ze Zlatých Hor pěšky po zelené turistické značce.

Autobusem

Východisko je autobusové nádraží *Zlaté Hory,,aut.st.*, odtud dále pěšky.

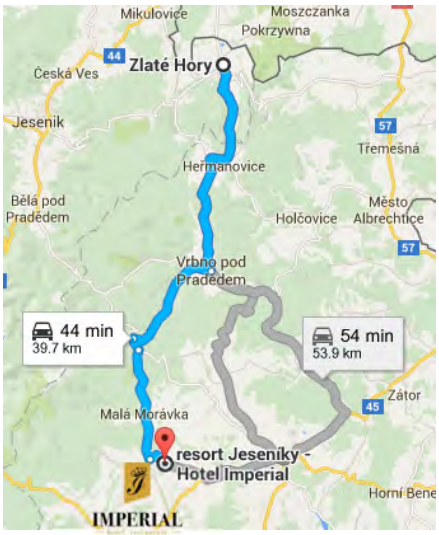

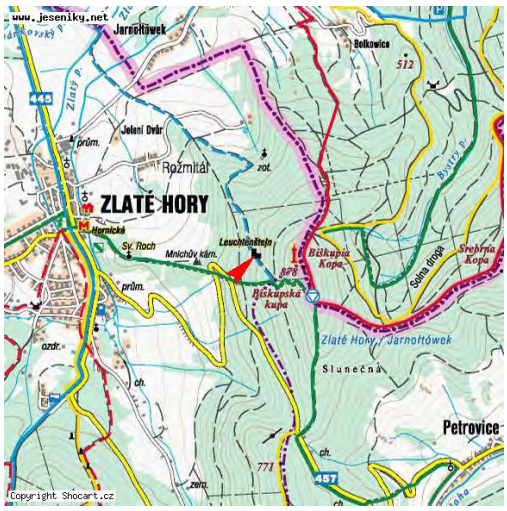

Zámek Slezské Rudoltice

(www.slezskerudoltice.cz/zamek-slezske-rudoltice)

Zámek Slezské Rudoltice je čtyřkřídlá, jednopatrová, barokní budova se vstupní věží. "Slezské Versailles", jak se zámku dříve přezdívalo, byly pro veřejnost částečně znovuotevřeny v roce 2006 a tak máme opět možnost se přímo seznámit s jedinečnou historií této v minulosti slavné stavby, která byla jedním z významných kulturních center Slezska.

Otevírací doba a vstupné 2016:

30.4. - 28.9.	květen	otevřeno: so a ne	10.00 - 12.00	14.00 - 17.00
	červen	otevřeno: so a ne	10.00 - 12.00	14.00 - 17.00
	červenec - srpen	út - ne	10.00 - 12.00	14.00 - 17.00
	září	otevřeno: so a ne	10.00 - 12.00	14.00 - 17.00

VSTUPNÉ :

6-15 let 20,- Kč; starší 15 let 40,- Kč

Historie zámku:

Ve vsi Rudoltice, náležející ve 13. stolení jako lenní statek olomouckému biskupství, byla postavena na přelomu 15. a 16. století středověká tvrz. Panství náleželo rodu Supů z Rulštejna. Na přelomu 16. a 17. století převzali tvrz Sedlničtí z Choltic a přestavěli ji na pohodlnější renesanční zámek. Majetek jim byl později zkonfiskován pro jejich účast ve stavovském protihabsburském povstání. Novým vlastníkem se stal hrabě Maxmilián z Dietrichštejnu. Dlouho ovšem Rudoltice nedržel a roku 1630 je prodal za patnáct tisíc zlatých Jiřímu, svobodnému pánu z Hodic.

Začala tak nová éra zámku. Hrabě Karel Josef z Hodic provedl koncem století velkorysou přestavbu na honosný barokní zámek. Přestavbou vznikla čtyři jednopatrová křídla uzavírající čtvercové nádvoří. V průčelním křídle s nárožními rizality je půlkruhově zaklenutý průjezd s balkonem a zdobeným portálem, zdůrazněným hranolovou věží. Interiéry zdobila ornamentální a figurální štukatura a fresky. Na zámku bylo 58 obytných místností. Zámek obklopoval jedinečný romantický park, v němž bylo umístěno několik tisíc (!) větších i drobných staveb, plastik a vodních hříček, jejichž rozmanitost a množství nemá v historii našich zámeckých parků obdoby. Byla tu umělá hradní zřícenina, druidská svatyně, čínský a byzantský chrám, pagoda, mešita, poustevna, miniaturní město. Důležitou postavou rodu Hodiců byl roku 1706 narozený hrabě Albert. Studoval ve Vídni a procestoval Německo, Švýcarsko, Francii, Anglii i Španělsko. Jeho obdiv však patřil Itálii, která ho okouzlila uměleckými památkami. Po otci zdědil tři panství - Rudoltice, Dolní Povelice a Fulštejn.

Rudoltický zámek se stal za Alberta jedním z kulturních center Slezska. Kulturní dění představovalo divadlo a také zámecká kapela. Přechodně v ní působil slavný hudební skladatel Karel Ditters z Dittersdorfu a Karel Hanke. K významným hostům patřil pruský král Fridrich II., vítěz nad Marií Terezií ve slezských válkách, rakouský císař Josef II. a zejména francouzský literát a filosof Francois Marie Aroust, známý pod pseudonymem Voltaire, který kritizoval moc francouzské monarchie i církve, načež byl vyhnán z Paříže a pronásledován za hlásání názorové svobody. Není divu, že se zámku říkalo slezské Versailles. Nákladný život však vyčerpal hodicovské jmění. Po pozdních úsporných opatřeních v 70. letech 18. století začal Albert z Hodic rozprodávat vnitřní vybavení zámku a nakonec, ze strachu před exekucí, ze zámku uprchl.

Po útěku hraběte Alberta před věřiteli se na rudoltickém panství vystřídalo několik majitelů a zámek značně zchátral. Byl užíván dokonce i jako textilka. Za II.světové války zde sídlilo berlinské odposlouchávací oddělení Gebelsova ministerstva. Při přechodu fronty v roce 1945 byl zámek těžce poškozen. Po válce byl zámek vyrabován a přestavěn pro účely zdravotnického zásobování. Z cenných sbírek a honosné výzdoby zámku i parku se nezachovalo téměř nic.

Jak se tam dostanete:

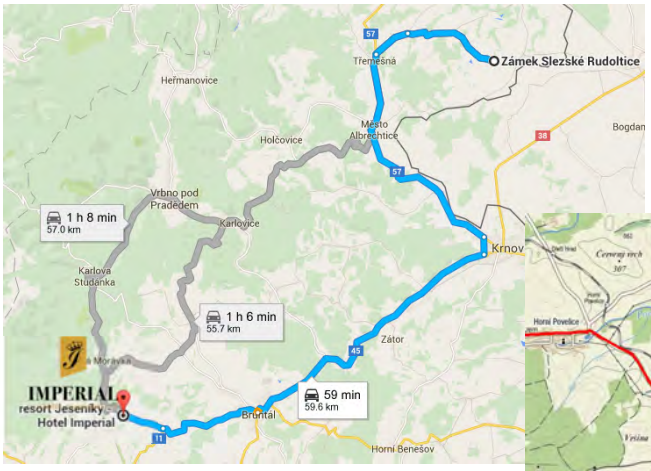

Automobilem:

- **z Bruntálu:** po silnici I/45 do Krnova, dále po I/ 57 do Města Albrechtice a dále do Třemešné, zde odbočte doprava na Liptáň a pokračujte přes Horní Povelice do Slezských Rudoltic na náměstí. Náměstí je přímo naproti zámku.

Zámek Kobylá

(www.jeseniky.net)

Dvoupatrová stavba přibližně čtvercového půdorysu o 7 X 6 okenních osách, částečně podsklepená. Je omítnutá hladkou vápennou omítkou okrové barvy, členění bílé, a ukončena sedlovou, eternitem krytou střechou s falešnou mansardou. Hlavnímu průčelí dominuje mělký tříosý rivalit lemovaný pásovou a kvádrovanou visáží, a atikové patro s volutovými křídly a trojúhelníkovým tympanonem. Zachovaný renesanční pravoúhlý kamenný portál je v nadpraží zdoben erby, které drží dvojice andělů. O stranách nápisy. Interiér novodobě dispozičně upravován. Hala v přízemí zaklenuta neckovou klenbou s lunetami a hřebínky, valená klenba s lunetami se dochovala v pravém traktu (dnes jídelna), ostatní prostory, včetně 1. patra, jsou plochostropé. Schodiště má valené klenby, nad odpočívadly jsou štuková zrcadla. Ve 2. patře novodobá původní vestavba. Kolem zámku se rozkládá přírodně krajinářský park o výměře 3,86 ha založený ve 30. letech 19. století. Další úpravy parku pocházejí z let 1878-1880, kdy byl rozšířen podle plánu zahradníka J. Kretschmy a v letech 1905-1906, kdy byl rozšířen podle plánu zahradníka A. Schumanna. Přes značnou zanedbanost se zachovaly některé cennější dřeviny.

Zámek postavil Niklas z Niemitz, hejtman na Jánském Vrchu, který v roce 1566 koupil v Kobylé statek a roku 1573 získal i zdejší šoltéství. Někdy v této době byla patrně stavba renesančního zámku dokončena. V literatuře uváděné datum dostavby 1570 patrně vychází z nápisu na portálu. Zde je ovšem pouze číslo 157! Niemitzové drželi zboží do roku 1611, kdy ho získal císařský říšský dvorní rada Johann Mathias Wacker z Wackenfelsu, který ho asi rok nato daroval své dceři Emilii, provdané za hraběte ze Sprinzensteinu. Lze předpokládat, že v té době mohlo dojít k prvním větším stavebním úpravám. Po Sprinzesteinech držel statek od roku 1670 krátce Andrea Ferdinand Beer z Beerenberku a po něm, v letech 1686 – 1692, Johanna Polyxena Winacková. Winackům Wertensteinu, počínaje Karlem Heinrichem, druhým manželem Johany Polyxeny, který koupil zboží od jejich dětí z prvního manželství, patřil statek do roku 1740, kdy ho koupil Johann Franz z Mondbachu. Nejasný je ovšem údaj, podle něhož koupil rytířskou část statku Kobylé (tzn. nepochybně i zámek) v roce 1701 hrabě Phillip Ernst z Holltropu. Patrně se však jednalo pouze o přechodnou držbu. Opětné vykoupení statku by vysvětlovalo také skutečnost, že se Winackové dostali po roce 1705 do značné finanční tísně a upadli do dluhů. Když Mondbach zemřel (v roce 1760), prodali jeho dědicové Kobylou Johannu Christofu z Wimmersbergu, který ji později odkázal dceři Terezii, a ta ji v roce 1800 přenechala mladší sestře Anně Marii, od roku 1768 provdané za Joahanna Ernsta ze Skal. Rod Skalů pak držel statek až do roku 1945. Za předpokladu, že čerství majitelé si vždy upravovali svá nová sídla, lze (s ohledem na společenskou situaci a možnosti vlastníků) stavební úpravy typovat nejpravděpodobněji po roce 1611, 1692, 1740, spíše však až 1762. Těsně po roce 1800 rekonstrukce zámku rozhodně neproběhla. V Kneifelově topografii Slezska z roku 1806 o tom máme stručný, nicméně přesvědčivý důkaz: zámek měl tvar pravidelného čtyřúhelníku a byl opatřen třemi štíty. Empirovou přestavbu s největší pravděpodobností uskutečnil až syn Johanna Ernsta ze Skal – Karel Kletus. Ten byl v roce 1801 za věrnost a vojenské služby císaři povýšen do stavu svobodných pánů. Důležitá je zřejmě okolnost, že se v roce 1815 při tažení proti Napoleonovi dostal také do Francie, kde se podle všeho nadchnul empirovým slohem. V roce 1815 koupil od matky (ovdovělé v roce 1813) Kobylou. Jeho stavební aktivitu lze předpokládat okolo roku 1820. Kolem roku 1830 založil u zámku okrasný park (v roce 1936 byl spolu s hospodářskými budovami popsán jako nový). Karel Kletus zemřel dne 3. října 1837 a byl určitě pohřben do rodinné hrobky, kterou v empirovém slohu, bezpochyby také nechal postavit. Do roku 1945 lze předpokládat pouze nezbytnou údržbu a modernizaci. Poválečné chátrání ukončilo **nové využití objektu jako domova důchodců, c**ož ovšem předpokládalo m. j. vestavbu podkroví. Práce byly zahájeny v roce 1973 a probíhaly s menšími přestávkami až do 90. let 20. století. V roce 1976 byly při odstranění schodišťové klenby objeveny zbytky renesančního malovaného stropu.

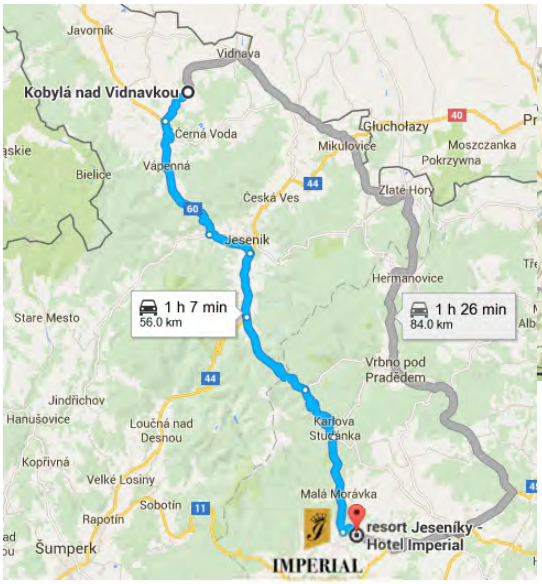

Zřícenina strážního hradu Quinburg

Pokud se má v Jeseníkách nějaká zřícenina nazvat "**Tajemným hradem v Karpatech**", pak to bude právě Quinburg. Je zcela mimo turistické trasy a cyklotrasy, daleko od nejbližší civilizace. Je těžké ho najít, ale možná se to podaří právě vám. Odmění se tichem, hradbami skal obklopených hlubokými lesy a obejdete se bez davů turistů.

Zřícenina hradu Quinburk se nachází 7 km severozápadně od Vrbna pod Pradědem, stojí na strmé skále (868 m) nad řekou Černá Opava v blízkosti bývalé myslivny Drakov. Dnes zůstaly na místě, srázně spadajícím na sever a severozápad, jen zbytky zdí.

Historie a poloha hradu:

O hradu nejsou žádné písemné zprávy, zdá se však, že byl vystavěn ve 13. století jako součást ochranného pásu proti možnému ohrožení území vratislavského biskupství z Moravy.
Hradiště spojoval na jihozápadě s horou Quinštejnem (dnes Sokolí skály) úzký hřbet, ale i tento jediný příchod k hradu protínal 8 m široký prokopaný příkop, který se táhne dále na jihovýchod jako mělká rýha, patrně součást někdejšího valu.
Hrad sám nebyl velký - asi 45 metrů dlouhý a 15 metrů široký - a jeho čtyřúhelníkový půdorys odpovídal povaze terénu. Hradby byly silné až 2,5 metru a při jejich stavbě bylo použito lomového kamene. K hradišti na severní straně se přimykala skála trojúhelníkového půdorysu, na níž jsou rovněž zbytky nějaké stavby, patrně věže. Po jiných budovách nejsou stopy, mohly však stát jen v severovýchodní části hradiště. Vjezdní brána, patrná ještě v roce 1888, se rozpadla. Nedochovaly se ani drobné vykopávky z 19. století (keramika a železné předměty).

Půdorysné zaměření a pravděpodobný vzhled hradu ve 14. století

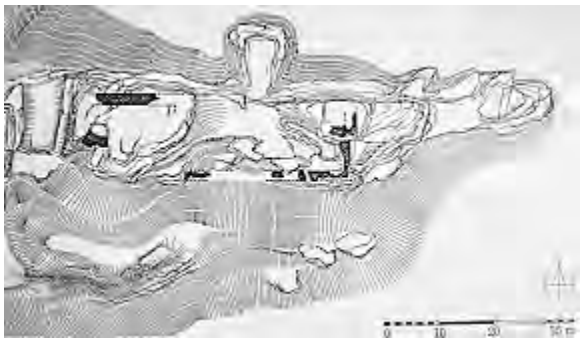
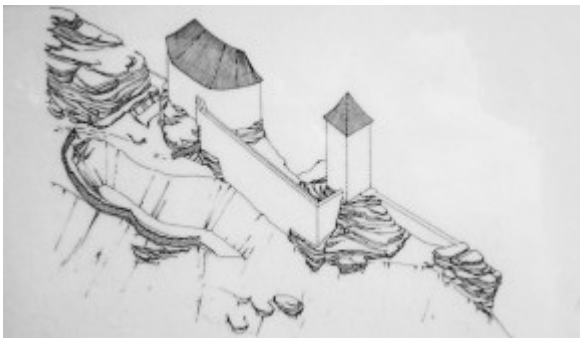

PŘÍSTUP: K zřícenině Quinburku lze dojít od bývalé myslivny Drakov (ve směru od Vrbna). U myslivny zahneme lesní cestou vlevo a prudkým výstupem, místy skalnatým terénem k hradu asi dva kilometry. Cesta není značena a terén je dosti náročný.

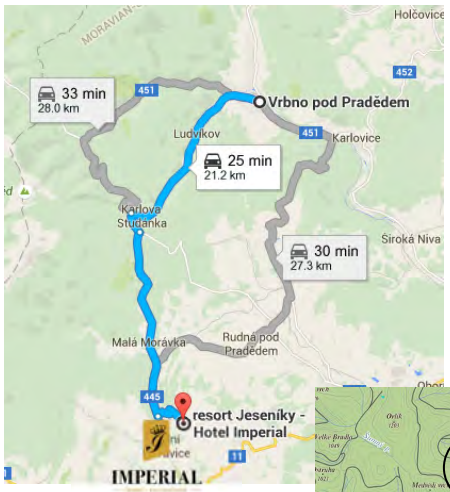

Pěkná pamětní deska připomíná tragickou smrt Johna Lennona.

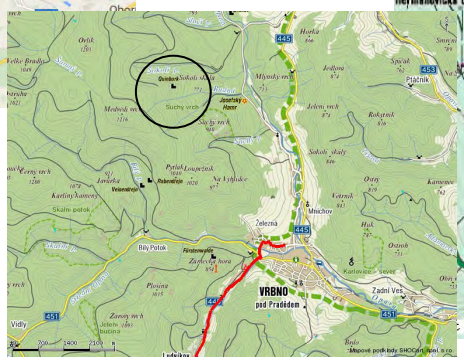

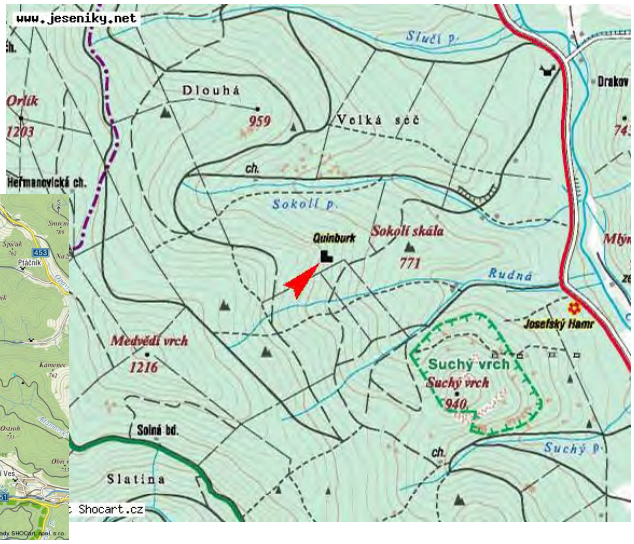

Zřícenina hradu Fürstenwalde

Zřícenina hradu Fürstenwalde leží v bruntálském okrese, na okraji Vrbna pod Pradědem. Hrad stával na Zámeckém vrchu nad soutokem Střední a Bílé Opavy.

Popis zříceniny:
Do dnešní doby se z hradu zachovaly jen obvodové hradby, vyčnívající jen velmi málo nad terén, a zbytky základů vnitřních hradeb.
Podélná osa hradu v délce kolem 50 metrů je situována západovýchodním směrem, příčná osa má délku kolem 25 metrů.

Historie hradu:

První písemná zpráva o zeměpanském hradu Fürstenwalde pochází z roku 1348, kdy opavský kníže Mikuláš povolil "...opraviti a vybudovati městečko pod naším hradem Fürstenwalde, kteréžto se bude jmenovat Gesenke". Listina z roku 1377 o rozdělení opavského knížectví mezi knížata Jana a Mikuláše jmenuje hrad na prvním místě, protože byl patrně v porovnání s jinými hrady jedním z nejvýznamnějších knížecích hradů. Bruntálsko spolu s hradem koupil tehdy kníže Ladislav Opolský, který jej v roce 1397 postoupil na žádost moravského markraběte Jošta knížatům Janovi a Mikulášovi.
Další údaje o hradu Fürstenwalde ani bližší údaje o jeho zániku neznáme. Ve vkladu bruntálského panství pánům z Vrbna do zemských desek roku 1523 není o hradu ani zmínky, proto se lze domnívat, že byl zničen roku 1474 za česko-uherských válek podobně jako mnohé jiné hrady v této oblasti.
Pro odloučenou polohu a obtížný přístup nebyl hrad Fürstenwalde obnoven. O tom, že v 16. století byl již zříceninou svědčí i jeho vyobrazení na mapě bruntálského panství z roku 1579. Nepřímým důkazem jeho zániku je i postupné budování bruntálského zámku za Hynka staršího z Vrbna na sklonku 16. století

PŘÍSTUP: po turistické cestě okolo Zámecké hory, pod vrcholem vzhůru do strmého svahu;

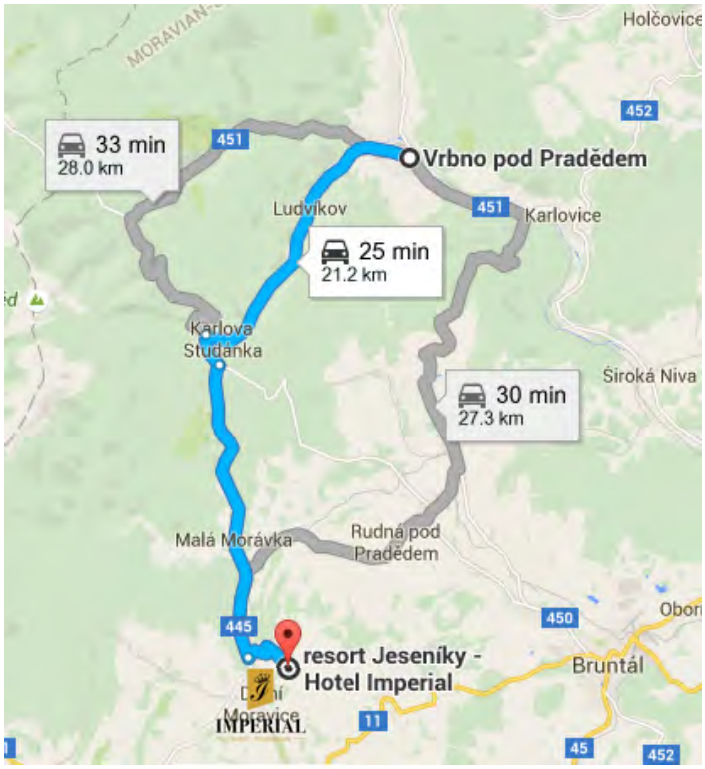

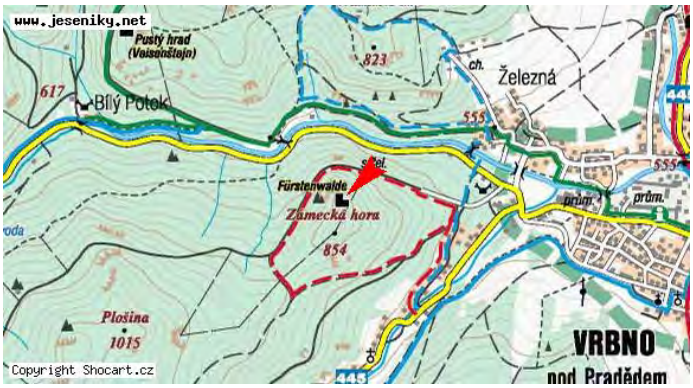

Zřícenina hradu Burkvíz

Z kdysi významného moravského sídliště Burkvízu zbyly dnes jen skromné zbytky strážného hradu na stejnojmenném kopci a malá osada pod ním. Zřícenina hradu Burkvíz leží v okrese Bruntál, 4 km jihozápadně od Města Albrechtic, nedaleko od stejnojmenné osady. Nejlepší přístup k zaniklému hradu je po luční a lesní cestě z Vraclávku.

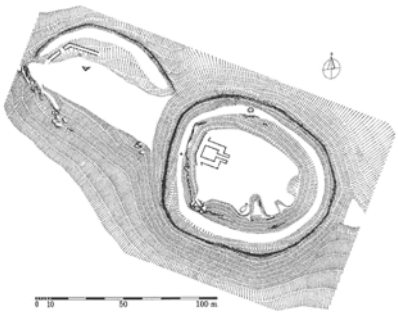

Historie hradu Burkvíz:
Předměty nalezené na hradě při archeologickém průzkumu datují jeho existenci do 14. a 15. století, je však možné, že hrad byl vybudován už kolem roku 1050 v době panování knížete Břetislava I., a to na ochranu severní moravské hranice. Hrad byl zmiňován zmiňován pod jménem Lugswalde, později hrad Albrechtice.
Není sice prokázáno, kdy byl hrad postaven, je však známo, kdy byl zničen. Roku 1474 přitáhla Matyášova vojska do Slezska potrestat přívržence Jiřího z Poděbrad, kterým byl i majitel albrechtického panství Jiří Stoš. Hrad Albrechtice byl po dva dny obléhán, dobyt a rozbořen, jeho posádka byla pobita. Jiří Stoš byl na přímluvu vratislavského biskupa omilostněn a vypovězen ze země, statek připadl králi Matyášovi. Hrad už nebyl nikdy obnoven. Zachovány dodnes zůstaly jen příkop a val, v opevněném areálu jsou patrny jen zbytky jeho hradeb a zbytek kamenného ostění studny.

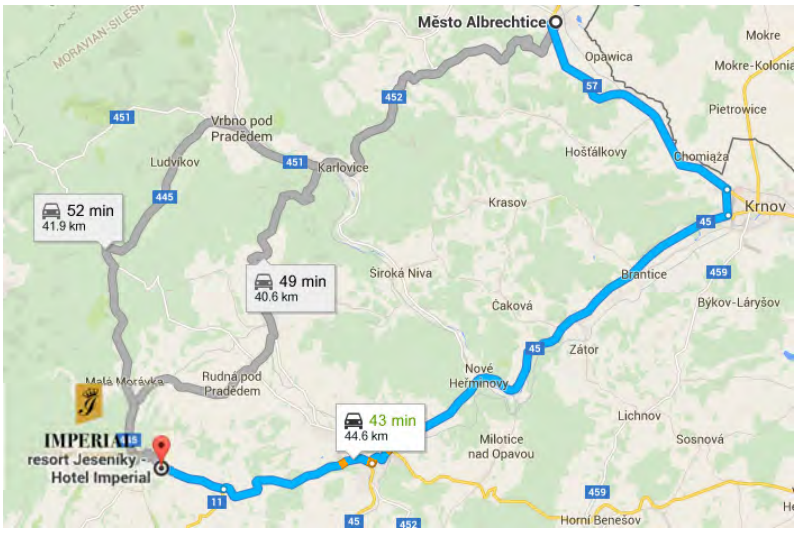

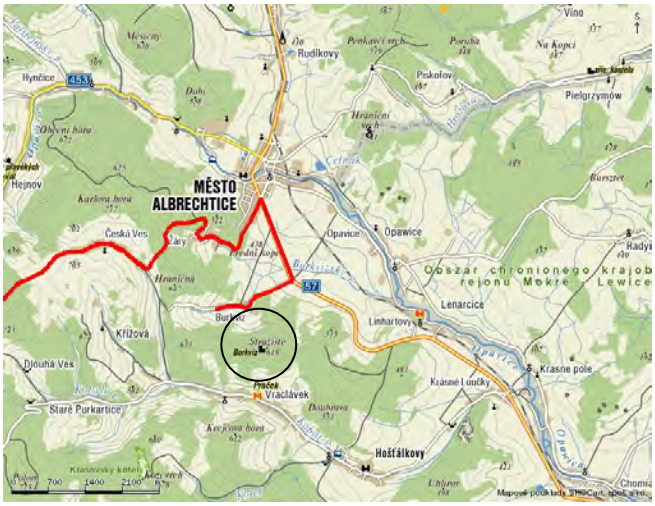

Zřícenina hradu Freudenštejn

Zřícenina hradu Freudenštejn se nachází v bruntálském okrese, 4 kilometry východně od Vrbna pod Pradědem. Freudenštejn stávala nedaleko dnešní obce Karlovice, na tzv. Zámeckém kopci.

Historie Freudenštejna:

Listinné doklady o existenci hradu se nedochovaly, a tak vedle hmotných nálezů podává o něm svědectví jen mapa bruntálského panství z roku 1579. Vyznačení hradu na mapě však zároveň ukazuje, podobně jako u hradu Fürstenwalde, že v druhé polovině 16. století byl již zříceninou.
Hrad Freudenštejn vybudoval pravděpodobně kolem poloviny 13. století moravský markrabě a pozdější český král Přemysl Otakar II. jako součást obranné zemské soustavy na severní Moravě, která tehdy vznikala. Ve 14. století byl podobně jako přilehlé území majetkem opavských knížat.
Jak dlouho Freudenštejn existoval, nelze přesně určit. Bližší svědectví o jeho zániku mohou poskytnout nálezy keramických střepů z konce 13. a z první poloviny 14. století. Nálezy z pozdější doby nejsou. Protože v listině o rozdělení opavského knížectví z roku 1377 není jméno hradu uvedeno, je pravděpodobné, že byl již tehdy pustý.

Popis hradu:

Hrad měl obdélníkový půdorys o délce kolem 54 metrů a šířce 16 metrů. Byl opevněn valem a příkopem a zčásti mu poskytovala přirozenou ochranu příkrá skála.
Jeho existence postupně upadala v zapomnění a teprve v 19. století byl odkryt při výstavbě nové silnice z Andělské Hory do Vrbna, na niž bylo také použito kamene z hradní zříceniny. Do dnešních dnů se zachoval jen skrovný zbytek hradního zdiva a polozarostlá hradní cesta.

PŘÍSTUP: z Karlovic asi 2 km po turistické cestě k silnici, po ní dolů vpravo a dále podél potoka (stále po značce); napravo od značené cesty se (v blízkosti silnice) zvedá příkrá skála, na kterou navazuje hradní kopec

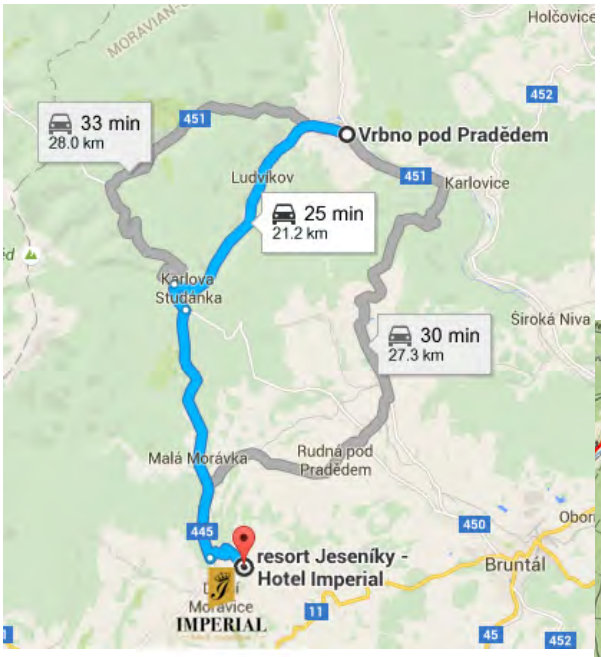

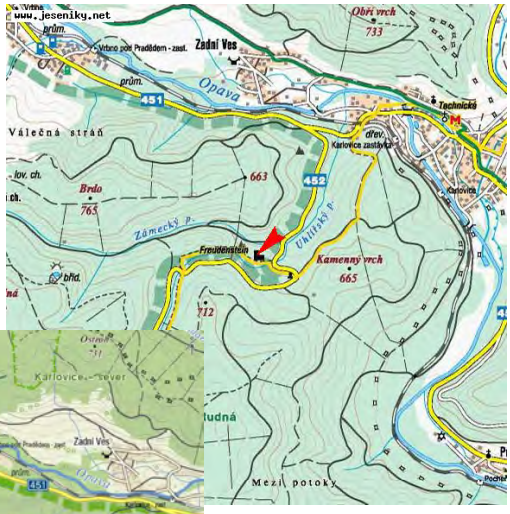

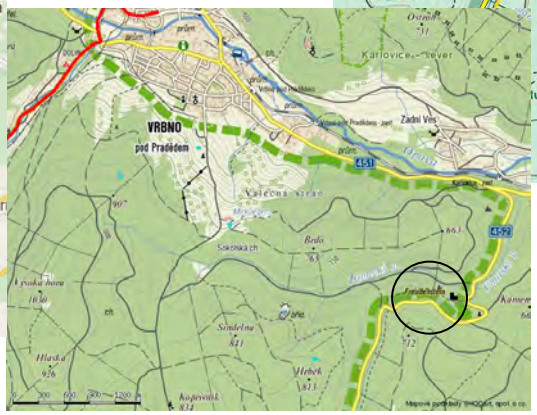

Zřícenina hradu Rabenštejn (Pustý zámek)

Zřícenina hradu Rabenštejn, nazývaného též Pustý zámek se nachází v bruntálském okrese, 5 km severozápadně od Vrbna pod Pradědem.

Popis zříceniny:

U vsi Mnichova (nyní část Vrbna pod Pradědem) se vlévá do Střední Opavy Bílý potok (dříve zvaný Bílý Rýžový potok), vytékající z masivu kopce Orlík. Na jeho východním břehu ve výšce 1019 m jsou nepatrné zbytky hradu, nazývaného kdysi Pustý zámek.
Jde o velmi malou plochu ve tvaru dvou kosočtverců. Větší z nich, o rozměrech asi 17x21 m, byl zastavěn obytnými budovami, ačkoliv nebyl obehnán zdmi. Opíral se o strmou skálu, odkud byl ke hradu nesnadný přístup. Menší plocha byla opevněna zdí o šířce 1 až 2 metry, jejíž pozůstatek se zachoval na severní straně. Podle Bílého potoka byl hrad také v minulosti nazýván Bílý hrad. Žádné přímé písemné doklady se o něm nezachovaly.
Asi 500 m jižně od hradu stála přibližně 12 m vysoká čtyřboká věž, nepochybně hlídková věž Pustého zámku. Lidově se toto místo nazývalo Rabenštejn.

Historie hradu:

Obě stavby vznikly patrně současně, někdy ve 13. století, a měly stejný úkol, jako hrady Quinburg a Koberštejn, totiž chránit biskupské území před ohrožením z Moravy.
Poloha Pustého zámku a jeho hlídkové věže nad přechodem údolím Bílého potoka, dnes neužívaným, ukazuje, že v minulosti tu pravděpodobně vedla cesta směrem na Adolfovice (dnes část obce Bělá pod Pradědem). Později byl tento přechod z Moravy do údolí Bělé nahrazen spojením z Vrbna přes Vidly.

PŘÍSTUP: z Vrbna p. Pradědem po turistické cestě ve směru na sedlo Orlíku, asi 2 km od začátku výraznějšího stoupání (od kóty Hutě) lesní cestou doleva přes mýtinku a asi po 300 m doprava ke skalnímu bloku, na němž se hrad nachází, nebo z Bílého Potoka proti proudu Bílého potoka po bývalé turistické cestě směrem na sedlo Orlíku (dnes cyklotrasa) asi 1,5 km, poté doprava přebrodit potok k Pustému zámku a dál svahem strmě vzhůru na hrad

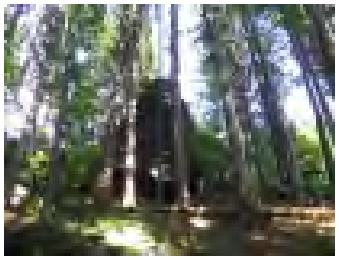

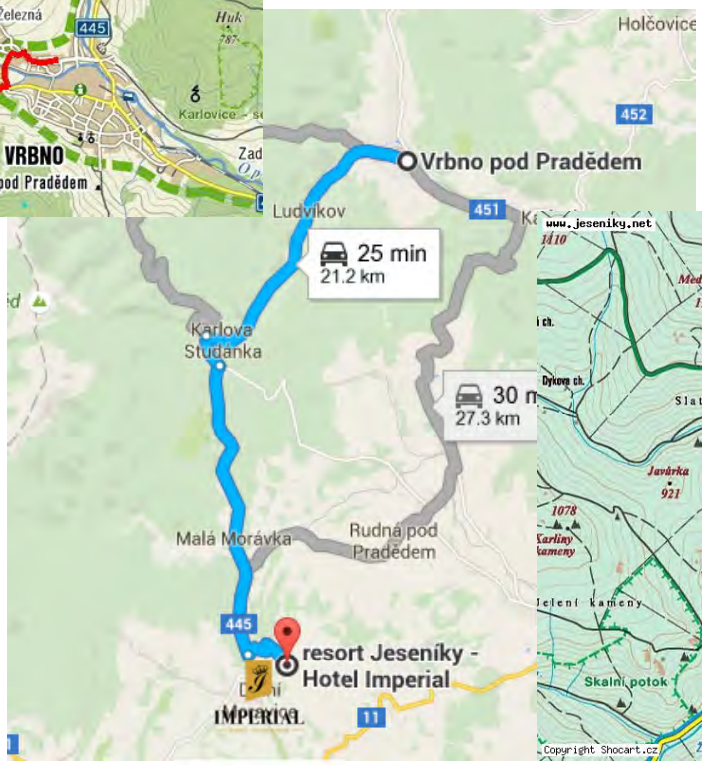

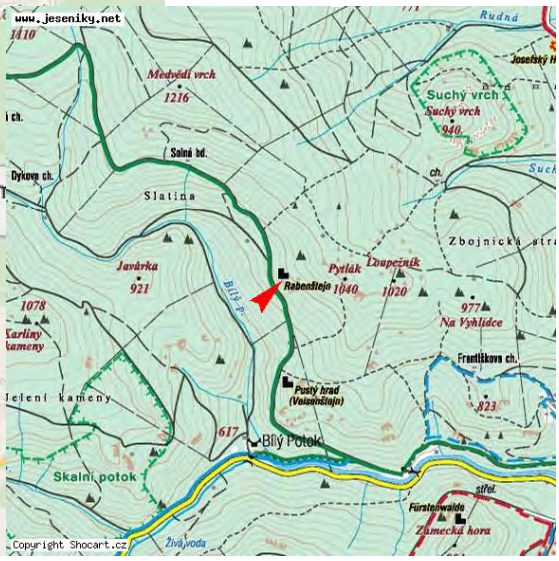

Zřícenina hradu Strálek

Zřícenina hradu Strálek se nachází jižně od Rýmařova v lesním porostu na kopci nad údolím Stráleckého potoka v nadmořské výšce 625 m n.m.

Ke zřícenině hradu vede nenáročná červená turistická značka směrem na jih z Rýmařova, po ní dorazíme k rozcestí Pod Strálkem a odsud vede značená červená odbočka 300 m ke zřícenině.

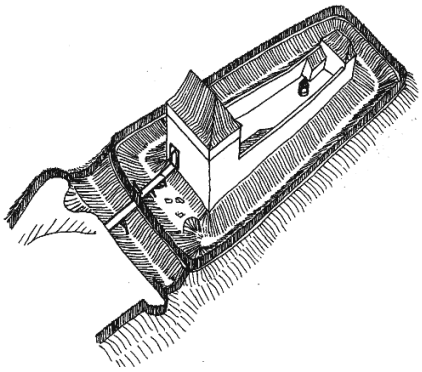

Hrad byl postaven ve 13. století. První písemná zmínka o něm je z roku 1282. Po připojení majetku k Rabštejnu po polovině 14. století byl opuštěn a v roce 1548 je v dobových písemnostech hrad uváděn již jako zcela pustý. Zříceniny hradu byly roku 1765 rozebrány na obnovu hradu Rabštejna, který vyhořel. Zachovány jsou dnes okrouhlé valy, část obranných příkopů a zbytky základových zdí.

Zbytky valů

Zbytky příkopu

PŘÍSTUP: **z Rýmařova asi 3 km po turistické cestě**

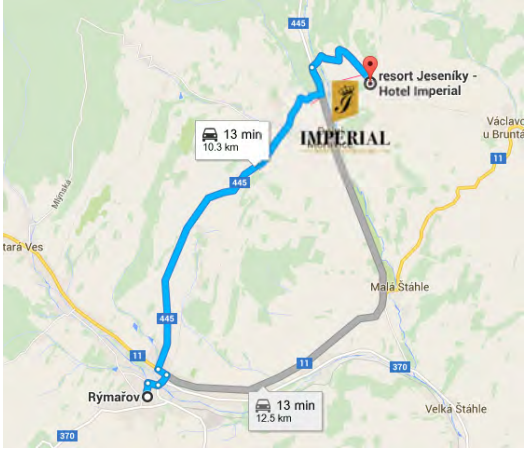

Ruční papírna a muzeum papíru - Velké Losiny

www.muzeumpapiru.cz

Ruční papírna ve Velkých Losinách byla založena Janem mladším ze Žerotína, který vrchnostenskou papírnou rozšířil hospodářské podniky svého panství. První archivní zmínkou o papírně je smlouva z 25. března 1596. V současné době patří ruční papírna ve Velkých Losinách mezi nejstarší provozované ruční papírny v Evropě pracující na komerční bázi. Její výrobky jsou prodávány nejen na tuzemském trhu, ale jsou také vyváženy do celého světa. V objektu papírny je kromě Muzea ručního papíru zřízena i galerie, v jejíchž prostorách jsou prezentována výtvarná díla spjatá s ručním papírem nebo se zdejším regionem. Velkolosinská manufaktura dnes patří k nejstarším doposud pracujícím podnikům svého druhu v Evropě. Ruční papír se zde stále vyrábí tradičním postupem z bavlny a lnu. Pro svou vysokou kvalitu a staletou trvanlivost se používá zejména ve výtvarném umění, pro významnou osobní i firemní korespondenci, reprezentační účely, k tisku bibliofilií a rovněž v knižní umělecké a restaurátorské praxi. Ručně čerpané papíry a dnešní sortiment exkluzivních výrobků z nich získaly trvalé místo a oblibu u příznivců tradičních českých rukodělných výrobků.
Od poloviny 70. let 20. století prošel celý areál několika etapami nákladných rekonstrukcí a oprav, které pokračují i v současné době. Unikátní areál významné technické památky, která zejména z pohledu více jak čtyřsetleté kontinuity tradiční ruční papírenské výroby nemá v oblasti střední Evropy obdoby, byl v roce 2002 vládou České republiky prohlášen národní kulturní památkou.

Otevírací doba / provozní doba 2016

Leden – duben, říjen – prosinec

Úterý – Pátek 10:00 – 16:00
Sobota – Neděle 9:00 – 12:00, 12:30 – 16:00

Květen - září

Pondělí – Pátek 9:00 – 17:00 (prázdniny 18:00)
Sobota – Neděle 9:00 – 12:00, 12:30 – 17:00 (18:00)

Vstupné pro sezónu 2016

Plné vstupné (dospělí) 100,- Kč
Snížené vstupné (děti od 6 do 15 let, studenti, ZTP, ZTP/P, senioři nad 60 let) 70,- Kč
Rodinné vstupné (2 dospělí + 2 děti od 6 do 15 let) 270,- Kč

Muzeum papíru

Součástí velkolosinské Ruční papírny - významné kulturní a technické památky - je od roku 1987 specializované Muzeum papíru, v jehož expozicích se návštěvníci mohou seznámit s historickým vývojem a tradicemi starého papírnického řemesla. Se svým oborovým zaměřením na minulost a vývoj manufakturní papírenské výroby je jediným svého druhu v České republice.
Spojení stěžejních funkčních a významových prvků papírny - klasické manufakturní výroby papíru a muzejní části v jeden kompaktní celek - vytváří atraktivní podobu živého muzea, která se těší velkému zájmu návštěvníků. Expozice věnované dějinám manufakturní a počátkům strojní průmyslové výroby papíru jsou situovány v hlavním historickém objektu.

Prohlídka I – Muzeum a ruční výroba papíru

Základní prohlídkový okruh pro návštěvníky je veden nejatraktivnějšími částmi manufaktury. Součástí prohlídkové trasy je i detailní pohled na celý výrobní postup a návštěva autentických stěžejních pracovišť starobylého provozu výroby ručního papíru.
Muzejní expozice věnované dějinám manufakturní a počátkům strojní průmyslové výroby papíru jsou situovány v hlavních historických objektech. Návštěvníkům nabízejí seznámení s historií papíru a jeho výroby od nejstarších dob.
Základní okruh je možno shlédnout celoročně. Jeho prohlídka trvá přibližně l hodinu, probíhá ve skupinách s odborným výkladem průvodce. Rezervaci prohlídky lze uskutečnit prostřednictvím on-line rezervačního systému nebo v informačním centru Muzea papíru

Technické zajímavosti

Druhý, doplňkový prohlídkový okruh otevřený v sezóně roku 2007 nabízí netradiční pohled do části technického zázemí velkolosinské papírny. Obsahově navazuje na základní okruh. Seznamuje s historií zdejšího vodního díla, dostupnými zdroji a možnostmi využití energie pro pohon mechanických zařízení manufaktury v proměnách staletí.
Doplňkový okruh „Technické zajímavosti„ je možno shlédnout v období hlavní sezóny od července do září. Jeho prohlídka trvá přibližně 30 minut, probíhá ve skupinách s odborným výkladem průvodce. Rezervaci prohlídky lze předem zajistit pouze v informačním centru Muzea papíru; není zahrnut v on-line rezervačním systému.

Jak se tam dostanete:

Autem: cca 42 km od hotelu Imperial
od Šumperka (Olomouce, Brna): po silnici I/44 (souběh se silnicí I/11) směr Rapotín, v této obci na hlavní křižovatce doleva směr Jeseník na I/44, ve Velkých Losinách (přibližně uprostřed obce) se papírna nachází přímo u hlavní silnice po levé straně, hned vedle ní je i parkoviště.
od Bruntálu (Opavy, Ostravy): po silnici I/11 směr Šumperk a Hradec Králové, po příjezdu do obce Rapotín na hlavní křižovatce doprava na silnici I/44 směr Jeseník a dále viz. od Šumperka.

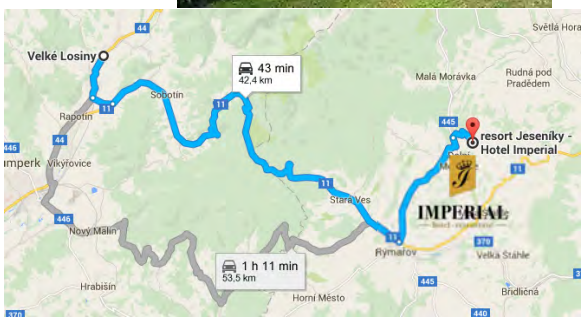

Historie Rýmařovska

(www.rymarovsko.cz autor: Mgr. Jiří Karel, městské muzeum Rýmařov)

Po ústupu posledního glaciálu před 10 000 lety postupně pokryly Jesenicko až po hřebeny smíšené lesní porosty. Kultury neolitu osídlovaly Pomoraví jen po jižní svahy Nízkého Jeseníku, neboť kraj s extrémním klimatem neposkytoval zemědělcům vhodné podmínky k životu. Na Rýmařovsku se objevují první stopy člověka až v posledních staletích př. Kr. Přichází Keltové rýžující zlato na řekách Moravici a Oskavě. Výraznější přítomnost Germánů prokazují četné nálezy římských mincí v západní části Rýmařova. Slovanské zemědělce kmene Holasiců Jeseníky nepřitahovaly, a tak zůstaly opět nadlouho pusté.

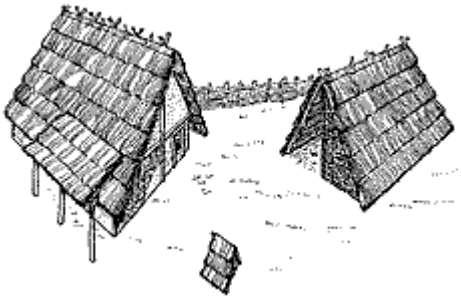

Přijatelnější životní podmínky v závěru raného středověku způsobily relativní přelidnění moravských nížin a vynutily si osídlování neobsazených částí země. První skupiny česky mluvících zemědělců se usadily v první půli 12. století v oblasti Huzové, jež se stala jádrem osídlování Sovinecka, na užší Rýmařovsko lidé dorazili později. V první půli 13. století dosáhla moc Přemyslovců Hrubého Jeseníku a v našich končinách vznikla řídká síť nevelkých vsí ovládaných ze správního centra na rýmařovském Hrádku. Kolem roku 1250 kraj zpustošila válka. V nedlouhém odstupu dorazili do našich končin němečtí kolonisté a před rokem 1278 vzniklo též městečko Rýmařov. K zeměpanskému panství rabštejnskému přibylo jižněji též zboží pánů ze Sovince. Bouřlivý rozvoj Rýmařova vyvolala těžba železných rud, jež proťaly Rýmařovsko středem v pásu od jihozápadu k severovýchodu. Nad nimi se těžilo zlato, stříbro s olovem, měď a později zinek. Regionu přinášela užitek staletá kooperace s bohatým jihem. Nadějný vývoj ukončily války mezi moravskými markrabaty. V srpnu 1405 byl Rýmařov dobyt, vypálen a zpustošen. Oblast se vzpamatovala až za vlády Jiříka z Poděbrad, ale k další katastrofě došlo v srpnu 1474. Obě panství se stala krvavou obětí uherských oddílů Matyáše Korvína. Mnohá sídliště zanikla navždy, jiná se obnovila až o padesát i sto let později.

Renesance přinesla vzdělanost a vrátila kraji klid, mír i rozvoj, třebaže se i královský Rýmařov stal poddanským. V půli 16. století konvertovala většina obyvatel k luterství a v protihabsburském povstání 1618-20 zůstali lidé věrni českým a moravským stavům. Třicetiletá válka se projevila v plné síle až v letech 1643-50, kdy se Rýmařovsko ocitlo v moci násilnické švédské soldatesky, když obsadila Sovinec i Rabštejn. Po odchodu nepřátel zůstal región způle vylidněný, zcela zchudlý a vystaven tvrdé rekatolizaci. Sovinecké panství zakoupil řád německých rytířů. Díky statečnosti měšťanů i vrchnosti minuly Rabštejnsko čarodějnické procesy, ale hranice hořely na Sovinecku. Hutě a doly způsobily děsivou ztrátu lesů, a tak se stal roku 1721 požehnáním kraje příchod hrabat Harrachů, kteří obnovili lesní bohatství a dali místním práci v plátenické manufaktuře v Janovicích, v obnovených dolech a hutích, ačkoli území ohrožovaly války s Prusy. K zásadním změnám došlo v průběhu 19. století, kdy se u nás objevily první stroje. Oblast se stala průmyslovou až v druhé půli století, kdy vznikl rýmařovský okres a region i továrny spojila se světem železnice (1878). Rýmařovsko obsadil průmysl dřevozpracující, textilní (hedvábí, plátno, bavlna, juta, krajky, prádlo), kožařský, potravinářský, strojírenský a modernizoval se hutní a kovozpracující, ačkoli dolování zvolna ustalo. Do první světové války se dotvořila dokonalá hospodářská struktura okresu a dál se rozvinulo dobytkářství. Vznik Čs. republiky přijali místní Němci s rozpaky, ale poválečná konjunktur se stala základem solidní spolupráce. Hospodářská krize a nástup Hitlera v Německu situaci zhoršila, ale nacismus se pevně uchytil až v tragickém roce 1938. Rýmařovsko se stalo po Mnichovu součástí nacistické Německé říše se všemi tragickými důsledky. Jeseníky se staly územím koncentráků a zajateckých táborů, na sklonku války, jež se stala tragedií snad všech rodin, i územím, kudy procházely pochody smrti. 7. května 1945 město obsadily po krátkém střetnutí sovětské jednotky a území se vrátilo zpět k československému státu. V letech 1945-7 došlo s tíživým exodem Němců k zásadní výměně obyvatel. Noví čeští osídlenci se museli vyrovnat s obtížným klimatem, stagnující dopravou i dlouhodobým nedostatkem potravin. V letech 1945-8 se snažili noví příchozí udržet aspoň část průmyslu v chodu, ale následující půlstoletí izolace od světových odbytišť a nezdravá centralizace zlikvidovaly celé průmyslové obory i kvetoucí dobytkářství. Chvályhodné snahy o částečný návrat průmyslu od konce šedesátých let nebyly dostatečnou kompenzací a úpadek celoevropského hedvábnictví se stal v době normalizace tristní tečkou za slavnou minulostí. Také Rýmařov zažil od roku 1968 neobyčejné národní sjednocení, důvěrně sovětskou okupaci i trapnou podlézavost mocných. Pád komunistického režimu na sklonku roku 1989 nabídl nové naděje a možnosti podnikání, jež však zatím zůstávají mnohdy nevyužity Došlo však k významnému rozvoji kultury, zachovaly se starší osvětové instituce, obnoveno původní městské muzeum a založeno nové na Kapličkovém vrchu v Malé Morávce, jen v Rýmařově se poprvé za dobu jeho existence objevily již tři umělecké galerie a další fungují na Sovinci a v Jiříkově, vzrostl počet středních škol a množství učňovských oborů, vysokou úroveň udržuje základní umělecká škola, lze konstatovat též všestranný hudební život a pracuje též dlouhá řada spolků. Rýmařov dobývá úspěchy i na sportovním poli, nabízí terén pro cykloturistiku, umělý led na hokejovém hřišti a vynikající zimní běžecké a sjezdové tratě v Karlově i na Pradědu. Je třeba využít lépe jedinečné turistické možnosti čisté a půvabné horské i vrchovinné přírody stejně jako řady významných památek. Lze jen doufat, že se mladší a dorůstající generace dokáže zbavit strachu ze svobody, samostatnosti či rizika podnikání, ukončí víc než půl století destrukce a dovede město k bývalému rozvoji. Situace není ideální, ale je nyní v našich rukou.

Vlastivědné muzeum a Vodní tvrz - Jeseník

(www.muzeum.jesenik.net)

Mezi nepříliš početnými historickými památkami na Jesenicku zaujímá jedno z nejdůležitějších míst budova vodní tvrze v Jeseníku, dnes sídla Vlastivědného muzea Jesenicka. Tato ojedinělá ukázka vyspělé středověké architektury je středem pozornosti nejen četných tuzemských i zahraničních turistů, ale i lázeňských pacientů.

Historie vodní tvrze:

Počátky vzniku původní fortifikace s trojnásobným vodním příkopem na jižní straně je nutné hledat v souvislosti s dobou založení první osady, která dala vzniknout pozdějšímu městu. Je to období kolonizace v polovině 13. století, kdy byla celá oblast pohraničních hvozdů osídlena novými osadníky. Původně věžovitá stavba byla vystavěna patrně právě již koncem 13. století. V průběhu 14. a 15. století byla postupně v držení světských majitelů a později vratislavských biskupů, kteří ji definitivně získali roku 1547 (tvrz byla jedinou záštitou města, které nikdy nemělo právo vybudovat hradby). Zřejmě na konci 15. století byla původní obytná věž stržena, protože již nevyhovovala zvyšujícím se požadavkům komfortního bydlení. Nynější podobu tvrz získala kolem roku 1730 díky zásahu falckraběte rýnského, biskupa Františka Ludvíka, který financoval celou přestavbu.
Koncem 18. století se tvrz stala dočasným domovem hudebního skladatele Karla Ditterse z Dittersdorfu, který zde působil jako biskupský hejtman. V biskupském držení zůstala budova až do roku 1945 (v tomto roce prostory tvrze sloužily jako sklad válečných konfiskátů). Dnes je majetkem státu pod správou Lesů ČR.

Muzeum - současnost:

V současné době jsou ve vodní tvrzi instalovány tři stálé expozice. První je věnována historii jesenického regionu od pravěku, dokladům hornictví, kamenictví a vápenictví a také lázeňství. Druhou stálou expozicí je rozsáhlá expozice geologie a mineralogie Jesenicka. Třetí stálou expozicí je expozice fauny a flory Jesenicka. Muzejní sbírky jsou pod vedením samostatných odborných pracovníků rozděleny také do tří částí : společenskovědní, geologické a biologické. Navíc jsou v muzeu dva prostory pro příležitostné výstavy, přednášky nebo komorní koncerty.

Expozice o historii Jesenicka a o lázeňství:

Praktické informace: 2016

Otevírací doba 2.1. – 30.6. úterý – neděle 9:00 - 17:00
Otevírací doba 1.7. – 31.8. pondělí - neděle 9:00 - 17:00
Otevírací doba 1.9. – 31.12. úterý - neděle 9:00 - 17:00

Vstupné: dle navštívené expozice
plné 40,- až 70,- Kč
slevněné 20,- až 35,- Kč

Jak se tam dostanete:

Automobilem: od hotelu Avalanche cca 40 km

- ***z hotelu Imperial (Bruntálu, Opavy, Ostravy...)*** - po silnici II/445 směr lázně Karlova Studánk na začátku lázní doleva na silnici II/450 směr Jeseník, pokračujete přes Vidly pod Pradědem do Bělé pod Pradědem - Domašova, kde znovu na křižovatce odbočíte doprava na silnici I/44 do Jeseníku, V Jeseníku pokračujete průtahem města (směr Mikulovice - Polsko) až ke kruhovému objezdu, kde odbočíte na druhé odbočce (směr do centra města) a dostanete se tak na Zámecké náměstí, kde se nachází i Vlastivědné muzeum. Na další křižovatce zahnete vlevo, doporučujeme zaparkovat na parkovišti "u Jesenky", které se nachází přímo u této křižovatky, muzeum je vzdáleno od parkoviště jen pár metrů.

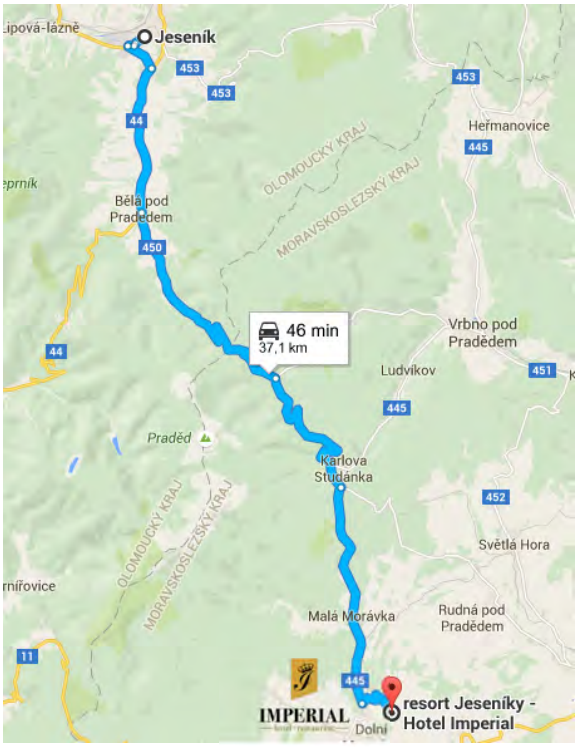

Muzeum Vincenze Priessnitze - Jeseník Lázně

(www.jeseniky.net/muzeum-vincenze-priessnitze)

Stálá expozice v rodném domě zakladatele jesenických lázní Vincenze Priessnitze o jeho životě a lázních Gräfenberk.

Jedná se o původní rodný dům V. Priessnitze, který ale tento zakladatel moderní vodoléčby přestavěl v roce 1822 na první vodoléčebný ústav. Dnešní terminologií zde byl první balneoprovoz jesenických lázní – samozřejmě ve skromném měřítku. Koncem 30. let 19. stol. bylo přistavěno patro (pro ubytovací potřeby), čímž dům získal v podstatě dnešní podobu.

VINCENZ PRIESSNITZ – ZAKLADATEL LÁZNÍ „GRÄFENBERK " Autor: PhDr. Alois Matuška

Nejznámější jesenický rodák a zakladatel lázní Jeseník, Vincenz Priessnitz se narodil 4. října 1799 jako šestý potomek v rodině jesenického měšťana a majitele malé zemědělské usedlosti č.p.175 v osadě Gräfenberk a bylo mu dáno jméno Vincenz František. Jeho rodiče a prarodiče patřili mezi první usedlíky malé osady Gräfenberk.

Když bylo Vincencovi 8 let, jeho otec oslepl a on byl tak nucen pomáhat doma na hospodářství. Po smrti svého nejstaršího bratra Josefa převzal Vincenz ve svých 12 letech správu nad celým hospodářstvím. Příroda mu byla učitelem, seznámil se s podivu¬hodnými účinky vody, když pozoroval, jak si zraněný srnec vyléčil poraněný běhák koupelemi v lesní studánce.

Snad jen náhoda tomu chtěla, že ve 14 letech (1814) utrpěl při svážení dřeva z lesa poranění prstu na ruce a sám si poranění mokrými zábaly vyléčil. O dva roky později utrpěl dokonce vážný úraz, zlomená žebra. Přivolaný ranhojič tehdy prohlásil zranění za smrtelné, v lepším případě prý z mladíka zůstane mrzák. Vincenz však opět vsadil na vodu. Po vzoru jeho strýce, mlynáře z Písečné, začal si žebra sám léčit tlakem hrudníku proti opěradlu židle a hlavně obklady, které máčel ve studené vodě. Léčení tehdy trvalo skoro celý rok, než mohl Vincenz normálně chodit a pracovat. Vyléčení vodou nezůstalo v kraji utajeno. Všichni brali jeho vyléčení za malý zázrak, od této chvíle právě on započal léčení, nejdříve zraněných domácích zvířat, později pak i sousedů, a to pramenící studenou vodou. Priessnitz pomoc neodmítal, napravoval vykloubené ruce a nohy, krevní výrony a zlomeniny, později i revmatismus, dnu, chronickou zácpu, nemoci jater a žaludku. Zprávy o vyléčených se šířily a do Gräfenberku se započali sjíždět nemocní. První ordinací byla pro Vincenze jen lavice za stodolou a až teprve roku 1822 dal se souhlasem otce přestavět svůj rodný, původně jen dřevěný dům, v prostornější kamenný dům se speciálními prostorami určenými pro léčení. Dům se tak stal prvním vodoléčebným ústavem na světě.

Roku 1826 byl Vincenz pozván do Vídně k císařskému dvoru a léčení císařova bratra arcivévody Antonína udělalo Vincenzi dobré jméno, takže se za ním začali sjíždět i další význační lidé. Priessnitz svým pacientům, a to často i přes vyšší původ, ordinoval kromě zábalů a studené vody také práci, chození venku naboso, taktéž přidal poměrně přísnou životosprávu a spánek. Jakoby jen prosté „omývání mokrou houbou" se stalo prostředkem jeho úspěchu, ale i trnem v oku místních lékařů, kteří v něm viděli nekalou konkurenci a tak ho nazvali šarlatánem a podali na něj řadu stížností.

Vznik lázní Gräfenberk se oficiálně datuje rokem 1837, kdy Priessnitzova vodoléčebná metoda rozhodnutím císařské komise zvítězila nad všemi pochybovači. Napomohlo tomu nejen množství až zázračně uzdravených pacientů, ale též věhlas, který Priessnitz získal ve Vídni na císařském dvoře při konzultaci u nemocného arcivévody Antonína, velmistra řádu Německých rytířů. A právě rozhodnutím císařské komise mohl nyní Priessnitz provozovat vodoléčebné lázně bez omezení. Na základě pozdějšího dobrozdání panovnického dvora ve Vídni, bylo v roce 1838 konečně vydáno povolení k definitivnímu provozu lázní. Roku 1839 byl otevřen nový lázeňský dům a toho roku se v lázních Gräfenberk již léčilo na 1500 nemocných, přijelo i na 120 lé¬kařů z celé Evropy, aby přímo v Gräfenberku studovali jeho léčebné metody a podle jejich vzoru pak doma zakládali vlastní vodoléčebné domy a lázně.

V letech 1834 -1835 vybudoval dva léčebné domy a nakonec v roce 1838 dal vystavět tzv. Hrad, velký léčebný dům s 30 pokoji, vanami a společenským sálem. Záhy pak v sousedství vyrostl další, tzv. Nový léčebný dům. Tak vzniklo vlastní jádro lázní, jak je poznáváme nejen na dobových pohlednicích a obrazech, ale známe je prakticky dodnes.

Vincenz Priessnitz se dočkal už za svého života vynikajících poct. Vděční pacienti z Maďarska dali na lázeňské promenádě postavit mnichovským sochařem Schwanthalerem bronzo¬vý pomník lva. V roce 1846 udělil Priessnitzovi rakouský císař Ferdinand V. „Zlatou občanskou záslužnou medaili I. třídy". Tak vysoké vyznamenání monarchie ještě nikdo ve Slezsku před ním neobdržel. V okolí lázní Gräfenberku začaly vyrůstat pomníky, jakožto forma děkovných darů od význačných hostů. Priessnitz pracoval s velkým zápalem denně, často jej také volali k naléhavým případům i v noci. To vše jej časem značně vyčerpávalo a v roce 1851 se u něho dostavily zdravotní potíže, kterým pak 28. listopadu 1851 ve věku 52 let podlehl. Jeho žena Sofie (Žofie) jej přežila jen o tři roky. Oba jsou spolu uloženi v rodinné kapli ve svých lázních.

Sláva objevitele novodobé vodoléčby trvala i po jeho smrti. Na Gräfenberku byly postaveny další pomníky - Český (1847), Polský (1890), ve městě Frývaldově (Jeseníku) roku 1909 velké sousoší vytvořené sochařem Obethem. Priessnitzovi byla odhalena roku 1911 i ve Vídni jeho socha v nadživotní velikosti, jeho sochy stojí i v polské Poznani.

Nejnověji je návštěvníkům lázní Jeseník a široké veřejnosti přístupněna stálá výstava věnovaná osobnosti Vincenze Priessnitze a vývoji jesenických lázní. Tato expozice v „Muzeu V. Priessnitze" byla zřízena roku 1999 při příležitosti 200. výročí Priessnitzova narození, které bylo zařazeno mezi významná kulturní výročí UNESCO. Byla otevřena v domě, kde V. Priessnitz zřídil první vodoléčebný ústav na světě, dne 2. října 1999. Podle autorů má tato expozice přispět k oživení zájmu o osobnost našeho geniálního léčitele V. Priessnitze a přiblížit jeho odkaz dnešnímu člověku. V expozici jsou bohaté pramenné i hmotné doklady Priessnitzova života i díla, osobní předměty patřící jemu a jeho rodině a také dokumenty, které zájemcům přibližují vývoj lázní i po zakladatelově smrti až do současnosti. Ke zdejším nejcennějším exponátům bezesporu patří originály i kopie vzácných archiválií, rodinné šperky, obrazy z muzejní sbírky nebo ojedinělá vodoléčebná literatura. Mezi zajímavé exponáty patří maketa lázeňské scény z 19. století nebo třeba figurína samotného Vincenze Priessnitze v životní velikosti. A velikánem opravdu byl!

Návštěvní doba 2016

18.11 – 31.1.: zavřeno

Únor – Červen : úterý – sobota 14:00 - 17:00

Červenec – srpen: úterý -neděle 14:00 - 17:00

Září – 17.11.: úterý – sobota 14:00 - 17:00

Vstupné:

dospělí 40 Kč

žáci, studenti a důchodci 20 Kč

Vlastivědné muzeum Šumperk

www.muzeum-sumperk.cz

Muzeum Šumperk je největším zařízením Vlastivědného muzea v Šumperku, a to jak rozsahem sbírkového fondu, tak velikostí expozic a výstavních prostor. Je sídlem ředitelství organizace, odborných pracovišť společenských a přírodních věd, redakce sborníku Severní Morava a informačního centra. Muzeum využívá více než poloviny budov areálu Pavlínina dvora v Šumperku, objektu v parku v centru města. Protože prostory zde nevyhovují pro činnost řemeslnických dílen muzea, kovářské, stolařské, stavební a preparátorské, využívá se i odloučeného pracoviště v bývalé robotárně na Lidické ulici. Pod správu Vlastivědného muzea v Šumperku patří kromě muzea v Šumperku i muzeum v Mohelnici a v Zábřehu, Památník Adolfa Kašpara v Lošticích a Lovecko – lesnické muzeum na zámku v Úsově. Od května 2005 provozuje muzeum i klášterní kostel Zvěstování Panny Marie v Šumperku.

Otevírací doba 2016

Celoročně - úterý-neděle: 9:00 - 12:00, hod. 12:30 - 17:00 hod.

Vstupné: stálá expozice plné 40,- Kč
snížené 20,- Kč

Historie muzea

Muzeum v Šumperku bylo založeno jako soukromé v roce 1896 a po vzniku muzejního spolku po roce 19l0 bylo chápáno jako německé městské muzeum. První výstavní prostory mělo v bývalém dominikánském klášteře, po roce 1921 pak přesídlilo do tzv. Geschaderova domu v Kladské ulici. V roce 1945 bylo německé muzeum předáno do české správy a na počátku 50. let mu byly přiděleny nové prostory v Pavlínině dvoře. Pavlínin dvůr byl původně příměstský hospodářský statek Franze Tersche z počátku 19. století, užívaný pro chov skotu a výrobu a distribuci mléka a mléčných výrobků. Dům byl v 80. letech 19. století přestavěn architektem M.Hinträgerem na novorenesanční palác pro barona Chiariho a na počátku století 20. ještě rozšířen. Po roce 1945 přešel objekt do majetku města Šumperka, byl zde městský stavební dvůr, sběrna odpadových surovin, garáže a posléze i muzeum. V 60. a 70. letech 20. století byly všechny stavby dvora včetně půdních prostor rekonstruovány pro potřeby kulturních zařízení sídlících ve městě. Pavlínin dvůr byl vyhlášen kulturní památkou. Na počátku 80. let bylo jižní křídlo dvora nahrazeno novostavbou určenou pro potřeby šumperského Domu kultury. Zkvalitňování vnitřního vybavení, opravy střech a inženýrských sítí probíhaly po celá 90. léta. V roce 2005–2006 proběhla rekonstrukce fasád severního křídla dvora a v části bývalých stájí byla vybudována Městská galerie, nové informační centrum a přednáškový sál. Rozsáhlý dvůr, který je jen občas užíván pro některé kulturně-společenské akce, bude rekonstruován v nejbližších letech a nabídne řadu dalších možností pro kulturní vyžití obyvatel města. Byla dokončena i rekonstrukce budov muzea v robotárně.

Stálé expozice

Muzejní expozice byla otevřena v roce 1996 u příležitosti 100. výročí založení muzea v Šumperku. Je instalována v 11 sálech a prezentuje dějiny šumperského regionu a přírodu Šumperska a Jesenicka. Úvodní sály jsou věnovány přírodě Šumperska a částečně také Jesenicka, kde se můžeme setkat se všemi výškovými stupni od nížin po hornatiny. V dalších sálech se můžeme setkat z historií regionu- od pravěku, přes středověk a renesanci, čarodějnické procesy v 17. století po 1. a 2. světovou válku. Závěr historické expozice je věnován 2. polovině 20. století. Zajímavá je rovněž expozice výrobků nejtypičtějších regionálních řemesel, která dokumentuje rozvoj cechovní řemeslné výroby v 18. a 19. století.

Jak se k nám dostanete

Autem: cca 47 km
od hotelu Imperial (Bruntálu, Opavy, Ostravy): Po silnici 455 směr Rýmařov. Za obcí Dolní Moravice doprava a po silnici I/11 přes Rýmařov, do Rapotína. Po vjezdu do Šumperka pokračujte směrem na centrum. Muzeum se nachází na počátku pěší zóny v centru města.

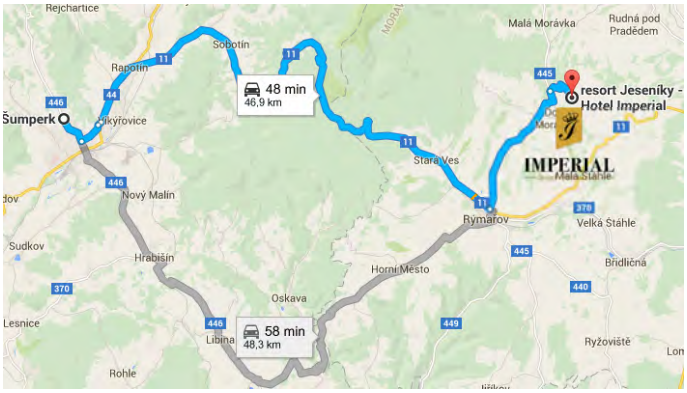

Veterán muzeum a ZOO park – Rapotín

(www.ejeseniky.com)

Veterán muzeum a ZOO park v Rapotíně u Šumperka vyrůstá na místě vyhořelé a silně zdevastované zemědělské usedlosti jako zemědělský skansen. Cílem je zachovat ráz venkova, fauny a flory podhůří Jeseníků, bohaté kulturní tradice a rukodělný um předků pro další generace.

Muzeum veteránů

K vidění jsou zde rukodělné výrobky našich prapředků od konce 16. století až po vrcholy socializace v 60. letech minulého století - malotraktor či sovětský tank vzor T-34. Veškeré exponáty muzea jsou funkční, s možností zapůjčení pro různé společenské a propagační příležitosti. Areál je budován výlučně z nadšení dobrovolníků, bez jakýchkoliv státních dotací či příspěvků. Odměnou jsou jim široké řady návštěvníků, z nichž mnozí se vrací.

Otevírací doba

Letní sezóna (1.4. - 31.10.): 08:00 - 20:00 hod. (denně, včetně svátků).
Zimní sezóna (1.11. - 31.3.): 8:00 - 17:00 hod. (denně, včetně svátků).

ZOO park a arboretum

Okolní plochy se postupně přetváří na lesopark – mini arboretum s volně vypuštěnými zvířaty jako malé safari. V ZOO parku lze shlédnout mj. tato zvířátka: opice, lamy, pštrosy, osly, koně, africké a horské kozy, domácí a vodní drůbež, pávy, čápy bílé, jihoamerické krocany, exoty, labutě, husy, holuby, káně, bažanty, srnčí a další.

Dětský koutek:

Nedílnou součástí areálu je i dětský koutek, občerstvení a venkovní posezení s ohništěm, kde si každý může připravit tu svou turistickou specialitu. Návštěvníkům se nabízí možnost svezení na koni a oslících. Veterán muzeum i ZOO park jsou zahrnuty do turistických i cyklistických tras.

Jak se tam dostanete:

Autem: cca 40 km od hotelu Imperial

- **od hotelu Imperial (Bruntálu, Opavy, Ostravy):** Po silnici II/455 směr Rýmařov. Za obcí Dolní Moravice doprava a po silnici I/11 přes Rýmařov, do RapotínaPo vyjetí z Rapotína následuje dlouhá rovinka mezi poli. Asi v její polovině odbočte doleva na úzkou silnici do Vikýřovic a po místní komunikaci pokračujte k muzeu.

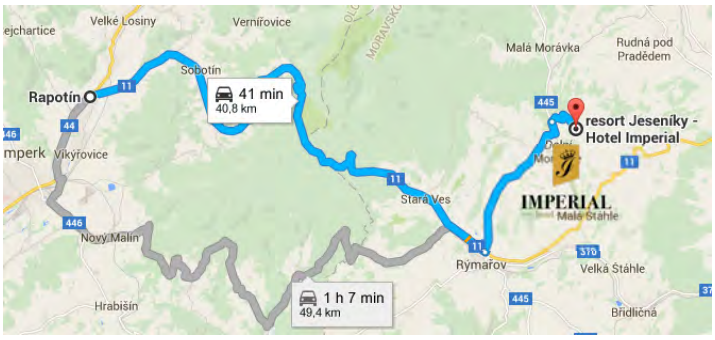

Městské muzeum Krnov

(www:muzeumkrnov.cz)

Městské muzeum Krnov je organizační součástí Městského informačního a kulturního střediska. Muzeum sídlí v zahradní vile na křižovatce ulice Zacpalovy a Revoluční. V soušasné době je stálá expozice uzavřená a připravuje se nová. V muzeu se pořádají pouze výstavy.

Otevírací doba

Celoroční provoz, každý den kromě soboty: 08:00 - 18:00 hod **jen v době výstav**

Historie a současnost muzea

První muzeum v Krnově bylo založeno v roce 1882. Ve dvou místnostech nově postavené budovy reálky byly všechny v úvahu přicházející předměty soustředěny a zpřístupněny veřejnosti. O třináct let později vzniklo druhé muzeum, jehož pozornost byla zaměřena především k umělecko-historické oblasti a řemeslné výrobě. Ke sloučení obou zařízení v jedno došlo v roce 1911, kdy byly pro sbírky vyčleněny místnosti v klášteře Minoritů . Do nové etapy vstoupilo muzeum po roce 1945. Pro rozsáhlé poškození budovy muselo být vystěhováno a v roce 1949 umístěno v domě na Revoluční ulici, kde mělo své sídlo až do roku 1996. Špatný technický stav objektu byl důvodem posledního stěhování sbírek na Zacpalovu ulici, kde sídlí muzeum dodnes. Zařízení svou skladbou odpovídá běžnému typu městských muzeí. Podstatná část fondu má charakter historických sbírek, menší část je umělecko – historická . Nejrozsáhlejším fondem je numismatická sbírka a soubor archeologických nálezů z Krnova a okolí, uloženy jsou zde materiály z textilnictví, národopisu, cínové, porcelánové a keramické předměty, obrazy, grafika, knihy, zbraně a výzbroj, písemnosti, mapy a plány, fotografie a další předměty denního života. Muzeum v současnosti nemá stálou expozici, především z důvodu prostorového omezení, proto se zaměřuje především na konání krátkodobých muzejních výstav a výstav mapujících podobu současného výtvarného umění.

Muzejní sbírky

3

Nejrozsáhlejším fondem muzea je numismatická sbírka mincí, bankovek, medailí a řádů. Druhý největší tvoří archeologie – většinou se jedná o střepový materiál z místních archeologických výzkumů a náhodných nálezů. Významný je rovněž fond textilnictví , národopisu, sbírka uměleckohistorických předmětů – obrazy, plastiky, cínové, skleněné, keramické a porcelánové nádobí – a kolekce fotografických materiálů, dokumentující historický vývoj města a jeho nejbližšího okolí. Zbývající část jsou zbraně, mapy a plány, nábytek, knihy, písemné materiály muzejní povahy a další drobné předměty ze dřeva, kovu a textilu.

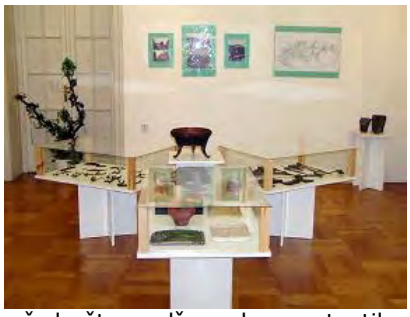

Jak se tam dostanete

Autem:

- **z Bruntálu (Šumperka, Olomouce...):**
Po silnici I/45 na Krnov. Po vjezdu do Krnova přejeďte přes most nad vlakovým nádražím a pokračujte rovně po ulici Revoluční asi 500 m k muzeu, které je po pravé straně.

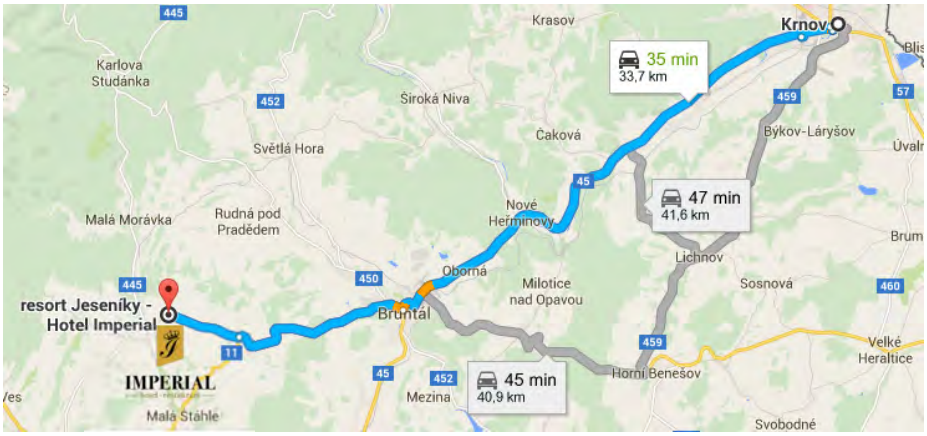

Městské muzeum - Zlaté Hory

(www:zlatehory.cz/mestske-muzeum)

Městské muzeum sídlí v budově bývalé pošty. Budova patří mezi nej-cennější stavební památky městské památkové zóny Zlatých Hor. Byla postavena v roce 1698 v holandském barokním slohu rodinou Nentwigů jako první pošta ve Slezsku. Byla to jedna ze zastávek na poštovní cestě do Polska, přepřahovali se zde koně k poštovním povozům a bylo možné zde i přenocovat. V poštovní budově přenocovalo několik významných osobností: 8. července 1766 zde nocoval císař Josef II., kníže Ditrichstein a generálové - Laudon, Lascy, Colloredo Stampa. Tyto události nám připomíná pamětní deska umístěná v chodbě muzea. Expozice jsou rozmístěny v celé budově muzea. Vzhledem k tomu, že ta- to budova je památkově chráněným objektem, nebyl zde vybudován bez- bariérový přístup.
V Městském muzeu uvidíte jak vypadala středověká a současná štola,mů- žete shlédnout doklady středověkého i současného hornictví. Vše doplňu- je expozice o „Čarodějnických procesech" s mučírnou, historie regionu na pohlednicích, výstava nářadí a náčiní a selská jizba.
Při cestě ze Zlatých Hor do Ondřejovic můžete navštívit údolí Ztracených štol. Ve středověku se na tomto místě, u říčky Olešnice, rýžovalo zlato, v současné době se tady buduje replika středověkého hornického městečka s naučnou stezkou.
V muzeu se konají pravidelné schůzky členů Klubu přátel Zlatých Hor a Císařské městské gardy. Svéraznou postavou muzea je amatérský zlatokop Henry, jenž v jedné z místností muzea podává informace o historii a současnosti dobývání zlata. Můžete si u něj vyzkoušet vyrýžovat pravou zlatohorskou zlatěnku, nebo si koupit kamínek pro štěstí.

Otevírací doba

Listopad, Únor - Duben: Úterý - pátek: 09:00 - 12:00 hod., 13:00 - 16:00 hod.
Květen a Červen, Září - Říjen: Úterý - pátek: 09:00 - 12:00 hod., 13:00 - 16:00 hod., sobota: 09:00 - 13:00 hod.
Červenec a Srpen: Pondělí - pátek: 09:00 - 12:00 hod., 13:00 - 17:00 hod., sobota a neděle: 10:00 - 16:00 hod.
Prosinec a Leden: zavřeno
Vstupné: plné 30,- Kč, snížené 20,- Kč

Expozice v přízemí:

V přízemí muzea se kromě pokladny a informací nachází expozice předmětů Staré pošty, hraničních kamenů, pamětní deska císaře Josef II. a řada historických technických předmětů. Dále se zde nachází klubovna Císařské městské gardy (CMG). V přízemí se rovněž nachází galerie SNOP, kde vystavují své práce umělci nejen místní, ale také výtvarníci, fotografové, sochaři, řezbáři, vitrážisté z dalekého i blízkého okolí i zahraničí (Polsko, Německo, Řecko, Slovinsko, Slovensko). Prostory Galerie jsou také k dispozici charitativním akcím.

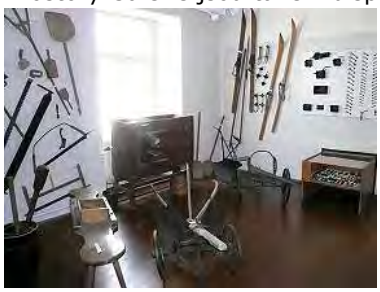

Expozice v prvním patře:

V prvním patře se nachází expozice o historii Zlatých Hor, Rejvízu, Horního a Dolního Údolí, expozice o vývoji hornictví ve středověku i současnosti, sbírka minerálů zlatohorské lokality, model staré venkovské kuchyně (jizby) a sbírka hospodářského nářadí a náčiní minulosti.

Expozice v suterénu:

Ve sklepení budovy se nachází model mučírny, která připomíná smutnou historii inkvizičních procesů na Zlatohorsku v 17. století. K prohlédnutí i k vyzkoušení jsou zde repliky mučících nástrojů užívaných při inkvizičních procesech. Dále se ve sklepení nachází model současné štoly. Návštěvník si může prohlédnout zblízka vrtací kladiva, důlní nakladače a vozíky. Tato expozice připomíná novodobou důlní činnost ve Zlatohorském revíru, která byla zcela utlumena v 90. letech 20. stol.

Jak se tam dostanete

- **z Bruntálu:** Po silnici II/452 přes Světlou Horu do Vrbna pod Pradědem a dále po II/445 přes Heřmanovice na Zlaté Hory. Ve Zlatých Horách pokračujete na křižovatce rovně po II/445 na náměstí (směr hraniční přechod, Glucholazy). Muzeum se nachází v polovině náměstí po levé straně.

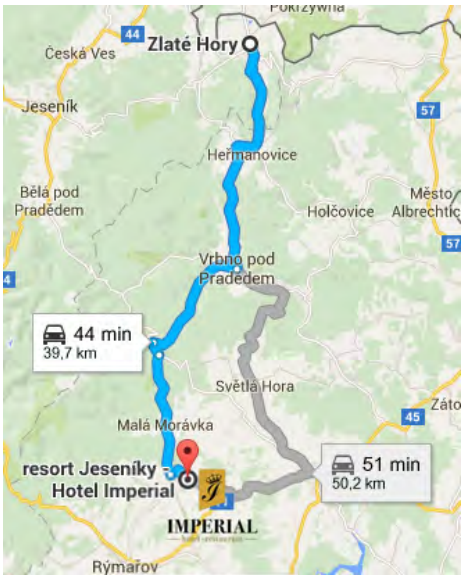

Muzeum Slezského Semmeringu - Horní Lipová

(www.jeseniky.net/muzeum-slezskeho-semmeringu)

Muzeum popisuje historii horského úseku Branná - Ostružná - Ramzová - Horní Lipová - Lipová Lázně na železniční trati Hanušovice - Jeseník, zprovozněné v roce 1888. Železnice zejména v Horní Lipové prochází několika údolími a tvoří úchvatné zákruty nad nimi. Údolí železnice překonává pomocí viaduktů, přičemž jen na území Horní Lipové jich je šest. Trasa mezi Brannou a Lipovou překonává značné převýšení, přičemž nejvyšším bodem trati je Ramzová (760 m n.m.), které je nejvýše položenou rychlíkovou stanicí v ČR. Právě pro svou trasu a značné převýšení bývá nazývána Slezským Semmeringem. Expozice je umístěna v bývalém ústředním stavědle železniční stanice Horní Lipová. V muzeu je vystavena sdělovací a zabezpečovací technika, železniční modely, dokumenty, fotografie, jízdenky a návěstní prostředky. Muzeum nabízí rovněž možnost obsluhy elektromechanického výhybkářského přístroje z vlečky Kamenolom, dále obsluhy zařízení na označování historických lepenkových jízdenek a kleští průvodčího. K dispozici je také otisk pamětního razítka.

Otevírací doba

Vstup je po dohodě s výpravčím v dopravní kanceláři denně od 5:00 do 22:00 hodin. Účast větších skupin je vhodné ohlásit předem.

Lokomotiva 475.1142 zdolává stoupání mezi stanicemi Branná a Ostružná v čele zvláštního rychlíku „Šerák" do Jeseníku. Foto: Jan PALÁN

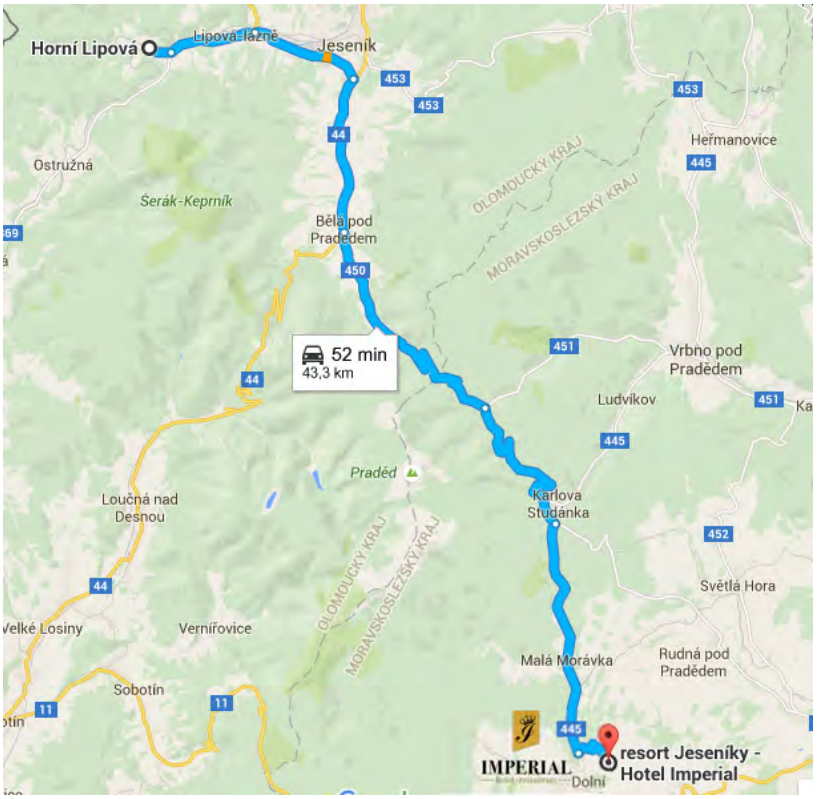

Jak se tam dostanete:

Autem: od hotelu Imperial cca 43 km

- od Bruntálu (Opavy, Ostravy...): po silnici II/452 směr Vrbno pod Pradědem, na konci Vrbna na křižovatce doprava po silnici II/451 a následně II/450 směr Jeseník. Dále po silnici I/60 směr Lipová lázně, v Lipové projedete rovně křižovatku u pošty (směrem na Hanušovice), po 200m je po levé straně most vedoucí k lázním

Muzeum Zábřeh

(www:muzeum-sumperk.cz/zarizeni/muzeum-zabreh/)

Muzeum v Zábřehu spadá po správu Vlastivědného muzea v Šumperku. Od 24. října 1998 opět sídlí v domě Pod Podloubím, který je jedním z nejcennějších dokladů vývoje měšťanského domu na severní Moravě. Mezi jeho majitele patřili většinou přední zábřežští měšťané. Jedním z nich byl i rentmistr na Žerotínově panství Burian Vizovský, jehož dcera Magdalena byla první ženou J. A. Komenského. Dům mázhausového typu s gotickými sklepy byl ve druhé polovině 16. století renesančně přestavěn. Tehdy byla přistavěna věž s podloubím. Období baroka připomínají stropy v přízemí a prvním poschodí. Začátek 19. století přinesl změny na štukové výzdobě na fasádě věže a změnu konstrukce střechy. Na začátku šedesátých let byla budova upravena pro potřeby muzea, které v něm sídlilo až do roku 1981. Pro havarijní stav objektu muselo dům Pod Podloubím opustit a vrátilo se do něho až za 17 let.

Otevírací doba a vstupné

Celoročně, úterý - sobota:
9:00 - 12:00 hod., 13:00 - 16:00 hod.

Vstupné :
dospělí – 20 Kč
žáci a studenti, senioři – 10 Kč
děti do 6 let – zdarma
skupiny žáků a studentů – 5 Kč

Zajímavosti

Zajímavým exponátem je např. výtisk Bible kralické, připomínající zábřežský bratrský sbor nebo plán Zábřehu z r.1793 s označením vyhořelých domů zničených během požáru, který vypukl ve městě 19.července téhož roku. Samostatná část je věn o vána cechům a řemeslné výrobě. Na ni navazuje připomínka výstavby silniční a železniční sítě. Historie kulturního a společenského života ve městě je doložena celou řadou fotografií i trojrozměrných předmětů. Závěr expozice patří předmětům a dokumentům připomínajícím první a druhou světovou válku a společenský život ve městě. Ve „věži" domu Pod Podloubím je miniexpozice věnovaná nejznámějšímu rodákovi města, polárnímu cestovateli, náčelníkovi Eskymáků, vypravěči, dobrodruhovi – Janu Eskymo Welzlovi.

Stálé expozice

- **Expozice o historii města a okolí:** Expozice je věnována historii zdejší oblasti od pravěku až po období první a druhé světové války a popisuje rovněž společenský život ve městě.
- **Jan Eskymo Welzl (1868 – 1948):** Ve věži domu Pod Podloubím je miniexpozice věnovaná nejznámějšímu rodákovi města, polárnímu cestovateli, náčelníkovi Eskymáků, vypravěči, dobrodruhovi – Janu Eskymo Welzlovi. Jsou zde ukázky řady fotografií, korespondence a mapy, které zachycují jeho toulky po světě.

Z pokladů zábřežského muzea:

Z bohatého sbírkového fondu zábřežského muzea zaujmou zejména obrazy (R. Kremlička, J. Multrus, K. Špilar), cechovní truhlice, skříňkové hodiny, obrázky na skle a sbírky etnografického charakteru. Poměrně bohatě jsou zde zastoupeny i užitkové předměty – stříbrné a postříbřené nádobí. Totéž platí i o ukázkách chladných a palných zbraní z 18. a 19. století. Muzeum vlastní druhou největší sbírku grafik (foto 1, foto 2, foto 3) V. Hollara (1607 – 1677), čelního představitele grafického umění 17. století, který svým dílem zcela osobitě přispěl k rozvoji klasické techniky rytí a leptání do mědi a svým uměním ovlivnil řadu vynikajících výtvarníků, včetně Rembrandta. Kolekce obsahuje téměř 750 grafických listů, které muzeu v roce 1947 daroval plukovník Karel Lukas (rodák z nedalekého Brníčka). Vystaveny jsou kopie Hollarových grafik.

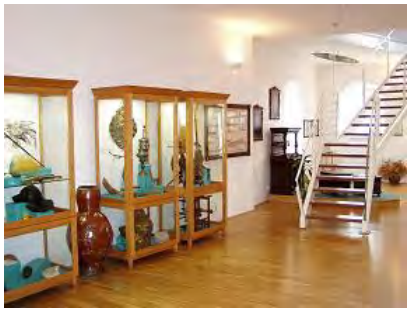

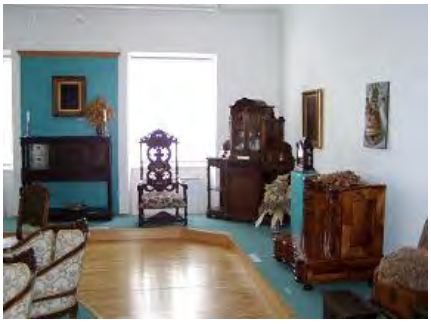

Jak se tam dostanete

Autem: cca 54 km od hotelu Imperial

- **od hotelu Imperial (Bruntálu, Opavy, Ostravy):** Po silnici II/455 směr Rýmařov. Za obcí Dolní Moravice doprava a po silnici I/11 přes Rýmařov, Po I/11 přes Rýmařov do Šumperka, dále po I/44 do Zábřehu.

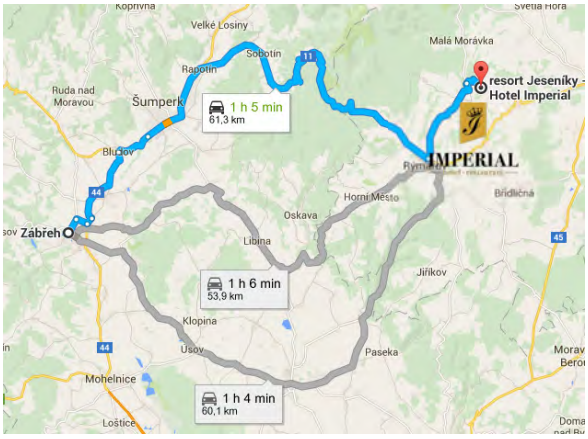

Muzeum Kosárna - Karlovice

(www.mubr.cz)

Objekt bývalé kosárny v Karlovicích z počátku 18. století je úzce spjat s železářskou historií obce: v místech dnešních Karlovic existovala již v druhé polovině 16. století ves s hamry, která zanikla v průběhu třicetileté války. Nynější Karlovice vznikly počátkem 18. století, kdy krnovský kníže Karel z Lichtenštejna zde obnovil hamry na zpracování železné rudy. Hamry železa byly v obci v provozu až do poloviny 19.století, kdy již nemohly konkurovat ostravským železárnám.

Jednou z provozoven, dále zpracovávající železo z místních hamrů, byla i karlovická kosárna. Objekt, který si i přes pozdější úpravy dodnes zachoval charakter starých dřevěných slezských staveb, koupilo v roce 1974 bruntálské regionální muzeum. Od roku 1992 je kosárna využita expozičně: expozice lesnictví prezentuje všechny lesnické činnosti , tj. pěstování, ochrana a těžba lesa a myslivost od minulosti do současnosti. Je obohacena o historii lesnictví a díla umělců inspirovaných Jeseníky. Expozice bydlení je rekonstrukcí domácnosti lesníka včetně kuchyně, pracovny a výměnku, vybavená mobiliářem z 1.poloviny 20.století. Expozice grafik místního rodáka Rudolfa Tamma (1908 - 1943) zachycuje staré slezské stavby jesenických vesnic. Ve stodole vedle kosárny je expozice zemědělského nářadí a náčiní, názorně doplňující představu o životě a práci na vesnici v minulosti.

Před objektem muzea je umístěna Francisova kašnová turbína s kolenovou ssavkou, která původně pracovala v náhonu u muzea v první polovině 20. století. Dále jsou zde umístěny hraniční kameny ze 17. století, pocházející z polesí Karlovice. Jsou dokladem provádení popisu a označení hranic Bruntálského panství, které bylo zahájeno roku 1661 v době sporů o vlastnictví vytěženého dříví při hranicích se sousedním Vratislavským biskupstvím.
Rovněž před kosárnou stojí dvě památné lípy. Obvod jejich kmenů dosahuje 430 centimetrů a výška 26 metrů.
V obci se nachází barokní dům č.p. 280, který pochází z roku 1745. U něj stojí pozdně barokní filiální kostel sv. Jana Nepomuského, který byl postaven v letech 1777 – 1779. Obě stavby vytváří malebné zákoutí.

Otevírací doba v sezóně 2016 :

1.4. – 31.10.2016 denně kromě pondělí 9:00 - 17:00
1.1. - 31.3. a 1.11. – 31.12. pouze na objednání Tel:**554 744 077** (rezervace)

Výše vstupného:

plné vstupné: 60,- Kč (dospělí)
snížené vstupné: 30,- Kč (děti 6–15let,studenti, důchodci, invalidé)
rodinné vstupné: 150,- Kč (2 dospělí, 2 a více dětí do 15 let)
Výstavy: 30,- plné 15,- snížené

Jak se k nám dostanete

Autem, na kole::
od hotelu Imperial (Bruntálu, Opavy, Ostravy):
Od hotelu po silnici II/445 do Karlovy Studánky kde odbočte doprava a po silnici II/452 směr Vrbno pod Pradědem, cca. 2 km před Vrbnem odbočit doprava po silnici II/452 do Karlovic.

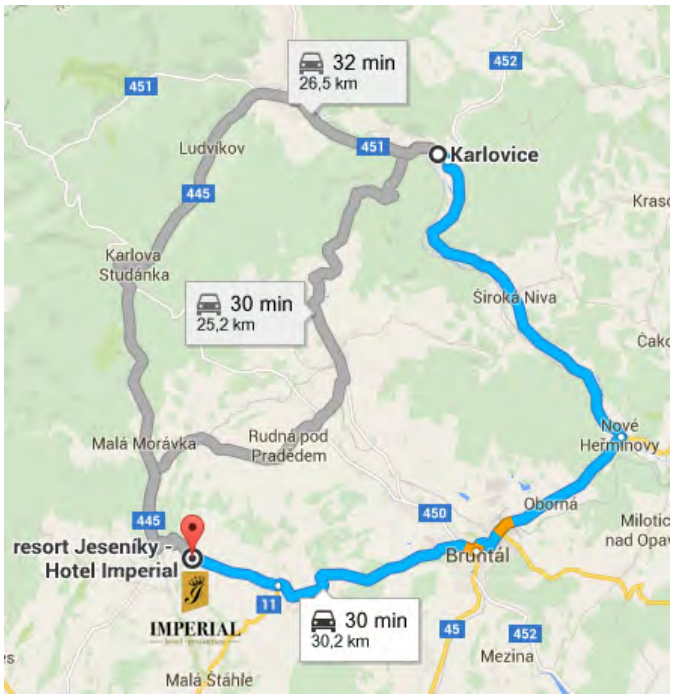

Městské muzeum Javorník

Stálá expozice historie Javorníku od pravěku po současnost, expozice národopisná, stálá expozice minerálů a expozice Karla Ditterse z Dittersdorfu.

Otevírací doba

Květen - září: pondělí - pátek 8:00 - 16:30 hod.
sobota 10:00 - 16:00 hod.
Říjen - duben: pondělí – pátek 8:00- 15:30

Expozice Karla Ditterse z Dittersdorfu:

(*2.11.1739 – Vídeň,+ 24.10.1799 – Červená Lhota)

Tento německý skladatel byl v mládí houslistou a zpěvákem. Vzdělání nabyl podporou prince Josefa Friedricha Sachsen – Hildburghausena, v jehož kapele byl od 12-ti let zpěvákem, pak houslistou, a jehož vlivem se stal v roce 1759 členem orchestru dvorní opery. V kompozici byl žákem dvorního kapelníka Giuseppe Bonno. Spolu s Ch.V.Gluckem podnikl roku 1761 cestu do Itálie, kde vynikl jako houslový virtuos. Po roztržce s intendantem dvorní opery hrabětem Václavem Sporckem byl v letech 1765 – 1769 kapelníkem u biskupa Adama Patačice ve Velkém Varadíně, kde mj. vzniklo scénické oratorium Isacco a první buffa Amore in musica. Téměř polovinou svého života je Dittersdorf spjat s naším Slezskem. V letech 1770 – 1796 byl kapelníkem vratislavského arcibiskupa hraběte Filipa Schaffgotsche na zámku Jánský Vrch v Javorníku. Nejprve jako host v zimních měsících, pak však trvale až na časté výjezdy, hlavně do Vídně. Pověřován byl většinou pouze titulárními úředními funkcemi, jako např. vrchní lesmistr knížectví Nisského, hejtman frývaldovský, viceprezident zemského soudu na Jánském Vrchu, důlní hejtman ve Zlatých Horách apod. Důkazem přízně, kterou byl v této době zahrnován je udělení šlechtického titulu roku 1773. Pro zámecké divadlo napsal 11 buffo oper, skládal symfonie, koncerty aj. Jeho hlavní díla však byla určena Vídni: singspiely, z nichž nejdůležitější je "Diktor und Apotheker" a "Hieronymus Knicker", oratoria "Ester", "Giobbe" a "David", který se dochoval ve zlomcích. Ve Vídni též s velkým úspěchem provedl 6 symfonií podle Ovidiových Metamorfos. Bohužel se K.Dittersdorf nedokázal přizpůsobit daným finančním podmínkám, neustále rostly jeho dluhy a nakonec byl donucen okolnostmi k podezřelým obchodům s pozemky. To narušilo důvěru biskupa Schaffgotsche, Dittersdorf musel v roce 1794 opustit dvůr na Jánském Vrchu a ztratil většinu svých úřadů. Po Schaffgotschově smrti byl jeho nástupcem penzionován a byl mu přiznán malý důchod. Pro své dluhy se dostal do obtížné situace, ze které ho zachránilo pouze pozvání hraběte Stillfrieda k přestěhování na zámek v Červené Lhotě. Trápen chorobami a zrakovou slabostí, jež se stupňovala k úplnému oslepnutí, pilně komponoval věci, o něž se nikdo nezajímal. Poslední jeho dokončenou skladbou byl sngspiel "Die lustigen Weiber von Windsor". Dva dny před smrtí dokončil diktát své autobiografie, kterou zapsal jeho syn. Jeho velmi rozsáhlá tvorba se vyznačuje lehkostí, plynulostí a snadnou přístupností. Často se jí však nedostává hlubšího propracování. V mládí u něj rozhoduje italský vzor, později je patrné působení klasicistního vídeňského vzoru, jehož vrcholů však nedosahuje. Napsal přes 40 oper, několik oratorií, několik mší a kantát, 26 divertiment, serenád apod., 35 koncertů, smyčcová kvinteta a kvarteta, tria, houslové sonáty a mnoho skladeb klavírních. Z jeho 120 symfonií bylo 12 napsáno podle Ovidiových Metamorfos, pouze 6 je však dochováno.

Expozice zbraní, historie

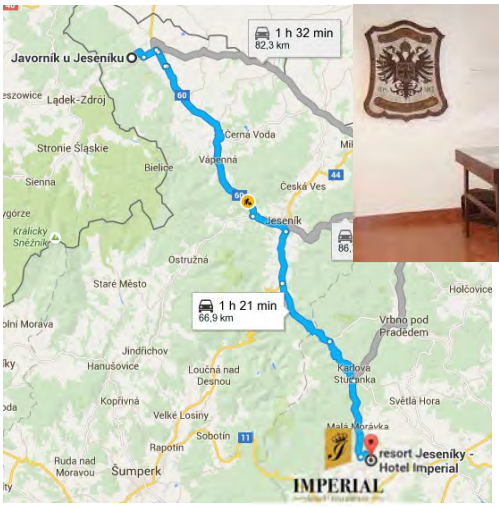

Jak se k nám dostanete

Autem: cca 67 km od hotelu Imperial
od hotelu Imperial (Bruntálu) : Od hotelu po silnici II/445 do Karlovy Studánky, zde odbočte na II/451do Videl pod Pradědem a ve Vidlech p.P. odbočte doprava na na II/450 (směr Jeseník), pokračujete do Bělé pod Pradědem, kde odbočte doprava na 1/44 a pokračujte do Jeseníku. Po silnici I/60 přes Lipovou- lázně, Vápennou a Žulovou do Javorníku.

Moto veterán muzeum - Česká Ves

www.veteranklub.cz

Auto moto veterán klub Česká Ves v AČR byl založen 6. 11. 1998. Klub založilo 14 nadšenců. Vznik klubu inicioval sběratel historických motocyklů Jiří Hauerland. Jedním ze stěžejních cílů Auto moto veterán klubu Česká Ves bylo vybudování muzea historických motocyklů, což se podařilo v r. 1999, kdy bylo muzeum slavnostně otevřeno (12.6.). Muzeum se nachází za závodním hostincem v České Vsi v bývalé kuželně, místnost je třicet šest metrů dlouhá a šest metrů široká. V jejím sousedství je replika historické dílny z let 1910 až 1930 postavená v prosorách bývalé garáže. V muzeu se nachází sbírka historických motocyklů, automobilů, historický nábytek, klubové trofeje, dokumentace motoristického hnutí jesenického regionu, prezentace úspěchů známých závodníků z autokrosu, motokár, silničních motocyklů a dalších. Přilehlý pozemek s altánem slouží jako parkovací plocha s možností pořádání různých motocyklových srazů. Pořádají se zde i různé společenské akce obce.

Jiří Hauerland z Veterán Clubu Česká Ves se svým strojem Premier 500 z roku 1928.

Otevírací doba

Červen - Srpen: Po – Ne 10:00 – 17:00 hod.

Květen - Září: po telefonické domluvě

Vstupné 30,– Kč děti 15,– Kč

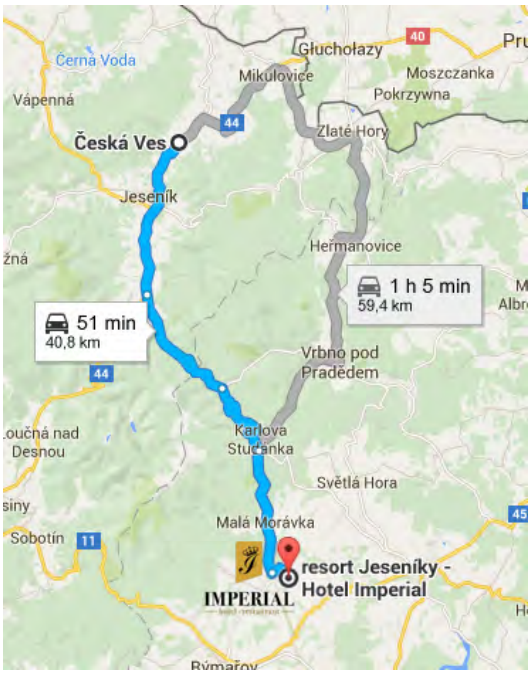

Jak se k nám dostanete

Autem:
od Bruntálu: Po silnici II/450 okolo Karlovy Studánky, přes Vidly pod Pradědem do Bělé pod Pradědem (Domašov), zde na křižovatce odbočte doprava na silnici I/44 (směr Jeseník). dále viz. cesta ze Šumperka. Po silnici I/44 přes Červenohorské sedlo (směr Jeseník) do Bělé pod Pradědem (Domašova). Při příjezdu do obce odbočte na křižovatce doleva (směr Jeseník). Pokračujete po silnici I/44 do Jeseníku a pokračujte průtahem města přes kruhový objezd (projeďte rovně), směrem na Českou Ves, Mikulovice. Pokračujte do České Vsi, kolem benzinové stanice Benzina, a dále pravotočivým táhlým obloukem podél řeky až k ostré levotočivé zatáčce se zrcadlem. Od zatáčky pokračujte po hlavní silnici ještě asi 50 m k hostinci (po pravé straně). Před hostincem odpočte doprava na parkoviště, areál muzea je hned za ním.

Muzeum - Rýmařov

www.muzeumrymarov.cz

Otevírací doba:
úterý - pátek 9 - 12 13 – 17
sobota 9 - 12 13 - 16
neděle 13 – 16
vstupné: 30,- Kč / 15,- Kč

Základ sbírkového fondu tvoří výsledky geologického a archeologického výzkumu, sběry a hojné dary občanů města. V současné době nabízí Městské muzeum Rýmařov řadu zajímavých expozic o Rýmařovsku: historie regionu od pravěku do 19. století, textilnictví, dobývání kovů, geologie jižního Jesenicka. V expozicích lze najít řadu unikátů, např. destičky na tavení zlata, keramiku z kaolinitu, zlatem tkaný církevní brokát. Součástí muzea je též Galerie Octopus, která vystavuje práce regionálních i předních českých výtvarníků, v menší míře též pořádá výstavy historické, přírodovědné či uměleckořemeslné.

Historie Muzea

Muzeum založil v roce 1901 místní podnikatel a představitel města Wilhelm Ludwig. Díky darům obyvatel města i regionu, bohatých mecenášů a krajanů v cizině (Orient, Afrika, Amerika) byly shromážděny rozsáhlé historické, etnografické, geologické a další sbírky. Válku přežila podstatná část předmětů uschovaná v přízemí radnice. Po roce 1945 však nastalo pro fond nemilosrdné období stěhování, ztrát a ničení. Torzo sbírek se mělo stát základem okresního rýmařovského muzea. Z projektu však nakonec sešlo a sbírky se znovu stěhovaly, do depozit jiných muzeí (Národní technické muzeum v Praze, Vlastivědné muzeum Olomouc ad.). Obnova muzea v budově určené původnímu záměru (1955) se začala realizovat na podzim roku 1991. Jen díky zájmu a výrazné spolupráci přátel, občanů i obce se podařilo muzeum otevřít .V letech 1992 - 2001 vznikaly postupně jednotlivé expozice, mezi něž patří i filiální expozice na 1. ZŠ. Spíše vzácností jsou exponáty, které byly původně součástí našich sbírek, nyní vrácené či alespoň zapůjčené.

Historie regionu

Dosud nejstarší známé stopy činnosti člověka v našem regionu pochází z doby nepříliš vzdálené počátkům našeho letopočtu.

Rýmařovsko je územím, které navštěvovali již Keltové před více než dvěma tisíci lety, když vystupovali z úrodného Pomoraví vzhůru k zlatonosným tokům Jesenicka a zanechali nízké rýžovnické kopečky v nivě řeky Moravice nad Malou Štáhlí. Volkové – Tektoságové, kdysi plenitelé Delf a snad obyvatelé rozsáhlého oppida Staré Hradisko u Prostějova či vartnovského kopce, však nedokázali vzdorovat bojovnějším Germánům a těsně před narozením Krista mizí. Tehdy poprvé objevují lidé neznámého suebského kmene výhody prostoru v místech dnešního Rýmařova. Nedokážeme zatím s jistotou říci, zda založili trvalejší sídlo, nebo jeho prostor zvolili jen za trhové místo, jak svědčí nezvykle četné nálezy mincí v západní části městského centra. Nejstarším je poklad stříbrných sesterciů římského císaře Domitiana (81 – 96), nejmladší drobný měděný sextans, který se zatoulal ve 3. století až z jihošpanělského provinčního městečka Iulia Traducta. Platidla patrně souvisí s některou větví proslulé Jantarové stezky, jež tepala mezi poklady Baltu a chtivým Jadranem už v pravěku. Také na severomoravská germánská sídla krutě dopadly události doby stěhování národů (375 – 568) vyvolané též hunskými nomády. Krásná krajina šťavnatých luk protkaná bohatými prameništi, křišťálovými potůčky i říčkami s lemem olší a světlými háji listnáčů až po vrcholy oblých hor, kraj plný zvěře, mezi níž nechyběl ani los či medvěd, zůstal opuštěn snad až na nesmírně prořídlé ostrůvky staršího obyvatelstva.

Nejdříve na samém konci 5. století, ale spíš o něco později, pronikli do našich končin Slované. Někdy zbytky Germánů pojali do svého společenství a mísili se s nimi, jindy užívali krutého práva silnějšího. Jesenicko od jižních svahů po roviny Dolního Slezska osídlil mocný kmen Holasiců a bohatl z četných ložisek zlata, stříbra a dalších kovů. Tehdy však neprojevili noví zemědělci zájem o náš kraj a volili raději úrodnější Krnovsko chráněné hradištěm mohutného Cvilína i dalšími. A tak po staletí znovu opuštěná krajina nezaznamenala nadvládu Velkomoravské říše, její pád ani postupné pronikání přemyslovské domény k severu. Ještě ve 13. století se naše oblast počítala k provincii Golensizi, tj. Holasické, ale ta již patřila pod církevní správu olomouckých biskupů. Středověké osidlování našeho prostoru zahájili lidé stoupající proti vodním tokům až na plošinu Nízkého Jeseníku z přelidněných končin na jihu v 1. polovině 13. století. Tehdy založili čeští kolonisté zemědělskou osadu s rozptýlenými zemnicemi na prosluněném svahu nad levým břehem Podolského potoka. Nově příchozí zachvátila mezi léty 1224 – 1234 zlatá horečka, která do jesenického podhůří přilákala dobrodruhy z celé Evropy. Přímo v podloží vesnice vyhloubili rýhy, nejspíše s nevelkým úspěchem až na zlatonosný štěrčík starého potočního koryta. Kolem roku 1250 sídliště násilně zaniklo a na jeho místě se objevil velký dvorec, jenž patrně poskytoval útočiště kupcům i pocestným v půli dvoudenního pochodu mezi staršími městy: královským Uničovem a Bruntálem. Teprve v poslední třetině století obnovili osadu kolonisté z Německa, avšak již na novém principu. Postavili řadovou ves se zemědělskými usedlostmi pravidelně rozmístěnými podél dnešní Bezručovy ulice i s návsí tvořenou domy řemeslníků. Ani nádoby zazdívané pověrčivými vesničany do hliněných zdí polozemnic poblíž vchodů nezabránily další pohromě. Obydlí lehla popelem a obnovené chalupy na kamenných podezdívkách zanikly opuštěny v nepříjemné konkurenci nedalekého města na počátku 14. století.

Současně s počátky vsi, ale nejspíše již o něco dříve, existovalo na pahorku Hrádku vysoko nad opačným břehem potoka nevelké správní centrum tvořené velkou stavbou na kamenných základech a hrazené hliněným valem derivátu tzv. přemyslovské hradby a systémem příkopů. Pod jeho ochranou založili nejpozději ke konci sedmdesátých let 13. století Rýmařov, zvaný tehdy Reymarscat či Reymarstadt. Městečko, jehož půdorys dodnes respektuje polohu Hrádku, se schoulilo kolem svažitého rynku tvaru čtverce jedinou neúplnou okružní ulicí s domy mířícími štíty ke komunikaci. Chytře vybranou plochu chránil z jihu neprostupný močál, na severu příkrý sráz a jediný přístup po západní šíji přeťali Rýmařované hlubokým příkopem. Vnitřní okruh obrany svěřili jednoduché kamenné zdi pojené jílovinou, jež se otevírala do čtyř stran Horní a Dolní branou i výpadovými brankami Hrádeckou a Školní. Historické jádro města včetně uliční linie se většinou zachovalo dodnes a je výrazně odděleno od modernější zástavby svahy se vzrostlou zelení i s vévodícím pahorkem Hrádku.

Od počátku města lze sledovat v činnosti jeho obyvatel výrazný podíl zpracování rud. Již na přelomu 13. – 14. století pracovala v prostoru Hrádku unikátní huť, která užívala tehdy špičkovou evropskou techniku k získávání zlata. Přímou tavbou získávali Rýmařované neuvěřitelně čistý kov téměř stoprocentní ryzosti. Doba vlády Jana Lucemburského znamenala pro město obrovský rozvoj spojený opět s dolováním, avšak nyní již daleko výnosnějších železných rud. Nová huť začala opět na Hrádku zpracovávat krevel a magnetovec z blízkého okolí. O neuvěřitelné produktivitě svědčí více než metrová vrstva strusky a zbytků pecí pokrývající celé temeno Hrádku. Sláva hutí na Rýmařovsku pohasla až v 19. století.

Muzeum Johanna Schrotha - Lipová - lázně

www: www.ic-lipova.cz

Otevírací doba

Pondělí až pátek 9:00 - 12:00 a 12:30 - 17:00 hod.
Sobota + neděle 13:00 - 17:00 hod.

Vítejte v Muzeu Johanna Schrotha, zakladatele Lázní Dolní Lipová.
V prvním patře muzea tzv. **Galerii**, si můžete prohlédnout např.:

- ***Decimálku:*** Váha desetinná, decimální. V roce 1820 je sestrojil štrassburský váhař Quitenz. Byla pro větší hmotnosti (pro pytle s obilím), byly zpřevodované v poměru 1:10, takže k vybalováni stačila závaží 10x menší (na padesátikilový pytel stačilo pětikilové závaží).

- ***Detailně provrásněný páskovaný kalcitický mramor.***
(zhruba před 360 miliony let byl součástí vápencových úseků Devonského moře - dnes spodní části příkrovu Branné)
- ***Páskovaný kalcitický mramor***
(zhruba před 330 miliony let byly vápence Devonského moře metamorfovány /přeměňovány/ hercynskou orogenezí do dnešní podoby)

Orla skalního *(Aguila Chrysaetos)**:*** Koncem 19. století ještě pravidelně hnízdil ve všech našich pohořích. V letech 1945- 1946 ještě hnízdil na vrcholku Keprníku.

1.místnost - věnovaná Johannu Schrothovi

Johann Schroth se narodil v České Vsi 11.2.1789 v rodině drobného zemědělce Melichara Schrotha. Nevlastní otec Gröger, za nějž se provdala Johannova matka, si syna velmi oblíbil a ustanovil ho dědicem svého majetku. V hospodářství si vedl velice úspěšně, proto si brzy v širokém okolí získal pověst dobrého léčitele domácích zvířat. Jako dvacetiletý začal praktikovat svoje zkušenosti, ověřené léčbou na domácích zvířatech i na nemocných pacientech. Dovedně napravoval zlomeniny končetin přikládáním dlah a později také začal léčbu zábaly a zapářkou.
Roku 1817 kopl Johanna Schrotha kůň a na radu potulného mnicha si začal poraněné místa omývat studenou vodou a na ránu si přikládal mokré zábaly.
Používáním mnohahodinových celkových zábalů a dietní systém střídající "suché" - dny půstu a "mokré" dny - ne však vody, ale vína. Johann Schroth vycházel z vlastního pozorovaní, že nemocná zvířata odmítají potravu, se stal základem Schrothova dietního systému. Dostavily se první lečebné úspěchy, které nelibě nesl jeho přítel V. Priessnitz. Schroth například striktně zavrhoval pití studené vody, zvláště pak po ránu. Odmítal rovněž ranní výplachy úst a o Priessnitzových studených koupelích se vyjádřil jako o "výplodu chorého mozku".

Léčba vyžadovala od pacientů značnou vůli a sebezapření. Johann Schroth se snažil být svým pacientům příkladem, velmi málo jedl, byl odpůrcem polévek a omáček. Byl velkým milovníkem vína, což mu vyneslo k přízvisku "žemlový" také "vinný" doktor.

2.místnost - poloha a nerostné bohatství obce Lipová - lázně

Obec Lipová - lazně je součástí jesenického regionu a historicky spadá do území Slezska, přičemž západní hranice katastru tvoří hranice mezi Moravou a Slezskem. Skládá se ze dvou dřivě samostatných obcí Horní Lipová a Dolní Lipová a tomu odpovídá i členění na dvě katastrální území. Dříve než došlo ke sloučení obou obcí, patřila pod Horní Lipovou i horská osada Ramzová. K Dolní Lipové dále patří osada Bobovník. Celé území obce má nyní rozlohu 4 436,56 ha. Tato celá plocha má protáhlý západovýchodní tvar v souladu s řekou Stařič, která tvoří její osu. Hranice obou katastrů téměř kopírují i hranice povodí této řeky.

Na území Lipové jsou i významná naleziště nerostů. Dosud zde bylo popsáno 52 druhů nerostů. Známé jsou nálezy velkých krystalů staurolitu na svazích Šeráku a Obřích skal, odkud jsou známy i velké "pecky" andalusitu. Kvalitní vzorky andalusitu se nacházejí i na Smrčníku. V mramorovém lomu na Ptáčníku se nacházejí krásné vzorky měďnatých nerostů (chalkopyrit, malachit a chryzokol). Nejvýznamnější nerostnou surovinou Lipové je krystalický vápenec, který díky své čistotě a krásnému vzhledu po vyleštění patří mezi nejkvalitnější vápenec vůbec. Vedle tří dnes těžených ložisek je zde celá řada ložisek a výskytů neteřených, popř. vytěžených v minulosti. Opuštěných vápencových lomů jsou v Horní i Dolní Lipové desítky.

3. místnost - Frývaldovská stávka a předměty k běžnému žití na venkově

Události z 25.11.1931 se ve své době zaryly hluboko do mysli velké části mladé Československé republiky. Nebylo se ani čemu divit: hluboká, celosvětová hospodářská krize se teprve nyní zahryzla hluboko do chřtánu československých podniků a podnikatelů a bohužel, ještě více dávila chudý, v těchto dobách často nezaměstnaný lid. O jesenickém, tehdy frývaldovském, regionu to lze říci snad dvojnásob.
10.listopadu 1931 proběhla první protestní akce proti snižování mezd a propouštění z kamenolomů a vápenek. Akce se konala v Žulové, v tehdejším Frýdbergu, a kupodivu byla úspěšná. Dělníci byli přijati zpět do práce. V hrozné době hospodářské krize velice ojedinělá záležitost - také dočasná. Za 14 dnů mělo být vše jinak...

Doprava k objektu

Autem:
Informační centrum a Muzeum Johanna Schrotha se nachází přímo pod železniční stanicí Lipová Lázně, asi 200 m severně od kostela v Dolní Lipové. Příjezd je možný po místní komunikaci, na níž lze najet ze silnice II/369, na první odbočce pod kostelem do leva ve směru na Jeseník.

Venkovský skanzen - Bělá pod Pradědem, Domašov

(www.jeseniky.net/muzeum-bela)

Muzeum s názvem Venkovský skanzen je umístěno v bývalé zemědělské budově v Bělé pod Pradědem. Expozice volnou formou zahrnuje především historické zemědělské stroje a nástroje, ale i předměty, běžně používané v domácnostech a hospodářstvích horského venkova Jeseníků, zejména 19. a 20. století.

Na skanzen navazuje vedlejší prodejna sýrů z kravského, ovčího a kozího mléka a dalších mléčných výrobků. Zemědělského družstva Jeseník. Součástí je i možná prohlídka místního chovu ovcí a koz. Pro vstup do skanzenu doporučujeme předchozí domluvu.

Adresa:
Zemědělské družstvo Jeseník
Domašov
79085 Bělá pod Pradědem
Kontakt: Libor Zavacký
Mobil: +420 731162371
E-mail: l.zavacky@zdjesenik.cz

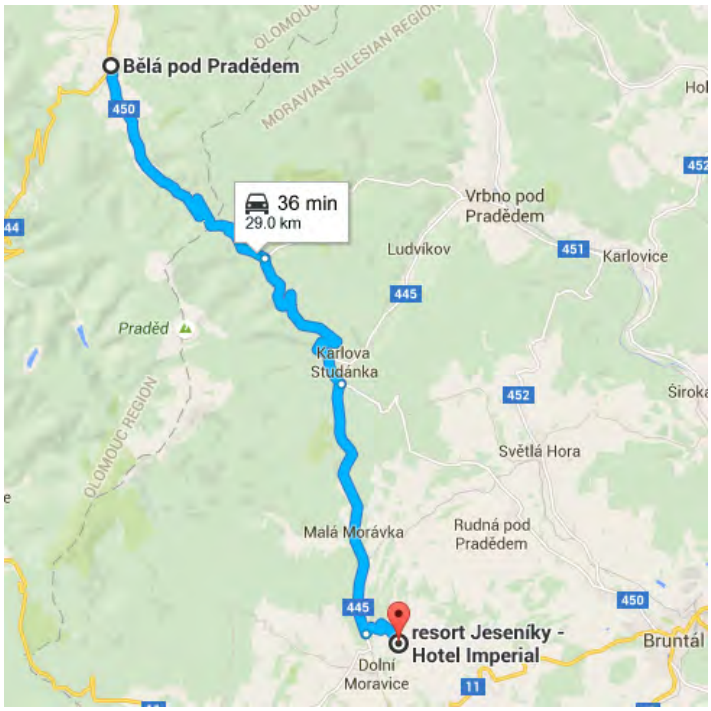

Jak se k nám dostanete:

Autem: cca 29 km od hotelu Imperial
GPS: 50°09'03.73"N 17°12'07.95"E
od hotelu Imperial (Bruntálu) : Od hotelu po silnici II/445 do Karlovy Studánky, zde odbočte na II/451do Videl pod Pradědem a ve Vidlech p.P. odbočte doprava na na II/450 (směr Jeseník), pokračujete do Bělé pod Pradědem,

Africké muzeum Safari, Holčovice – Jelení

(www.pensionsafari.cz)

V areálu firmy Bellama, jejíž majitelem je pan Čížek, vás zavedou až do daleké Afriky. Pan Čížek si v roce 2013 splnil svůj dávný sen. Vybudoval africké muzeum. V muzeu můžeme vidět různé druhy vycpaných zvířat ve své zvířecí velikosti, které vypadají jako živé a v návštěvnících vzbuzují velký respekt. Mezi nejvyhledávanější a nejobdivovanější kousky patří žirafa, která svým rozměrem vybízí k otázce: „jak se tady mohla dostat?" , dále obrovský lední medvěd, jelen, nosorožec, zebra, lvi, antilopy, tygři, hadi, krokodýli a další.

KONTAKT: Africké muzeum
+420 554 644 114, +420 739 593 944,
+420 702 202 249
info@bellama.cz

Žirafu, zebru, lvy či nosorožce - tato všechna zvířata ulovil a z Afriky přivezl Jiří Čížek. Chtěl, aby si lidé ve střední Evropě mohli dopodrobna prohlédnout exotická zvířata a třeba si na ně i sáhnout. Nebezpečí nehrozí - všechna jsou odborně vycpaná.
„Už odmalička jsem se zabýval přírodou a myslivostí. A jak život šel, taťka mi kdysi od starých myslivců koupil první parůžky a tak se to vyvíjelo, až jsem se dostal do Afriky, kterou jsem si zamiloval. Takže tou Afrikou jsme to tak trochu rozjeli a byli jsme nuceni postavit nějakou halu, abychom to měli kde dát," vzpomíná pan Čížek.
Exponáty byly původně vystaveny na zámku v Linhartovech, pak se pro ně postavilo muzeum. A vycpaná zvířata byla upravena tak, aby byla připravena pro lidi, kteří se přijedou podívat.
Africké muzeum v Holčovicích těší obdivovatele rozmanitosti živočišné říše nejen černého kontinentu už tři roky. Exponátům vévodí žirafák, obdiv vzbuzuje nosorožec, tygři i lvi a nejednoho návštěvníka překvapí i lední medvěd.
Průvodce muzea upřesňuje: .„Přestože je to muzeum afrických zvířat, tak jsou tady zvířata z celého světa. Jsou nalovena naším šéfem a jeho přáteli. Všechny preparáty, které tady uvidíte, jsou dělány ateliérem pana Maluchy v Ostravě."

Součástí areálu je Zoo park, ve kterém je možno shlédnout: domácí zvířátka, buvola indického, daňky, zubry, a další. Pokud by Vám prohlídka muzea a zoo parku nestačila, můžete strávit noc v penzionu v africkém stylu přímo v areálu.

Otevírací doba a vstupné

Od úterý do nedělě od 9:00 do 15:00 hodin.

-. Vstupné: dospělí Kč 50,-, děti Kč 30,-.

Jak se tam dostanete:

Automobilem, na kole:
GPS souřadnice: 50°8'28.54"N, 17°28'36.35"E
Je několik cest. Přes Bruntál směr Krnov do obce Nové Hermínovy a zde doleva do Karlovic, nebo přes Vrbno pod Pradědem. V Karlovicích se odbočí vlevo na silnici č. 452 směr Holčovice. Po necelých 5ti kilometrech jízdy dorazíme na začátek osady Jelení. Zde na křižovatce odbočíme vlevo na poměrně slušnou silničku

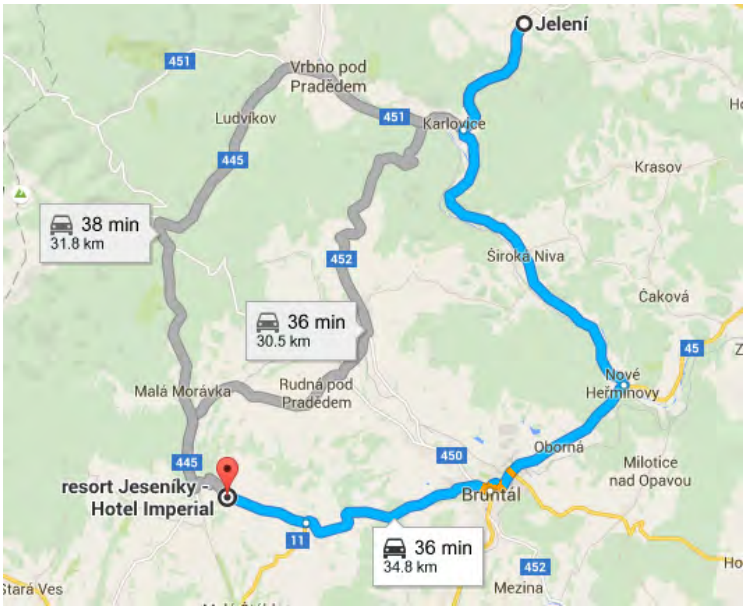

Jeskyně Na Pomezí - Lipová lázně

www.jeseniky.net/jeskyne-na-pomezi

Jeskyně Na Pomezí se nacházejí v komunikačně významném stejnojmenném sedle (576 m) v Rychlebských horách, 2 km severně od Lipové-Lázně, které umožňuje železniční a silniční spojení s Javornickým výběžkem.

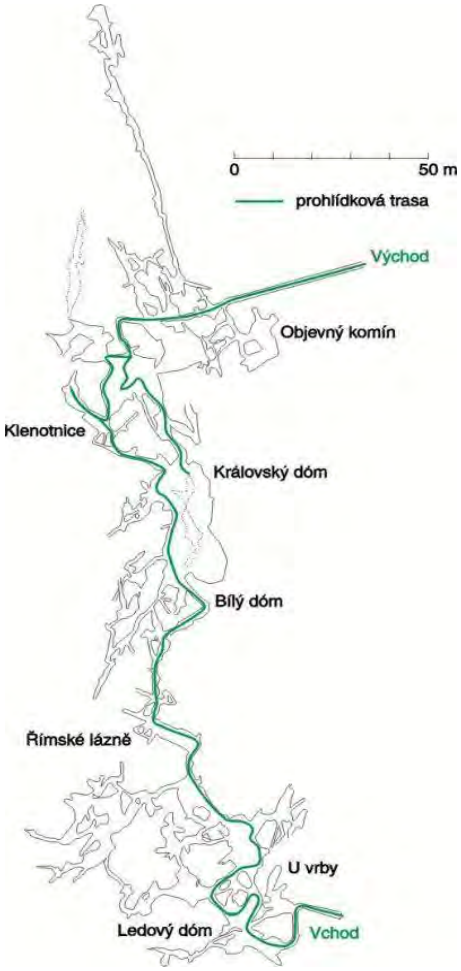

Základní údaje

V krystalických vápencích jsou vyvinuty jeskyně, známé od roku 1936, které byly zpřístupněny v roce 1950. Přístupné jeskyně s délkou 410 metrů vynikají bohatou krápníkovou výzdobou s jezírky. Sintr se v nich stále tvoří. Jsou to největší a nejnavštěvovanější jeskyně tzv. Jesenického krasu.

Jeskyně vznikly rozpustnou činností vody v ostrůvku čistých bílých krystalických vápenců o mocnosti 220 metrů. Chodby byly vytvořeny ve dvou výškových úrovních a mají bohatou krápníkovou výzdobu. Najdeme tu nejen robustní krápníky a sintrové polevy, ale také křehká brčka a kulovité útvary zvané jeskynní perly. Dno vyplňují jeskynní hlíny, které sem splavila pronikající povrchová voda.

Chodby se místy rozšiřují v prostorné dómy, jako jsou Ledový dóm, dóm U balvanu s jezírky, Římské lázně, Bílý dóm s neobvyklými sloupkovitými stalagmity, 13 metrů vysoký Královský dóm a Klenotnice. Zvláštností jsou krápníky v dómu Zvonice, které při poklepu vydávají zvuk připomínající zvonkohru.

Uměle proražený vchod do jeskyně je u silnice do Vápenné, 300 metrů od železniční zastávky, v nadmořské výšce 551 m. Prohlídka trvá 45 minut. Otevřeno je od 1. dubna do 31. října denně mimo pondělí, od 9 do 16 hodin. U jeskyní je prostorné parkoviště, bufet a prodej suvenýrů.

V sedle u železniční zastávky Lipová Lázně jeskyně je moderní provoz na výrobu vápencových drtí a mikromletého vápence (vápencový lom je odtud vzdálen 1 km).

Historie jeskyně

Jeskyni objevili lomaři v Havránkově lomu na mramor v roce 1936. V té době však nebyl o její bližší průzkum zájem a tak časem téměř upadla v zapomenutí. Teprve v roce 1949 byla podrobně prozkoumána a objevena v dnešním rozsahu. V roce 1950 se začala pracovat na zpřístupnění jeskyní, první návštěvníci si prohlédli podzemní chodby v roce 1955. Celková délka chodeb je 630 metrů, z toho přístupných 410 metrů. Několik dalších jeskyní je nepřístupných. Jeskyně i povrchové krasové útvary jsou chráněny jako chráněný přírodní výtvor.

Otevírací doba a vstupné 2016

Duben - červen: úterý - neděle 9:00 - 16:00 hod.
Červenec - srpen: pondělí - neděle 9:00 - 17:00 hod.
Září - říjen: úterý - neděle 9:00 - 16:00 hod.

Plné	Senioři 65+	Zlevněné
110,-Kč	80,- Kč	60,- Kč

Jak se tam dostanete

Automobilem: cca 43 km

- od hotelu **Imperial** po silnici I II/451 do Karlovy Studánky, Videl pod Pradědem a ve Vidlech p.P. odbočte doprava na na II/450 (směr Jeseník), pokračujete do Bělé pod Pradědem, kde odbočte doprava na 1/44 a pokračujte do Jeseníku. po silnici I/60 přes Lipovou- lázně (směr Javorník), jeskyně se nacházejí asi 200m pod vrcholem Pomezí směrem na Vápennou

Jeskyně Na Špičáku - Písečná

www.jeseniky.net/jeskyne-na-spicaku

Špičák (zvaný též Velký Špičák) je zalesněný kopec (516 m), nacházející se 1 km severně od Písečné. V podzemí kopce je jeskynní labyrint, zpřístupněno je 230 metrů chodeb.

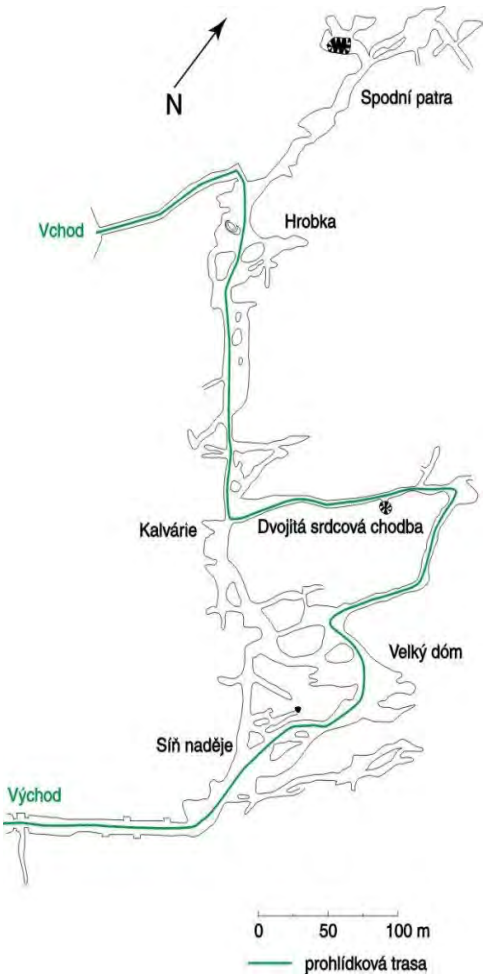

Základní údaje

Špičák je budován krystalickým vápencem, který vytváří mohutný skalnatý hřeben 260 metrů dlouhý a až 33 metrů vysoký. Na skalách jsou krásně vyvinuté škrapy. Jeskyně jsou prakticky bez krápníkové výzdoby, zato s neobvyklými srdčitými a vejčitými profily chodeb. Ty byly pravděpodobně vymodelovány tavnými vodami pevninského ledovce, který v jedné z ledových dob zasáhl až k České Vsi. Přes 400 metrů dlouhý podzemní labyrint chodeb a puklin je vytvořen v devonských mramorech (mořské usazeniny, stáří 350–380 milionů let). Vývoj krasových prostor byl výrazně ovlivněn tavnými vodami ledovce, které daly jeskyni konečnou podobu a chodbám charakteristický srdcovitý profil. 230 metrů dlouhá prohlídková trasa je bezbariérová.

Historie jeskyně

Jeskyně Na Špičáku je nejstarší písemně doložená jeskyně ve střední Evropě. První zmínka pochází z roku 1430 (Anthonius Wale). Jeskyně sloužila často jako úkryt, o čemž svědčí četné epigrafické nápisy na stěnách (nejstarší z roku 1519). V letech 1884 - 1885 byla primitivně zpřístupněna pro veřejnost Sudetoněmeckým horským spolkem, do dnešní podoby je jeskyně zpřístupněna od roku 1955. V roce 2007 prošla jeskyně rozsáhlou rekonstrukcí.

Národní přírodní památka Na Špičáku

Povrchové i podzemní krasové jevy jsou chráněny v Národní přírodní památce Na Špičáku, zaujímající rozlohu 7 ha. V rezervaci je také pozoruhodný výskyt jalovce a tisu. Z vrcholu skály je rozhled do údolí Bělé, do Polska, na Hrubý Jeseník.

Otevírací doba a vstupné 2016

Duben - červen: úterý - neděle 9:00 - 16:00 hod.
Červenec, srpen: úterý - neděle 9:00 - 17:00 hod.
Září, říjen: úterý - neděle 9:00 - 16:00 hod.

Plné	Senioři 65+	Zlevněné
90,-Kč	70,- Kč	50,- Kč

Jak se tam dostanete

Automobilem: cca 46 km

- ***z hotelu Imperial :*** po silnici II/451 přes Karlovu Studánku do Videl pod Pradědem a ve Vidlech p.P. odbočte doprava na na II/450 (směr Jeseník), pokračujete do Bělé pod Pradědem, kde odbočte doprava na 1/44 a pokračujte do Jeseníku. Po silnici I/44 přes Českou Ves (směr Mikulovice, PL) do Písečné, v Písečné odbočte doleva na II/455 na Supíkovice, jeskyně se nacházejí asi 1 km za Písečnou po levé straně, je třeba k nim sjet po místní komunikaci, která je dobře značená

Patzeltova jeskyně - Kralický Sněžník

www.jeseniky.net/patzeltova-jeskyne

Patzeltova jeskyně se nachází v krystalických vápencích masivu Králického Sněžníku, na jihozápadním svahu Podbělky. Jde o jednu ze dvou větších jeskyní na tomto svahu.

V roce 1864 se doslova propadl do jeskyně s podzemním jezerem lesní příručí Řehoř Patzelt a proto do dnešního dne tato jeskyně nese jeho jméno. K této jeskyni vede neznačená stezka nad Mléčným pramenem, který dává až 105 litrů vody za sekundu.

Patzeltova jeskyně - 875 m.n.m.. Vznikla na styku krystalických vápenců a ortorul a vyznačuje se pestrou modelací podzemních stěn. Krápníková výzdoba zde chybí.Ve 30-tých letech tohoto století zkoumala jeskynní faunu skupina geografů a zoologů z Wroclavi a nalezli 46 druhů jeskynního hmyzu. Jeskyni tvoří šikmá chodba a malá síň s několik metrů hlubokým jezírkem na dně. Celková délka jeskyně je asi 70 metrů. V Patzeltově jeskyni dlouhé 45 metrů provedl potápěč J. Pogoda výzkum jezera, které dosahuje hloubky od minimálně 2,5 m až po 7m. Vody se ztrácí v korytě potoku a putují k pramenu téměř 2 km dlouhou jeskynní soustavou. Jeskyně je pro **veřejnost nepřístupná** a nevede k ní turistická trasa.

Jeskyně Tvarožné díry - Králický Sněžník

www.jeseniky.net/jeskyne-tvarozne-diry

Tvarožné díry jsou **veřejnosti nepřístupné**, ale pozoruhodné krasové jeskyně v masivu Králického Sněžníku, při levém břehu Moravy, na severním úbočí Uhliska, 2,5 kilometru jižně od vrcholu Králického Sněžníku.

Jeskyně ústí při staré lesní silnici nad levým břehem Moravy pod chatou Vilemínou v nadmořské výšce asi 840 metrů. Soustava úzkých a nízkých chodeb v krystalických vápencích (mramorech) je dlouhá 250 metrů, částečně jí protéká podzemní potok, který vyvěrá pod jeskyněmi do Moravy.
Krápníková výzdoba zde chybí, stěny místy pokrývá měkká bělavá vápnitá hmota, tzv. nickamínek, připomínající tvaroh. Odtud zřejmě pochází název jeskyně.

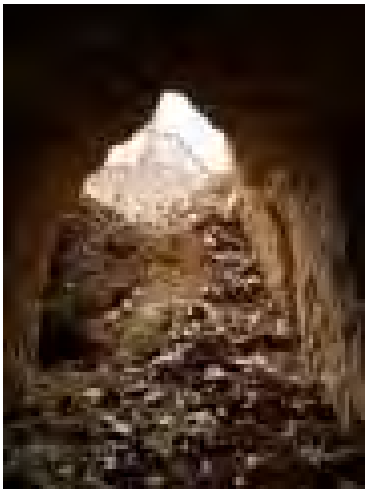

Naučné stezky v CHKO Jeseníky

Pro poznání rozmanitosti a zpřístupnění nejcennějších částí přírody CHKO Jeseníky veřejnosti bylo na jejím území zřízeno 11 naučných stezek.

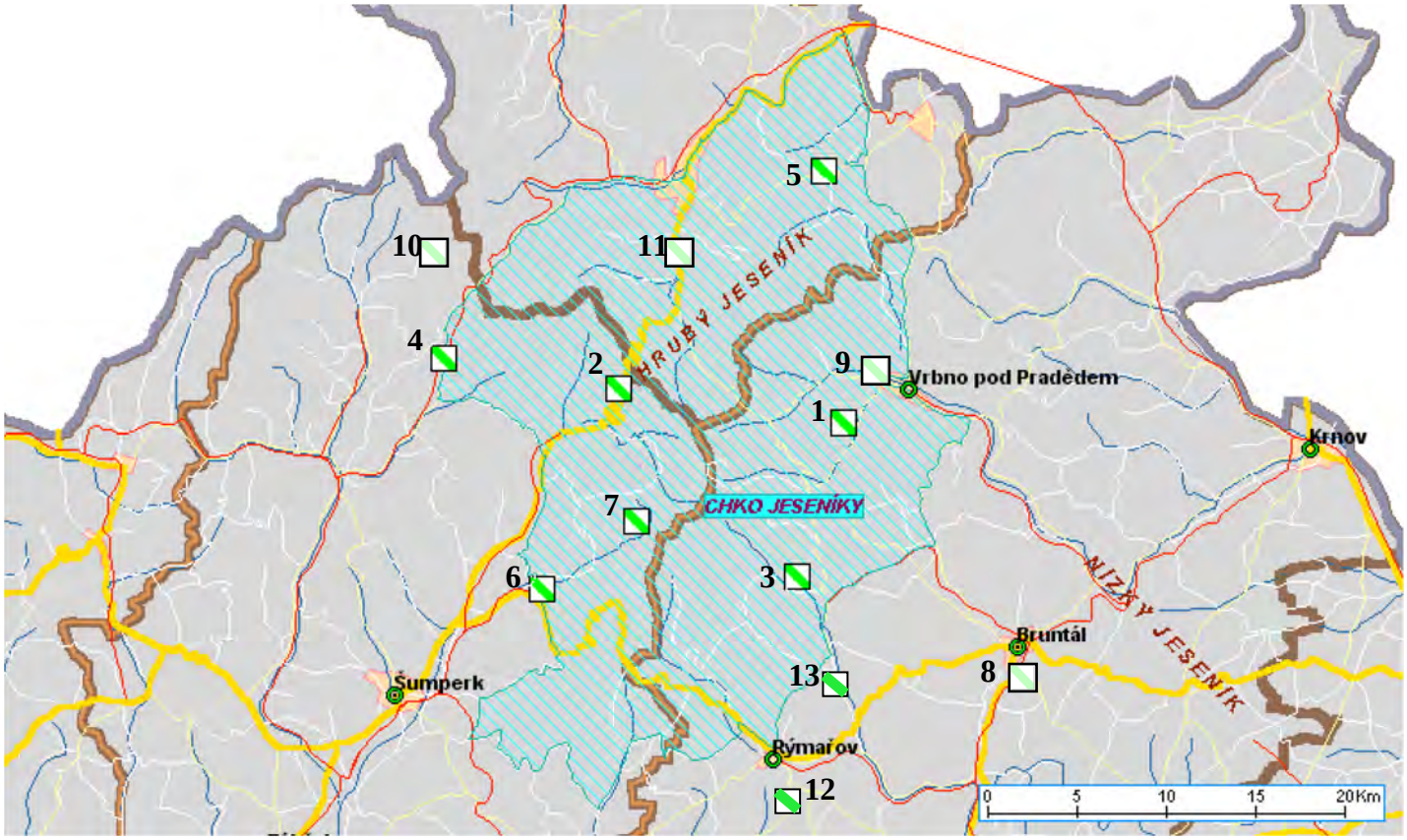

1 Karlova Studánka	Bílá Opava
2 Ramzová	Červenohorské sedlo – Šerák - Ramzová
3 Vernířovice	Lesní ekostezka Švagrov
4 Branná	Pasák
5 Rejvíz	Rejvíz
6 Sobotín	Sobotín - Maršíkov
7 Karlov pod Pradědem	Velká kotlina
8 Bruntál	Uhlířském vrchu
9 Vrbno pod Pardědem	Údolím lapků z Drakova
10 Dolní Morava	Kralický Sněžník
11 Jeseník	Stezka Vincenze Priessnitze
12 Horní Město	Hornická naučná stezka – Za slávou horního Města Hankštejna
13 Malá Morávka	Geostezka Javorový vrch

Naučné stezky jsou oblíbeným prostředkem šíření informací. K jejich největším výhodám patří seznámení návštěvníků s ucelenými částmi přírody, historie a krajiny

Matějovická jeskyně - Matějovice

www.orcus-speleo.cz

Matějovické jeskyně se nacházejí v bruntálském okrese, u Matějovic v Osoblažském výběžku (1,4 km od středu Matějovic).

Jeskyně, ležící na pravém břehu potoka Hrozová leží ve špatně přístupné lokalitě, která **není turisticky značená**.
Matějovické jeskyně jsou tzv. pseudokrasovými jeskyněmi. V křídovém pískovci se zde vyvinuly podzemní chodby, které mají chodby dlouhé 11 a 23 metrů a široké i vysoké přibližně 4 metry.
Původní vchod jeskyně je zavalen a v současné době je přístupná uměle proraženým vstupem.

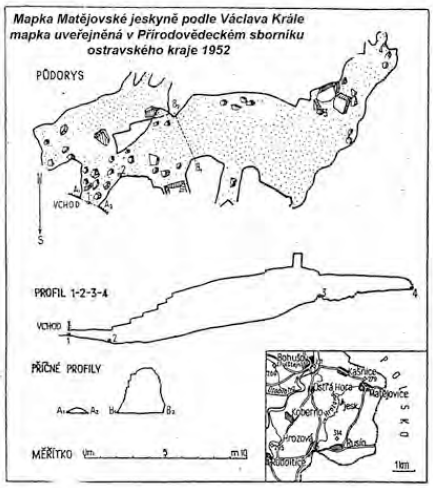

Jeskyně byla vytvořena na horizontálně uložených vrstvách křídových (exogírových) pískovců, málo odolných hydrologickým a zvětrávacím procesům. Pískovec byl prosakující vodou rozrušován v jemný písek a ten byl dále splavován stékající vodou (řada různě silných pramenů vyvěrá do údolí pod jeskyní) a zřejmě transportován puklinami do níže položených dutin a do zahlubovaného údolí do potoka „Hrozová," který dnes meandruje asi 50 metrů pod vstupem do jeskyně. Podle dostupných informací byl původní vstup zavalen a současný vstup uměle otevřen. Z morfologie jeskyně však není patrno, kde se původní vstup nacházel a tak lze o této informaci pochybovat. V minulosti se speleologové z bohumínského Orcusu pokoušeli o prolongaci koncových bodů jeskyně a kopání sond. V písku, jehož mocnost na dně jeskyně není známa, je však kopání sond bez výdřevy nemožné.

Při poslední návštěvě jeskyně při dalším ohledání jak morfologie, výplní a posouzení jemnosti pískovcové frakce nalezených úlomků pískovcového materiálu, vznikla diskuze o antropogenním původu jeskyně, případně jejím umělém rozšíření. Nalezené vzorky pískovců z jeskyně jsou vhodné k použití jako sklářské písky, které v této lokalitě mohly býti dobývány. Další důkazy se však nepodařilo doložit.
Při poslední návštěvě jeskyně při dalším ohledání jak morfologie, výplní a posouzení jemnosti pískovcové frakce nalezených úlomků pískovcového materiálu, vznikla diskuze o antropogenním původu jeskyně, případně jejím umělém rozšíření. Nalezené vzorky pískovců z jeskyně jsou vhodné k použití jako sklářské písky, které v této lokalitě mohly býti dobývány. Další důkazy se však nepodařilo doložit.
Jeskyně (se vstupním profilem 1 x 0,8 m) má klesající charakter a celková délka všech průlezných prostor jeskyně je 41 m, maximální výška 4 m, rozměry největší vstupní prostory 19 x 6 m

Z geologického hlediska patří toto území k severnímu okraji jesenické kulmské oblasti , kde se kulm postupně noří pod glaciální uloženiny slezské nížiny. Kulm je zastoupen benešovskými drobami a vystupuje pouze ve spodní části údolních svahů. V okolím obce Matějovic spočívájí na kulmu ostrůvky svrchnokřídových pískovců, v nichž je vyhloubena jeskyně.Křídové ostrůvky jsou denudačními troskami slezské křídy ,která se ve větším rozsahu vyskytuje na polském území. Křídové pískovce jsou na povrchu zakryty glaciálními hlinitými písky se severskými valouny a zčásti i místním eluviem, takže vystupují rovněž jen v údolních zářezech , a to ve svrchní části údolních svahů. (zřejmě pískovce cenomanského stáří)
V opuštěném lomu, ve kterém jen vchod do jeskyně, vystupují světle šedé ,středně a hrubě zrnité cenomanské pískovce s kaolinickým tmelem.Nemají ani v tmelu vápnitou příměs. Jsou zhruba horizontálně uložené v lavicích mocných okolo 1-2 dm a jsou rozpukány téměř svislými puklinami.
Podle starých anonymních zpráv (1884) byl kámen pokusně těžen, ale poněvadž se pro přílišnou drobivost neosvědčil na stavby , byl lom opuštěn.Původní vchod byl prý při těžbě kamene zasypán a část chodby se zřítila, takže se jeskyně stala nepřístupnou.Teprve před rokem 1884 byl vchod místními občany znovu odkryt, neboť prý vzrostl zájem o jeskyně a jeskyně byla často navštěvována. Svědčí o tom četné nápisy na stěnách lomu i jeskyně. Dnes je vchod pouze 35 cm vysoký a 130 cm široký. Hlavní jeskynní chodba probíhá zhruba jihozápadním směrem , je dlouhá 22 m a dále se zužuje natolik m, že je **nepřístupná**. Její průběh je nepravidelný,avšak lze pozorovat určitou závislost na puklinových směrech .

Jeskyně u Matějovic je ve svém základě přirozeným výtvorem. Přestože dnes nejsou v jeskyni patrny žádné přímé stopy po činnosti člověka,nelze vyloučit, že v některých místech byla chodba uměle vyloučena. Od prvé a jediné literární zprávy o této jeskyni uplynulo již více než 70 let a v této době byla jeskyně mnohokráte navštěvována, jak o tom svědčí četné nápisy na stěnách. Vznik jeskyně lze vysvětlit rušivou činností spodních vod, prosakující po svislých puklinách a po téměř vodorovných vrstevních spárách.
Středně až hrubě zrnitý pískovec, přechází místy až do slepence složeného z křemenných zrnek o průměru 3 mm,je dobře propustný, takže spodní voda se hromadí na nepropustném podloží z kulmských břidlic.Pro nedostatek odkryvů nebyl kulm v blízkosti jeskyně nikde zjištěn,ale podle geologické stavby širšího okolí lze předpokládat, že pod úrovní jeskyně sahají cenomanské pískovce do hloubky max.20m.
Spodní voda prosakující svislými puklinami, vymílá horninu čistě mechanicky.tento pochod je nazávám mechanickou suffosí

Naučná stezka Rejvíz - Mechové jezírko

(www.jeseniky.net)

Naučná stezka Rejvíz se nachází ve stejnojmenné národní přírodní rezervaci rozprostírající se na ploše 396,63 ha v severovýchodní části Hrubého Jeseníku v masivu Orlík. Území je rozvodím Černé Opavy a Vrchovištního potoka, které je položeno v nadmořské výšce 750 až 790 m v široké, mělké pánvi mírně skloněné k východu. Unikátnost přírody této rezervace je podmíněna geologickou minulostí a klimatem. Hranice rezervace jsou vyznačeny na kmenech stromů dvěma červenými pruhy a tabulkami se státním znakem. Okrajové pásmo rezervace tvoří smrkový les o výměře 67,39 ha, jehož charakter se mění směrem ke středu chráněného území v porosty s borovicí blatkou. Lokalita je významným biotopem pro mnoho vzácných a chráněných druhů rostlin a živočichů. Zachované přírodní hodnoty rejvízského rašeliniště jsou nejen objektem vědeckého výzkumu, ale i velmi atraktivní z hlediska cestovního ruchu.

Naučná stezka začíná u dřevěné chatky, kde si turisté kromě vstupenky mohou zakoupit řadu suvenýrů. Po povalovém chodníku stezka pokračuje k Velkému mechovému jezírku. Cestou může každý pozorovat změnu, která probíhá v rostlinné skladbě v závislosti na postupujícím zrašelinění lokality - ustupující smrk a nástup borovice blatky. Velké mechové jezírko uzavírá naučnou stezku a návštěvníci mohou pokračovat po modré turistické značce směrem k Jeseníku. Provoz naučné stezky je v zimním období omezen.

Vstupné: dospělí - 20 Kč, děti, studenti, vojáci a důchodci - 10 Kč

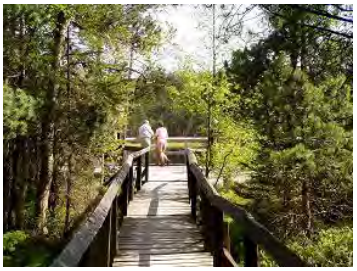

Rejvízské rašeliniště patří k typu rozvodnicového vrchoviště. Vzniklo v postglaciální době (před 6 - 7 tisici lety) diky vhodné konfiguraci terénu, který umožňuje dostatečné nadržování vody na nepropustném podloží, čímž byly dány základní podmínky pro vznik rašeliniště. Puvodni smrkový les vlivem silného zamokřent odumřel a byl postupně nahrazen porosty borovice blatky. která dorůstá do výšky 15 m při stáři maximálně do 200 let. Současně došlo v dalším vývoji k intenzivnímu růstu rašeliníku a tvorbě rašeliny. Zaoblený tvar vrchoviště vzniká odstředivým růstem rašeliníkových trsů. Celý jeho povrch je tvarové členěn na menší celky (mikroreliéf) - vypouklé sušší bulty a jejich sníženiny obvykle zalité vodou - šlenky. Rašelinná jezírka se nazývají blanky a jejich silné zamokřelé okraje - lagg. Celková hmota humolitu ve vrchovišti je odhadována na 2,5 milionu m3.

Schéma tvorby rašeliniště:

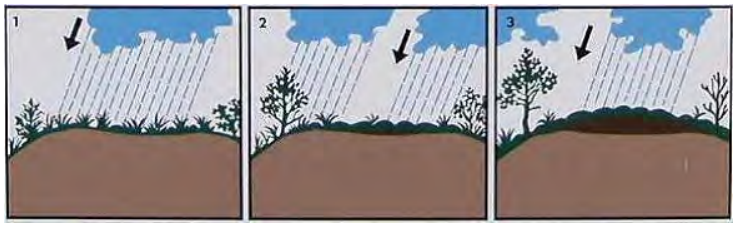

Velké mechové jezírko se nachází ve středu západního jádra rašeliniště. Vrstva rašeliny zde dosahuje výšky 300 cm. Okolí jezírka tvoří porosty borovice blatky (Pinus uncinata) s podrostem mechu rašeliníku a jiných typických rostlin. Vyskytuje se zde i drobná masožravá rosnatka okrouhlolistá. Kromě rostlin zde mají útočiště vzácné druhy živočichů, z nichž např. žluťásek borůvkový a sídlo rašelinné jsou glaciální relikty. Až výzkumy z poslední doby prokázaly, že rejvízské rašeliniště patří mezi nejbohatší ve výskytu příliš oblíbené skupiny živočichů - pavouků. Severovýchodně od Velkého jezírka leží Malé mechové jezírko, které již dnes zcela zarostlo a je veřejnosti nepřístupné.

Jak se tam dostanete:

Autem:

- **z Bruntálu:** přes Světlou Horu do Vrbna pod Pradědem, dále do Heřmanovic po II/445, v Heřmanovicích odbočte doleva na II/453 a pokračujte do Dolního Údolí (směr Zlaté Hory), zde odbočte doleva a pokračujte po silnici II/453 na Rejvíz. v zimě doporučujeme variantu z Vrbna pod Pradědem do Jeseníku (přes Vidly pod Pradědem, Bělou Pod Pradědem)- část úseku trasy nad Dolním Údolím se v zimě neudržuje. Z Jeseníku pokračujte po II/453 na Rejvíz

Zastavení	km	Název zastavení
Zastavení 1	**0 km**	Penzion Rejvíz
Zastavení 2	**0,7 km**	U pomníku
Zastavení 3	**2,2 km**	Terénní stanice
Zastavení 4	**2,7 km**	Zastavení
Zastavení 5	**3 km**	Velké mechové jezírko

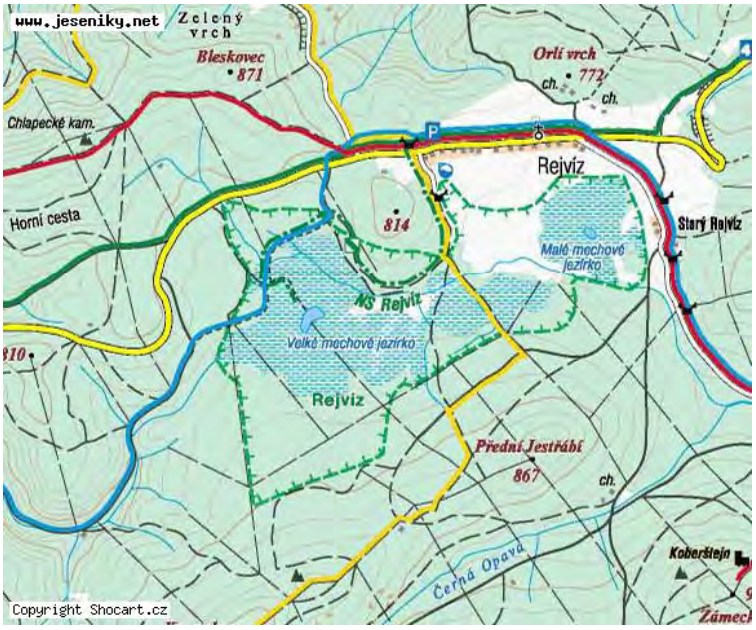

Další informace:

Správa CHKO Jeseníky
Šumperská 93
790 01 Jeseník
tel.: 584 402 228, 584 403 050
fax: 584 403 050
e-mail: jeseniky@schkocr.cz
www.schkocr.cz/jeseniky
www.praded-info.cz/chko

Stezka Vincenze Priessnitze - Jeseník, lázně

(www.jeseniky.org)

Stezka Vincenze Priessnitze tvoří okruh 7 km trasy, který začíná úvodním informačním panelem v Lázních Jeseník na konečné MHD – stanice Sanatorium Priessnitz a opět se k němu vrací. Na stezce je umístěno 9 informačních panelů jejichž texty přibližují návštěvníkům významné historické období, které ovlivnilo Jesenicko až do dnešních dnů – rozvoj přírodního lázeňství a tvrdý, neuvěřitelně zajímavý životní příběh Vincenze Priessnitze – zakladatele prvního vodoléčebného ústavu na světě.

Trasa Stezky je značena zelenou značkou (šikmý zelený pruh v bílém poli) a je určena pouze pro pěší, neboť některé úseky jsou cyklisticky nedostupné. Na původních, ale i nově vybudovaných trasách stezky spatří turisté 14 pramenů a několik drobných pamá- tek, seznámí se s jejich historií a proniknou do tajů počátku místního lázeňství. Osvěží se lahodnou vodou z pramenů a pokochají se krásou jesenického příhraničí, které skýtá nejeden fascinující výhled do okolí.

Stezku Vincenze Priessnitze vybudovalo hnutí Brontosaurus s podporou místních obyvatel, institucí a firem v rámci dlouhodobého programu Cesta ke kořenům. Jeho cílem je oživit zanikající drobné památky severozápadního Slezska a posílit vztah obyvatel ke kraji ve kterém žijí.

Zajímavým prvkem informačních panelů stezky (zvláště pro děti) je ilustrovaná Kapka Turistka, která formou čtivých veršovánek shrnuje celý historický text uvedený na panelech. Priessnitz, přestože se narodil jako prostý místní sedlák, dokázal velmi jednoduchými metodami navrátit zdraví 40 000 lidí. Díky těmto okolnostem se jeho rodná zapadlá víska Gräfenberg stala vyhle- dávaným místem mnoha známých osobností tehdejšího 19. století. Mnohdy urození pacienti na znamení díků za své vyléčení nechávali postavit v okolí Jeseníku různé drobné památky, zejména prameny, které jsou pro krajinu jeho okolí dnes typické. Jen v blízkém okolí Města Jeseník je takovýchto památek okolo stovky.

Mapa Priessnitzovy stezky:

Jednotlivá zastavení na Priessnitzově stezce:

Zastavení	km		název zastavení
1.	**0**	km	Úvodní zastavení
2.	**0,5**	km	Pražský pramen
3.	**1**	km	Prameny AFA
4.	**1,5**	km	Bezručův pramen
5.	**2,3**	km	Rumunský pramen
6.	**2,8**	km	Vilémův a Smrkový pramen
7.	**3,8**	km	Jitřní pramen
8.	**5,3**	km	Polský pramen
9.	**6,3**	km	Rozcestí U mnicha
10.	**7**	km	Úvodní zastavení

Jak se tam dostanete:

Autem:

- **od Bruntálu -** po silnici II/450 okolo Karlovy Studánky, přes Vidly pod Pradědem do Bělé pod Pradědem (Domašov), zde na křižovatce odbočte doprava na silnici I/44 (směr Jeseník). Dále viz. cesta ze Šumperka. V zimě se část silnice II/450 neudržuje, proto doporučujeme cestu po silnici II/452 na Vrbno pod Pradědem. Ve konci Vrbna odbočte na křižovatce doprava a pokračujte silnicí II/451 do Videl pod Pradědem, kde odbočte na křižovatce doprava na silnici II/450 směr Bělá pod Pradědem - Jeseník. V Jeseníku vjeďte do města po I/44 (ulice Šumperská) a na první křižovatce odbočte doleva na ul. 28.října (směr centrum), pokračujte městem po ulici Lipovská a asi po 0,5 km odbočte na křižovatce s ostrůvkem doprava, směrem na vlakové nádraží a lázně. U nádraží přejeďte koleje a pokračujte směrem do lázní.

Naučná stezka Velká kotlina

(www.ejeseniky.com)

Velká kotlina - základní údaje:

Založeno: 1971
Délka stezky:5,5 km
Rozloha PR Praděd:2 031 ha
Nejnižší místo:760 m.n.m. – 0. zastávka
Nejvyšší místo:1 370 m.n.m. – 6. zastávka
Převýšení: 610 m n.m.
Náročnost: střední

Tato stezka je bezesporu nejpoutavější stezkou turistů v CHKO Jeseníky. Začíná v Karlově a vede podél toku řeky Mora- vice přes přírodní rezervaci Velká kotlina nad Temnou, kde končí popis trasy sedmou tabulí. Stezka je totožná s turisticky značenou.

Popis:

V roce 1988 byla naučná stezka obnovena a má nyní celkem 7 zastávek. Celá trasa od nulté zastávky k šesté měří zhruba 6 km, rozdíl nadmořských výšek je 630 m. Naučná stezka Velká kotlina sleduje modrou turistickou značku, vedoucí z Malé Morávky. Nultá zastávka, vybavená orientační mapou celé naučné stezky, je v Karlově pod Pradědem. Z Karlova vede stezka po Slezské cestě proti toku Moravice k první zastávce, která je na hranici rezervace. Druhá zastávka je již na dně kotliny - na spodní moréně ledovcového karu. Z vyhlídkové plošiny třetí zastávky je nejkrásnější pohled na celý skalnatý amfiteátr Velké kotliny. Čtvrtá zastávka je té vyhlídková plošina asi 100 metru pod pramenem Moravice.

V prostoru horní hranice lesa je zastávka pátá. Odtud je vidět na horní zónu Velké kotliny. U šesté zastávky v sedle nad Temnou se setkává modrá turistická značka se žlutou, vedoucí z Malé Morávky na Ovčárnu. Informace, jež jsou poskytovány na tabulích, jsou uspořádány tak,aby měly svou logiku i pro návštěvníky jdoucí po naučné stezce v opačném směru.

Přírodní podmínky:

Z přírodovědeckého hlediska patří Velká kotlina k nejvýznamnějším lokalitám střední Evropy. Pestrost její přírody, druhové bohatství rostlin a živočichů ji řadí na první místo v pohořích Krkonošsko - jesenické soustavy. Nápadná odlišnost Velké kotliny od jejího okolí umožňuje při ekologickém přístupu chápat tento celek jako svébytný systém - ekosystém. Ohraničený skalní výchoz, mokřinu, tůňku či porost vysokostébelné nivy jsou stavebními prvky tohoto ekosystému. Velká kotlina takových dílčích částí obsahuje neobyčejné množství. Základní příčinou pestrosti ekosystému Velké kotliny je kombinace působení rozhodujících ekologických činitelů: reliéfu a geologického podkladu, oslunění, sněhu, vody, půdy a větru. Klíčový význam pro existenci ekosystému Velké kotliny má působení lavin a plazivého sněhu. Dá se jednoznačně říci, že pokud by na několik desítek let laviny přestaly padat, počet druhů rostlin a živočichů Velké kotliny by se rychle snižoval, neboť by došlo k postupnému přirozenému zalesnění.

Právě touto kombinací se na této lokalitě vytvořila pestrá mozaika nejrůznějších stanovišť, od suchých vyhřívaných strání až po stále chladná prameniště, od hlubokých nikdy nepromrzajících humózních půd až po holou skálu, vystavenou působení slunce, mrazu, větru a lavin. Rozmanitost stanovištních podmínek umožnila v dlouhodobém vývoji ekosystému Velké kotliny nahromadění nebývalého množství rostlinných a živočišných druhů, které se spolu jinde nevyskytují. Když se totiž v posledních deseti tisících letech (v době poledové) s měnícím se klimatem měnilo i rostlinstvo a živočišstvo, ve Velké kotlině mohly nacházet příhodná stanoviště a zůstávat jak druhy chladných období,tak i druhy teplejších klimatických výkyvů. Proto se zde vytvořila druhově neobyčejně bohatá a namnoze unikátní rostlinná a živočišná společenstva. Na celoevropský význam Velké kotliny upozornil již v roce 1840 botanik Sendner, když ji přirovnal k proslulé alpské Gamsgrube. Snahy o zachování těchto jedinečných a nenahraditelných hodnot Velké kotliny vyústily roku 1955 ve vyhlášení státní přírodní rezervace (SPR). Aby mohla být příroda přísné rezervace zpřístupněna veřejnosti, byla zde roku 1971 Správou chráněné krajinné oblasti vybudována naučná stezka. V roce 1990 byla SPR Velká kotlina i s dalšími rezervacemi zařazena do SPR Praděd a po schválení nového zákona o ochraně přírody a krajiny v roce 1992 byla SPR Praděd převedena do kategorie národní přírodní rezervace (NPR).

Některé významné druhy rostlin a živočichů:

Mezi nejvzácnější rostliny řadíme dva endemické poddruhy (tj. takové, které nerostou nikde jinde na světě): jitrocel tmavý sudetský (Plantago atrata subsp.sudetica) a hvozdík kartouzek sudetský (Dianthus carthusianorum subsp. sudeticus). K dalším významným druhům patří škarda sibiřská (Crepis sibirica) - v současnosti nezvěstná, šabřina tatarská (Conioselinum tataricum). Oba tyto druhy zde dosahují nejzápadnější výspy svého rozšíření.

Z kriticky ohrožených druhů rostlin Velké kotliny lze jmenovat např.: hvězdnice alpská (Aster alpinus), hořepníček jarní (Calathiana verna), kopyšník tmavý (Hedysarum hadysaroides), ostřice pochvatá (Carex vaginata), devaterník velkokvětý pravý (Helianthemum grandiflorum subsp. grandiflorum) a jestřábník huňatý (Hieracium villosum). Z živočišných druhů vzbuzují pozornost vědců zvláště chránění endemický motýl okáč sudetský (Erebia sudetica sudetica), linduška horská (Anthus spinoletta), pěvuška podhorní (Prunnela collaris), myšivka horská (Sicista betulina).

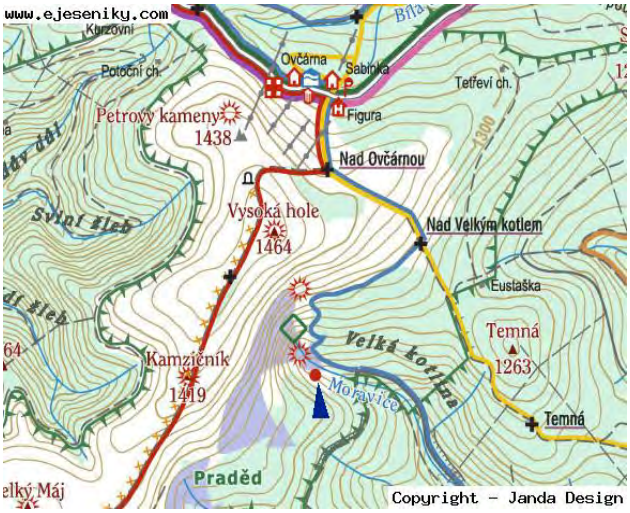

Naučná stezka Bílá Opava

(www.ejeseniky.com)

Bílá Opava - základní údaje:
Založeno: 1963
Délka stezky: 10,5 km
Rozloha: 280 ha
Nejnižší místo: 760 m.n.m. – Karlova Studánka
Nejvyšší místo: 1 310 m.n.m. – chata Barborka
Převýšení: 550 m
Náročnost: střední

Úvodní tabule naučné stezky je umístěna na odbočce ze státní silnice z Karlovy Studánky na Vidly a končí u chaty Barborky. Trasa naučné stezky je totožná se žlutě značenou turistickou cestou. Na návštěvníky čeká překvapení v podobě obtížné turistické stezky, místy vytesávané ve skále, náročné stoupání a překrásné výhledy na vodopády. Milovníci přírody, kteří si vyrazí brzy po ránu, mají velkou šanci narazit na vysokou zvěř či na kamzíky, popásající se kolem potoka, či zahlédnout skorce vodního, lovícího v potoce. Ti, kteří dávají přednost flóře, mohou obdivovat typické jeřábové smrčiny pralesovitého charakteru s havézí česnáčkovou (Adenostylles alliariae) a papratkou alpinskou (Athyrium distentifolium) v podrostu. Náročný výstup spoje- ný s překrásnými výhledy je dlouhý dva a půl kilometry. V zimě je naučná stezka pro turisty uzavřena.

Popis:

Naučná stezka Bílá Opava prochází po mnoha mostcích, schodištích a lávkách po březích Bílé Opavy – nejkrásnější horské bystřiny Jeseníků. Kromě několika vodopádů, četných kaskád a peřejí, skalních útvarů a romantických zákoutí smrkového pralesa vám naučná stezka Bílá Opava na sedmi informačních tabulích nabízí i základní informace o přírodě této jedinečné rezervace.
Zatímco v horní části údolí vytváří bystřina Bílá Opava velké vodopády, v dolním úseku vzniklo několik různě starých říčních koryt. Při povodni v červenci 1997 právě zde řeka strhla masivní most z železobetonových panelů na ocelových traverzách. Na místě panelového mostu byla postavena dřevěná lávka. V úseku nad ní je nyní vidět tři říční koryta. Před povodní 1997 tekla Bílá Opava prostředním korytem, při povodni si vytvořila zcela nové koryto na turistické cestě, po povodni se však nevrátila do původního koryta, ale do koryta starého, několik desítek let opuštěného.

Na modelaci údolí Bílé Opavy se podílena v posledních tisíciletích především voda, sníh a led. Nesourodost zdejších hornin, jejich nepravidelné vrásnění i odlišná schopnost zvětrávání a odolávání vodní erozi však způsobila, že celé údolí a hlavně samotné jeho dno bylo vyhloubeno značné nerovnoměrně. Tímto vznikly nejen peřeje, hluboké tůně a skalní výchozy, ale právě i vodopády.
Pod tzv. *Malým vodopádem* Bílé Opavy je dobře vidět, natolik je tvářnost tohoto hluboce zaříznutého údolí podmíněna geologickou stavbou: zatímco horní část údolí nad *Velkým vodopádem* je tvořena převážně rulami, prostřední a dolní část je z šedých až zelených břidlic a bílých či žlutavých křemenců. Všechno to jsou přeměněné horniny vzniklé z mořský usazenin prvohorních stáří.
Proměny reliéfu na březích Bílé Opavy nejsou jen dávnou geologickou minulostí, ale i živou součástí. Právě zde se stáváme jejich přímými svědky a účastníky: koryto řeky se na mnoha místech každoročně mění, balvany se v korytě přesouvají, řítí se skalní bloky, na strmých svazích dochází na více místech každoročně ke svahovým sesuvům. Jsou to všechno přirozené pochody, kterým není třeba v přírodní rezervaci ani bránit, ani jim napomáhat.

Bílá Opava pramení (významné přítoky jsou *Pradědský* a *Ovčárenský* potok) v sedle mezi *Petrovými kameny* a *Pradědem* v nadmořské výšce 1 280 m.n.m. Protéká Karlovou Studánkou a Ludvíkovem, ve Vrbně se ve výšce 544 m.n.m. spojuje se Střední Opavou a pak níže ještě s Černou Opavou vytváří řeku Opavu, která teče přes Krnov a Opavu do Ostravy, kde se vlévá do Odry.
V údolí Bílé Opavy se zachovaly původní horské smrčiny – smrkový prales – s charakteristickou růstovou formou stromů, proslulým *jesenickým smrkem*. V dolní části údolí jsou místy na březích Bílé Opavy zbytky původních potočních olšin s olší šedou. V nejvyšších částech rezervace přechází na svazích Pradědu přirozená smrčina parkovitou hranicí lesa do subalpínských nelesních ekosystémů.

Výše zmíněné *jesenické smrky* se vyznačují úzkými válcovitými až sloupovitými korunami, esovitě prohnutými deskovitými větvemi skloněnými šikmo dolů a u kmene nápadně ztlustlými. Tyto dědičné vlastnosti umožňují jesenickým smrkům lépe odolávat nepříznivým zimním podmínkám: na jejich úzkých korunách se zachycuje méně sněhu a námrazy.
Jesenické smrky v rezervaci Bílá Opava představují původní, lidskými zásahy neovlivněný horský prales. Táhne se v pruhu od Ostrého přes údolí Bílé Opavy po úbočí Suti, Vysoké hole a Temné. Podobné, ale už menší porosty jesenických smrků jsou i Malé kotliny, u Alfrédky, pod Pecným a na severním svahu Pradědu.
Největší vodopád Bílé Opavy je vysoký 7,9 m. Bystřina tímto vodopádem a navazujícími peřejemi překonává na úseku 40 m výškový rozdíl 16,4 m. Přepadová hrana vodopádu a skalní stěny na protějším levém břehu jsou tvořeny pradědskou rulou – kompaktní drobně zrnitou přeměněnou horninou, která je bystřinou postupně erodována.

Na ohlazených rulových plotnách pod vodopádem jsou patrné tzv. *obří hrnce*, známé např. z krkonošské Mumlavy, šumavské Vydry i odjinud, v Jeseníkách však zcela ojedinělé. Tyto zajímavé prohlubně o průměru až několika decimetrů a hloubce několika centimetrů vznikaly po staletí vířivým pohybem vody a vodou unášených částic hornin.

Zachovalé přírodní hodnoty rezervace Bílá Opava jsou přísně chráněny a zpřístupněny jen touto naučnou stezkou. Dřevěné mosty, lávky a schodiště umožňuje průchod údolím tak, aby břehy bystřiny, okolí vodopádů a celá příroda rezervace byla co nejméně poškozena. Vlhkou půdu na strmých a skalnatých svazích lze snadno narušit, poškozená místa se zacelují jen velmi obtížně a pomalu. Proto žádáme všechny návštěvníky, aby nescházeli mimo značenou stezku.

Naučná stezka ČHS – Keprník -Šerák

(www.schkocr.cz/jeseniky
www.praded-info.cz)

Naučná stezka Červenohorské sedlo - Šerák prochází přísně chráněnou národní rezervací Šerák - Keprník. Celý úsek kopíruje pěší turistickou červenou trasu (0604), jenž je součástí dálkové mezinárodní trasy E3.

Zaměření: Ohrožené druhy flóry a fauny NPR Šerák - Keprník, vznik vrchovišť, největší půdní sesuvy v Jeseníkách (v kapličce na Vřesové studánce miniexpozice fotodokumentů), Branenská cenová kultura.

Národní přírodní rezervace Šerák – Keprník je nejstarší rezervací na Moravě. Byla zřízena tehdejším majitelem panství knížetem Janem II. Z Lichtenštejna v roce 1903. Pokud k vyhlášení rezervace vzešel z rad botaniků, organizovaných v olomouckém botanickém spolku. (Zejména se o vyhlášení rezervace zasloužil známý botanik prof. Laus a lichtenštejnský lesmistr Julius Wiehl).

Důvodem ke zřízení rezervace byla ochrana vrcholových partií v prostou mezi Šerákem a Keprníkem s porosty horského smrkového lesa pralesového charakteru. Místy jsou vyvinuta vrchoviště s typickými rostlinnými druhy. Výměra rezervace se několikrát měnila. V roce 1991 byla rezervace rozšířena a její výměra v současné době činí 800 ha, 374 ha měří ochranné pásmo.

Kromě horských smrčin jsou zde chráněna poměrně rozsáhlá vrchoviště s typickou květenou - Ostřice chudokvětá (*Carex pauciflora*), Ostřice bažinná (*Carex limosa*), Klikva bahenní (*Oxycoccus palustris*), Klikva žoravina (*Oxycoccus quadripetalus*), Suchopýr pochvatý (*Eriophorum vaginatum*), Bradáček srdčitý (*Listera cordata*) aj. Dále rozsahem nevelké hole se skalními útvary Vozka a Keprník, pokryté unikátní vegetací - např. Řeřišnice rýtolistá (*Cardamine resedifolia*), Jestřábník alpský (*Hieracium alpinum*) a Sítina trojklanná (*Juncus trifidus*). V území se nacházejí i důkazy čtvrtohorního zalednění - půdní thufury, zajímavé jsou i vývojově mladší strukturní mury. V okolí Červenohorského sedla se nacházejí svory a v bývalém kamenolomu nad chatovou oblastí jsou amfibolické vápence a erlány.

V rezervaci je s ohledem na její poslání předepsán zvláštní způsob obhospodařování lesních porostů, jehož cílem je postupně dosáhnout přirozené druhové a věkové skladby porostů. Podstatná část rezervace s porosty charakteru pralesa zůstává zcela bez úmyslných lidských zásahů.

Je nesporné, že i plochy v rezervaci jsou přes všechna opatření do určité míry ovlivňovány lidskou činností. V posledních letech se výrazně projevuje působení exhalací, které jsou příčinou lokálního odumírání lesních porostů. Sledování přírodních zákonitostí přirozených rostl. a živočišných společenstev má význam při prognózování dalšího vývoje či rekonstrukcí poškozené krajiny a při opatřeních omezujících škody a působené imisemi. I v tom spočívá význam rezervací, které kromě toho, že jsou významnou a nenahraditelnou kulturní hodnotou, plní i funkci přírodních laboratoří.

Přirozené biocenosy rezervace jsou jedním z posledních útočišť ohrožených druhů živočichů a rostlin.

ČHS – Keprník - Šerák - základní údaje:
Začátek: Červenohorské sedlo
Konec: Ramzová
Délka: 14 km
Počet zastávek: 8
Typ stezky: pro pěší
Náročnost: středně těžký terén s velkým převýšením
Čas pro prohlídku: 3 - 4 hodiny
Značení: značky a informační tabule
Doba návštěvy: omezená pouze zimním obdobím

Zastavení	km	Název zastavení
Zastavení 1	**0 km**	Červenohorské sedlo - Vstupní tabule
Zastavení 2	**0,4 km**	Lom nad Červenohorským sedlem
Zastavení 3	**3,7 km**	Historie Vřesové studánky
Zastavení 4	**6,3 km**	Vrchoviště
Zastavení 5	**7,8 km**	(odbočka po žluté turistické trase) - Pověst o Vozkovi
Zastavení 6	**8 km**	Branenská cenová kultura
Zastavení 7	**9,5 km**	Fauna
Zastavení 8	**14,5 km**	Ramzová - vstupní tabule

Naučná stezka Pasák

(www.jeseniky.net/naucna-stezka-pasak)

Naučná stezka Pasák byla zřízena v roce 1980 v krajinářsky působivém okolí obce Branná, která leží v nadmořské výšce 600-650 m n.m. v podhůří Jeseníků. V roce 1999 - 2000 prošla stezka obnovou, trasa se prodloužila ze sedmi na 12,5 km a počet zastávek vzrostl z 6 na 14.

Popis:

Oproti jiným naučným stezkám v CHKO Jeseníky je netypická jednak svým umístěním - nevede ani v hřebenové partii či větší rezervaci, nýbrž plní spíše úlohu turisticko-rekreační a je polytematická. Na své si zde přijdou i technicky a kulturně založení návštěvníci. Počátek stezky je přímo v obci Branná pod železniční stanicí, směrem k Františkovu. Dále pokračuje přes louky s bohatou květenou (nachází se zde velké množství vstavačovitých jako prstnatec májový, pětiprstka žežulník, vemeník, bradáček, lilie zlatohlavá i cibulkonosná a mnoho dalších) a prochází nejcennější částí a tou je přírodní památka Pasák.

Jedná se o soustavu skalních srubů a izolovaných skalek se zajímavými erozními útvary. Tvoří zde místy až 30 m vysokou skalní stěnu. Skalní útvary jsou vyvinuty v pruhu kalcitického paraamfibolitu jádra keprnické klenby.
Stezka se pak ubírá přes pastviny louky směrem k Aloisovu s pěknými výhledy na pásmo Králického Sněžníku s nejvyšší horou stejného jména (1423), pod jejímž vrcholem ve výšce 1380 m pramení řeka Morava. Pokračuje lesní pěšinou kolem hájenky Banjaluka, kde je možno spatřit zbytky úzkorozchodné železnice po které svážely samospádem vlaky dřevo - prázdné vlaky tahali zpět do lesa koně. Unikátní dílo lesních drah roku 1937 zcela zaniklo. V dalším úseku lze spatřit stálé pohraniční opevnění z let 1937-38 - tento rozsáhlý projekt obranné strategie předválečné ČR spočíval ve vytvoření souvislé linie železobetonových bunkrů různých typů a vybavení. Prioritně byl opevňován úsek severní hranice státu. Mnichovská dohoda opevňovací práce ukončila, přesto bylo např. mezi Brannou a Starým Městem vystavěno mj. na 100 objektů lehkého opevnění.
Stezka se dále stáčí a prochází zachovalou částí nivy říčky Branné s přirozenou morfologií toku a výskytem zvláště chráněných rostlin a živočichů. Současný stav je výsledkem povodní z července 1997, kdy obrovská síla povodňové vlny vytvořila nové koryto přirozeného ekosystému v jeho dynamickém vývoji. V současnosti se projednává záměr Správy CHKO Jeseníky na vyhlášení přírodní rezervace Niva řeky Branné. Další, tentokrát technickou zajímavostí je mohutný pě-chotní srub ST.M.- S 50 - byl hrubě vystavěn v srpnu 1938, scházely finální úpravy - do kruhové šachty nebyl osazen šestistřílnový ocelolitinový zvon, chybí vchodová střílna a pancéřové dveře, nebyly vyzděny příčky. Současný správce krytu umož-ňuje po dohodě návštěvu s výkladem. Poté se stezka vrací podél komunikace zpět do obce Branná. Dominantou obce je kdysi důležitý gotický hrad Kolštejn (připomínán již v roce 1301), renesanční zámek, farní kostel Svatého Archanděla Gabriela, zajímavá budova sídla fojtství z přelomu 16. a 17.století a dalších 23 zapsaných kulturních památek.

Pasák - základní údaje:
Začátek: pod nádražím ČD v Branné
Konec: náměstí obce Branná
Délka: 12,5 km
Počet zastávek: 14
Zaměření: fauna, flóra, geologie, geomorfologie
Typ stezky: pro pěší, cyklisty a běžkaře
Náročnost: lehký terén
Čas pro prohlídku: 5 hodin
Značení: značky a informační tabule
Doba návštěvy: celoročně
Mapa: Jeseníky + zvláštní leták

Zastavení	km	Název zastavení
Zastavení 1	0 km	Situační mapa
Zastavení 2	0,5 km	Historie a význam železnice na Branensku
Zastavení 3	2 km	Květena okolí Branné
Zastavení 4	3 km	Přírodní památka Pasák
Zastavení 5	4,5 km	Charakteristická fauna okolí Branné
Zastavení 6	5 km	Topografická orientace - výhled
Zastavení 7	6 km	Antropogenní terénní úpravy
Zastavení 8	7 km	Lesní úzkorozchodná železnice
Zastavení 9	8 km	Vodní plávka dříví
Zastavení 10	8,5 km	Pohraniční opevnění
Zastavení 11	9 km	Dynamický vývoj toku říčky Branné
Zastavení 12	9,5 km	Hornická činnost
Zastavení 13	10 km	Pěchotní srub
Zastavení 14	12,5 km	Významné památky obce Branné

Naučná stezka Králický Sněžník

(www.sneznik.cz)

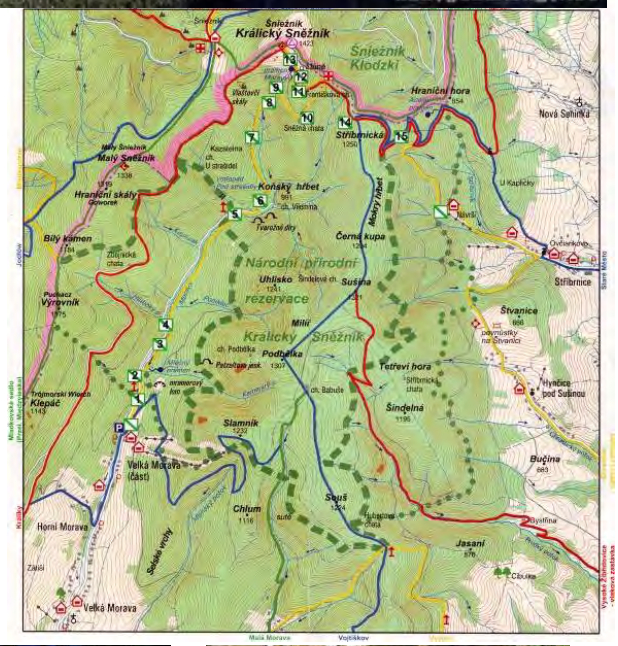

Naučná stezka začíná v obci Dolní Morava a vede po žluté turistické značce údolím řeky Moravy až k jejímu prameni pod vrcholem Králického Sněžníku. Dále pokračuje po červené turistické značce k rozcestníku nad Adéliným pramenem, odkud vede po žluté značce a končí u chaty Návrší.
Znakem naučné stezky je silueta slůněte, která je neoficiálním symbolem Králického Sněžníku. Socha slůněte je umístěna těsně pod vrcholem už od roku 1932. Výrazným údolím protéká horní tok řeky Moravy, přibírá mléčný pramen krasového původu. Jsou zde jeskyně Tvarožné díry, ponor potoka Poniklec,Mramorové jeskyně,Patzeltova jeskyně a krasové prame- ny u obce Dolní Morava. Masiv Králického Sněžníku je tvořen migmatity, ortorulami a pararulami. Vytvořil se charakteris-tický pramenný amfiteátr řeky Moravy, mrazové sruby, kamenná moře a jiné periglaciální jevy. Suťová pole a alpínské louky se dochovaly jen ostrůvkovitě, hlavně v hřebenových partiích.
Bylinné patro je poměrně chudé, tvořené nenáročnými druhy jako smilka tuhá, borůvka černá, sedmikvítek evropský, podbělice alpská, třtina chloupkatá a metlička křivolaká. V letech 1895 až 1899 byla na vrcholu kladskou sekcí Moravsko-slezského sudetského horského spolku vybudována 33,5 m vysoká kamenná rozhledna. Po druhé světové válce však nebyla udržovaána a její stav byl v roce 1973 tak špatný, že musela být odstraněna.

zastavení	km	název zastavení
0	0	Úvodní
1	0,5	Historie údolí Moravy
2	1	Mléčný pramen
3	2,5	Geomorfologie a geologie
4	3	Lesní hospodářství
5	4,5	Les, Tvarožné díry
6	5	Původ smrkových porostů
7	6	Myslivost a poškozování lesa zvěří
8	6,5	Přirozená horská smrčina
9	7	Lavinová dráha
10	7,5	Obnova lesa po kalamitních holinách
11	8	Horní hranice lesa
12	8,5	Suťová pole a alpínské louky
13	9	Historie vrcholu
14	11	Vrchovištní rašeliniště
15	12	Historie Staroměstska
16	14	Chata Návrší

Naučná stezka Údolím lapků z Drakova

(www.jeseniky.net)

Naučná stezka Údolím lapků z Drakova vede po turistické značce kolem Černé Opavy z Vrbna pod Pradědem – Mnichova přes Drakov na Rejvíz, je dlouhá asi 12 km a má 10 zastavení. Je věnovaná přírodě a historii území, kterým vedla stará kupecká stezka. Území bylo významné z hlediska těžby železných rud a zlata v Černé Opavě. Nachází se zde zříceniny starých hradů a je opředeno pověstmi o lapcích a loupežnících.

Projekt naučné stezky zabezpečila ACTAEA a spolek Přátelé Vrbenska ve spolupráci se Správou CHKO Jeseníky, LČR s.p. Lesní správa Město Albrechtice, Jeseník a Karlovice, Příznivci kamenických a sochařských děl na Jesenicku, Spolkem pro rozvoj Rejvízu a Klubem přátel Zlaté Hory. Projekt Síť vzdělávacích a informačních center v chráněných krajinných oblastech ČR je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

Zastavení	km	Název zastavení
Zastavení 1	0 km	Tajemný mnich z Mnichova
Zastavení 2	0,5 km	Kamenná moře
Zastavení 3	2 km	Přírodní poklady
Zastavení 4	3 km	Dračí spáry aneb osada Drakov
Zastavení 5	4,5 km	Kde se tavilo železo
Zastavení 6	5 km	Černé vlasy krásné Pavly
Zastavení 7	6 km	Lapkové na Koberštejně
Zastavení 8	7 km	Loupežnické louky
Zastavení 9	8 km	Tmavé hvozdy loupežnické
Zastavení 10	8,5 km	Tajemný Rejvíz

TAJEMNÝ REJVÍZ POVĚST O PASTÝŘI GILLOVI

Končí se naše pouť územím Lapkùz Drakova. Až sem sa- Hala jejich moc, až se pronásledovali nebohé poutníky, aby je připravili o jejich poklady, zboží a často také o život. Až sem, na území tajemného pastýře Gilla, který od dávných dob bloudí po rašeli- ništích na Rejvíze.

TMAVÉ HVOZDY LOUPEŽNICKÉ

Tmavé hvozdy, tak si představujeme lesy, ve kterých číhali na pocestné lapkové z Drakova či Kobrštejna. Tak to se moc nezměnilo, takhle nějak asi vypadal ten strašidelný tmavý hvozd. Ve skutečnosti jsou dnešní smrkové porosty dílem člověka. Vysázel je postupně jako náhradu za převážně bukový les, který tu býval dříve. Dřevo statných buků bylo zpracováno v milířích na dřevěné uhlí k tavení železné rudy ve zdejších vysokých pecích v 19. století. Buku postupně ubývalo. Bylo třeba jej nějak nahradit a smrk přece roste rychleji.
A tak zatímco dříve bučiny s příměsí dalších dřevin, především jedle, modřínu a klenu, pokrývaly souvisle svahy jesenických hor, dnes najdeme bukové lesy jen místy.

LAPKOVÉ NA KOBRŠTEJNĚ

Píše se začátek 17. století. Celý kraj se třese, na hradě se již dávno usadili lapkové a loupežníci. Ale od doby, kdy tam vládne strašný Walde- mar, je vše ještě horší. Neunikne mu žádný ku-pecký vůz. Terorizuje široké okolí, přepadá obchodníky na cestách a se svou bandou napa-dá i vzdálenější kraje. Nedávno se strhla krvavá bitva na loukách k Hornímu údolí. Byl v ní zabit rytíř Hanuš, kterému Waldemar unesl dceru. Dívka se prý velmi trápí tím, že denně vidí násilnosti a smrt mnoha nevinných lidí, které loupežníci házejí z kobrštejnské skály do propasti Není však už nikoho, kdo by ji zachránil.

LOUPEŽNICKÉ LOUKY

Třeste se a střežte dobře své majetky. Před lapky a loupežníky se není kam schovat. Již ani na loukách, na otevřeném prostoru, není před nimi bezpečno. Zlaté časy loupežničení a časté výpady lapků z nedalekého Kobrštejna připomíná německý název Reibwiesen – Loupežnické louky z roku 1687.

ČERNÉ VLASY KRÁSNÉ PAVLY ČERNÁ OPAVA

Pověst vypráví, že v řece se odráží černá barva vlasů krásné Pavly, která žila v tomto kraji za dávných časů na hradě svého otce. Pavla byla odvážná, silná a krásná. Odmítala však všechny nápadníky. Cizinci, kteří ji chtěli unést, zapálili hrad jejího otce. Pavla uprchla, ale brzy ji dohonili a obklíčili. Dívka tedy skočila do řeky. Černé Pavliny vlasy plavaly v proudu a všechna voda od nich ztmavila, zčernala. A vždy, když se po deštích řeka ztma vila, vzpomínali lidé na statečnou Pavlu, vzpomínali a oplakávali ji. Na její paměť říčce dodnes říkáme Černá Opava.

KDE SE TAVILO ŽELEZO LORENCOVA-VAVŘINCOVA HUŤ

V okolních lesích doutnají milíře, rachot sypaného kamení železné rudy se rozléhá do daleka. Kouř, pot a umazané ruce dělníků tavících železo. Obrázek, jaký by se nám naskytnul v 19. století na tomto dnes tichém a klidném místi. Bratři Krischové nechali v roce 1807 postavit dřevouhelnou vysokou pec nedaleko osady Drakov jako součást závodu na výrobu a zpracování železa. Již v roce 1853 byla pec v troskách

DRAČÍ SPÁRY ANEB CELNICE A OSADA DRAKOV CELNÍ STANICE DRACHENBURK - DRAKOV

Nejen lupiči číhali na pocestné na staré kupecké stezce. Německé „drachen“ značí přísného strážce přímo nelidských, dračích vlastností. Název Drakov se tedy nevztahuje k drakům, jak vypráví pověst. Kdo se dostal do „dračích spárů“ strážců a chtěl projít, musel zaplatit.

PŘÍRODNÍ POKLADY

Jen malý kousek odsud se vlévá do Černé Opavy Sokolí potok. I ten má své poklady. Není jimivšak ani zlato ani železná ruda, ale broukstřevlík hrbolatý (Carabus variolosus). Ve zdejším kraji je poměrně hojným druhem, ale jinde v Evropě je velice vzácný.Proto je přísně chráněn. Na jeho ochranu byla v roce 2006 vyhlášena Evropsky významná lokalita soustavy Natura 2000 „Sokolí potok“.

TAJEMNÝ MNICH

Zdejší lesy jsou prý nebezpečné, řádí v nich loupežníci. Není divu, po kupecké stezce kolem Černé Opavy převáželi obchodníci odedávna cenné náklady.
Když jsem se zde usadil jako poustevník, žil v nedalekém hradě loupeživý rytíř. Převáděl jsem tedy poutníky kolem jeho hradu bezpečnou cestou a nyní provedu i vás.

KAMENNÁ MOŘE ANEB KDE JSOU DOMA BOROVICE

Jsme na trochu netypické zastávce pro naši stezku lapku z Drakova. V dohledu žádný loupežník ani lapka, ani stopy po těžbě železa, jen potok a les. I když kdo ví, proč se potok jmenuje Rudná?

Naučná stezka na Uhlířském vrchu - Bruntál

(www.jeseníky.net)

Řekne-li se Uhlířský vrch u Bruntálu, každému se může vybavit něco jiného. Jeden pomyslí na lom dokumentující vulkanickou činnost, druhý na prastarou lipovou alej a další třeba na kostel Panny Marie Pomocné. Uhlířský vrch je zkrátka velmi pestrou a hodnotnou lokalitou, která si zaslouží pozornost návštěvníků. Její bližší poznání umožní naučná stezka, která byla dokončena před vánocemi r. 2007.

Naučná stezka na Uhlířském vrchu má celkem pět zastavení plus informační tabuli se všeobecnými informacemi. Celková délka naučné stezky je 1400 metrů, návštěvník jejím absolvováním zdolá téměř dvousetmetrové převýšení a na důkladnou prohlídku bude potřebovat asi hodinu a dvacet minut.

Zastavení na naučné stezce:

- Úvodní informační panel je umístěn u vstupu do lipové aleje a poskytne všeobecné informace o lokalitě Uhlířského vrchu a naučné stezce.
- První zastavení se věnuje historickému vodovodnímu systému, který se nachází pod Uhlířským vrchem. Tabule popisuje jeho účel, uvádí technické parametry a důvody jeho vzniku.
- Druhé zastavení návštěvníka seznámí s cennou lipovou alejí, její historií i současným stavem, obsahuje také popis vyskytujících se druhů lip.
- Třetí zastavení popisuje chrám Panny Marie Pomocné, jeho vývoj od 18. století po současnost. Panel rovněž obsahuje informace o budovách spjatých s kostelem.
- Čtvrté zastavení mapuje rodovou a druhovou rozmanitost fauny a flóry charakteristické pro nejbližší okolí vyhaslého vulkánu.
- Páté zastavení je zaměřeno na sopečný řez, který zde vznikl lomovou činností. Popisuje také sopečné aktivity v okolí Bruntálu a těžbu tufů. Ve vyhaslém sopečném tělese stezka končí.

Zastavení na NS na Uhlířském vrchu:

Jak se tam dostanete:

Autem nebo autobusem do Bruntálu cca 16 km od hotelu Imperial

Lesní ekostezka Švagrov

Ekostezka je vhodná pro pěší, případně i na koni, v zimě vhodná i na běžkách. Začátek stezky je u turistické základny Švagrov, pod masivem Mravenečníku, 2 km od obce Vernířovice. Trasa tvoří okruh. Na stezce nejsou informační tabule, pouze kůly s názvem zastavení, trasu je možno procházet na požádání s průvodcem ze Střediska ekologické výchovy při Domě dětí a mládeže Vila Doris Šumperk.

Lesní ekostezka Švagrov je zaměřena na poznávání přírody a na ekologii. Je určena k prohloubení zájmu o přírodu jako celek a obohacení turistických vycházek o smysluplný program, který je vhodnou formou výchovy k ochraně přírody a péči o životní prostředí.

Stezku je možno projít na požádání s odborným průvodcem (při skupině min. 8 lidí), který podá výklad spojený s organizováním jednotlivých aktivit na stanovištích. Průvodce má k dispozici potřebné pomůcky a pracovní listy pro účastníky. Jednotlivci si mohou projít stezku samostatně s tištěným průvodcem, mapkou trasy a náměty k aktivitám na jednotlivých stanovištích.

Zastavení - název zastavení

Zastavení 1	Seník
Zastavení 2	U potoka
Zastavení 3	Tajemná štola
Zastavení 4	Ekohrádky
Zastavení 5	V říši rostlin
Zasatevní 6	V říši hmyzu
Zastavení 7	Les
Zastavení 8	Horizont
Zastavení 9	Počasí a my
Zastavení 10	Zkoumej s námi
Zastavení 11	Přírodovědná sazka
Zastavení 12	Hmatový chodník

Zřizovatel: Středisko ekologické výchovy při DDM Vila Doris Šumperk
Délka: 2,5 km nebo 4 km (delší trasa)
Počet zastavení: 5 nebo 12 (delší trasa)

Mineralogická naučná stezka Sobotín – Maršíkov

Stezka je první svého druhu v České republice, zavádí zájemce do šesti významných mineralogických lokalit v Jeseníkách. Trasa je vedena ze Sobotína (bus, vlak) do Maršíkova (bus) lehkým terénem se středním převýšením převážně po lesních cestách. Není v terénu značena turistickými ani jinými značkami.

Na přilehlých kopcích se vyskytují zajímavé minerály. Na mnoha místech jsou vytěžené hromady horniny, na nichž lze najít zbytky nevytěžených nerostů. Místa nejsou propojena značením. Na nástupních místech v Sobotíně (nádraží) a Maršíkově (obchod) jsou instalovány mapy se zákresem jednotlivých zastávek.

Zastavení

Pfarrerb

Smrčina

Steinhübl

Rasovna

Kožušná

Granátová skála

Dostupnost:

Sobotín (BUS a VLAK) a Maršíkov (BUS), lehký terén se středním převýšením, pohyb převážně po lesních cestách. Trasa není v terénu značena turistickými ani jinými značkami.
Stezka je první svého druhu v ČR, zavádí zájemce do šesti významných mineralogických lokalit v Jeseníkách. Na přilehlých kopcích jsou místa výskytu zajímavých minerálů, které lze při troše štěstí najít. Jsou zde porůznu v lese vytěžené hromady horniny, na nichž lze najít zbytky nevytěžených nerostů.
Místa nejsou propojena značením. Na nástupních místech v Sobotíně (nádraží) a Maršíkově (obchod) jsou instalovány mapy se zákresem jednotlivých zastávek.

Popis:

začátek	nádraží v Sobotíně
konec	Maršíkov obchod
délka	12 km
počet zastávek	6
zaměření	významné mineralogické lokality
typ stezky	pěší
náročnost	lehký terén
čas prohlídky	3 - 4 hodiny
značení	mapy na nástupních místech, informační tabule

Javorový vrch –hornická naučná stezka Malá Morávka

(www.rymarovsko.cz)

Lokalizace: Z. od silnice Malá Morávka - Karlova Studánka, na S. a JZ. svahu k. Kosov, délka dobývek je 2,5 km.
Přístup k lokalitě: - s výjimkou - autem přístupná s povolením vjezdu (v dosahu 250 m)
Charakteristika objektu: Několik desítek šachet a štol, částečně zasutých, vzniklých těžbou železných rud, převážně v 16. až 19. stol. Součástí komplexu je i důl Simon-Juda, uváděný také jako Štola pod Jelení cestou, známý jako evropsky významné zimoviště netopýrů. Pozůstatky rozsáhlých železnorudných dolů: štoly, komíny, propadliny, pinky a haldy.

Rudní revír Malá Morávka patří mezi nejrozsáhlejší železnorudné revíry, těžené hlavně v 18. a 19. století. Táhne se v délce 12 km od Dolní Moravice po Petrovy kameny u Karlovy Studánky. O významu tohoto území svědčí jeho zařazení mezi evropsky významné lokality, připravuje se rovněž vyhlášení revíru národní přírodní památkou.

Archeologický průzkum na území obce Malá Morávka a v jejím bezprostředním okolí prokázal na 3 lokalitách osídlení kolem soutoku Moravice a Bělokámen- ného potoka přibližně od poloviny 14. stol. Dle charakteru dobývek, rozestupu jam a profilů chodeb lze usuzovat na těžbu železných rud v 16. stol., v připo-vrchových částech dolů nelze vyloučit ani dřívější těžbu. V tomto období železo nebylo středem pozornosti a písemné zmínky o jeho těžbě se zachovaly jen výjimečně. Prvním záznamem o osídlení obce Malá Morávka je pravděpo-dobně vyobrazení tří „mlýnů"- snad hamrů na železo (Puschmil, Bretmil an der Mor), v místech dnešní obce na mapě bruntálského panství r. 1579. Vesnice dosud neměla jméno a nevedla k ní žádná přístupová cesta. První zmínky o železář-ství pocházejí z r. 1618, kdy oblast Malé Morávky patřila pánům z Vrbna. V té době zde byly 4 železnorudné cechy.

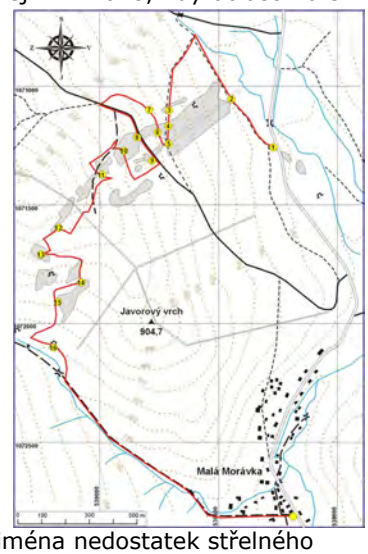

V červenci r. 1621 přešla Malá Morávka do vlastnictví Řádu německých rytířů jako konfiskát po Bílé Hoře. Z tohoto období je již známá lokalizace železáren na soutoku Moravice a Bělokamenného potoka. Pod vedením ŘNR se železářská výroba modernizovala, staré dýmačky byly rušeny a započalo se s výstavbou vysoké pece. Roku 1622 zřídil velmistr Řádu, arcivévoda Karel, slévárnu dělových koulí v dolní slévárně, která stála pod dnešním nádražím. Pracovaly zde 2 vysoké pece. Hutě se staly zbrojovkou císařské armády (výroba dělových koulí, mušket, opevňovacích zařízení etc.). V r. 1640 byla zřízena drátovna.

Kolem r. 1680 se pracovalo na 8 hlubinných a 1 povrchovém dole.

V r. 1780 bylo mezi Malou Morávkou a Ludvíkovem v provozu 25 dolů a jam Počátkem 19. stol. zde těžilo 22 dolů.Ve Wortgottes se těžilo jámou 50 m hlubokou, jdoucí na štolu délky 500 m. Vedlejší jáma Sarkander byla hluboká 20 m.

Důlní podnikání zasáhla po r. 1835 vleklá krize způsobená špatnou politikou rakousko-uherského státu

V r. 1866 se přidaly i válečné potíže. Dělníci byli odvedeni k vojsku, omezila se nákladní doprava a následkem nepřátelské invaze se rozšířily epidemie. Pro hornictví byl citelný zejména nedostatek střelného prachu. V letech 1870 - 1890 dle statistických zpráv zde bylo 17 jam o celkové hloubce 441 m (průměrně 32,4 m) a 9 štol o celkové délce 3812 m (průměrně 423,5 m dlouhých). Ještě v r. 1874 zde pracovalo kolem 50 horníků. O dva roky byly však doly, neposkytující zisk, uzavřeny a zůstali zde jen 3 horníci na údržbu dolů.

V 50 letech minulého století byla Geologickým průzkumem v Rýmařově zkoumána část rudního revíru nacházející se na sv. svahu Javorového vrchu. Byla vyzmáhána „hlavní štola" a „dobývka" (Simon- Juda), vrtným průzkumem bylo ověřeno směrné pokračování ložiska, které bylo nalezeno při zmáhání starých důlních prací. Po výpočtu zásob se zde již další práce neprováděly a ložisko nebylo těženo.

Jak se tam dostanete:

Autem: Do Malé Morávky po silnici II/445 ke skiareálu Kopřivná. Zhruba po 500 m směr K.Studánka je odbočka doleva na lesní cestu. Dále jen pěšky.
Pěšky a na kole: cca 9,5 km od hotelu Imperial po cyklostezce č.6161 k lesnímu mlýnu a dále po stezce č. 553 do Malé Morávky, zde odbočit na Karlov na žlutou tur. značku. Na rozcestí „Skály pod Kopřivnou a zde odbočit doprava na neznačenou cestu.

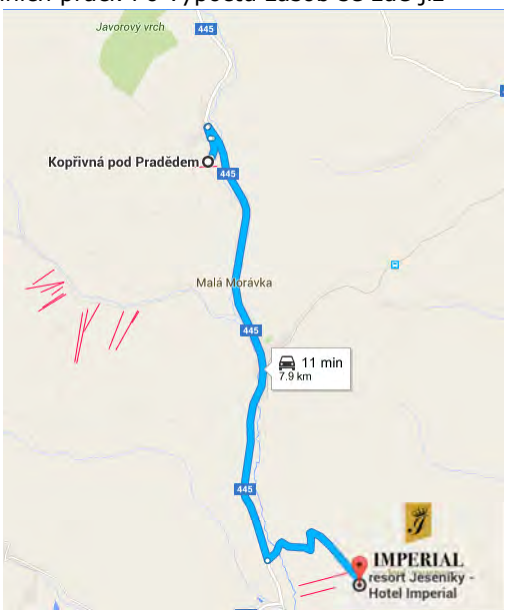

Latzelova stezka krasem Rychlebských hor

(www. naucnoustezkou.cz/latzelova-stezka-krasem-rychlebskych-hor)

Latzelova stezka krasem Rychlebských hor, vznikla v roce 2010 za účelem přiblížit návštěvníkům Rychlebských hor méně známé, avšak o to více zajímavější **fenomény Rychlebských hor**.

Z přírodních zajímavostí je to především **krasové prostředí vápencových výskytů** v okolí obcí **Vápenná, Lipová-lázně a Horní Lipová**. Na informačních tabulích je moderními metodami ukázáno, co to vlastně kras je, jak a kde vzniká, jak se dříve těžil vápenec, jak ovlivnil výskyt vápence v tomto kraji způsob života lidí a jaký byl život dělníků ve vápence 19. století. Návštěvníci zde například naleznou občasné potoky, kde se voda ztrácí do podzemí a několik stovek metrů dál opět vyvěrá na povrch.

Průvodcem po stezce je **Anton Cajetan Latzel**. Rodina Latzelů se významně podílela na hospodářském rozmachu Rychlebska v druhé polovině 19. století. Navíc Latzelové svou činností přímo ovlivnili dnešní podobu okolí obce Vápenné. Sám Anton Cajetan Latzel byl průkopníkem nové techniky zpracování kamene. V roce 1869 postavil ve Vápenné **první kruhovou pec na pálení vápna** ve Slezsku. Díky Latzelovi tak vápenný průmysl doznal nebývalého rozmachu ve slezském regionu. Latzel byl neobyčejná osobnost, vydával například i vlastní peníze. V době krize vyplácel svým zaměstnancům část výplaty ve své měně a za tyto peníze si v jeho koloniálu mohli kupovat potraviny, kterých byl jinak nedostatek. A to se lidé dozvědí právě z naučné stezky.

Na stezce je celkem **8 informačních tabulí** a je dlouhá necelých **devět kilometrů** s převýšením 300 metrů. **Začátek** je **v obci Vápenná u vlakového nádraží**. Dále stezka pokračuje přes Polku, Lesní Čtvrť, Ztracené údolí, sedlo pod Kopřivným vrchem až do **Horní Lipové**, kde je možné opět nasednout na spoj Českých drah, nebo autobus. Stezku tak lze, kromě jiných dopravních prostředků, navštívit použitím pouze vlakové dopravy, což ze stezky dělá zajímavý tip pro jednodenní výlet.

Zastavení naučné stezky

1. **Antnon Cajetan Latzel a jeho rod**
   - Kořeny rodu Latzelů. Latzerova rodina
2. **Historie obce Vápenná**
   - Jak to bylo s názvem obce a jejími prvními obyvateli?
3. **Historie vápenictví ve Vápenné**
   - Počátky vápenictví ve Vápenné. Rozmach vápenky Latzer.
4. **Polka a její podzemní vody**
   - Tajemství Ztraceného potoka. Ze zápisníku doc. Panoše.
5. **Lesy v okolí Vápenné od počátku průmyslové éry do dneška**
   - Historie hospodaření v lesích. Z rostlinné říše Rychlebských hor.
6. **Ztracené vody Lesní Čtvrti**
   - Tajemství mizejících vod. Nepřístupné jeskyně ve Ztraceném údolí.
7. **Podzemní tajemství Rychlebských hor**
   - Co je to kras a jak vzniká? Co vše je v jeskyni k vidění?
8. **Geologie vápencových výskytů**
   - Je sudetský zlom i dnes aktivní? Mramory z okolí Vápenné.

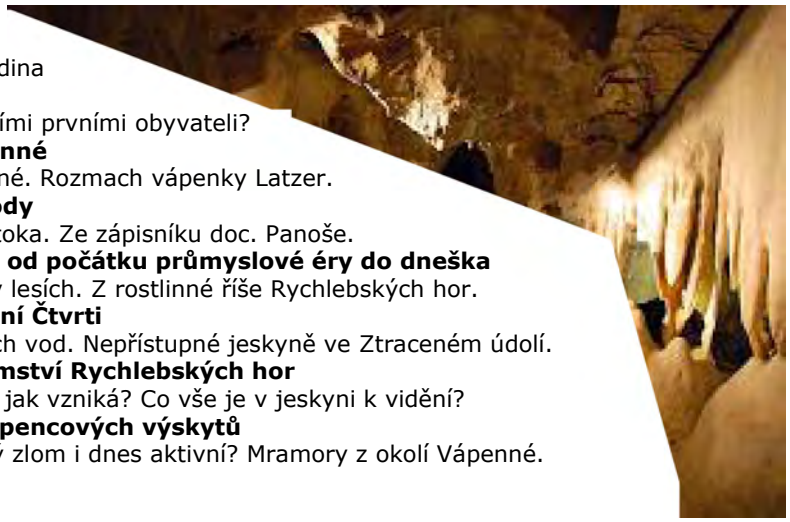

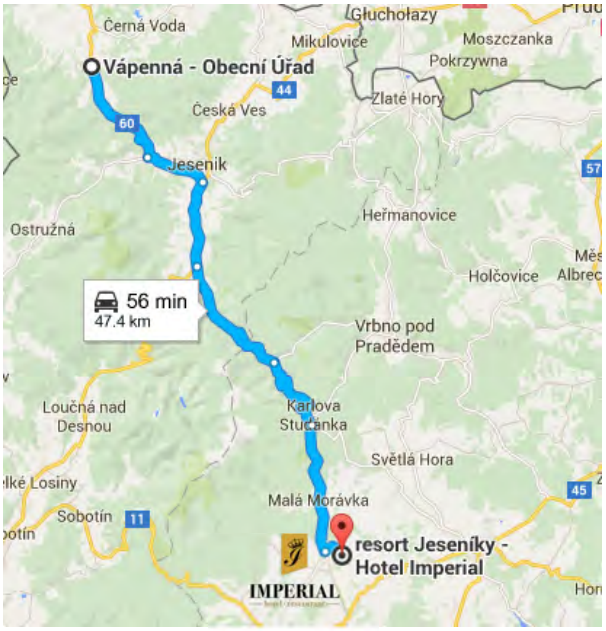

Jak se tam dostanete:

Autem: od hotelu Imperial cca 47 km

- od Bruntálu (Opavy, Ostravy...): po silnici II/452 směr Vrbno pod Pradědem, na konci Vrbna na křižovatce doprava po silnici II/451 a následně II/450 směr Jeseník. Dále po silnici I/60 směr Javorník a dle zvoleného začátku nejlépe u vlakového nádraží zaparkujte

Hornická naučná stezka „Za slávou horního Města Hankštejna"

(www. geostezkyrymarovsko.cz/hankstein)

Hornictví se řadí k nejstarším druhům lidské činnosti. Od okamžiku, kdy pravěcí lidé někdy před 600 000 či více lety vyrobili první kamenné nástroje, začal jejich trvalý zájem o přírodní zdroje. Ve středověku pak patřilo území našeho státu k hlavním producentům zlata a stříbra v Evropě. Lze snad jen litovat, že v oněch dobách se mezi prospektory neobjevil český Jack London – krásná příroda Jeseníků by byla pravděpodobně zrovna tak světově proslulá jako Aljaška Někoho možná dnes překvapí, že v kraji, který vypadá tak romanticky a opuštěně a kam směřují ročně tisíce turistů z celého světa, aby si zde užili právě klid v čisté a neporušené přírodě probíhala ještě před několika málo desítkami let intenzivní těžba a to bez přerušení více než 8 století. Ano je tomu skutečně tak, proto Vás dnes chceme pozvat do místa, které bylo v minulosti významným hornickým centrem, o čemž dnes svědčí již jen jeho název - Horní Město.

Na území obce se dříve nacházely doly na stříbro. Již v r. 1398 se zde rozkládala osada Hankštejn. Město bylo založeno, jako svobodné královské horní město v r. 1580 za císaře Rudolfa H. Svědčí o tom nápis vyrytý na hřbitovním kříži v Horním Městě. Nejstarší doklady o dolování jsou zde od r. 1402. Právě v době Ederů dolování rozkvétalo, proto císař udělil zdejším panům určité výhody a nový důlní řád. Nová ložiska byla objevena na sever od Skal - Hankštejn - to jsou nynější Stříbrné Hory, tehdy Najfung. Kolem r. 1542 se usadilo nad Skalami 6 hornických rodin, postavilo si zde své domy a právě těmto horníkům byl udělen nový hornický řád a těchto 6 domů bylo později v r. 1580, za Rudolfa II. povýšeno na svobodné císařské horní město s názvem Bergstadt - Hangstein.

Časem zůstal jen název Bergstadt - to je Horní Město. Tím byl dán začátek vzniku Horního Města, které se začalo rozrůstat díky císařským výsadám. Původní vesnice Hankštejn začala upadat, lidé se začali věnovat zemědělství. Horní Město převzalo hornickou tradici. Dolování bylo provázeno střídavým štěstím až do poloviny minulého století. Zlaté žíly byly už vybrány a zůstaly jen barevné kovy. V r. 1955 se znovu projevil zájem o obnovu dolování a prováděl se zde průzkum až do r. 1969. Brzy se však ukázalo, že těžba je nákladná a tak poslední vozík vyfáral 30. 9. 1970.

17 jednotlivých zastavení

I. Bergstadt Hangstein

II. Štola svat. Antonína Paduánského
- první zmínka pochází okolo roku 1540

III. Historie Hankštejna

IV. Rešovské dobývky

V. Rešovské vodopády
- nejpozoruhodnější vodopád Moravy.

VI. Geologie Hankštejna –

VII. Hornický skanzen & Technika dolování
- s replikami důlních a těžních strojů

VIII. Tis červený & Horní právo v Českých zemích

IX. Šachta – Nová jáma – poslední důlní dílo v revíru

X. Štoly Bohaté štěstí, Starý a Mladý Šmechtl –

XI. Jáma Jaromír & Komín K 2. –

XII. Dobřečov & Rabštejn

XIII. Ferdinandov & lesní hospodaření –

XIV. Stříbrné hory – Najfunk
- dva výnosné zlaté doly
- důlní práce od 11. do 19. století.

XV. Skály & Pittewald -

XVI. Skály & Hankštejn -

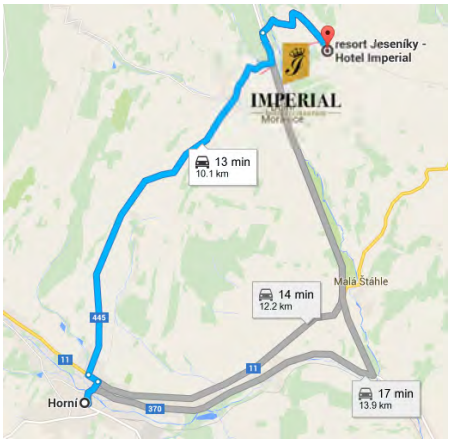

Jak se tam dostanete

Automobilem: cca 10 km

- od hotelu Imperial po silnici II/451směr Rýmařov. Z Rýmařova po silnici II/370 do Horního Města. Horní Město leží zhruba 4 kilometry jihozápadně od města Rýmařova, Horní Město leží hodinu pěší chůze západně od Rýmařova na výše položené části horského hřbetu svažujícího se k jihu.

Geostezka Javorový vrch

www. geostezkyrymarovsko.cz

Jde o jeden z nejrozsáhlejších komplexů dolů, vzniklých hlavně v 16. - 19. stol. těžbou železných rud řádem německých rytířů, který je získal roku 1621 a financoval jimi dolování zlata u Suché Rudné. Rudy byly zpracovávány v železárnách v Malé Morávce a od konce 17. stol. v nových železárnách v Ludvíkově, v dnešní Karlově Studánce. Dnes je přístupná pouze část dolů, ale i ty představují velmi pěkný příklad vývoje dolování. Doly jsou důležitým zimovištěm netopýrů, jedním z největších ve střední Evropě.

Geologická charakteristika:

Geologicky je území budováno vulkanosedimentárním komplexem devonských hornin vrbenské skupiny. Ta tvoří obalovou část desenské jednotky. Její horninový sled začíná drakovskými kvarcity, nad nimiž se střídají souvrství sedimentárních hornin, zastoupených převážně různými typy fylitů, často grafitických a vulkanických hornin, zastoupených jak bazickými, tak kyselými horninami. S horninami bazického vulkanismu, zastoupenými zelenými břidlicemi, vulkanismu, zastoupenými zelenými břidlicemi, metadolerity, skalinami jsou spojovány výskyty železorudných rud typu Lahn-Dill. Kyselé vulkanity, tvořené původně ryolity až andezity, keratofyry a jejich tufy, se vyskytují v západní části sledu a jsou nositely polymetalického zrudnění. K východu převládají fylity s četnými vložkami kvarcitů, vápenců a drob. Původní sled hornin je intenzivně zvrásněný a tektonicky zešupinatělý, čímž dochází k jeho několikerému nepravidelnému opakování. Sedimentace končí polohou heřmanovických vápenců. Po nich již následuje kulmská flyšová sedimentace, reprezentována andělskohorským souvrstvím. Kontakt s vrbenskou skupinou je tektonický.

Prostor Javorového vrchu je budován pestrým souborem hornin. Převládají různé typy chloritem bohatých fylitů, křemen-živcových fylitů a jemnozrnné kvarcitické horniny jaspilitového typu (skaliny)s čočkami kvarcitů a nečistých vápenců. Horniny jsou detailně provrásněné a následně postižené tektonikou s přínosem křemenného materiálu. Při sz. okraji se vyskytují sporadicky porfyroidys indiciemi barevných kovů (důlní míra Barbora). Ložiska železných rud v okolí Malé Morávky jsou součástí východosudetské provincie,zahrnující nejvýznamnější ložiska Jeseníků. Patří k exhalačně-sedimentárním rudám typu Lahn-Dill s vazbou na bazický vulkanizmus. Z části se na vznik podílely i hydrotermální roztoky.

Rudní poloha má tvar synklinoria, ze SZ a JV obklopeného devonskými grafitickými fylity. Samotná rudní tělesa leží v muskovit-chloritických a chloritických fylitech. Zóna jejich výskytu se táhne od Bělokamenného potoka, přes kótu Javorový vrch (1024 m) a Malou Morávku k Dolní Moravici a přes Karlov k Nové Vsi u Rýmařova. Rudy jsou páskované, s magnetitem v křemen-karbonátových žílách nebo hematitické. Doprovází je tmavošedý jaspilit s obsahy Fe, místy rovněž těžený jako ruda. Zrudnění tvoří 2 - 3 paralelní, tektonicky rozposunované, kulisovitě se překrývající pásma sv.-jz. směru, kde v intenzívně zvrásněných intenzívně zvrásněných horninách tvoří ruda čočky s maximální mocností 8 m. Magnetit, jemnozrnný až litý, vzácně s krystaly milimetrových rozměrů, je soustředěn v žilkách a závalcích, centimetrové až decimetrové mocnosti. Rudy jsou uloženy v zelených břidlicích vrbenské skupiny.

Důl ve kterém je evropsky významné zimoviště netopýrů, je tvořen 4 patry, Které jsou spojeny komíny. Vstup do štoly je z povrchové dobývky 15 x 20 m a 10 m hluboké.

Jak se tam dostanete

Automobilem: cca 3 km

- od hotelu Imperial po silnici II/451do Malé Morávky, za hotel Kopřivnou

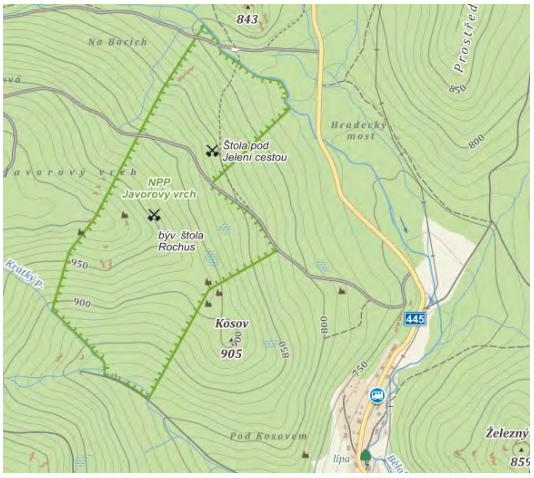

Popis zastavení na stezce

I.	**štola Wortgottes–**
II.	**Cechovní dům**
III.	**Vytyčení důlních měr**
IV.	**Důl Simon-Juda**
V.	**Štola Schlögel**
VI.	**Grosse Pinge**
VII.	**průzkumný vrt**
VIII.	**jáma Hedvika**
IX.	**důl Schlögel**
X.	**důl Allerheiligen**
XI.	**štola Rochus**
XII.	**dobývka Rochus**
XIII.	**Dobývka Gallus &dobývka Urlichhäuse**
XIV.	**doly Antoni & Georgi**
XV.	**důlní komplex Hylari**
XVI.	**štola Hylari**

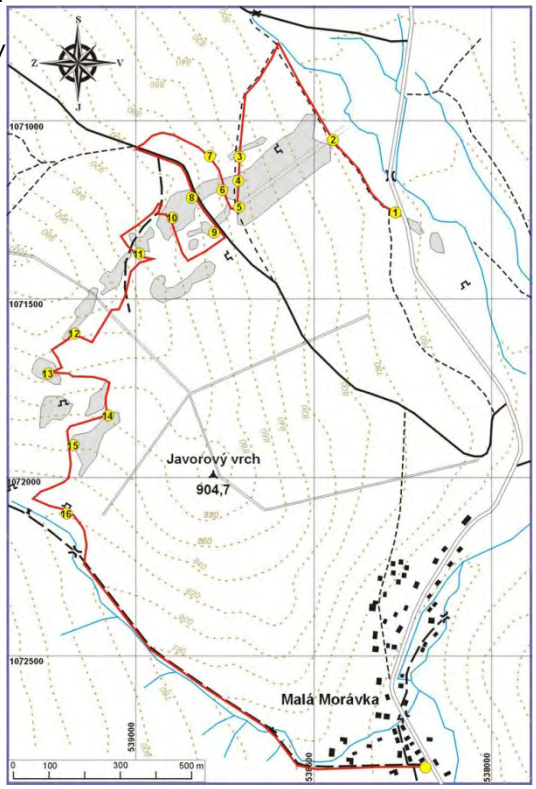

Rozhledna Biskupská kupa - Zlaté Hory

K významnému turistickému místu Zlatých Hor patří rozhledna na Biskupské kupě. Je postavena na české straně česko - polských hranic. Při dobré viditelnosti lze z věže dohlédnout do Vratislavi (Wroclavi - PL), anebo spatřit nejvyšší vrcholky Vysokých Tater. Od dubna 2006 je obnovena poštovna a přímo od rozhledny je možno posílat obyčejné listovní zásilky vnitrostátní i zahraniční.

Otevírací doba:

Květen - říjen: denně 9 - 18 hod.
Listopad - duben: So, Ne, svátky a prázdniny 11 - 15 hod.
Mimo tyto termíny pouze telefonická domluva.

Vstupné:

Dospělí: 20 Kč, děti, studenti, důchodci: 10 Kč

Technické údaje rozhledny:

- průměrná výška vyhlídkové terasy - 17,8 m
- obvod rozhledny v základě - 19,5 m
- průměr rozhledny - 6,2 m
- tloušťka zdiva - 0,95 m
- objem zdiva - 280 m3

Historie Rozhledny:

Rozhledna na Biskupské kupě je postavena na české straně ČR - PL hranice. V době stavby to byla hranice mezi Rakousko - Uherskem a Pruskem. Dříve zde stála dřevěná vyhlídková věž postavena v roce 1889. V roce 1895 byla povolena stavba zděné věže k příležitosti 50. výročí vlády císaře Františka Josefa I. Tato kruhová 19,3 m vysoká věž byla slavnostně otevřena 26.8. 1898. Stavbu organizoval sudetský turistický spolek (MSSGV), sekce Zlaté Hory. Celkové náklady byly 9200 korun. Po 2. světové válce byla věž pro veřejnost uzavřena a dlouho sloužila jako televizní vysílač. Po roce 1989 byl vysílač přemístěn na nový stožár. V roce 1996 se začalo s celkovou opravou schodiště a omítky a v létě 1998 byla ke stému jubileu stavby slavnostně znovu otevřena.

Jak se tam dostanete:

Biskupská kupa je dostupná po značených turistických trasách:

- po zelené tur. zn. ze Zlatých Hor nebo z parkoviště Petrovy Boudy (silnice II/457 mezi Zlatými Horami a Petrovicemi)
- po červené tur. zn. z Glucholaz (PL) nebo z Petrovic

Dostupnost Zlatých Hor (rozhledna) automobilem:

- ***Směr od Brna:*** cca 41 km od hotelu Imperial

Brno - Prostějov - Olomouc - Šumperk - Zábřeh - Jeseník - Zlaté Hory

- ***Směr od Ostravy:***

Ostrava - Opava - Krnov - Město Albrechtice - Zlaté Hory

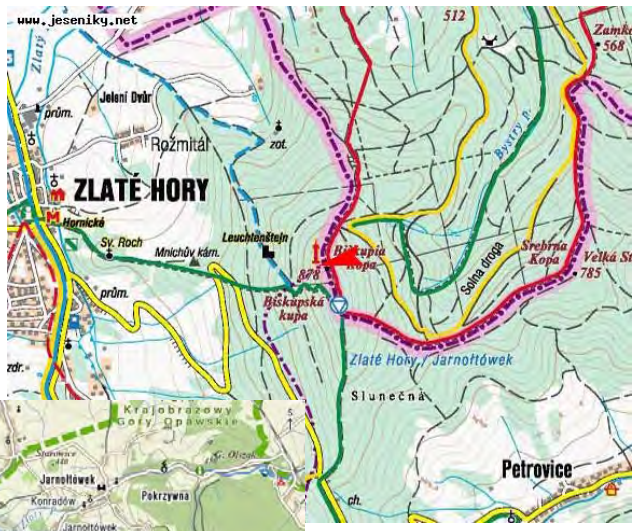

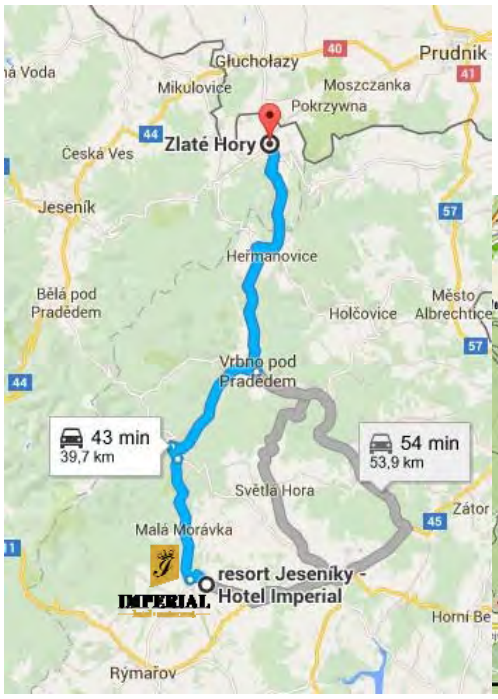

Rozhledna na Cvilíně – Krnov

(www:jeseniky.net)

Cvilínská rozhledna se nechází na stejnojmenném kopci, nad městem Krnovem. Na Cvilíně, který má dva vrcholy jsou ještě další dvě zajímavé turistické atrakce, které jistě stojí za zhlédnutí. Temeno Předního kopce, poblíž rozhledny, zdobí monumentální stavba barokního poutního kostela sv. Kříže a Sedmibolestné Panny Marie, na vzdálenějším Zadním kopci se nalézají zříceniny hradu Cvilína. Rozhledna nabízí krásný pohled na Krnov a okolí, v němž se nacházejí další dvě vyhlídkové stavby- Rozhledna Hanse Kudlicha v Úvalně a dřevěná rozhledna na vrcholu Ježník.

Otevírací doba:

Květen až říjen denně od 10:00 do 17:00 hodin

Technické a praktické informace:

- Kóta: 436 m n.m.
- Výška rozhledny: 29.0 m
- Typ stavby: kamenná rozhledna
- Otevření: 11.06.1903
- Nejvyšší vyhlídková plošina ve výšce: 29.0 m
- Počet vyhlídkových plošin: 1
- Počet schodů: 144

Historie rozhledny:

Na začátku 20. století ji vybudovala krnovská sekce Moravsko-slezského sudetského horského spolku podle projektu architekta Ernsta Latzela. Tehdy ovšem působila mnohem zdobněji než dnes.
Nad základní válcovou věží s vyhlídkovou plošinou ve výšce 25 m se totiž zvedala ještě úzká boční věžička, která kryla východ schodiště a zároveň umožňovala jednomu či dvěma lidem kruhový rozhled z místa ještě o pět metrů vyššího. Při otevírací slavnosti, konané 11.6. 1903, dostala jméno Liechtensteinova rozhledna na počest bohatého mecenáše, který na stavbu významně přispěl. O unikátní věžičku rozhledna přišla při opravách prováděných po válce. V 60. letech ji potkal osud mnoha dalších podobných staveb, když na její vrchol umístili antény televizního vysílače. Ty byly odstraněny teprve nedávno při celkové rekonstrukci.

Jak se dostanete na rozhlednu:

Automobilem: cca 35 km od hotelu Imperial

• **z Olomouce(Šumperka, Bruntálu...)-** z Bruntálu po silnici I/45 na Krnov. Po vjezdu do Krnova projeďte oba dva kruhové objezdy rovně (směr Opava), za druhým objezdem sledujte orientační značku Cvilín, od ní odbočte doprava a pokračujte o směrovkách "Cvilín" až na vrchol kopce, kde zaparkujte v ulici Na Vyhlídce u poutního kostela sv. Kříže a Sedmibolestné Panny Marie. Odtud půjdete pěšky po rovince asi 300 metrů, až dojdete k rozhledně.

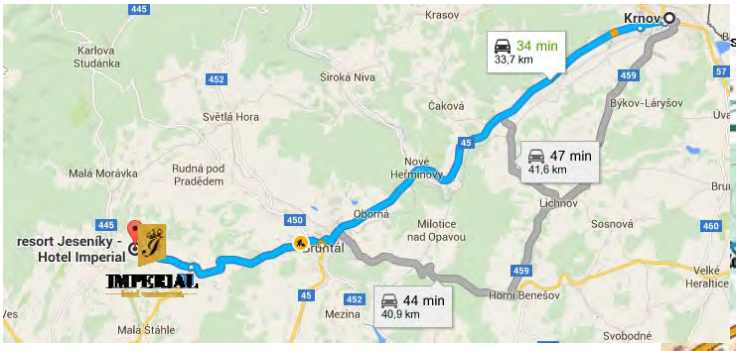

Rozhledna Praděd

(www:jeseniky.net)

Hora Praděd je vysoká 1492 m.n.m. a je nejvyšším vrcholem Jeseníků i celé Moravy. Praděd byl oblíbeným cílem návštěvníků hor již od 2. poloviny minulého století, začátkem 20. stol zde byla vybudována rozhledna v novogotickém stylu. Stávající rozhledna byla postavena v r. 1983. Praděd je významnou křižovatkou turistických (cyklo i pěších) tras. V blízkém okolí se nachzází nejvýše položené lyžařské středisko v ČR.Vrchol a jeho široké okolí je vyhlášeno národní přírodní rezervací Praděd, která se těší mezinárodnímu významu. Její součástí je vrchol Pradědu, Bílá Opava, Divoký důl, Petrovy kameny a Velká a Malá kotlina. Na ploše 2031 ha se nachází vzácná alpínská společenstva, lesní porosty pralesovitého charakteru, ledovcové kary a další. V rezervaci se nachází řada jedinečných společenstev s množstvím vzácných druhů rostlin a živočichů. Oblast Velké kotliny je floristicky nejbohatší lokalitou v ČR. Na celém území rezervace platí přísné podmínky, jejichž cílem je chránit tento skvost našeho regionu.

Historie rozhledny:

V roce 1881 byla v dnešním Jeseníku (Frývaldově) ustanovena organizace turistů v Jeseníkách "Moravskoslezský sudetský horský spolek"(MSSGF). Tento spolek nejprve budoval a upravoval turistické stezky a zřizoval horské útulny. Později započal s výstavbou horských chat, poskytujících občerstvení popř. nocleh pro turisty. Na přelomu století začal spolek na vybraných vrcholech budovat kamenné rozhledny. Snahy postavit rozhlednu i na nejvyšší hoře Jeseníků se objevily již v r. 1881, ale o její realizaci bylo rozhodnuto až v roce 1897. Původně se věž měla jmenovat Habsburgwarte. Na stavbu rozhledny byla vyhlášena veřejná sbírka. Pro zahájení stavby musel spolek nejprve žádat o souhlas vlastníky pozemků, mezi které patřila i správa panství Lichtenštejnů ve Velkých Losinách a správce jmění velmistra Řádu německých rytířů. Souhlas se stavbou byl ještě navíc podmíněn zbudování značených přístupových turistických cest s výstražnými tabulemi o dodržování stanovených tras.

Stavba věže byla s plnou platností schválena až 20.srpna 1903, ale s výstavbou věže v romantickém duchu starého gotického hradu o výšce 32,5m a šířce 14,5m bylo započato až 30. června 1904 . Samotná stavba kamenné věže byla velice náročná a kolaudace proběhla až v červenci 1912. Voda byla brána z pramene, který se nacházel jihovýchodně od stavby. Kámen na stavbu byl lámán na nedalekých Tabulových skalách (směr dnešní Švýcárna). Vzhledem k tomu, že cesta na vrchol byla pro denní chození velmi náročná, zůstávali dělníci na staveništi od pondělka do soboty, i přesto byly práce velmi pomalé. Po roce výstavby měla věž jen dva metry, v roce 1906 měřila 22m a dalších 10m mělo být dostavěno do roku 1908. Avšak v důsledku nedostatku financí a náročných povětrnostních podmínek byla věž dokončena až v roce 1912.

Ve věži se nacházela restaurace, pokoje pro turisty a v sedmém patře samotný ochoz pro rozhlednu. Turistům však sloužila jen restaurace a rozhledna, pokoje byly pro velkou vlhkost neobyvatelné.Ovšem již v roce 1923 bylo z bezpečnostních důvodů požádáno o uzavření věže. Došlo tak k obnovovacím pracím, které trvaly tři roky. Věž byla alespoň částečně vysušena a vyměněna shnilá okna. Poté spolek uspořádal u věže obrovský táborák s ohňostrojem, který se pak konal každý rok až do 14. srpna 1938, to se již věž jmenovala Altvaterwarte. Počátkem 40.let vyrostla v blízkosti věže ještě tzv. Poštovní chata, vystavěná totálně nasazenými českými dělníky a ruskými a polskými zajatci.

Po válce se o věž nikdo nestaral, neboť "Moravskoslezský sudetský horský spolek" MSSFV byl německý a tudíž po válce zanikl. Věž rychle chátrala a po roce 1951 se jí ujal Turista Praha, který měl uvést stavbu do původního stavu. Měla být snesena horní část a vybudována nová konstrukce, avšak bylo rozhodnuto o odstřelení horní části a zbudování nové, ale i toto rozhodnutí bylo změněno na postupné opravování věže. Ovšem vlivem vandalů, kteří ničili vnitřní zařízení, do věže střechou a okny zatékalo. Ve zdech se objevovaly až 6cm široké trhliny, které místy prostupovaly i celou zdí. Z tohoto důvodu musela být věž v r. 1957 uzavřena, a 2.května 1959 - den před příchodem dělníků, se zřítila.

Na vrcholu Pradědu zůstala pouze Poštovní chata s restaurací, v jejímž patře sídlili meteorologové. V této době také docházelo k velkému rozmachu televizního vysílání, což znamenalo nutnost výstavby televizního vysílače i s vyhlídkovou věží. Jako první vysílač vyrostla jen dřevěná konstrukce ověšená vysílacími parabolami, která brzy zdaleka nedosahovala potřebné kapacity pro vysílání. V r.1968 bylo tedy započato s výstavbou nového vysílače, který měl připomínat startující kosmickou loď. Výstavba nového vysílače se stala osudnou i Poštovní chatě a dřevěnému vysílači, obě stavby byly po dokončení nové věže odstraněny, aby nenarušovaly estetický ráz nové dominanty - 162m vysokého vysílače.Jako první byla zbudována asfaltová silnice vedoucí z Ovčárny na vrchol Pradědu. Samotné stavební práce - výkopy základů - započaly až o rok později. Úplné dokončení stavby bylo plánováno na rok 1977, ale opět díky extrémním podmínkám se výstavba prodloužila (např. restaurace byla otevřena až v roce 1983).

Rozhledna Praděd dnes:

Nynějším vlastníkem rozhledny, vysoké 145,5 m jsou České radiokomunikace Praha a.s. Samotnou věž podpírají tři nohy. První slouží jako energetický uzel, druhá slouží pro potřeby radiokomunikací a ve třetí je umístěna restaurace s hotelem a turistickou ubytovnou, sloužící všem návštěvníkům a rekreantům této oblasti.
Ve výšce 80m je prosklená kruhová vyhlídka, na kterou je možno se dostat jen výtahem. Za příznivého počasí je odtud unikátní výhled na blízké i daleké okolí. Lze spatřit např. Lysou horu a Radhošť, vzácně i Vysoké Tatry a Malou Fatru na Slovensku, a Nízké Alpy v Rakousku. Vysílač s rozhlednou je otevřen po celý rok každý den od 9:00 do 18:00 hodin.

Přístup na rozhlednu:

Na rozhlednu se můžete vydat pěšky z Červenohorského sedla přes chatu Švýcárna (8 km) po červené turistické značce Č1, v zimě rovněž na běžkách, trasa je součástí mezinárodní turistické trasy E 3 a běžkařské jesenické magistrály. Na Červenohorské sedlo jezdí autobusy z Jeseníku i ze Šumperka a Olomouce (jedná se o silnici I/44 Šumperk - Velké Losiny - Loučná nad Desnou - Červenohorské sedlo - Bělá pod Pradědem - Jeseník). Nejbližší vlaková stanice je v Koutech nad Desnou, , konečná stanice soukromé tratě Šumperk - Kouty nad Desnou, provozovanou firmou Connex. Jednotné jízdenky na tuto trať je možné zcela běžným způsobem zakoupit pro přímou jízdu ve kterékoliv pokladně Českých drah, pouze zavazadla je nutno znovu odbavit v přechodové stanici Šumperk. Dále autobusem, můžete využít kyvadlovou autobusovou dopravu Kouty nad Desnou - Červenohorské sedlo.
Další přístup je možný z parkoviště Hvězda nad Karlovou Studánkou na silnici II/445 Malá Morávka - Karlova Studánka. Odtud jezdí autobusová kyvadlová doprava asi 8 km k chatě Ovčárna. Dál musíte pokračovat pěšky okolo chat Barborka, Kurzovní, stále po asfaltové silnici (okolo odbočky na Švýcárnu vlevo) až na vrchol (cca 4 km).

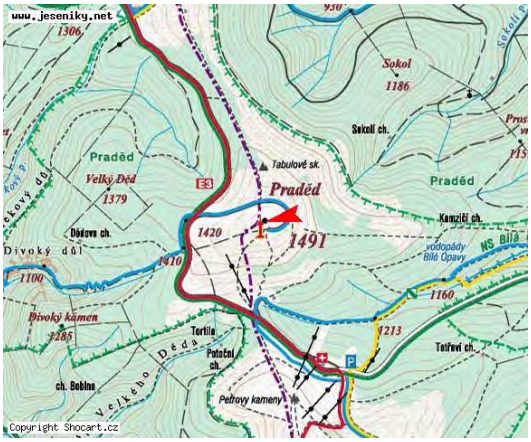

Jak se dostanete na parkoviště Hvězda:

Autem: od hotelu Imperial cca 11 km na sedlo Hvězda, odkud jezdí autobusová kyvadlová doprava.

- **ze Šumperka (vých. Čech, Vysočiny...)** - po silnici I/11 směr Rýmařov, do města Rýmařov neodbočovat, pokračovat dál směr Bruntál a na křižovatce před obcí Malá Šťáhle odbočit vlevo a pokračovat po silnici II/445 přes Malou Morávku na sedlo Hvězda. Odtud jezdí autobusová kyvadlová doprava
- **z Bruntálu (Olomouce, Brna, Ostravy...)** - po silnici II/452 směr Vrbno pod Pradědem a Jeseník, v obci Staré Město odbočit doleva na silnici II/450, v obci Rudná pod Pradědem doleva směr Malá Morávka, na křižovatce v Malé Morávce doprava směr Karlova Studánka po silnici II/445 na sedlo Hvězda odkud jezdí autobusová kyvadlová doprava.

Autobusové spojení:
místní linky Bruntál - Karlova Studánka, Rýmařov - Karlova Studánka, dálkové linky Brno - Bruntál - Karlova Studánka, (Zlín) - Přerov - Olomouc - Karlova Studánka - Jeseník, apod.

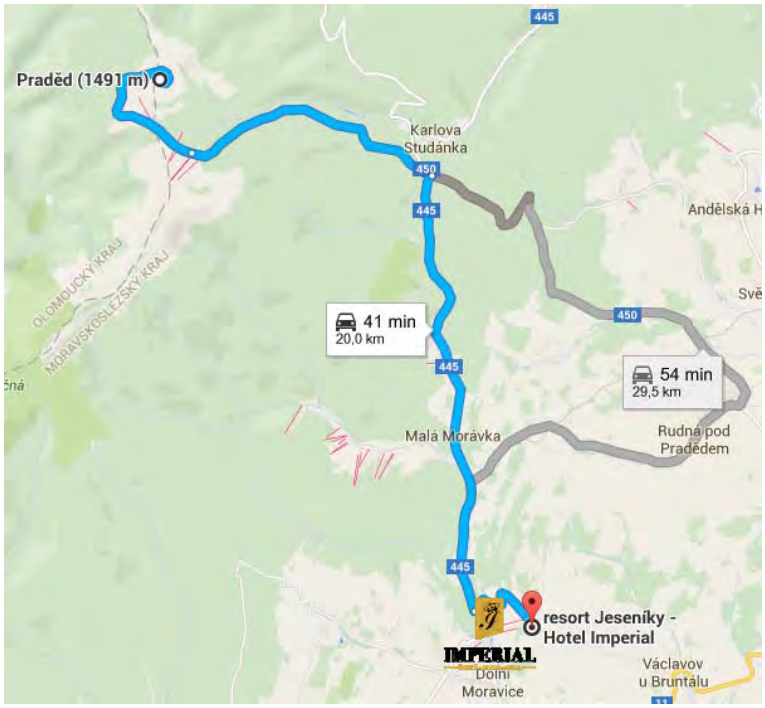

Rozhledna Zlatý Chlum - Jeseník

(www:jeseniky.net)

Dominantou malebného městečka Jeseník je kromě Priessnitzových lázní také nedaleký vrchol Zlatý Chlum 875 (m.n.m.) s kamennou, 26 m vysokou rozhlednou. Z věže je úchvatný výhled na Otmuchovské jezero v Polsku. Jižní výhled zachycuje celé pásmo Hrubého Jeseníku od Pradědu až k Šeráku. Za příznivého počasí je západním směrem viditelná skupina Kralického Sněžníku a severozápadním Rychlebské hory.

Praktické informace:

Otevřeno je denně od května do konce září od 10 do 18 hod.
Pata rozhledny je ve výšce 875 m.n.m., ochoz ve výšce 901m.n.m. Výška věže je tedy 26 metrů.

Historie rozhledny:

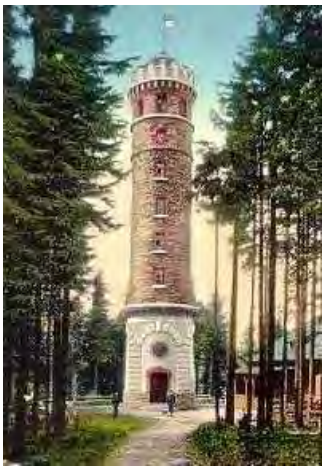

Historie věže spadá až do dalekého 19. století. Popud ke stavbě vzešel od tehdejší Frývaldovské pobočky turistického spolku. Mezi zakladateli můžeme nalézt zetě světově proslulého léčitele Vinzenze Priessnitze. Samotná stavba byla zahájena dne 8.8.1898, materiál pro stavbu byl těžen přímo v místě, jen kvalitní pálené cihly byly dováženy z dnešních Suszkowic v Polsku a písek z nedaleké obce Písečná. I přes náročné klimatické podmínky se podařilo stavbu v rekordně krátké době dokončit a rozhledna tak mohla být slavnostně otevřena pro veřejnost již 3.9.1899.
O necelé tři roky později byla do provozu uvedena také turistická chata, díky které bylo možno navštěvovat rozhlednu i v zimním období.
Roku 1932 zřídila Frývaldovská pobočka novou pohodlnou cestu až k chatě a také sáňkařskou dráhu, která po úpravě v 60. letech opět sloužila svému účelu (ovšem jen po krátký čas). Při výletu na rozhlednu se návštěvníci mohli cestou občerstvit v hostinci Harichstein (Čertovy kameny), od kterého vede cesta ke stejnojmenné romantické vyhlídce.
Válka ani poválečné období nebylo věži ani chatě příznivě nakloněno. Obě stavby trpěly jak neduhy počasí, tak „přízní“ vandalů, kteří zřejmě nesou svůj podíl viny na osudu chatky, která roku 1955 vyhořela. Rozhledny se roku 1976 ujalo město. Chatka byla obnovena o několik let později.

PŘÍSTUP:

Přístup na Zlatý chlum vede z Jeseníku po červené nebo modré turistické značce, z opačné strany z Rejvízu též po červené turistické značce. Nejkratší cesta pak vede po modré značce z České Vsi.

Jak se dostanete do Jeseníku - výchozího bodu:

Automobilem: cca 37 km od hotelu Imperial

- ***z Bruntálu (Opavy, Ostravy...)*** - po silnici II/450 směr Vrbno pod Pradědem, na konci průjezdu města odbočíte na křižovatce doprava na silnici II/451 směr Jeseník, pokračujete přes Vidly pod Pradědem do Bělé pod Pradědem - Domašova, kde znovu na křižovatce odbočíte doprava na silnici I/44 do Jeseníku.

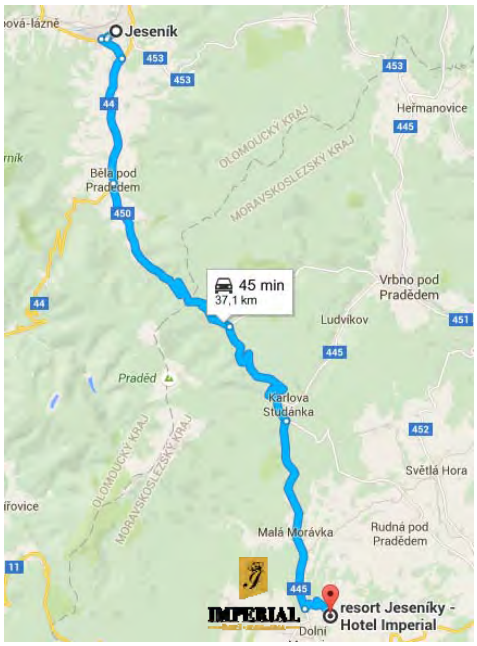

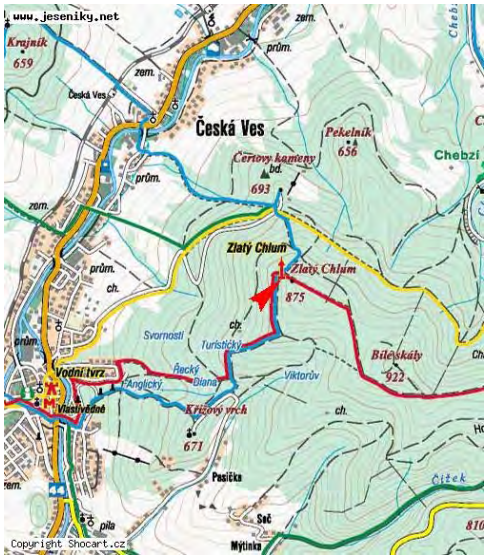

Rozhledna na Borůvkové Hoře - Javorník, Travná

(www:jeseniky.net)

Městu Javorník se podařilo získat prostředky na stavbu rozhledny na Borůvkové hoře a navázat tak na tradici lázeňské rozhledny na Borůvkové hoře (898 m), která se začala psát v 70. letech 19. století.
Na hoře již v minulosti dvě dřevěné rozhledny stály, ale nikdy nevydržely déle než deset let. Nová věž má kovovou konstrukci, obloženou dřevem. Pod rozhlednou vznikl přístřešek pro turisty pro případ nepříznivého počasí. Rozhledna umožňuje výhled mimo jiné na Otmuchowské a Nyské jezero, Londek Zdroj na polské straně a na Šerák, Praděd, Smrk, Kralický Sněžník na straně české.

Historie rozhledny a chaty na Borůvkové hoře:

Historie lázeňské rozhledny na Borůvkové hoře (898 m) se začala psát v 70. letech 19. století. Byla to nevelká dřevěná stavba, postavená správou lázní Landek (Landeck) těsně při hranicích tehdejšího Pruska s Rakousko-Uherskem. Rozhledna umožňovala návštěvníkům lázní nejen výhled do Kladska a na Králický Sněžník, ale i na druhou stranu do Slezska a na Moravu.
Lázeňská rozhledna však brzy zchátrala a novou vyhlídkovou věž na jejím místě postavila v roce 1890 již turistická organizace. Byla to místní sekce Kladského turistického spolku (Glatzer Gebirgs Verein – GGV, 1880), kterou podpořila obec Landek bezplatným poskytnutím stavebního dřeva a moravskoslezský turistický spolek finanční podporou. Nová rozhledna byla pak hojně navštěvována jak lázeňskými hosty, tak i turisty z Kladska a Slezska, zejména z Javorníku. Po deseti letech se však pod dvěma turistkami z Javorníku prolomily schody, došlo k vážným zraněním a odškodnění stálo sekci značnou částku peněz. Při obhlídce rozhledny se pak zjistilo, že většina dřeva je ztrouchnivělá. Než se podařilo turistické sekci rozhlednu strhnout, zchátralá stavba se 11. září 1900 sama pod náporem větru zřítila.
Několik let pak trvaly dohady o tom, zda novou rozhlednu na vrcholu Borůvkové hory má postavit moravskoskoslezská nebo opět kladská turistická organizace. Protože však v té době byl Moravskoslezský sudetský spolek MSSGV již silně zadlužený stavbou rozhledny na Pradědu, ujala se nové stavby opět turistická sekce v Ladeku. Dřevo jí znovu poskytla obec a finanční prostředky získala od dárců, k nimž patřila i javornická sekce MSSGV. Tentokrát byla rozhledna postavena podle plánů ing. Huberta Utnera z Javorníku jako dřevěná stavba s prostornou vyhlídkovou terasou ve výšce 21 metrů. Slavnostně byla otevřena 30. srpna 1908. Vedle ní pak byla vybudována jednoduchá ochranná chýše, kde bylo možno získat prosté občerstvení.

Současná a konečná podoba rozhledny:

Když se po 14 letech rozhledna opět zřítila, ujala se nakonec nové stavby javornická sekce MSSGV. Po letech soustřeďování prostředků a váhání však Javorničtí postavili na moravské straně hranice místo rozhledny chatu. Byla vybudována opět podle plánů ing. H. Utnera a otevřena 29. května 1930. Po druhé světové válce však chata zanikla a nebyla již obnovena.

Přístup na rozhlednu:

Přístup na rozhlednu je po turistických cestách od Javorníku, Travné, Bílé vody a Polska. Nejblíže lze auto odstavit v Travné u přechodu, popř. u staré celnice, přes Travnou byla až k přechodu opravena silnice a přechod po vstupu České republiky a Polska do Schengenského prostoru EU je otevřen i pro osobní auta. Od celnice se vydáte po lesní cestě doprava a dojdete až na turistický rozcestník "Nad Travnou". Odtud pokračujte po modré turistické značce až na rozcestník "Borůvková hora" a odtud po červené turistické značce na vrchol hory k rozhledně. K rozcestníku "Nad Travnou" se dostanete rovněž přímo z Travné po modré turistické značce.

Jak se dostanete do Travné (přes Javorník):

Automobilem: cca 69 km od hotelu Imperial

- ***z Bruntálu:*** po silnici II/452 (směr Světlá Hora) do Vrbna pod Pradědem, zde odbočte na II/451do Videl pod Pradědem a ve Vidlech p.P. odbočte doprava na na II/450 (směr Jeseník), pokračujete do Bělé pod Pradědem, kde odbočte doprava na 1/44 a pokračujte do Jeseníku. Dále viz cesta z Jeseníku
- ***z Jeseníku:*** po silnici I/60 přes Lipovou- lázně, Vápennou a Žulovou do Javorníku, dále po silnici II/457 do Travné

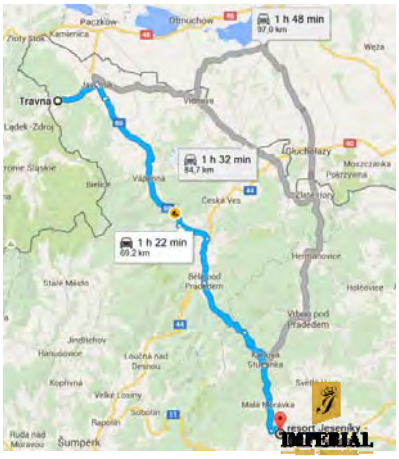

Rozhledna na Háji - Šumperk

(www:jeseniky.net)

Rozhledna na Háji je dominantou hned dvou moravských měst - Šumperka a Bludova. Zatímco v Šumperku tvoří významnou dominantu města na JZ, v Bludově je vrchol Háje nejvýraznějším vrchem nad SV okrajem města.
Háj je součástí jižního výběžku Hanušovické vrchoviny. Mezi šumperskými obyvateli se často užívá název vrchu Senová, který zřejmě vznikl překladem z německého názvu Heukoppe (Heu = seno), a který je zkomolením původního názvu Háje.
Rozhledna je realizována jako obdoba původní Štefánikovy rozhledny, s dřevěnou nosnou konstrukcí, je obložena dřevěnými deskami, vstupní část rozhledny je kamenná, vyhlídková plošina je ve výšce 24 m a je zasklená. Oproti původní rozhledně je nová rozhledna o 7 m vyšší, špička je ve výši 29 m. Za jasného počasí se otevírá úchvatný pohled na celý hlavní hřeben Hrubého Jeseníku od sedla Skřítek ke Ztraceným kamenům, Peci, nejvyšší hoře Moravy Pradědu až k Červenohorskému sedlu.

Historie rozhledny:

Podnět k výstavbě rozhledny na Háji v meziválečné době dal šumperský odbor Klubu československých turistů a vojáci místní posádky, z jejichž řad byl vytvořen výbor pro řešení stavebních i peněžních otázek. Přípravné práce začaly v roce 1933. V atmosféře napjatého nacionalismu mezi německou a českou veřejností byl navržen název Štefánikova rozhledna a byl také obecně akceptován. Slavnostně otevřena byla 17. června 1934. Po Mnichovu padla rozhledna do rukou Němců, kteří ji využívali jen pro sebe. Ke konci války byla používána jako protiletecká pozorovatelna.
Po osvobození objekt převzal šumperský odbor KČST, který obnovil svou činnost v roce 1945. Vzhledem k poškození výbavy rozhledny v období války a protože nebyl včas opraven bleskosvod, byla rozhledna v roce 1953 zasažena bleskem a celá vyhořela. O obnově rozhledny na Háji se začalo mluvit již v 70 letech. Řada nadšenců z odboru turistiky tehdejšího ČSTV v čele se značkařem Josefem Janků navrhla výstavbu nové rozhledny, byly zpracovány četné studie jejího vzhledu. Stavba se však nakonec neuskutečnila.
O výstavbě rozhledny se začalo opět uvažovat až v 90. letech. Podařilo se ji uskutečnit sdružením prostředků obcí, na jejichž katastru se Háj nachází, to je Šumperka, Bludova a Rudy nad Moravou, s významným podílem firmy Eurotel. Autoři projektu Ing. Vladimír Malaska a Ivo Barvíř vytvořili moderní objekt, který zvenčí věrně připomíná původní rozhlednu ze 30 let. Příjemný interiér rozhledny dokreslují kresby dětí a fotografická a mapová výzdoba. Rozhledna byla slavnostně otevřena 28. 9. 1997 a opět se stala významným turistickým cílem. Ve vrcholové knize najdeme mnohu spokojených ohlasů nejen návštěvníků z České republiky a evropských zemí, ale i ze zámoří.

Praktické a technické informace:

leden, únor: so, ne 10:00-15:00 **březen:** po-ne 10:00-16:00
duben, květen: po-ne 10:00-16:00 (včetně velikonoc a svátků)
červen: po-ne 10:00-17:00 **červenec, srpen:** út-ne 10:00-17:00
září: so, ne 10:00-17:00 **říjen:** so, ne 10:00-15:00
listopad, prosinec: so, ne 10:00-15:00 (včetně 26. a 31.12).

- Kóta: 631 m n.m.
- Typ stavby: Dřevěná rozhledna
- Otevření: 28.09.1996
- Výška rozhledny: 29 m
- Nejvyšší vyhlídková plošina ve výšce: 24 m
- Počet vyhlídkových plošin: 1
- Počet schodů: 135
- Vstupné: 15,- Kč, sleva 10,- Kč
- Objednávky mimo návštěvní dobu: 583 221 496

Přístup k rozhledně:

- **ze Šumperka** I: K rozhledně se nejlépe dostanete, když pojedete autem v Šumperku směrem na Rudu nad Moravou. Na okraji Šumperka, v Temenici necháte auto u autobusové zastávky "Na Vápenici". Odtud se vydáte 0,2km po žluté na rozcestí a pak po červené, která vás po 1,5 kilometru dovede na vrchol.
- **z Bludova I:** Od autobusové zastávky U zámku projděte celou obcí asi 2km kolem kostela až na horní konec, kde se napojite na modrou značku vedoucí 2km na Bludoveček. Tam přejděte doleva na zelenou značku, která vede asi 3km přes Chocholík do sedla U červeného kříže. Odtud můžete jít po červeném značení vrcholu mírným výstupem 0,5km nebo po zelené značce strmějším výstupem 0,5km k rozhledně.

Jak se dostanete do Šumperka:

Automobilem: cca 46 km od hotelu Imperial

- **z Bruntálu (Opavy, Ostravy)-** po silnici I/11 přes Rýmařov a sedlo na Skřítku

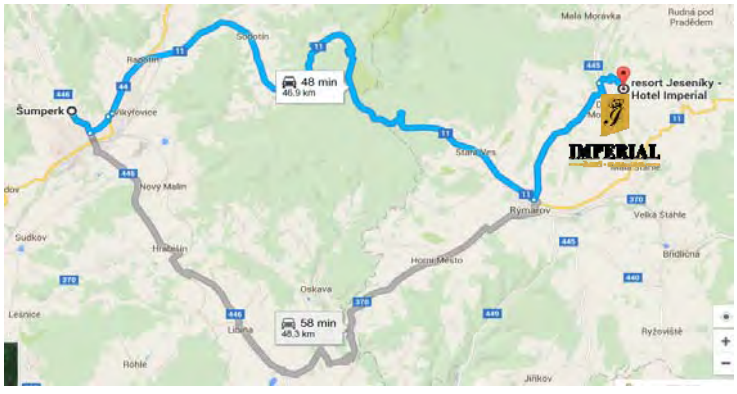

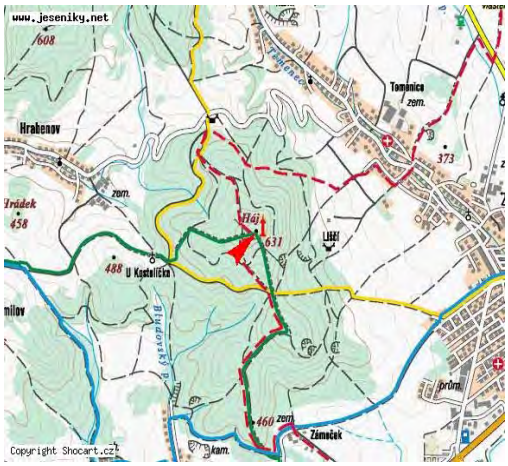

Rozhledna na Ježníku - Krnov

(www:jeseniky.net)

Ježník se těší znamenité pověsti jako letovisko a výletní místo. Je možno je doporučit všem, kteří vyhledávají odpočinek v klidném prostředí. Na severu Ježníku se zvedá 558 m vysoký vrch Vyhlídka s dřevěnou rozhlednou. Z rozhledny je výhled do širokého okolí. Východním směrem je zajímavý pohled na město Krnov, cvilínskou rozhlednu i zříceninu Šelenburk (Cvilín), za pěkného počasí můžete jihovýchodně zahlédnout i Beskydy s Lysou horou. Na západ se rozkládá pohoří Jeseníků s nejvyšším vrcholem Pradědem. Severozápadně se rozprostírají Město Albrechtice s Hynčickou hornatinou a Jindřichovskou pahorkatinou a severně uvidíte Linhartovy, Chomýž a část Polska.

Historie rozhleden na vrchu Vyhlídka:

Obnovená rozhledna stojí na vrchu, který dnes nese název Vyhlídka a původně se jmenoval Melzerberg. Na tomtéž místě stála rozhledna již od roku 1894. Dřevěnou trámovou věž, která byla zcela první rozhlednou v okolí Krnova, Slavnostní otevření 15 metrů vysoké rozhledny se uskutečnilo 17. června za velké účasti obyvatel Krnova i okolních obcí.

V prvních letech neměla věž na Vyhlídce o návštěvníky nouzi. Později, zejména v roce 1903, se zájem veřejnosti přenesl na mnohem bližší cvilínskou rozhlednu, která poskytovala vyšší návštěvnický komfort a lepší výhled na město. Navíc dřevěná konstrukce přece jen značně trpěla povětrnostními vlivy a postupně chátrala. Za první republiky již nebyla běžně přístupná a koncem 20. let musela být stržena. O její obnovu se postaral až krnovský Okrašlovací spolek.

Druhá rozhledna, mající prakticky stejnou podobu jako ta první, byla postavena na jaře roku 1934 a pro veřejnost se otevřela 13. května. V provozu byla až do počátku 2. světové války. Během ní nebyl čas ani prostředky na její údržbu. Po válce se na rozhlednu zapomnělo. Ta pak velmi rychle chátrala. Definitivně zanikla někdy na přelomu 60. a 70. let.

Rozhledna dnes:

Zhruba po třiceti letech se rozhledna díky podpoře vedení města a nadšení pracovníků lesní správy vrátila opět na své místo. Záměrem bylo obnovit rozhlednu v historické podobě. S vlastní výstavbou se začalo v dubnu 2001 tím, že byly vybourány poškozené původní základy.

Dřevěná konstrukce rozhledny je celá vyrobená z pečlivě vybraného modřínového dřeva pocházejícího z městských lesů.

V červenci 2001, v průběhu pouhých tří dní byla celá hlavní konstrukce postavena. Více času si vyžádaly dokončovací truhlářské práce na schodištích, zábradlích a podlahách.

Praktické a technické informace:

PŘÍSTUP: U točny městského autobusu, který na Ježník pravidelně zajíždí, stojí budova bývalého hotelu Ozon, ve které je dnes plicní léčebna. Od ní pokračujte po červeném značení až na vrchol vyhlídky k rozhledně.

Otevřeno celoročně, vstup na rozhlednu zdarma.

Celková výška rozhledny včetně stožáru je 17,5m, výška podlahy v úrovni posledního poschodí je ve výšce 13,6m, modřínová dřevěná konstrukce má celkový objem 11.5 m3 řeziva a dřevěné prvky váží 7400 kg.

Jak se dostanete na Ježník:

Autem: cca od hotelu Imperial 36 km

z Olomouce (Šumperka, Bruntálu...): z Bruntálu po silnici I/45 na Krnov. Po vjezdu do Krnova projeďte 2 kruhové objezdy (silnice I/57 směr Město Albrechtice), dále následuje dlouhý přímý úsek, kde podjedete železniční viadukt, za ním dávejte pozor na silniční odbočku na Ježník, odbočte u ní doleva a pokračujte několik kilometrů bez odbočování vilkovým Ježníkem až na konec městské části k plicnímu sanatoriu. Zde pokračujte pěšky po červené značce na vrchol kopce.

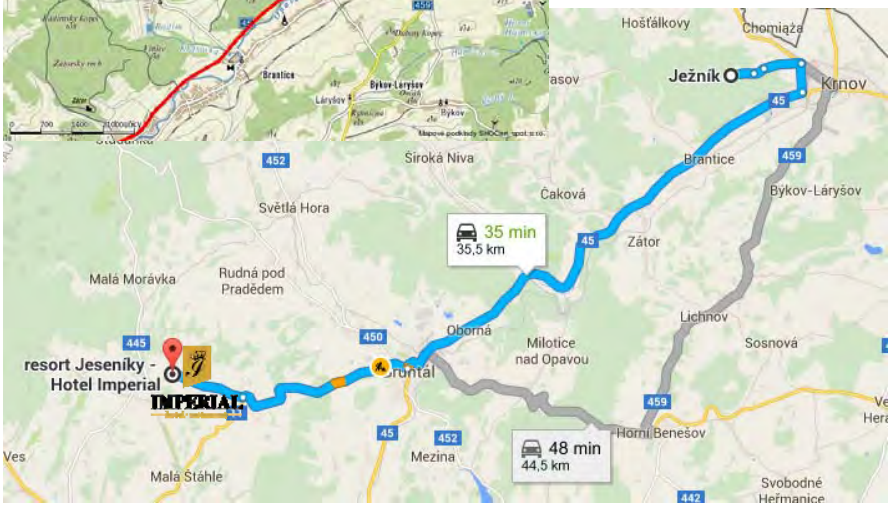

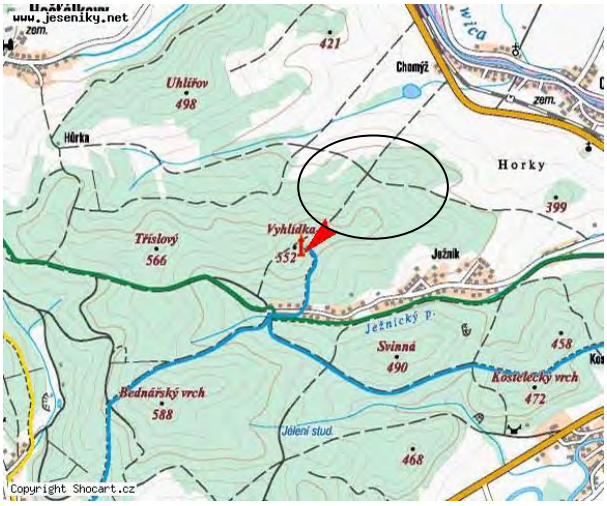

Rozhledna Hanse Kudlicha - Úvalno u Krnova

(www:jeseniky.net)

Nad vesničkou Úvalno se ve výšce 400 m n.m. nachází rozhledna Hanse Kudlicha. Rozhledna byla vybudována v roce 1913 a znovuotevřena byla po generální rekonstrukci 1.10.2000. V přízemí je mauzoleum úvalenského rodáka Hanse Kudlicha, poslance říšského parlamentu, který bojoval za zrušení roboty.

Historie rozhledny:

Rozhledna vznikla jako památník úvalenského rodáka a poslance Rakouského říšského sněmu Hanse Kudlicha při příležitosti jeho devadesátých narozenin. Byla vybudována podle smělého návrhu architekta Oskara Felgela. Slavnostně byla rozhledna otevřena 21.září 1913. Když Dr.Kudlich po čtyřech letech zemřel, byly jeho ostatky uloženy v mauzoleu ve spodní části věže. Do roku 2000 byla rozhledna volně přístupná, avšak ve velice špatném stavu. Proto se uvažovalo o její opravě a sháněly se potřebné finance. V roce 2000 byla provedena náročná rekonstrukce a objekt byl uveden do stavu v roce 1923. Navíc byla provedena elektroinstalace, osvětlení věže a důkladné statické zajištění stavby. Její slavnostní znovuotevření se konalo 1.října 2000.

Technické a praktické informace:

březen, duben, říjen: so, ne, volné dny: 10:00-12:00, 13:00-16:00
květen, červen, září: so, ne, volné dny: 9:00-12:00, 13:00-17:00
červenec, srpen: denně mimo pondělí: 9:00-12:00, 13:00-18:00
Vstupné: Dospělí 10,- Kč, děti do 15 let a důchodci 5,- Kč, děti do 6 let zdarma.
Zapůjčení dalekohledu: 10,- Kč + osobní doklad.
Výška rozhledny je 22 m, nejvyšší vyhlídková plošina je ve výšce 18 m, počet vyhlídkových plošin - 2, počet schodů - 103, kóta - 395 m n.m.

PŘÍSTUP: Na rozhlednu se dostanete, když ze silnice I/57 z Krnova do Opavy (Ostravy) odbočíte v obci Úvalno doprava a projedete celou obcí až k parkovišti pod rozhlednou.

Jak se dostanete do Úvalna:

Automobilem: cca 40 km od hotelu Imperial

- **z Olomouce (Šumperka, Bruntálu...):** z Bruntálu po silnici I/45 na Krnov. Projedete Krnovem třemi kruhovými objezdy ve směru na Opavu (Ostravu), po 7mi km přijedete do Úvalna, kde odpočíte doprava a projedete obcí až k rozhledně.

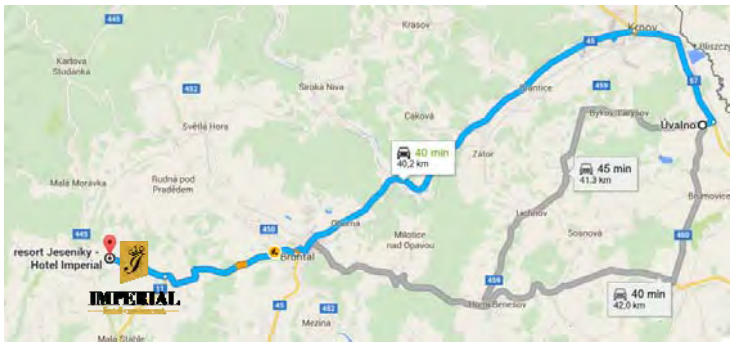

Rozhledna Strážnice - Liptaň

(www:jeseniky.net)

Rozhledna Liptaň - Strážnice se nachází na Osoblažsku, na kopci nad obcí Liptaň, vedle stožáru telekomunikačního operátora O2. Je z ní pěkný výhled, ale pouze jedním směrem, na druhou stranu brání výhledu les.

Rozhledna nabízí turistům pohled na Opolskou nížinu v Polsku, na město Prudnik, severovýchodní pohled na celou Osoblažskou rovinu s pohledem na obce Pitárné, Vysoká, hraniční přechod v Bartultovicích, dále Dívčí Hrad, Hlinka, Slezské Pavlovice, Osoblaha, Bohušov a Rusín.
Při dobré viditelnosti jsou vidět továrny u Opole a na jihozápadě nejvyšší vrchol Moravy, Praděd (1492 m n. m.). Rozhledna je volně přístupná, nachází se severně od Liptaně. Z hlavní silnice vedoucí obcí
k ní směřují informační šipky. Do Liptaně se můžeme dostat jednou ze dvou posledních úzkorozchodných železnic u nás, vedoucí z Třemešné do Osoblahy. Tato dvacet kilometrů dlouhá trať byla vybudována roku 1898, Liptaň je hned první zastávka na trase.

Informace o rozhledně

- Kóta: 494 m n.m.
- Typ stavby: Dřevěná rozhledna
- Otevření: březen 2003
- Přístup: Celoročně volně
- Výška rozhledny: 9.0 m
- Nejvyšší vyhlídková plošina ve výšce: 8.0 m
- Počet vyhlídkových plošin: 3
- Počet schodů: 37
- Slouží veřejnosti bezúplatně
- Nemá žádnou obsluhu

Jak se dostanete do Liptaně

Automobilem: cca od hotelu Imperial 50 km

- **z Bruntálu:** po silnici I/45 do Krnova, dále po I/ 57 do Města Albrechtice a dále do Třemešné k železničnímu přejezu, kde odbočte doprava na Liptaň. Hned na začátku Liptaně uvidíte značení rozhledny, odbočte doleva u cedule "opravna šicích strojů". Po šipkách dojedete až k provizornímu parkovišti z hrubého štěrku, odkud pokračujte pěšky. Rozhledna je vzdálena asi 1,5 km od parkoviště.

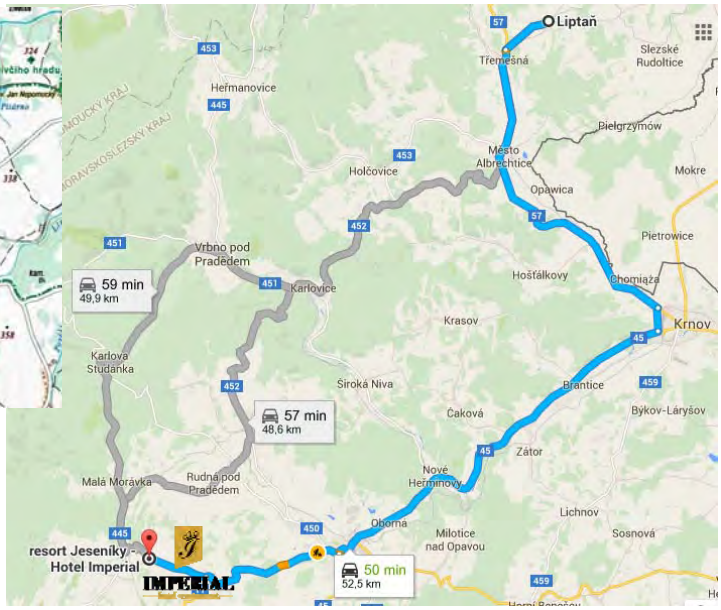

Rozhledna Velký Roudný - Roudno

(www:jeseniky.net)

Rozhledna na Velkém Roudném (Národní přírodní památka sopečného původu) v Nízkém Jeseníku byla postavena v roce 2007. Stavět se začalo v červnu 2007. Na stavbu se spotřebovalo 18 tun modřínového dřeva. Opracované desky se nejprve navrtaly a celá konstrukce se naplocho smontovala v továrně. Na místě se pak jednotlivé části postavily s pomocí jeřábu a přeplátováním spojily na sebe. Slavnostně byla otevřena v sobotu 27.10.2007. Hlavním investorem byla obec Roudno a mikroregion Slezská Harta. Jde o 20 metrů vysokou dřevěnou konstrukci na betonových základech s krytou vyhlídkovou plošinou na vrcholu.

Rozhledna shlíží z Velkého Roudného na kraj kolem přehrady Slezská Harta. Z rozhledny je výhled na hřeben Hrubého Jeseníku, na Nízký Jeseník, Krnovsko, Opavsko, Beskydy a Oderské vrchy.

Technické a turistické informace:

- Nadmořská výška: 780 m.n.m.
- Výška rozhledny: 20 m
- Počet pater: 6
- Nejvyšší vyhlídková plošina: 17 m
- Nosnost vyhlídkové plošiny: max. 16 osob
- Otevírací doba: celoroční provoz
- Vstupné: zdarma

Pohled na přehradu Slezská Harta a okolí z Velkého Roudného:

Zajímavost:

Většina plochy Velkého Roudného byla v minulosti využívána jako zemědělská půda, a to nejen jako louky, ale i jako orná půda. Vznikl tak krajinářsky významný útvar se systémem dřevinami hustě zarostlých mezí vzniklých na kamenicích.

Velký Roudný byl v minulosti i poutním místem s kapličkou a hospodou na vrcholu. Ke kapličce vedla z obce Roudno křížová cesta. V roce 1998 se podařilo obnovit pobořený objekt kapličky a později i křížovou cestu na vrchol, která je turisticky velmi významná.

Jak se tam dostanete:

Autem, na kole: cca 26 km od hotelu Imperial

Automobilisté mohou odstavit vozidla přímo v Roudně a dál jít pěšky, nebo pokračovat autem až nad obec, kde zelená turistická značka odbočuje ze silnice na louku k vrcholu.

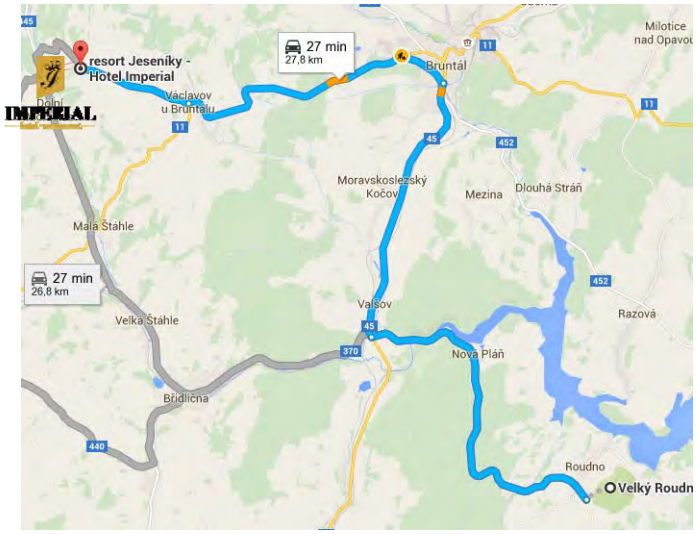

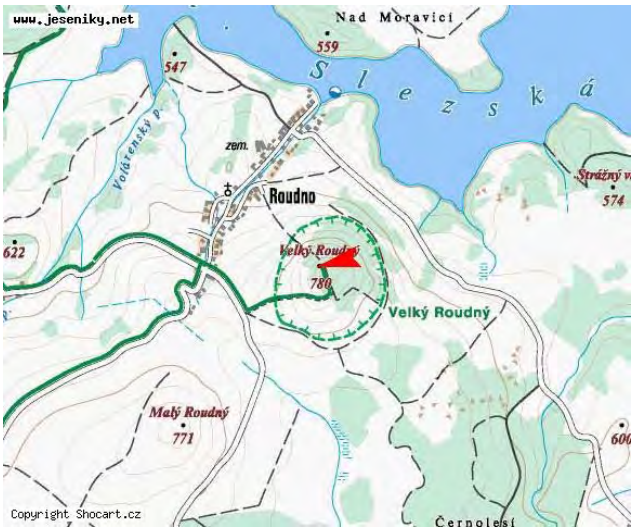

Vyhlídka Čertovy kameny – Jeseník

(www:jeseniky.net)

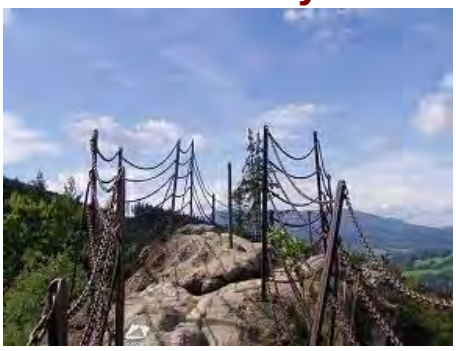

Čertovy kameny jsou skalní útvar nacházející se na severním úbočí Zlatého chlumu asi 3 km od Jeseníku. 40 m vysoký a 100 m dlouhý skalní útvar dal i jméno turistickému objektu, který byl vybudován v jeho těsné blízkosti na počátku 20. století. Zatímco český název skaliska Čertovy kameny je spjat s prastarou pověstí, vysvětlující vznik tohoto místa, je německý název Harichstein (Harichovy kameny) zcela prozaicky odvozen od jména majitele pozemku, na němž skála stála, německého sedláka z České Vsi Vinzenze Haricha.
Výstup na vrcholek je zajištěn řetězy, z plošiny na vrcholku je pěkný pohled do údolí říčky Bělé, táhnoucí se od Jeseníku do Mikulovic a dále do polských rovin s výhledem až k Otmuchovskému jezeru.

Horolezectví na Čertových kamenech:

Čertovy kameny jsou velice oblíbené u horolezců. Jedná se o nejvýznamnější a zároveň i nejtěžší oblast na Jesenicku. Skalní oblast tvoří několik věží a okrajových skal. Skála se skládá z vyvřelého pegmatitu. Je velice pevná a poskytuje krásné lezení na plotnách, v kolmých a převislých stěnách. Cesty jsou jištěny kruhy a nýty. Na vrcholech věží jsou osazeny slaňovací kruhy. Skály dosahují výšky do 25m. Nástupy jsou označeny číslem a u těžších cest i obtížností (RP). Cca 90 cest obtížnosti III až IX-.

Jak se tam dostanete:

Pěšky:
Čertovy kameny jsou dostupné pěšky z Jeseníku po žluté turistické značce (Žl 67 Jeseník - Revíz). Můžete se na ni napojit u vlakového i autobusového nádraží. Další možnost je vydat se na Čertovy kameny po modré turistické značce (M 43 Jesenický okruh) z Jeseníku od autobusového nádraží, nebo z České Vsi od vlakové zastávky Česká Ves. Z opačné směru jsou Čertovy kameny přístupny z Rejvízu po žluté značce (Žl 67 Jeseník - Revíz), nebo po červené (Č 36 Rejvíz - Jeseník) přes rozhlednu Zlatý chlum, kde sestoupíte z Čertovým kamenům po modré (M 43 Jesenický okruh).
Autem: cca 41 km od hotelu Imperial
Na Čertovy kameny je možno rovněž dojet na kole, či autem. Na silnici 1/44 v Jeseníku projedete kruhovým objezdem (směrem na Českou Ves, Mikulovice, PL) a hned na další křižovatce odbočíte doprava (do kopce), pojedete po hlavní silnici asi 50m až uvidíte po pravé straně směrovku na Čertovy kameny. Zde odbočíte opět doprava (do kopce) a pokračujete po úzké silničce kolem okálových domků a zahrádkářské osady až k chatě Čertovy kameny, vyhlídka se nachází přímo u chaty.

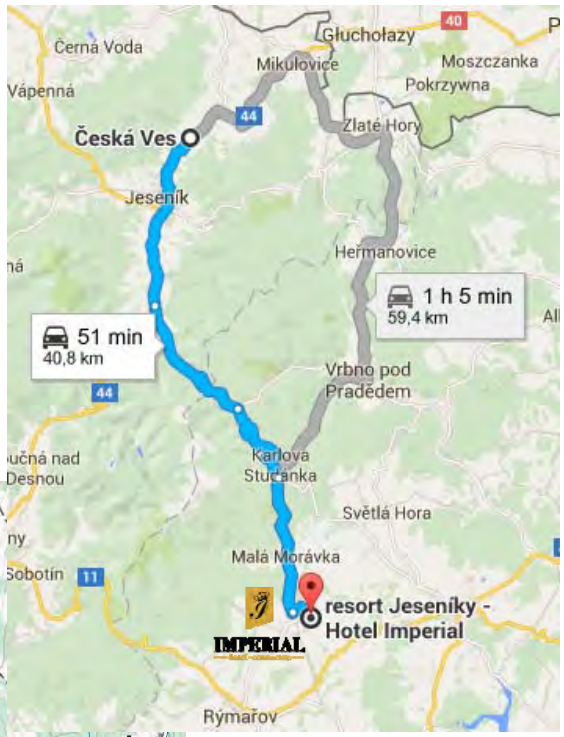

Vyhlídka Venušiny misky - Hábina u Velké Kraše

(www:jeseniky.net)

Výrazná ostrovní hora Žulovské pahorkatiny zvaná Smolný vrch (404m) se tyčí ze zvlněné krajiny zvané Šíravy mezi obcemi Černá Voda a Kobylá. Na vrcholu Smolného se nachází přírodní památka Venušiny misky. Z vrcholového skaliska se otevírají úchvatné pohledy nejen na Žulovskou pahorkatinu s loukami Šíravy v popředí, ale také na severní část hlavního hřebene Rychlebských hor.

Kopec smolný je tzv. ostrovní hora, která vznikla v teplém tropickém období třetihor. V období čtvrtohor, během pevninského zalednění Žulovské pahorkatiny, čněl vrchol Smolného nad ledovcem jako nunatak. Na skalách jsou vyvinuty četné tvary zvětráváni a odnosu žuly. Jejich vznik je podmíněn erozním účinkem srážkové vody a typickými vlastnostmi žuly. Jedná se zejména o skalní mísy, skalní sedadla a křesla, výklenky, žlábkové škrapy a skalní dutiny zvané tafoni. Největší ze skalních mís má v průměru 1,5 m, je hluboká přes 1 m a pojme asi 65 litrů vody. Pouze v období dlouhotrvajícího sucha bývá mísa suchá, jinak se na jejím dně udržuje stále voda, která se jen zvolna odpařuje. Tyto prohlubně, podle nichž dostaly Venušiny misky název, byly v minulosti považovány za pohanské obětní mísy nebo byly spojovány s nadpřirozenými bytostmi - tzv. Venušinými lidičkami. Tudíž se k Venušiným miskám váže se vícero pověstí.

V okolí obce Žulová na Jesenicku se nachází mnoho žulových útvarů, z nichž nejpozoruhodnější jsou právě skalní mísy. Při průzkumu bylo zjištěno asi 108 těchto mísovitých útvarů, jejichž průměr kolísá mezi 30 a 150 cm a hloubka mezi 5 a 100 cm. Lokalit s těmito útvary je třicet, mezi nejznámější patří Smolný, Borový vrch, Píšťala a skalka u žulovského nádraží. Skalní mísy mají většinou pravidelný mísovitý tvar, u něhož převládá šířka nad hloubkou. Tyto útvary vznikly přirozeně, vyskytují i v jiných horninách, nejen v žule. Přesné vysvětlení vzniku však zatím neznáme. V dřívějších dobách byly některé zničeny v důsledku težby kamene. Dnes dochází k poškozování díky neukázněným turistům.

Jak se tam dostanete:

Automobilem: cca 62 km od hotelu Imperial.
Nejsnadnější přístup je z Velké Kraše. Dostanete se sem po silnici I/60 Jeseník - Javorník, když projedete Žulovou a ve Skorošicích odbočíte doprava na silnici III. třídy, směrem na Koubylou a Vidnavu. Ve Velké Kraši, na jejím vidnavském konci, sledujte po pravé staně směrovku ke koupališti a dětskému táboru. Zde odbočte doprava a pokračujte asi 2 km až k chatě Hábina, po zákaz vjezdu. Odtud pokračuje pěšky asi 2,5 km po zelené turistické zančce (Z 79 Vidnava - Hradisko).

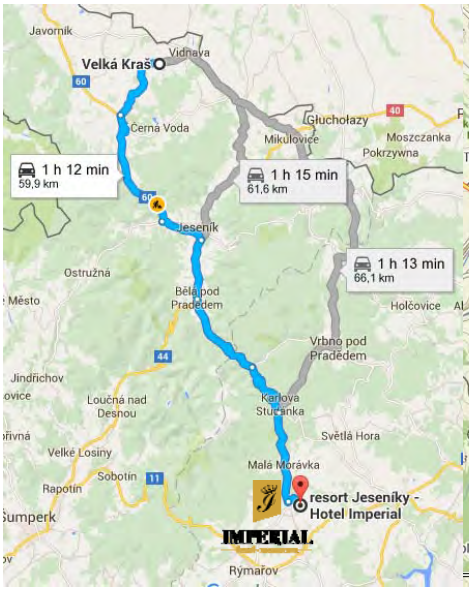

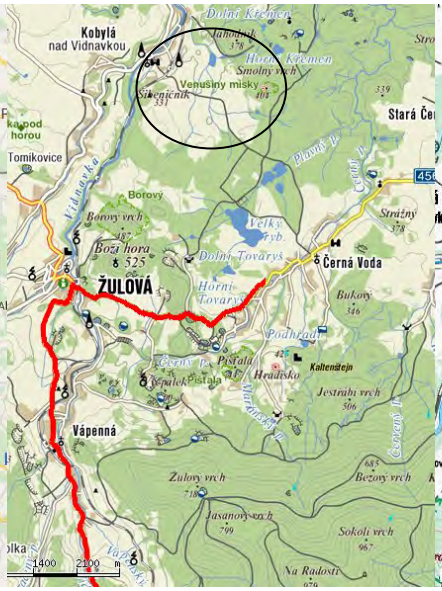

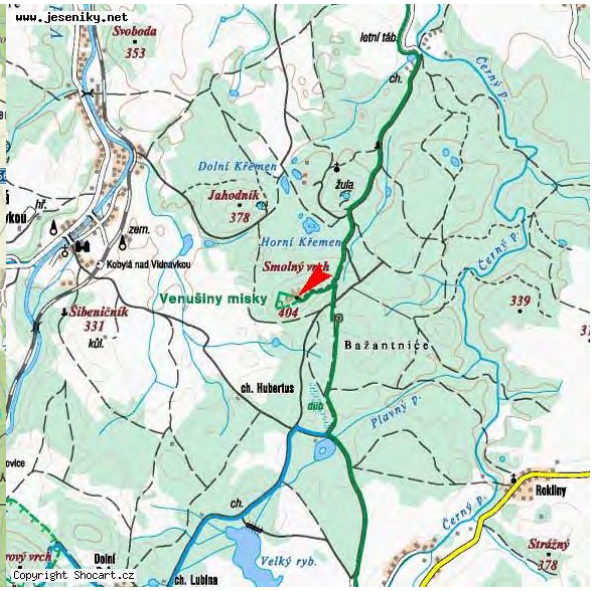

Vyhlídka Čertovy kazatelny - Račí údolí u Javorníka

(www:jeseniky.net)

Čertovy kazatelny jsou skalní útvar nad Račím údolím u Javorníku. Račí údolí se táhne v délce asi 7 km dole pod vyhlídkou. V jeho dolní části byla roku 1998 vyhlášena přírodní rezervace, jejímž posláním je ochrana lesních porostů pralesovitého charakteru. Chráněná plocha zahrnuje území na obou stranách Račího potoka včetně lokalit Čertovy kazatelny a Pustý zámek.

Horní Čertova kazatelna je rulový skalní útvar s 13m vysokou kolmou jižní stěnou, který svým tvarem připomíná kostelní kazatelnu. Z vyhlídkové plošiny, která se zde nachází, je překrásný výhled do spodní a kaňonovité části Račího údolí s hustými, zčásti původními pralesními lesy. Kousek pod hlavní skálou se nachází několik menších skalek, z nichž některé jsou taktéž zajištěny železným zábradlím. Nad skálou je dřevěný přístřešek. V okolí se nachází překrásný a velice působivý bukový les.

Jak se tam dostanete:

Doporučujeme spojit výhled s návštěvou zříceniny Pustý zámek a zříceniny hradu Rychleby (Reichenštejn)

Autem: cca 67 km od hotelu Imperial

Do Račího údolí můžete dojet autem po silnici I/60 Jeseník - Javorník. Na rovince před Javorníkem odbočíte doleva (směr Račí údolí) a pokračujete několik km až po zákaz vjezdu, kde je parkoviště. Odtud vystoupíte po zelené turistické značce (Z 80 Račí údolí - Čertovy kazatelny) k vyhlídce.

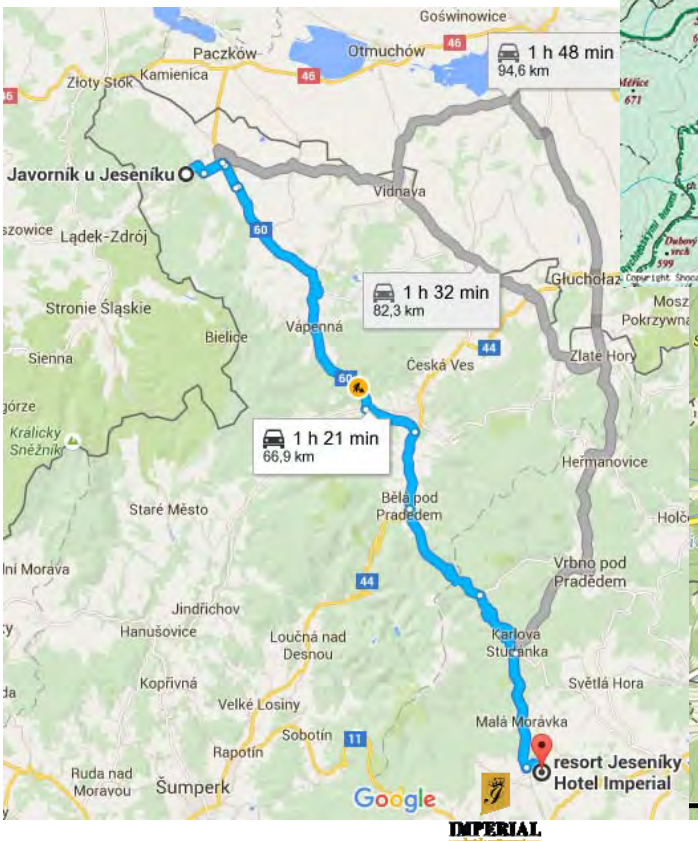

IMPERIAL

Vyhlídkové skály Rabštejn - Oskava, Bedřichov

(www:jeseniky.net)

Vyhlídkové skály Rabštejn (803 m) s hradní zříceninou leží v Hraběšické hornatině, 2 km severně od Bedřichova, na svahu horského hřbetu svažujícího se do údolí říčky Oskavy. Z vyhlídky na vrcholu zadních skal, kam lze vylézt po dřevěném žebříku v skalní puklině, je krásný pohled na Jeseníky a na druhé straně až na Hanou. Dvě skalní hradby jsou 25 až 35 m vysoké, složené z metadiabasu, vyčnívají nad okolní terén, tvořený méně odolnými horninami. Skály jsou dnes cvičným horolezeckým terénem, pod zříceninou je horolezecké tábořiště.

Horolezectví:

Rabštejn patří k největší a nejznámější lezecké oblasti na severní Moravě. Jsou zde cesty všech stupňů obtížnosti (3 - 10-UIAA), takže si zde zalezou jak rekreační lezci tak lovci extrémů. Skála je pevná a bohatě členěná. Lezení je rozmanité, od stěnového lezení a převisů po komíny a spáry.

Cvičné skály Rabštejn leží na jihovýchodním konci odnože hřebene, který je v prodloužení hlavního hřebene Hrubého Jeseníku. Nacházejí se v CHKOJ. Táboření je povoleno na horním okraji louky pod skalami, podél lesa. Pro velkou návštěvnost oblasti zdůrazňujeme zásadu zachování čistoty v tábořišti! Z geologického hlediska materiál skal tvoří amfibolická břidlice. Skála je pevná, bohatě členěná. Cvičné skály tvoří dvě skupiny. Přední skály – dosahují výšky 15-20m, zadní skály, na kterých stával hrad, dosahují až 35m.

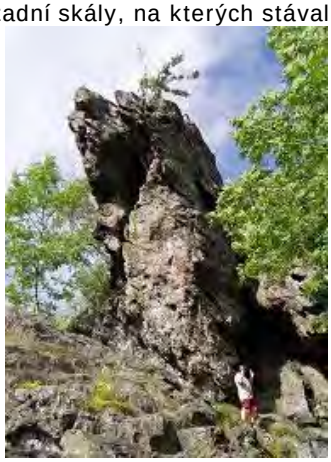

Jak se tam dostanete:

Pěšky po turistických značkách:
Přístup od auta či autobusu je ze sedla Skřítek (7 km, modrá značka) nebo z Bedřichova (4 km, červená značka).
Automobilem: cca od hotelu Imperial 25 km

- **ze Šumperka I.:** po silnici I/11 (směr Rýmařov) na sedlo Skřítek, odtud pokračujte po lesní cestě k chatě Rabštejn. Pro vjezd na lesní cestu je nutno vyřídit si povolení u lesní správy!
- **z Bruntálu (*Opavy, Ostravy*):** po silnici I/11 do Rýmařova, odtud po II/370 na Horní Město, zde odbočte doprava na silnici III. třídy na Dobřečova a pokračujte do Bedřichova. Dále pokračujte k chatě Rabštejn po lesní cestě . Pro vjezd na lesní cestu je nutno vyřídit si povolení u lesní správy!

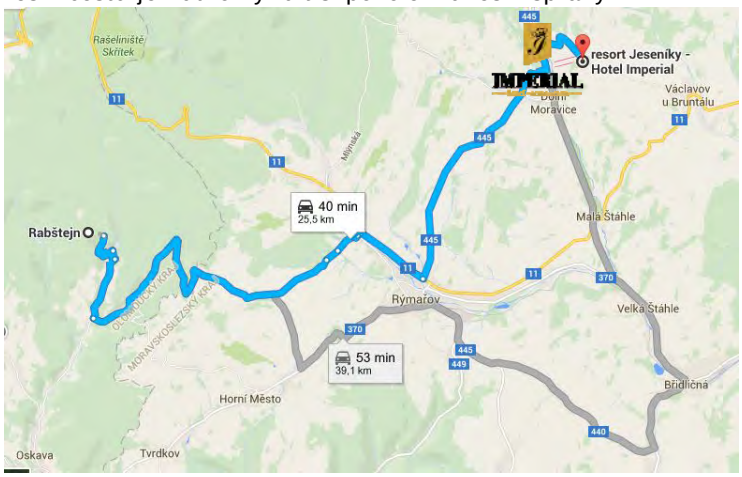

Vyhlídková věž – Dolní Moravice- Nová Ves

(www: rozhledny.webzdarma.cz/dmoravice.htm)

Vyhlídková věž „Na Vyhlídce“ - se nachází nad obcí Dolní Moravice na konci její částí Nová ves. Je z ní pěkný výhled na Rýmařovsko, Bruntálsko, hlavní hřeben Hrubého Jeseníku, Slezská Harta, Velký a Malý Roudný, při dobré viditelnosti Beskydy i Vysoké Tatry.
Z vyhlídkové věže je rovněž vidět celý rozsáhlý areál Resortu Jeseníky.

Otevírací doba:
Víkendy od 1.4 do 31.10 - 11:00 – 18:00 hod.
od 1.11.do 31.3. – 11:00 – 18:00 hod.
v době letních prázdnin (1.7-31.8.)
otevřeno denně 11:00 – 18:00 hod

Technické a turistické informace:

- Technický materiál: zděná rozhledna
- Nadmořská výška: 845 m
- Období výstavby: duben 2013 – květen 2014
- Oficiální zpřístupnění: 29.května 2014
- Celková výška: 31,3 m
- Výška vyhlídkové plošiny: 27,5 m
- Počet schodů: 164

Historie rozhledny:

Myšlenka postavit v Dolní Moravice, místní části Nová Ves, rozhlednu sahá zhruba do roku 2004. Nápad se brzy stal jednou z priorit představitelů obce Dolní Moravice, kteří za tímto účelem nechali připravit územní plán a v roce 2011 uspěli s žádostí o dotaci z Regionálního operačního programu NUTS II Moravskoslezko 2007-2013. Podpora z EU ve výši 6,4 mil. Kč pokryla většinu nákladů projektu (celkem 8,5 mil. Kč), který kromě výstavby osmiboké vyhlídkové věže (s muzeem, dětským koutkem, úschovnou kol a lyží, sociálním zařízením a informačním centrem) zahrnul také zbudování menšího přilehlého parkoviště. Zbylou částkou cca 2 mil. Kč se podílel iniciátor stavby Obecní úřad Dolní Moravice.

Podoba šestipatrové rozhledny (železobetonový tubus obložený modřínovým dřevem, s ocelovým schodištěm) byla navržena firmou RD Projects&Partners s.r.o. z Rýmařova, prováděcí dokumentaci a statické posouzení připravila společnost Vauban z Bolatic. V období duben 2013 až květen 2014 vyhlídkovou věž postavila firma VHH Thermont s.r.o. z Uničova. Slavnostní otevření rozhledny proběhlo ve čtvrtek 29. května 2014.

Jak se tam dostanete:

Automobilem nebo na kole: Od hotelu Imperial (po cyklostezce č.6161 cca 1,5 km) před Dolní Moravicí odbočit vlevo směr Rýmařov (cyklostezka č.553 cca 2 km). Po příjezdu do obce odbočit vpravo na cyklostezku č. 6142 cca 4,3 km) přes místní část Horní Moravice a pokračovat vzhůru až na konec Nové Vsi, kde se nachází u rozhledny parkoviště.

Pěšky: GPS: 49.9960208^{0}N, 17.265721^{0}E
Od hotelu dolů po sjezdovce k potoku Moravice a pře lávku k hotelovému komplexu Avalanche a okolo skanzenu do Dolní Moravice a dále přes obec po cyklostezce 6142. Vzdálenost cca 7 km.

Rozhledna Na Skalce u Horních Holčovic

(www:**rozhledny**.webzdarma.cz/**holcovice**.htm)

Věrnou kopii zaniklé dřevěné rozhledny na Smrku v Jizerských horách nenaleznete pouze v pražské zoologické zahradě, ale od podzimu 2013 rovněž u osady Horní Holčovice.

Technické a turistické informace:

Typ / materiál: dřevěná rozhledna
Lokalita: jižní úpatí Moravského kopce (782m), cca 500m západně od osady Horní Holčovice (obec Holčovice), cca 25km severně od Bruntálu
GPS: 50°8'39.322"N, 17°27'3.381"E
Nadmořská výška: 755m
Období výstavby: září-říjen 2013
Oficiální zpřístupnění: od konce října 2013
Celková výška: 20.5m
Výška vyhlídkové plošiny: 17,5m
Počet schodů: 79
Otevírací doba: volně přístupná

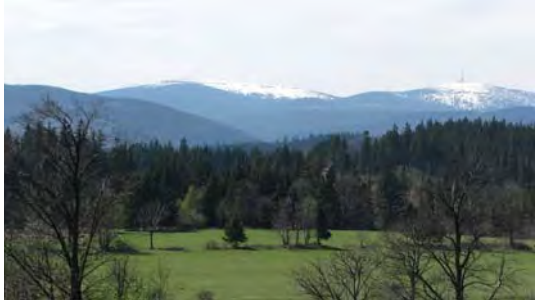

Výhled:

především Jeseníky,
Beskydy
Nízké Tatry,
výhledy do Polska

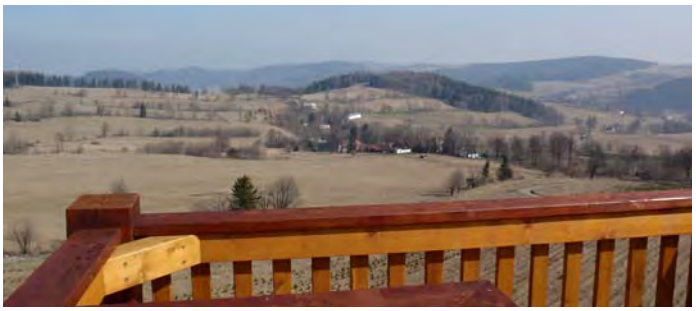

Historie: Stavbu dřevěné vyhlídkové věže „Na Skalce“ (název dostala podle skalního podloží, které se nachází pod rozhlednou) na jižním nezalesněném svahu Moravského kopce (780m) delší dobu plánovala obec Horní Holčovice. Posun od úvah k realizaci nastal v roce 2011, kdy se obec dohodla s panem Jiřím Čížkem na pronájmu vhodného místa pro stavbu věže. Ten později na svůj náklad dokonce vybudoval základy budoucí rozhledy.

Při přípravě projektové dokumentace využila obec zkušeností Ing. Arch. Dany Chrzové a Ing. Jany Bažantové, které stály již za cca 4 roky starým projektem pražské repliky jizerskohorské rozhledny. V roce 2012 pak holčovičtí podali prostřednictvím MAS Rozvoj Krnovska žádost o dotaci na stavbu rozhledny ke Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu. Po jejím schválení obdržela obec v rámci Programu rozvoje venkova (z Evropského zemědělského fondu pro rovoj venkova, osa IV Leader) částku 750 tis. Kč, což pokrylo více než poloviny celkových nákladů na zbudování věže (cca 1,3 mil. Kč). Zhruba 20 metrů vysoká rozhledna byla vystavěna partou kolem místního truhláře Václava Moravčíka. Na její vybudování bylo použito dřevo výhradně z místních lesů. Návštěvníkům se rozhledna otevřela bezprostředně po její kolaudaci na konci října 2013.

Jak se tam dostanete:

Automobilem, na kole: Je několik cest. Přes Bruntál směr Krnov do obce Nové Hermínovy a zde doleva do Karlovic, nebo přes Vrbno pod Pradědem. V Karlovicích se odbočí vlevo na silnici č. 452 směr Holčovice. Po necelých 5ti kilometrech jízdy dorazíme na začátek osady Jelení. Zde na křižovatce odbočíme vlevo na poměrně slušnou silničku a kolem malého zookoutku - lama, bizon, danělky, kozorožec -stoupáme stále do kopce. Po dvou kilometrech dorazíme do osady Horní Holčovice přímo ke dřevěné zvonici. Zde odbočíme vlevo, projedeme kolem několika domů, ve kterých je detašované pracoviště Psychiatrické léčebny Opava, až dojedeme k otevřené bráně. Od této chvíle se asfaltka mění v kameni-tou cestu, po které pokračujeme asi 250 metrů na malé parkoviště, ze kterého máme rozhlednu na dohled. K ní se vydáme do mírného kopce neznačenou, ale dobře patrnou cestou kolem keřů a asi po 350 metrech chůze travnatým terénem dojdeme k rozhledně (popis J.Nekula).

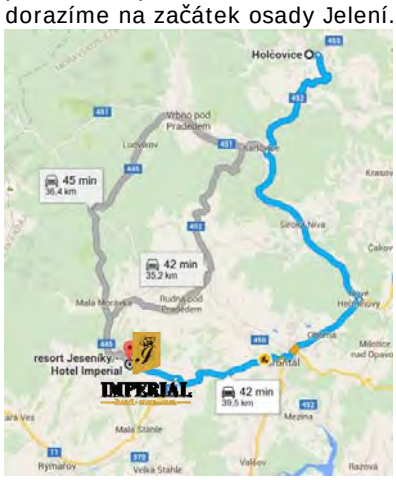

Pěchotní srub StM-S 50 - Branná

www.jeseniky.org

StM-S 50 je atypický samostatný pěchotní srub postavený pro přímou palbu, byl také připraven pro osazení 8 cm pancé- řové oponky. Objekt se nachází poblíž silnice a železnice mezi Brannou a Ostružnou. Jeho bojovým úkolem bylo postřelovat železnici a silnici. Je postaven v II.třídě odolnosti což znamená,že tloušťka stropu je 2,0 m a čelní stěny 2,25 m.
Hlavní zbraní byl protitankový kanón ráže 47 mm spřažený s těžkým kulometem ráže 7,92 mm. Střílnu vytrhli a odvezli za okupace němci. Objekt je stavebně nedokončen (chybí zához, cihelné příčky), nebyly zde zbraně ani vnitřní vybavení.
Od roku 1995 se místní skupina nadšenců snaží srub stavebně dokončit a vybavit. Srub je zároveň 13. zastavením Naučné stezky Pasák.
Před 2. světovou válkou se stala oblast pohraničí, kam patří i Jeseníky, místem mohutné výstavby opevnění, které mělo uchránit Československou republiku před agresory. Dodnes najdete na mnoha místech Jeseníků bunkry a pevnosti.
V tomto texxtu Vám představíme jeden článek tohoto řetězce pevností.Jedná se o atypický samostatný pěchotní srub posta- vený pro přímou palbu hlavní zbraně d4-k. V republice byly postaveny další dva objekty pro přímou palbu StM-S 30 a T-S 63. Pouze dva objekty (StM-S 50 a T-S 63) měly být vybaveny spouštěcí pancéřovou oponkou vyrobenou z 80 mm pancíře. Původně měla byt osazena čelní polokopule. Spouštěcí oponka byla konstrukčně dořešena v červnu 1938 kdy byla vyzkoušena její funkčnost. Do konce září 1938 nebyla osazena. Za okupace byla osazena německou armádou na objekt K-S 14 u Králík.....

Výstavba:
Pěchotní srub byl vybudován v II. stupni odolnosti jako jednostranný objekt. Betonáž probíhala nepřetržitě od 16. do 22. srpna 1938 a spotřebovalo se při ní 1132 m3 betonu.

Stav výstavby na konci září 1938:
Byla provedena hrubá betonáž, provedeny venkovní izolační omítky v místech kde měl být objekt zasypán, u pravé stěny byla započata výstavba kamenného záhozu. Uvnitř byly provedeny omítky stěn a osazení vchodové střílny. Chybělo osazení zvonu, vybudování revizní šachty, provedení hydroizolace stropnice a zasypání objektu. Uvnitř chybělo vyzdění cihelných příček, úprava podlah společně s betonovými podstavci pod dieselagregát a ventilátor, vybílení objektu, osazení protiplynových dveří.

Výzbroj:
Objekt měl mít osazen jeden protitankový kanón vz. 36 spřažený s těžkým kulometem vz. 37 (d4-k) jako hlavní zbraň, pomocnými zbraněmi jeden lehký kulomet vz. 26 (lk) pod betonem a další lehký kulomet v pancéřovém zvonu (zbraň pod pancířem). Zvon měl mít šest střílen, tloušťku 20 cm a sloužil hlavně pro pozorování a vedení palby kanónu. Do konce září 1938 nebyla osazena žádná zbraň a nebylo dodáno žádné vybavení

Bojový úkol srubu:
Objekt je situován asi 700 m za hlavní linií a to z důvodu přímé palby zbraně d4-k na nepřítele. Jeho bojovým úkolem bylo postřelovat hlavní silnici a železnici vedoucí do vnitrozemí, protitankové překážky, které měly být vybudovány mezi objekty StM-S 49 a StM-S 51, palba byla mířena do předpolí těchto objektů.

Osádku tvořilo 15 mužů.
V případě ohrožení nebyl přímo chráněn sousedními objekty, pouze palbou 9 cm minometu z objektu StM-S 34 a palbou objektů lehkého opevnění. Pro blízkou ochranu sloužil pancéřový zvon pro lk se šesti střílnami, postřeloval hlavně obvodovou 4-řadou protipěchotní překážku a také lk pod betonem chránící vchodovou část a příjezdovou komunikaci.

Osudy od roku 1938:
Za okupace byla vytržena střílna d4-k německou armádou a také se pokusili o vytržení střílny lk. V padesátých letech byl objekt zazděn a zabetonován (střílna, vchod i zvonová šachta). V dalších letech objekt chátral, došlo k prolomení betonu uzavírající zvonovou šachtu – toto byl po dlouhá léta jediný vstup přes stropnici do objektu. Tímto místem se také dostalo velké množství hlíny a bahna do objektu, přispěli k tomu také občasné zatopení spodního patra vodou – příčinou bylo nevy- budované odvodnění. Z venku zarůstal objekt různým plevelem a náletem, na stropnici se začalo dařit stromům. Naše sku- pina přišla v roce 1995, předně jsme vybourali zabetonované časti, vyvezli velké množství bahna a začali s rekonstrukcí. Naší prioritou bylo odvodnění objektu, aby se neopakovaly záplavy, dále jsme započali s výstavbou cihelných příček a dalších prací.
Většina plánovaných akcí se z roku přesouvají na další roky tj. osazení repliky části střílny pro d4-k a pancéřového zvonu.

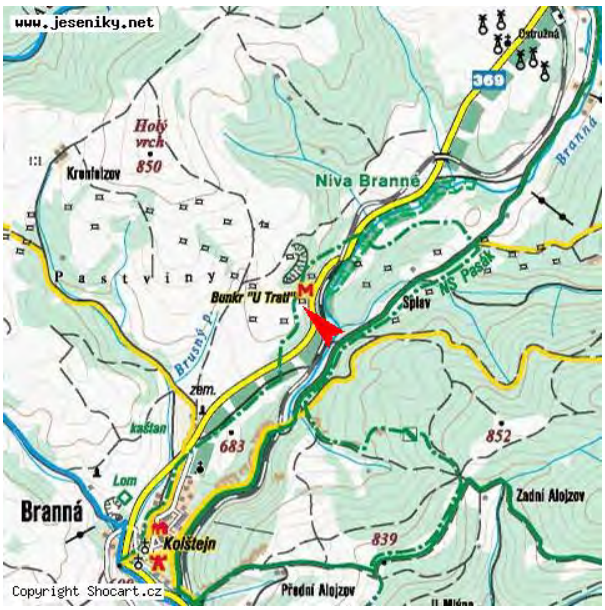

Zajímavosti v objektu
Mělo zde být osazeno soudkové WC a to z důvodů nebezpečí podstřelení základové desky a zničení jímky OMS. Při odchodu v září 1938 nakreslili vojáci v dolním patře na stěnu výjev západu slunce nad Hradčany

Poloha: Pěchotní srub StM-S 50 se nachází vlevo asi 50 m od státní silnice Hanušovice-Jeseník, 2,5 km severo-východně od obce Branná (tj. směr Ostružná), na 13. zastavení naučné stezky Pasák jejíž začátek je pod železniční stanicí Branná. Za důležitý orientační bod při hledání srubu lze považovat železniční přejezd mezi Branou a Ostružnou, který je také křižovatkou naučné stezky.
Případní zájemci o prohlídku, nechť nás kontaktují telefonicky +420 607226490, e-mailem stm.s50@centrum.cz, nebo po domluvě osobně.

Dostupnost: viz Naučná stezka Pasák

Dělostřelecký podstavec - Bělá pod Pradědem, Domašov

www.jeseniky.net/delostrelecky-podstavec

V Jeseníkách ojedinělý objekt a dnes již němý svědek výstavby pohraničního opevnění v druhé polovině 30. let minulého století. Cca. 2 m vysoký a 1 m široký železobetonový podstavec s masivními ocelovými šroubovými úchyty je skryt ve vzrostlém lese na hraně Salajského údolí na svahu Šumárníku.

Tato strategická pozice byla určena jako doplněk tzv. **uzávěry Domašovského údolí**, soustavy několika desítek lehkých opevňovacích objektů, lidově zvaných řopíků, linie táhnoucí se od svahů Dlouhé hory na východní straně Domašovského údolí, až po hřeben Nad Výrovkou na straně západní.

Těžká houfnice zde instalovaná, měla ostřelováním celého údolí obce Bělá pod Pradědem podporovat obranné boje této soustavy bunkrů, vybavené spíše lehkými zbraněmi. Široké domašovské údolí se totiž považovalo za doplňkový nástupní prostor německé armády směrem na střední Moravu (spolu s Kladskou kotlinou, kde se měl v oblasti Králíků zachycovat hlavní nápor).

V souvislosti se stavbou tohoto obranného objektu zde byly vykáceny rozsáhlé průseky, sloužící jako palebné perimetry a postavena vojenská, tzv. "Dělostřelecká silnice", která propojovala poměrně vysoko boční údolí Mlýnků s Rudohořím. Měla sloužit pro zásobování střelivem a operativní přesuny vojenských jednotek kolem údolí hlavního. Do té doby zde takováto propojovací cesta chyběla a silnice níže v údolí se považovaly za lehce ohrozitelné tam probíhajícími boji. Dnes slouží tato původní komunikace jako lesní cesta.

Přesto že podstavec je obrostlý mechem a raší na něm mladé smrčky, ještě dnes náhodného návštěvníka, který se dostane do těchto míst, jistě udiví po mnoha desítkách let velmi zachovalý a tehdy jistě vysoce kvalitní železobetonový materiál této stavby.

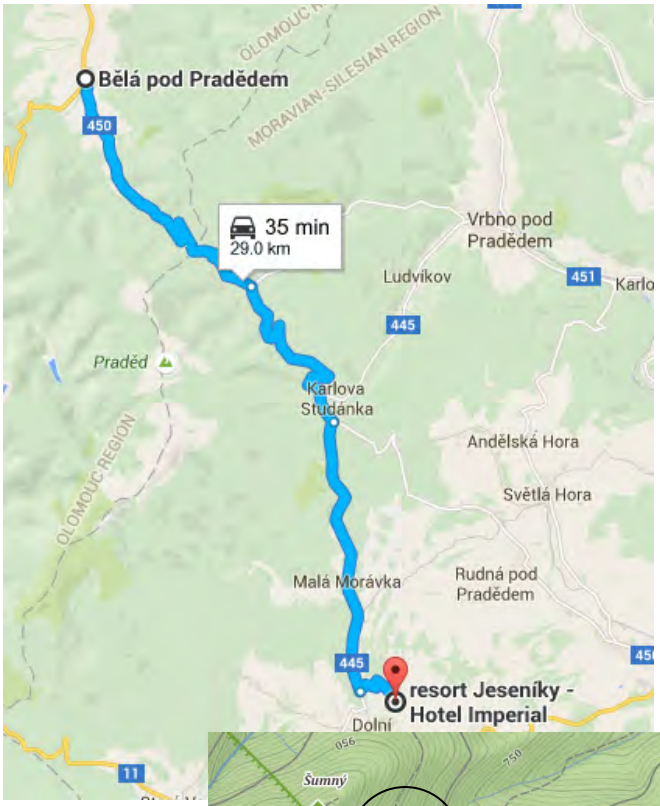

Památník Čs. pohraničního opevnění - Milotice nad Opavou

www.jeseniky.net/pamatnik-opevneni-milotice

Cílem skupiny, která tento památník provozuje je kompletně obnovit tři lehké objekty vz. 37 (řopíky) do jejich původní podoby v roce 1938 a vytvořit naučnou stezku v jejich okolí. Dnes je jeden z objektů v částečně zrekonstruovaném stavu.
Objekt B1-80 bude rekonstruován do podoby z roku 1938, objekt A-160Z do stavu z roku 1945. Poslední objekt A-120 bude připomínat reaktivované objekty po válce. V okolí je vybudována malá naučná stezka.
Bohužel po vykradení objektů v areálu Památníku československého pohraničního opevnění Milotice nad Opavou, se členové KVH Bruntál rozhodli dále rekonstruovat pouze objekt B1-80.

Exkurze

Nepravidelně o víkendech, většinou v sobotu od 9.00 - 18.00 hod., kdykoliv je přítomen průvodce a jinak po dohodě. Kontakt emailem : kvh.bruntal@centrum.cz.

Jak se tam dostanete

Autem:
První objekt je asi 250 metrů jihovýchodně od železniční stanice Milotice nad Opavou. Dále pěšky po turistické značce.

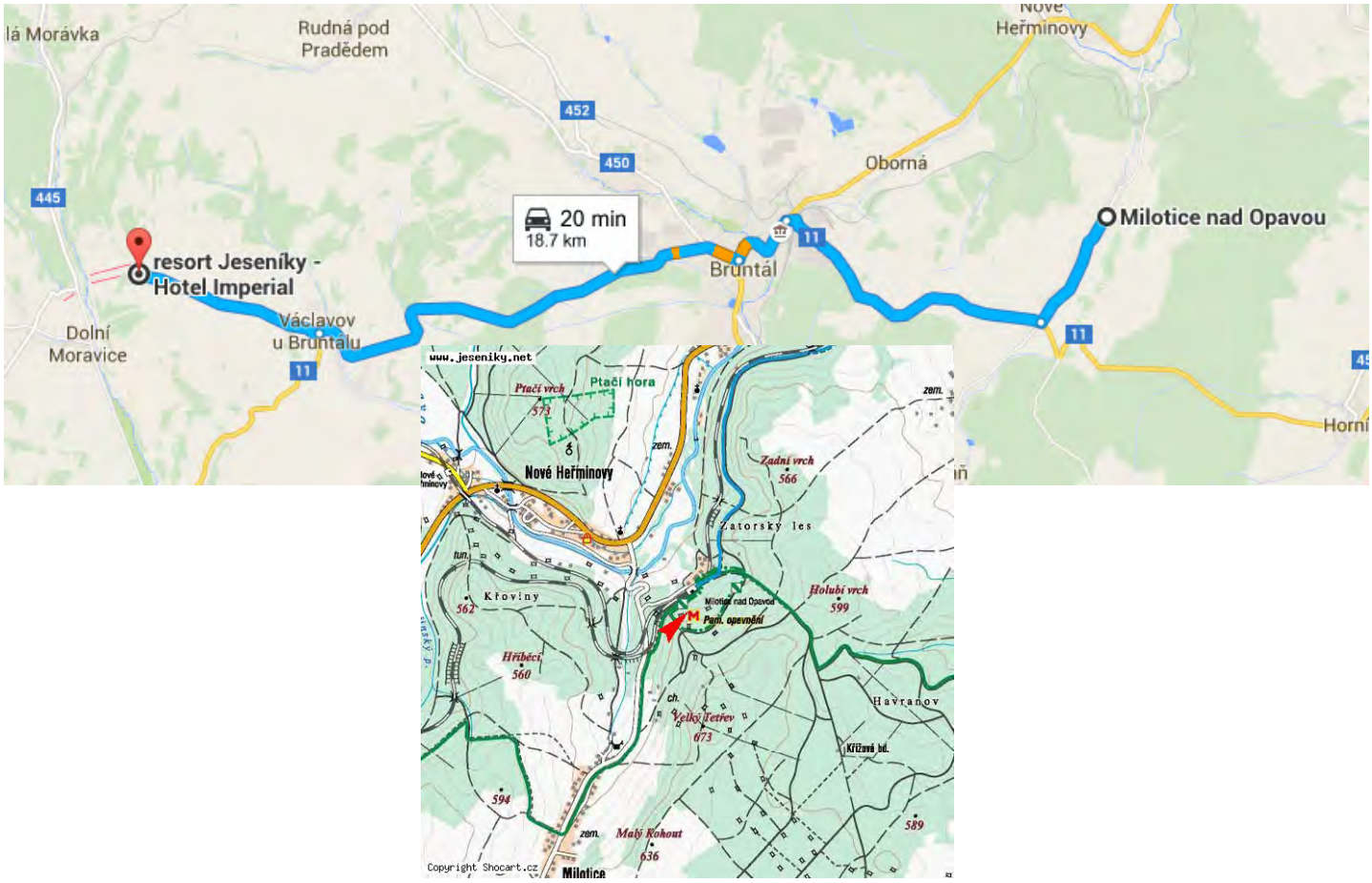

Čs. vojenská opevnění z let 1935 – 1938 na území Moravskoslezského kraje

(Použito - webových stránek opevnění a KVH)

Náš ojedinělý obranný pevnostní systém je unikátní a jedinečná, evropsky ceněná, technická a stavební památka nacházející se také na území Moravskoslezského kraje. Výstavba stálého československého vojenského opevnění započala roku 1935 podél tehdejší severní hranice s Německem, od Bohumína v pohraniří směrem na západ. První stavební práce započaly na linii 66, jde většinou o dvoupodlažní železobetonové pevnosti (tzv. těžké objekty), kterou od Českého Těšína západním směrem doplnilo něco přes tisíc pevnůstek (tzv. lehkých objektů). První čs. dělostřelecká tvrz Smolkov byla postavena v katastru obce Háj ve Slezsku a tvořilo ji pět pod zemí propojených pevností.

Po 30. září 1938, po uznání mnichovské dohody československou vládou, musela tyto vybudované a připravené vojenské pevnosti naše armáda urychleně a bez boje opustit. Betonové objekty vysoké stavebně technické kvality pak důkladně studovali přímo na místě němečtí důstojnici. Dokonce i sám vůdce Adolf Hitler si již 7. října 1938 prohlížel jednu z pevnůstek na Bruntálsku.

Československá opevnění ze 30. let minulého století i v naší době zůstávají připomínkou skvělé úrovně našich techniků, projektantů a stavbařů i svědectvím o odhodlání vojáků bránit tehdejší Československou republiku před agresí hitlerovského Německa.

Areál čs. opevnění v prostoru Hlučín – Darkovičky

Areál zahrnuje čtyři pevnostní objekty - a to pěchotní sruby MO-S 18 "Obora", MO-S 19 "Alej", MO-S 20 "Orel" a vložený lehký objekt vz. 37 A-140 Z. Pěchotní srub "Alej" je nejlépe obnoveným pěchotním srubem v České republice, skládá se ze tří pevností a jedné pevnůstky. Výzbroj a vybavení opevnění je autentické z rokem 1938. Areál spravuje Slezské zemské muzeum v Opavě, přístup do areálu opevnění je ze silnice I/56 v Hlučíně - směr na Šilheřovice.

Památník Armády ČR a čs. opevnění v Opavě – Milostovicích

Jedná se o skupinu mimořádně zachovaných pěchotních srubů z roku 1938. Sruby OP-S 25 „Trigonometr", OP-S 26 „Milostovice" a OP-S 27 „Paletovo pole" mají zachovány pancéřové zvony. Srub Trigonometr je veřejnosti přístupný, stejně jako nedaleký lehký objekt vz. 37 typ A. Tři pevnosti a dvě pevnůstky se podílejí na tomto komplexu. Zpřístupněná dvoupodlažní pevnost "Trigonometr" disponuje výzbrojí a vybavením podle stavu z roku 1938. Správcem je Klub vojenské historie Opava, přístup je zajištěn ze silnice I/11 u Vlaštoviček nebo linkou HMD č. 212 z Opavy.

Pevnost „Křižovatka" v Opavě - Malých Hošticích

Dvoupodlažní pěchotní srub OP-S 10 "Křižovatka" byl postaven v červnu 1937 ve III. třídě odolnosti, pancéřový zvon byl osazen 9. 3. 1938. Je to oboustranný, dvoukřídlý, dvouzvonový objekt. V roce 1938 byl opuštěn bez boje, poškozený byl v boji v dubnu 1945, zápalná směs plamenometu vyvolala požár a výbuch německé munice uložené uvnitř objektu, tím také devastaci stavebních konstrukcí srubu. Dnes se pevnost prezentuje dobovou výstavkou zbraní a munice. Objekt je možné navštívit z cesty u křižovatky jež tvoří silnice I/56 a železniční trať spojující Opavu a Hlučín.

Tvrz Smolkov

Na tvrzi Smolkov jsou k prohlédnutí jen čtyři objekty na povrchu, zbytek tvrze je uzavřen. Přístup se nabízí naučnou stezkou od železniční stanice v Háji ve Slezsku. Tvrz Smolkov je tvořena pěti objekty - pěchotním srubem, dělostřeleckým srubem, dělostřeleckou otočnou věží, dělostřeleckou pozorovatelnou a vchodovým objektem. Během druhé světové války testovala německá armáda na tvrzi účinky protipevnostních zbraní a některé objekty nesou výrazné známky poškození. V současnosti tvrz využívá armáda ČR a vnitřní prostory slouží jako skladiště. Přístup do nitra tvrze není povolen. Návštěvník si může prohlédnout exteriéry jednotlivých objektů, kromě objektu vchodového, který je obehnán plotem a je tak veřejnosti nepřístupný.

Památník čs. pohraničních opevnění Milotice nad Opavou

Nad železniční zastávkou Milotice (Bruntálsko) se nacházejí tři objekty lehkých opevnění. První je situován asi 250 m JV od železniční stanice, po turistické značce. Jsou to řopíky B1-80, A-120 a A-160. Objekty patří do podúseku VII. Milotický vrch. Památník čs. opevnění Milotice spravuje od října roku 1999 Klub vojenské historie z Bruntálu. Cílem KVH je kompletně obnovit všechny 3 lehké objekty do jejich původní podoby a vytvořit v jejich okolí naučnou stezku. Čtvrtý v oblasti je řopík, nacházející se na „vidličce" železniční trati.

Zpracoval : PhDr. Alois Matuška

Společenský dům Bruntál

(www.spolecenskydumbruntal.cz)

Z HISTORIE ....PO DNES

Jeden z nejvýznamnějších objektů ve městě byl postaven v letech 1870 až 1880. Tato dvoupatrová neorenesanční stavba s tanečními parkety, pódiem a bohatou štukovou výzdobou v hlavním sále (budova zůstala prakticky nezměněna dodnes) byla tehdy přistavěna k původnímu objektu zájezdního hostince. Říkalo se mu U Zlatého jelena a byl místem zrodu několika pro Bruntál významných událostí.

Na počátku sedmdesátých let byl přistavěn a s hlavní budovou propojen hotelový dům, který následně sloužil podniku Kovohutě Břidličná.

Generální rekonstrukce Společenského domu, která může znamenat milník v jeho pohnuté historii, začala na podzim roku 2006.

Dnes Společenský dům v Bruntále slouží jako multifunkční budova pro volnočasové vyžití.

Každý den je otevřen bar nacházející se v přízemí, kde naleznete příjemné prostředí pro posezení s přáteli u piva, sklenky dobrého vína nebo něčeho tvrdšího. Jsou zde i 2 bowlingové dráhy. Přes víkend je otevřen i klub, který láká stovky návštěvníků na pravidelné párty.

Dispozice Společenského domu

Kapacita velkého sálu - 432 lidí
Kapacita malého sálu - 132 lidí
Kapacita baru - 188 lidí
Kapacita restaurace - 119 lidí

Ceny pronájmu

Velký sál
- do 4 hodin - 4.000 Kč
- nad 4 hodiny - 8.500 Kč

Malý sál
- do 4 hodin - 2.500 Kč
- nad 4 hodiny - 5.000 Kč

Možnost individuální cenové nabídky!

Ruská 1537/14 - 792 01 Bruntál 1
restaurace: +420 775 184 387
bar a bowling: +420 775 316 27
e-mail: info@spolecenskydumbruntal.cz

SPOLEČENSKÝ DŮM
Bruntál

Středisko volného času Rýmařov

(www.svcrymarov.cz)

Středisko volného času Rýmařov, okres Bruntál je samostatný právní subjekt. Je školským zařízením pro výchovu mimo vyučování, plní funkci výchovně vzdělávací, kulturně společenskou a rekreační. Zajišťuje realizaci aktivit dětí a mládeže v jejich volném čase, dále jejich rodičů a dalších dospělých zájemců. Středisko je centrem kulturního a společenského dění ve městě a jeho posláním je zejména zabezpečovat plnění osvětových úkolů s cílem rozvoje kultury ve městě.

Kino

Nejvyšší kvalita – Kino Rýmařov je digitální a umožňuje promítat troj-rozměrné filmy.

Pohodlí – víceúčelová místnost je vybavena novými pohodlnými sedačkami, ve kterých si lze vychutnat ten pravý kinematografický zážitek.

Přístup – víceúčelová místnost má bezbariérový přístup.

Pronájmy

Místnost	Bez topení : 6 hodin	S topením : 6 hodin
Velký sál	3 470 Kč	5 150 Kč
Předsálí	1 330 Kč	1 725 Kč
Balkon	825 Kč	1 170 Kč
Malý sál	1 180 Kč	1 560 Kč
Klubovna 1 (repre)	590 Kč	835 Kč
Klubovna 2 (taneční sálek)	845 Kč	1 370 Kč

Paušální ceny za nájmy místností a za služby

Bufet 1. NP	1 000 Kč
Bufet 2. NP	1 000 Kč
Šatna 1 (zákulisí)	110 Kč
Šatna 2 (zákulisí)	110 Kč
Hl. šatna	110 Kč
Šatna kino	110 Kč
Počítačová učebna	300 Kč / hod.
Kasa	90 Kč
Nájem 1 ks za ubrus	15 Kč

Kontaktní informace:
Středisko volného času Rýmařov,
okres Bruntál,
příspěvková organizace.
Okružní 10
79501 Rýmařov
tel: 554 254 370
sv.c@tiscali.cz

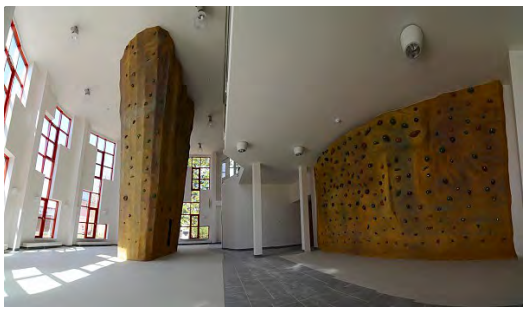

Společenský dům Bruntál